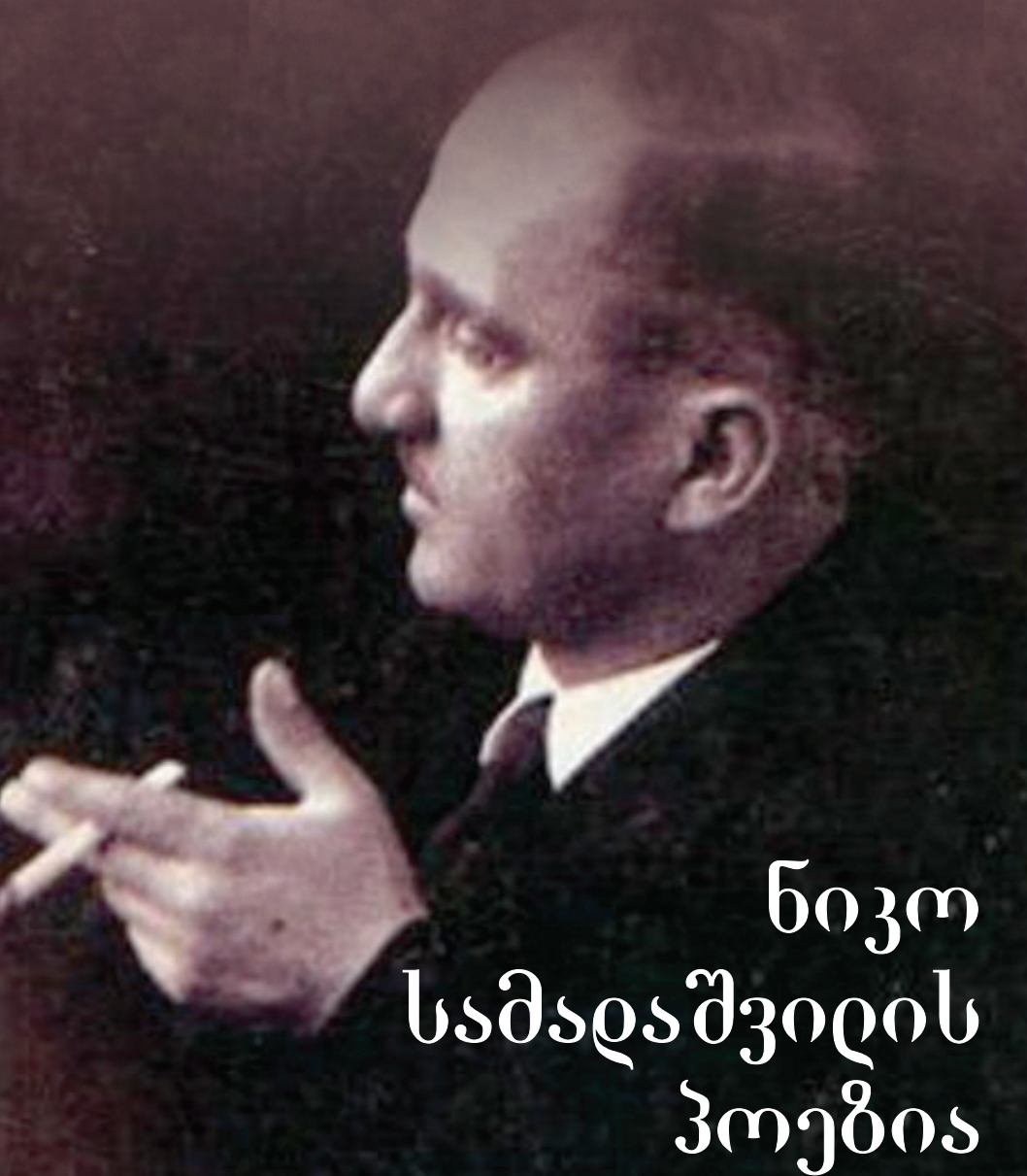

ღუანა სორდია

ნიკო
სამადაშვილის
პოეზია

ლუარა სორდია

ნიკო სამადაშვილის კოეზია

გამომცემლობა „ანიარსალი“
თბილისი 2021

ნაშრომში შესწავლილია მეოცე საუკუნის ქართული მოდერნისტული ლიტერატურის ერთ-ერთი გამორჩეული ნარმომადგენლის, სულიწმინდისაგან ხელდასხმული, ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით მომადლებული პოეტის-ნიკო სამადაშვილის ესთეტიკური პრინციპები, მისი რელიგიურობა, ობიექტურობა, დინების წინააღმდეგ სვლა, მომავლის წინასწარმეტყველური ჭკრეტა, მარადიული ღვთაებრივი ცნობიერების — „აკაშას ქრონიკის“ მართებული წვდომა.

მონოგრაფიაში ნარმოჩენილია პოეტის საღვთო და საღვთისმშობლო სახის-მეტყველება, დაინტერესება ქრისტიანული მისტერიებით, ქურუმთა, მოგვთა სიბრძნით, მისტერიული სკოლებით, როგორც საღვთო სიბრძნის სავანით.

პარალელურად ხაზგასმულია პოეტის გატაცება ბუდიზმით, შემხვედრი ნერტილების ძიება ქრისტიანულ სარწმუნოებასთან, რაც ფართო თვალსაზრისის დასტურია.

ფილოსოფიური ლირიკიდან განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს „ბედისწერის რუკის“ უცდომელი ნაკითხვა პოეტის მიერ, წუთისოფლის ამაოების მხილება და მარადისობის იდეალების ერთგული მსახურება, სიცოცხლის საიდუმლოებების შეცნობასთან ერთად, ჰადესის სამყაროსკენ მიმართული ყოვლისმხილველი მზერა, გარდაცვლილი ადამიანის ცოდევა-მადლის ღვთაებრივ სასამართლოზე განსჯის შემდეგ წმინდა სულის „ცათა ცაში“, მარადიულ სავანეში დამკვიდრების, სააქაოსა და მიღმურ სამყაროს შორის განუწყვეტელი კავშირის არსებობის რწმენა.

მაღალმორალური ცხოვრება, ზეცით მომადლებული ნიჭი სულის ფრთად ექცეოდა პოეტს და მთელი პლანეტის, კოსმოსის მოხილვის, ასტრალური მოგზაურობის უნარს ანიჭებდა.

„ფერისცვალების“ ავტორი იყო თავისი თანამედროვე ტირანული ეპოქის ოპოზიცია, „სისხლით დასვრილი ვერაგი წლების“ პირუთენელი მსაჯული.

პოეტი იზიარებდა მესიანისტურ იდეას, რომ საქართველო მარიამ ღვთისმშობლის ნილხვედრი ქვეყანაა, რომ ქრისტეს კვართი დაფლულია მცხეთაში. ეს თვალსაზრისი განუმტკიცებდა ერის მარადიულობის რწმენას.

ეთანხმებოდა ქართველი და უცხოელი ისტორიკოსების მოსაზრებას, რომ ქართველები ბიბლიური ქალდეველების შთამომავლები არიან.

ნიკო სამადაშვილის პოეზია დასავლური და აღმოსავლური კულტურების შემოქმედებითი სინთეზირების ნიმუშია, შემთხვევითი როდია, რომ ქართველ თუ უცხოელ ოსტატთა რემინისცენცია მრავალგზის იჩენს თავს ამ ავტორის თავისებურებათა გაცნობიერებისას, რაც მომავალი კვლევების პრეროგატივაა.

მონოგრაფია განკუთვნილია ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ქართული ფილოლოგიის სპეციალობის ბაკალავრების, მაგისტრანტების, დოქტორანტების და საერთოდ პოეტის შემოქმედებით დაინტერესებული მკითხველებისთვის.

რედაქტორი: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
თამარ ბარბაქაძე

რეცენზენტები: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
ნინო ვახანია
ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი მარინე ტურავა

© ლ. სორდია, 2021

ISBN 978-9941-26-934-9

თავი I
ესთეტიკის საკითხები

შერისხული ბედის სიმღერა.....	5
ცრემლის შუქი, დარდის გალობა.....	16
სიზმრების მწველი ბურუსი.....	29
ჭკუაზე შერყევა — ბედნიერება.....	38
აკაშას ქრონიკა.....	49
და პოეტების ნახირი ბლავის.....	62
ხსოვნა ანთებულ მკერდში გალობდა.....	69

თავი II
ნიკო სამაღაშვილის რელიგიური თვალსაწიერი

ის ჰგავდა ღმერთის გლოვის აფიშას.....	75
ბუდა საკია — მუნის ციკლი.....	96
ჩაფიქრებული, როგორც მისანი.....	111

თავი III
ფილოსოფიური ლირიკის ზოგიერთი პრობლემა

ბედისწერის რუკა.....	131
ნუთისოფელი და მარადისობა.....	141
ბედნიერების კონცეპტი.....	150
სიკვდილის პრობლემა — „ვიცი, სულ მალე დავიღუპები“.....	163
ჰადესის სამყარო.....	176
ასტრალური მოგზაურობა.....	191

თავი IV
სახისმატყველების საკითხები

ბიბლიური პარადიგმები.....	215
და ყორნებივით ჩხაოდნენ წლები.....	222
ვინც გრიგალების სიმღერებს მოჰყვა.....	228
ნისლშემოსილი.....	243

V თავი
ეპოქის კონტურები

სისხლით დასვრილი ვერაგი წლები.....	248
უნდობლობა ყველა უნდობის.....	253

თავი VI
ეროვნული გადასახედი

ჩემი სამშობლო არის სიმღერა.....	262
და საქართველო მაინც მეძახის.....	277
რეზიუმე ინგლისურ ენაზე.....	288

თავი I

ხსთეტიკის საკითხები

შერისხული გეღის სიმღერა

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედება სრულიად ახალი სიტყვაა არა მხოლოდ მეოცე საუკუნის ეროვნული მწერლობის ფარგლებში, არამედ ზოგადსაკაცობრიო მასშტაბითაც. მისმა პოეზიამ არა მხოლოდ ტოტალიტარული ეპოქის კატაკლიზმები, ბოლშევიკური ტირანია ამხილა, არამედ უკიდევანო, კოსმიურ განზომილებაში, ასტრალურ სამყაროში მთარული ადამიანის სულის საიდუმლოებებს გვაზიარა, ქვესკნელ-ზესკნელის მარადიულ, ჯერაც ამოუხსნელ გამოცანებში შეიჭვრიტა. მსოფლიოში ცნობილ ყველა რელიგიურ-ფილოსოფიურ მოძღვრებას ჩაუღრმავდა, საერთაშორისო მასშაბებით ცნობილ, პლანეტის გამორჩეულ მოაზროვნეთ შეეხმიანა არა როგორც შეგირდი, არამედ განსაკუთრებული ინტელექტითა და ინტუიციით მომადლებული შემოქმედი.

ტრაგიკული, მრავლისმთქმელი და შთამბეჭდავია ამ იობივით ტანჯული, ქრისტესავით ჯვარცმული პიროვნების ცხოვრების გზები, სულის ბიოგრაფია. მამით ობოლს, მამაპაპეული ფუძის დამკარგავს, დედისგან გაუცხოებულს, სიყვარულში იმედგაცრუებულს, უპოვარს, არსებობისთვის ბრძოლაში ჩაბმულს, თბილისის უნივერსიტეტის გამორჩეულ სტუდენტს, გამოცდაზე უმაღლესი შეფასების მიღების შემდეგ, შიმშილით მისავათებულს გული წასვლია. სიღატაკემ ჩამოაშორა ის დედა უნივერსიტეტს, იძულებული გახადა ჯერ მოანგარიშის, მერე ბულალტერ-რევიზორის მონოტონურ, დამქანცველ საქმიანობას შესდგომოდა. ბედმა ესეც არ აკმარა. ორჯერ იყო დაპატიმრებული ჯერ ანტისაბჭოთა აგიტაციის ბრალდებით, მერე როგორც ბულალტერ-რევიზორი, რადგან უსინდისობა, მექრთამეობა არ იკადრა. ისე გარდაიცვალა, რომ პოეტური სიმნიფის პერიოდში დაწერილ

მის არცერთ ლექსს დღის სინათლე არ უხილავს. საკუჭნაოს-
მაგვარი ბინა იყო მისი ოჯახის თავშესაფარი.

მეფისტოფელის საუკუნის, ტირანიით, სისხლიანი ბოლ-
შევიზმის ეპოქის შვილის თვალნინ თამამდებოდა უსაშინლესი
ტრაგედიები: მართალი სიტყვის დევნა, სიმართლის მსახურთ
ხელზე მარყუჟი, ფეხზე რკინის ბორკილები უჭერდათ, გაბე-
დულთა ხვედრი იყო ციხე, ტერორი, დაშინება, ფსიქიატრიული
რეპრესიები. მოლაღატის ბრალდებით განირეს უნიჭიერესი
პაოლო იაშვილი, რომელმაც ამ ვანდალიზმისადმი პროტესტის
ნიშნად თვითმკვლელობით დაამთავრა სიცოცხლე. დახვრიტეს
ლირიკული შედევრების ავტორი — ტიცვიან ტაბიძე, ჩვენშიც
და უცხოეთშიც აღიარებული უპირველესი პროზაიკოსი, ნი-
ნასწარმეტყველური ინტუიციით მომადლებული მიხეილ ჯავა-
ხიშვილი, გამოჩენილი რეჟისორი სანდრო ახმეტელი, ტერენტი
გრანელი ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში გამოამწყვდიეს.

ტერორის ქვეშ, დევნა-შევიზროების პირობებში უხდე-
ბოდათ მოღვაწეობა გალაკტიონ ტაბიძეს, კონსტანტინე გამ-
სახურდიას. გრიგოლ რობაქიძე იძულებული იყო 1931 წლი-
დან უცხოეთში ეძია თავშესაფარი.

ეპოქის უბედურებათა თვითმხილველი იყო ნიკო სამა-
დაშვილი. მიუხედავად იმისა, რომ ის არაფერს ბეჭდავდა
(უფრო სწორად, არ უბეჭდავდნენ), ავი თვალი მის მოუთვი-
ნიერებელ, დაუმონებელ სულს ზვერავდა, რათა სიკვდილის
მუქარით ჩაეკლა პოეტის თავისუფლებისმოყვარეობა.

მიუხედავად ჯოჯოხეთური პირობებისა, უპოვარი ნიკო
სამადაშვილი ზედმინევნით ეზიარა ჩვენი ისტორიული წარსუ-
ლის უმთავრეს პერიპეტიებს, ეროვნულ-უცხოურ კლასიკურ
მწერლობას, გაბედულად ამხილა ღმერთისუარმყოფელი ეპო-
ქის ტრაგედიები, გაითავისა დასავლურ-აღმოსავლური სიბ-
რძნე, მთელი მსოფლიოს მიერ გავლილი სულიერ-ფიზიკური
გზები, რამაც შესაძლებლობა მისცა, მოეძებნა ახლებური გა-
დასახედი, შეექმნა სრულიად განსხვავებული გონის სასწაუ-
ლები, უკიდევანო თვალსაწიერის შედევრები.

ნიკო სამადაშვილი იყო შერისხული, დევნილი, რეპრესირებული, მაგრამ სძლია გაუგონარ წინააღმდეგობებს და თავისი სულის გამოქვაბულში, სანთლით აცრემლებულ მღვიმეში შეთხზა ისეთი ჭეშმარიტი ქმნილებები, რომლებშიც შეიძლება მოვიძიოთ რეალიზმის, ექსპრესიონიზმის, პოსტმოდერნიზმის, სიურეალიზმის ნიშნები, იდეალისტური ფილოსოფია თუ ეგზისტენციალური გოდება, შეხმიანება მსოფლიოს გამოჩენილ მოაზროვნეებთან. უსასრულო სიღრმე, საოცარი მაღალმხატვრულობა დაანათლა არსთაგანმრიგემ მის რელიგიურ-ფილოსოფიურ ლირიკას.

ნიკო სამადაშვილის ლექსების მთელი ციკლი ეძღვნება მის დევნილობას, შერისხულობას. მიუხედავად გაუგონარი ტანჯვა-წამებისა, პოეტი მაინც რჩებოდა თავისი იდეალების ერთგული.

როგორც თვითონ აცხადებს, პოეტი იყო „ბედის ნაბიჭვარი“ (გული და ჯანღები), „პოეზიის გერი“ (ისევ ვლოცულობ), „ჩაწიხლული“ (ფერისცვალება), „გზებშერისხული“, „თვალფდასხმული“ (სალამო და განწყობილება), „ლტოლვილი, განდევნილი“ (პოეტის ლოცვა), „ჯვარცმული“ (ჩემს ვახტანგს) „სიცოცხლეჩაძმარებული“, „მხარმოკვეთილი“, ნაწამები, უპატრონო (მზრუნველი თვალი), „ავდრების თავსხმით“ განამებული (შიმშილი), „ტყვექმნილი“, „ბნელი საკნის“ ტყვე (ჩემს ვახტანგს), ხეპრეთა, რეგვენთა მიერ მიზანში ამოღებული (სამიკიტნოში), სიყალბის რიდეაფარებული (რა საოცარი ყოფილა ყოფა), „ჩაწიხლული“, „პირაკრული, სულშეხუთული“ (რევიზიის დროს). „გარიყული“ (სესხი), აბურხად აგებული (ის ისვენებდა ხშირად იმ სახლთან).

პოეტის თანამდევნი იყო „ტყის ჭინკა“, „ჭოტის კივილი“ (აგარაკი) „ყვავები“ (ფერფლი), აყმუვლებელი ძაღლები, ჭირისუფლად მოვლენილი მგლები (ბექა).

ნიკო სამადაშვილმა შექმნა უტყუარი სურათი იმ დროის, „როს საუკუნე სამინე თვალებს არ აშორებდა სისხლიან ლელეს“ (ნეტავი რაზე დარდობდა კაცი).

პოეტის მთელი შემოქმედება არის სისხლიანი ტირანების, ნადირის ინსტინქტებით მცხოვრებ უკეთურთა მხილება: „...ამოუსვრიათ სისხლში დინგები, ნადირებივით შეჭამენ ლექსებს“ (კამარების შეჭმუხვნა).

პრინციპული, სიმართლის ერთგული, მაღალი ზნეობის ნიკო სამადაშვილი შორს განუდგა ძალაუფლებისმპყრობელ ჯალათთა პოლიტიკას, რისთვისაც იწვნია ციხე, დევნა, რისხვა: „ის არ ცეკვავდა ფეხის ცერებზედ, არც ყურს უგდებდა ეპოქის ჭიდილს“ (ღვინის სარდაფში).

მისი ზარი უხმობდა შერისხულ მლოცველებს, მოგვებს, რათა ემხილებინათ ირგვლივ გამეფებული ავდარი: „რეკავ იდუმალ ზარებს... შენი მრევლი შერისხულ მლოცველთა ხროვა, იწყება ჭმუნვა მორთხმულ მოგვების და შორიახლო ავდრების გლოვა“ (სიზმრების ნალვერდალი).

ნიკო სამადაშვილის პოეზია შერისხული ბედის გამონვევა იყო: „მე ვიცი მხოლოდ შერისხული ბედის სიმღერა, გადაზნექილი სივრცეების ელვა შარაზე“ (მე ვიცი).

უბინაო, ქუჩას შეფარებული, რისხვის და ტყვიის მომლოდინე ცრემლიანი პოეტი გვამცნობს: „...გარიყულ პოეტს მტკვრის ნაპირზე მიხდება ნოლა ... დავალ, თვალეში ჩამჭედვია რისხვა და ტყვია, შევალ ოჯახში სხვილ ცრემლებით ჩაუქრობელი“ (სესხი).

სიყალბეზე, სიცრუეზე ორიენტირებულმა ხელისუფლებამ, რომელმაც მძევლად აქცია სიმართლის მლაღადებელი ნიჭიერება, ნიკო სამადაშვილს ათქმევინა: „...მე შუალამის მძევალი მქვია... ძვლებზე ლექსების სარეცხი მოჩანს, თან აფრიალებს ჩემს ლექსებს ქარი... მეყასბედ ჯობდა, რომ ვგდებულიყავ, ანდა მეარღნედ ოჩას დუქანში. მე გრიგალების მძევლად ვიყავი და ლექსს მაჭრიდნენ ტანზე დუქარდით“ (გამიშვით).

მგოსნის გაუძლის ხვედრზე ღალადებს შემდეგი სტრიქონები: „ჩემი სამშობლო მექცა კატორღად, ხელფეხზე მადევს მძიმე ბორკილი, ეს პოეზია დე დარჩეს ოხრად, თუ ჩა-

მასვენეს მე გათოკილი. თუ არ მაღირსეს, მემღერა ჩარად, პირი ამიკრეს, სული შეხუთეს და კუბოს ფული თუ არ გაგვაჩნდა, დედა ეძებდა გადაყრილ ყუთებს. მე მათხოვრებმა დამასაფლავეს“ (რევიზიის დროს).

ასე წარმოესახა პოეტს თავისი გასვლა ამ ქვეყნიდან (გვახსენდება ერთი მოგონება, რომლის მიხედვითაც, ტერენტი გრანელი არა კუბოთი, არამედ გაზეთებში შეფუთული დაასაფლავეს ხელისუფლებისაგან შერისხულთათვის განკუთვნილ პეტრე-პავლეს სასაფლაოზე).

სატანური ხელისუფლება მედროვეთ, თავისი ავკაცობის თანაზიაროთ ორდენ-მედლებს ჰკიდებდა მკერდზე, განცხრომით აცხოვრებდა, ხოლო ნიჭიერთ, გულმართალთ ქუჩაში ტოვებდა: „...ნუთუ ბოსელშიც არ გვქონდა წილი, ლოცვებს ვთვლით, მაინც ვუბედურდებით“ (ფრესკები ჩონგურზე).

პატიმრობა, ჯვარცმა არ ასცდა „გზებშერისხულს“: „მე ბნელ საკანში ღამეებს ვთვლიდი... როგორ ჯვარს ვეცვი, სულ გამწარებით“ (ჩემს ვახტანგს).

ჰიპერბოლა სულაც არ არის ეს განაცხადი: „და მაჯაჯია სისხლის პერანგი“ (გადამეყვლიფა გული დარდებით).

ნიკო სამადაშვილი არა მხოლოდ პიროვნულ, არამედ პლანეტარულ ტრაგედიებს უღრმავდებოდა, მას გათავისებული ჰქონდა შექსპირის ჰამლეტის სატიკივარი, რომელსაც მამის აჩრდილმა მისი ოჯახის საზარელი საიდუმლოება გაანდო, ის კი ჩაფიქრებული შურისძიების მომენტის დადგომამდე სიგიჟეს თამაშობდა.

„...დანის პრინცი ქორაობდა, ხან კინკლაობდა, მთელი პლანეტა ღრიალებდა სისხლში გასვრილი“... (სამხარზე).

სისხლიანი კომპარებით ცნობილი დროის მახასიათებელი სტრიქონებია ლექსში „კარების გაჯახუნება“: „გული გადმოღვრის თვალებიდან სისხლის სქელ ლავას. არსად, არასდროს მე არავინ არ მეყოლება და ჩემს მკვდარ სხეულს ჩემი ხელით დავასაფლავებ“.

არა „მზიანი ღამე“, არა „ცისფერი ღამე“, არამედ ჯოჯო-

ხეთური შავი ღამე იდგა მისთვის: „და ისევ ღამე, კუნელის ფერი, შავი, ბულრია, ვით ჯოჯოხეთი“ (ფრესკები ჩონგურზე).

სულის უხილავ ლაბირინთებში მოგზაურ პოეტს ჩასაფრებიან ჯალათები, აშფოთებს ფსიქიატრიული რესპესიების მუქარა, არც სხვა ერის თავისუფლებისათვის მებრძოლი და უსამართლოდ აღსრულებული ბაირონის მაგალითი ავინყდება, მისი გაუმჟღავნებელი ნიჭის ასპარეზი კი მხოლოდ სამიკიტნოა, ვერ ახერხებს უკეთურობასთან შეგუებას და ზოგჯერ ყველაფერი ფასს კარგავს მის თვალში: „...მგზავრი სულს ღაფავს დიდ სიცივეში და ჯალათები სადღაც ბრაზობენ. მეც მიყვებოდნენ უხილავ ამბებს, ზოგი ჩამონვა, ზოგიც ამაღლდა, რამდენი გიჟი ბოძზე დააბეს და ბაირონიც სადღაც ჩაძალდა. ხედავ, სამშობლომ დედა გიტირა, თავი გიტკიცა სამიკიტნოში, ვილაც ტინგიცა გაგატრიზავებს და დაფვლითავენ საქართველოში. კმარა შესდექი, მოეშვი წერას, ხმაც შეიცვალე, სახის იერიც, რა მიქარვავა ეს ბედისწერა, იქნები ვირი თუ მეცნიერი?“ (უჯიშო ხიდან გამოთლილი ხარ).

განუკითხაობის ეპოქაში გრიგალებისგან განწამებულია პოეტი, გაუფასურებულია მისი ქვეშარიტი პოეზია, სიკვდილშიც ვერ ხედავს გამოსავალს და სურვილი ებადება, მისი სამარეც დარჩეს მიუგნებელი: „...განუკითხავად მარტო მოვკვდები... საკუთარ კუბოს მე გავასვენებ. ნუ მოიგონებ წამებულ პოეტს, ვინც გრიგალებმა დაანაფოტეს, ვის სიმღერებზე ნარი დაამყნეს, ლექსების მეფე დასცეს და გარყვნეს, ნუ მომიკითხავ, დამწყველეს მგონი, ჩემს სამარესაც ველარ იპოვნი“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა).

უნიჭიერეს პოეტს არ ჰყავდა მსმენელი, არ ჰქონდა აუდიტორია: „გადასწევ ფარდას და სცენის ნაცვლად თავის ამოჰყოფენ არაგვის ქვები“ (გაგელვიძეა დატანჯულ პოეტს), „ირგვლის ბუდობენ ქორი და ქვები“ (ნუთუ სიკვდილსაც აღარ ჩამაცეცხლებენ), წერდა პოეტი და, მართლაც, ქვასავით უგრძნობელი იყო მაღალი იდეალების ფერდამნახავი საუკუნე.

გაუძლოს დარდებს უსულო საგნებთან განდობით განმუხტავდა: „ვეკამათები კენჭებს გზადაგზა, სიცოცხლეს მაინც რა არ სჯობია, რომ არ დასაქცევ დედამინაზე ბედნიერებაც დასაგმობია“ (აქერცლილი მინიატურები). მის თვალეზში „დარდის კენჭებს“ ჰქონდათ ბინა (სძინავთ ჩიორებს).

ტერენტი გრანელი სიახლოვეს გრძნობდა ყვავთან („ახლა ეს ყვავი ჩემთან ახლოა, ახლა ეს ყვავი კაცივით დადის“).

ნიკო სამადაშვილი ნატრობდა, ჩიტი მანც ყოფილიყო მისი მსმენელი: „ნეტავ იცოდე კითხვა, ჩიტუნავ, წაგიკითხავდი „მგოსანს განწირულს“, ყურს მიუგდებდი ჩემს ფიქრთა ტუტუნს, ფრთებს ჩამავლებდი სახრეგადანწულს“ (შეხვედრა).

ტერენტი გრანელი „ძვირფას ხეს“ ეყრდნობოდა, რჩევას ეკითხებოდა, ნიკო სამადაშვილის ნუგეში იყო შთაგონების ბელურები და ნაძვები, რომლებიც თითქოს ტოტებს უქნევდნენ: „ლამე ჩემს გულში ბელურებს სძინავთ... ვდგავარ მარტოკა, ჩემი ნაძვები მიქნევენ ტოტებს და ბრუნდებიან“ (მარად).

„ჰანგებით მდიდარი“, „მარადისობის კოშკების“ პატრონი ნიკო სამადაშვილი (შდრ. გალაკტიონის „სიზმარეთის კოშკები“ „ეფემერაში“) „სახრეგადანწული“ იყო, გულღვიძლი „ხანჯლით ამოეფატრათ“ თითქოს და ჩიტს უზიარებდა თავის სატკივრებს.

შეუცნობლობა, გაუგონარი უყურადღებობა იყო მისი ხვედრი, სულიერი ავდარი დამდგარიყო და ვერავინ ხედავდა „ფიქრების წარღვნას“: „თვალის ვერ მოჰკრეს, ისე შეწყდა ფიქრების წარღვნა და ტალღებიდან აქოჩრილი ქარის პერანგი. ვილაც მომნახავს, ჩემი ცოდვით ჩაიფერფლება, მაგრამ ავდრები კრინტის დაძვრას არ დამაცდიან“ (სიმღერები გამოქვაბულიდან).

„ცრემლისფერი ამინდები“ იდგა ნიკო სამადაშვილის თანამედროვე საქართველოში. გალაკტიონს ასევე აწამებდა „ავდრის მოლოდინი“, „ცა იღრუბლება, მოდის ავდარი“, აცხადებდა ტერენტი გრანელი.

ნიკო სამადაშვილმა მშობლიურ გარემოში მხოლოდ

შიმშილი, შეუბრალებლობა, დაუნდობლობა იწვინა, დრომ ღრუბლით შემოსა, ავდრები აწვინა: „...ჩემმა თბილისმა მა- შიმშილა, ბოლო მომიღო, არ შემიბრალა, არ დამინდო, არ შე- მიბრალა. სულ ღრუბლების ქვეშ მივდიოდი დაღონებული, ავდრების თავსხმამ ამიტაცა და შემიყვარა“ (შიმშილი).

ამა ქვეყნის სისხლიანი ნადირებისთვის არ ფასობდა „ლექსის ბაჯალლო“, ვერ ამჩნევდნენ „მღვიმეების სან- თლებს“, მზად იყვნენ „სისხლით მოსვრილი დინგები“ შეე- ქამათ ლექსები, მხოლოდ „ზეცის ზეცა“ (ბიბლიის მიხედვით, ცათა ცა, ღმერთების, წმინდა სულების სავანე) იყო იმედი: „... რა ჭირად უნდათ ლექსის ბაჯალლო, ან მღვიმეების სან- თლების მწუხრი ... ამოუსვრიათ სისხლში დინგები, ნადირე- ბივით შექამენ ლექსებს. ზეცაზე ზეცა გადაფრინდება, თურ- მე ამისთვის ჩამოგათესლეს“ (კამარების შეჭმუხვნა).

თავისი დროის გაუგონარი გულგრილობით გამწარებუ- ლი პოეტი ამბობდა: „გვერდს მიხვევდა ტიალი ანმყო“ (აი, დე- დასა).

დუშმანისგან ჯვარცმული, გზებჩაკეტილი, ქუჩებში ძი- ლისა და უპატრონო ძაღლივით ძუნძულისთვის გამეტებუ- ლი, პირქვედაცემული პოეტი ყვავის ცხოვრებას შენატრო- და, სიკვდილი ელანდებოდა, რადგან ფეხზე წამოდგომის იმედი არ ჰქონდა პირქვედაცემულს: „...როგორ როკავდა ჩემს ლოგინზე დუშმანის ჩრდილი... უნახავი შიში დამჩემდა, ქრისტეს ჯვარივით ჩემს ლექსებზე გადაზნექილი. სივრცეე- ბიც დაკეტილია... მომბეზრდა... ქუჩებში ძილი და ძაღლივით ყველგან ძუნძული. ყვავის ცხოვრება არ სჯობიან ამ ჩემს მწარე ხვედრს?... თითქმის ყოველღამ ბნელ სიზმრებში სიკ- ვდილსა ვხედავ... პირქვე დაცემულს ქარიშხლებიც ვერ ამა- ყენებს“... (დასასრული).

პოეტის თითქმის ყოველ ლექსში დასმულია პიროვნე- ბისა და საზოგადოების, შემოქმედისა და ხელისუფლების მი- მართების პრობლემა და ცხადი ხდება, რომ საზღვარი არა აქვს ამა ქვეყნის სათავეში მოქცეულ ტირანთა უსულგულო-

ბას, უსამართლობას: „...სამშობლოსაგან გული წყდებოდა, საქართველოში გრძნობდა სიცივეს. ისე აწამეს, ისე ჩაწიხლეს... ო, ერთხელ ხელიც კი სტაცეს მკვდრებმა... ის დადიოდა მწირი, დევნილი, კარსაც არავინ უკაკუნებდა, ის მთების იქით გადაიხვეწა“...

პაოლო იაშვილის, ტიცვიან ტაბიძის, ტერენტი გრანელის, გალაკტიონის, კონსტანტინე გამსახურდიას, მიხეილ ჯავახიშვილის მიერ შექმნილ ეპოქის შევხვეწულ სურათს კიდევ უფრო ამუქებს ნიკო სამადაშვილის სტრიქონები: „მე კი სამშობლო მექცა კატორღად, ხელფეხზე მადევს მსხვილი ბორკილი, ეს პოეზია დე დარჩეს ოხრად, თუ ჩამასვენეს მე გათოკილი“ (იმ ხეხილებზე ჰყვაროდა ბედი).

ნიკო სამადაშვილი არა მხოლოდ საკუთარ, არამედ ეპოქალურ ტრაგედიებს ამხელდა, ქვეყანას „საძაღლეთს“ ადარებდა: „უკან სიცოცხლე ძაღლივით მომდევს, სად შევაფარო თავი საძაღლეთს“ (მონასტერი ჩანს მთაზე ნისლივით).

გალაკტიონი შთაგონების ქარს „მძღავრ ძმას“ უწოდებდა.

ნიკო სამადაშვილს ქარბუქი-შთაგონება ეგულებოდა თავის პატრონად: „მე კი არავინ არ მიპატრონებს, შენ შემობრალე, ძმაო ქარბუქო“ (გზად დაგასვენეს სამრეკლოს ჩრდილში).

პოეტი ძალზე ხშირად წარმართებს უწოდებდა ქვეყნის სათავეში მოქცეულ არარაობებს, რადგან ისინი წარმართებით კერპებს ქმნიდნენ თავიანთი თავისაგან და მასებს აიძულებდნენ თავყვანისცემას: „...ხარხარებდნენ ნაძვის ძირში ის წარმართები, მე რომ მლანძღავდნენ. მე გავატარე ბედი ტირილში და ჩემის ტანჯვით მაინც ვერ გაძღენ... ო, ღმერთო ჩემო, რას მოვესწარი, ვინ მომაცილებს ამდენ მარწუხებს“ (წუხელის შეგხვდი).

„ლექსის მეუფეს“ აწამებდნენ „წიხლით, ფურთხებით, „შიშველ ფეხებით“ სისხლში დგომას აიძულებდნენ (ო, რა მწარეა).

სისხლით გაუმადლარი ნადირების სადიზმს საზღვარი

არ ჰქონდა და თუ ბერძენი ფილოსოფოსი დიოგენი ფანრით ეძებდა კაცს, ნიკო სამადაშვილი ასკვნიდა, რომ ასეთ ვითარებაში ვერ იპოვნიდა ადამიანს: „მხოლოდ ეს გული ეგდოს რიყეზე, ვით სისხლიანი ქრისტეს პერანგი... მივალ, გიტოვებ გულს ქერქდაგლეჯილს, ლოკე და ლოკე მდულარე სისხლი. და როცა იქით გაავდარდება, სადაც ეგდება ნემჭი პოეტის, შენ ამიყვავე ჩემი დარდები და ის წარწერა: „კაცს ვერ ვპოვებდი“ (ლოცულობს ყველა).

ღირსეულ შვილებს სამშობლო დედინაცვლად, დამლუპველად ქცეოდათ: „გავჩნდი განგებ, რომ დავლუპულიყავ ჩემს დედინაცვალ საქართველოში“ (განკითხვა).

ანამებდა საშინელების მოლოდინი: „... ირგვლივ დარდები შემომამშენეს, თვალის სინათლეს მწუხრნი კენკავენ, ჩემო ლიახვო, ალბათ მე და შენ სამშობლოს იქით გადაგვრეკავენ“ (ლოცოლობს ყველა).

აედევნებოდა „ქორების ჭორი“, „ბრბოს შემოტევა“, „ძახილი“: „ვის გაუფარდა ქარში კალამი?“ (პირქვედამხობილ ღამეებს უმზერ).

ცილისწამებით, შეუბრალებლობით ცნობილ ეპოქაში საშინელი ხილვები ევლინებოდა: „ჩამაძალლებენ, ალბათ, სადმე ხრიოკ ბორცვებთან, ლექსის ფარაონს ჯიბგრობას დამაბრალებენ“ (გადახვენილი შადრევანი) (შდრ. ტიცციან ტაბიძე: „... მაგრამ ჩვენ სხვა დრო წამოგვეწია, ჩვენც ალბათ სადმე ჩაგვაძალლებენ“ — „სერგეი ესენინს“).

მაგრამ იმედს უნერგავდა იმის რწმენა, რომ ბოროტების უფლებები განუსაზღვრელი როდია: „... ღამეები შენზე ინადირებენ, მაგრამ კარგო, ვერ დაგიჭერენ. მოქნეულ ქამანდს გაუსხლტები და აორთქლდები“ (ნაწყვეტი).

გზადმოკლული ქედნის სახეში რომ წარმოიდგენდა საკუთარ თავს, ეიმედებოდა ბოროტეულთა განკითხვის დადგომა და სამართლიანი მსჯავრი: „ჟამთა სიავეს მგზავრი ასცდება, მოვა, დახედავს მკერდის ნიჭარებს, მიცნობს, შეკრთება, შევეცოდები და ტანში ცივად შეაჟღერიალებს“ (გან-

კითხვა).

ზეცით მომადლებული ნიჭით შექმნილი ლექსების მარადიულობაში აჯერებდა „შუქის“ მოვლინება: „შუქი დამედებს, უნდა რომ სწუხდეს“.

დავით ნაინასწარმეტყველი ღმერთს უწოდებს შუქს: „უფალი ჩემი შუქი არის და ხსნაა ჩემი — ვის შევუშინდე?“ (ფს. 26/27,1).

ლექსში „ღია ბარათი“ ნიკო სამადაშვილი ასეთი განუმეორებელი სახეებით გამოხატავს თავისი დიადი ქმნილებების მარადიულობის რწმენას: „... შენი სხეულის უდაბურ ნანგრევს ქუხილის შუქი ეცემა ღამე. ქარი ნავიდან აგლეჯილ აფრებს მოაქვს და ტანზე ნელა გაფარებს“.

ქუხილი საღვთო სახელია, ასევე შუქიც.

აფრა სულიწმინდის სიმბოლოა „შატბერდის კრებულის“ მიხედვით. ნავი, გემი არის ეკლესიის მეტაფორა.

ლექსში ვლინდება იმის იმედი, რომ ღმერთი („ქუხილი“, „შუქი“), აფრა — სულიწმინდა (ნიჭთა მომადლებული სამების მესამე წევრი) არ გასწირავს, მხსნელად მოევლინება პოეზიის რჩეულს.

ეს იყო ერთადერთი ნატვრა, რაც აუხდა უფლისგან ხელდასხმულ პოეტს.

ცრემლის შუქი, დარდის ბალოვა

მრავალსაუკუნოვან ქართულ პოეზიაში დარდის, ცრემლის, სევდის მომღერლები იყვნენ დავით გურამიშვილი, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, ვაჟა-ფშაველა, ტერენტი გრანელი.

გამორჩეული ნიჭის პოეტები არა მხოლოდ პირად უბედობაზე, არამედ საქვეყნო პრობლემებზე, ფილოსოფიურ, ზოგადსაკაცობრიო სატკივრებზე ჰგოდებდნენ და ობიექტური მიზეზების გათვალისწინებით ეს მოტივი სრულიად დამაჯერებელი და მისაღები იყო, რადგან პროგრესულ საფიქრალს უვლენდა თაობებს, გამოსავლის ძიებაში ეხმარებოდა.

მთელი მსოფლიოს გენიოსებიც, ჰომეროსიდან დაწყებული, სევდის, დარდის ბილიკებით მიისწრაფოდნენ ცხოვრების მიზნის საძიებლად.

ალბათ, არ იქნება გადაჭარბება თუ ვიტყვით, რომ თვით საკაცობრიო მასშტაბითაც ძნელია მოიძებნოს ნიკო სამადაშვილის ტოლფარდი ცრემლის მღვიმეში დავანებული პოეტი, ელემენტარულ საარსებო პირობებს მოკლებული, შემოქმედებითი სარბიელიდან განდევნილი, მსმენელს, აუდიტორიას დანატრებული სიტყვის ოსტატი, რომელსაც სიცოცხლეში არაფერი დაუბეჭდავს და, ამის მიუხედავად, ორჯერ იყო დაპატიმრებული.

დარდი, სევდა, ჭმუნვა, ცრემლი ნიკო სამადაშვილმა ესთეტიკურ რანგში აიყვანა და პოეტურ ფენომენად აქცია. ამასთან ხაზგასმით მიგვანიშნა დიადი იდეალებისათვის ჯვარცმის აუცილებლობაზე, ტანჯვის სიკეთეზე, როგორც სულის თვალის ახელის ერთ-ერთ ფაქტორზე. ეს არ იყო მატერიალური შეჭირვების გამო ამოთქმული გოდება (მინიერი, პირადული, პრაგმატული ბედნიერება არათუ არ უძებნია, საერთოდ მიუღებელი იყო სიტყვისთვის, მაღალი იდეალებისთვის შენირული მოგვისთვის).

მრავალნაირ კონტექსტში მოაქცია სევდა-მწუხარება ავბედითი დროისგან უსამართლოდ იგნორირებულმა პოეტმა.

დიდების, უკვდავების ძიება როდი იყო მისი სევდის მიზეზი: „ვერ იშორებდი სევდის კრაზანებს, როცა დიდებას უმზერდი მტრულად, როცა არ სწუხდი უკვდავებისთვის“ (სილუეტი) (1, 139).

„ბუერა სევდაა“ პოეტის თანამდევი: „...იქამდე, სანამ დათეთქვილ ტუჩებს არ გალხობიათ ბუერა სევდა, შენ ძუძუს სწოვდი გაშლილ ალუჩებს და ღვთისმშობელი აკვანს გირწევდა“ (ჩემს ორეულს) (1,154).

„ბუერა დარდია“ ლექსში „ეხლა კი“ (2, 135).

„აღისფერი დარდებია“ ლექსში „ოდესღაც ახლობელს“ (1,203).

პოეტისთვის ბედისწერას დაუნათლავს სევდა, თითქოს მისი არსებობა ბედის მიერ არის სევდით ნაკურთხი: „ქრებოდა ბედი, ნაკურთხი სევდით, მარადისობის ყელმოღერება“ (ერეკლე ტატიშვილი) (1,126).

მოუშორებელი „სევდის კრაზანებია“ „სილუეტში“ (3,67).

ძვლებამდე გამტარი სევდაა ლექსში „გიის ავტოპორტრეტი“: „...ძველებს უკეთებ სევდის ზედადგარს“ (1,61).

სევდა არა სინათლისკენ, არამედ „ქარაფ ქვესკნელისკენ“ უჩვენებდა გზას: „...ვერ გავიკაფე გზა სინათლისკენ... ღმერთო, რა სევდა გადამეკიდა, ნეტა რად მივდევე ამ ქარაფ ქვესკნელს“ (აღსარება) (1, 18).

მრავალნაირი ეპითეტით არის მოაზრებული დარდი: „უკან სიცოცხლე ძალღვივით მომდევს, სად შევაფარო თავი საძალღეთს. თვალებში ჩადგა ქარის ვედრებაც, რა მეშველება დარდებით ნაღლეტს“ (1, 140).

პოეტის ძვლებიც კი დარდით გამოხრულია: „... და ძვლები დარდით გაიმჭვარტლება“ (წუთისოფლიდან უკვდავებამდე) (2,74).

„უკუზრნებელი დარდი“ განთიადისკენ მიმავალ გზას კეტავდა: „დარდი მკორტნიდა უკუზრნებელი... თითქოს სხეული დაეხრათ ჭიებს. ღამეს მოვცილდი, ტიალ უკუწნეთს და განთიადებს ვერ დავწნიე“ (ის კიდევ წერდა ლექსებს) (1,26).

დარდი შხამიან ლენცოფასავით ედება ძვლებს: „ჩაგენინდება ძვლებში დარდი, როგორც ლენცოფა“ (გული და ჯანღები) (2,70-71).

ბედისგან მოვლენილი „დარდის კენჭებია“ თვალეშიც: „შრიალებს ბედი, ბედი მწარე და სასაცილო... ზღვირთივით თვალეებს გარეთ მიაქვთ დარდის კენჭები“ (სძინავთ ჩიორებს) (1,82).

„დარდების ლაქა“ გულში: „გულს უღონებდა დარდებია ლაქა“ (ჩაეფლათ მაინც“ (1,83). „დარდების ქილი, განცდების ზვარი“ პოეტის გულის „ხუროთმოძღვარი“ ლექსში „სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს“ (3, 69-70).

ცხოვრებისგან მოვლენილი შფოთვა და დარდია ლექსში „ბალახი როცა ამოვა“ (3, 77): „...დაგეკვებება შფოთვა და დარდი“.

გაუძლისი „ბუერა დარდის“ პატრონი პოეტი ცხოვრების ცოდვად მიიჩნევს თავის მდგომარეობას: „ეგ შენი ცოდვა ედოთ იმ მიწებს, ვინც ჩაგინნდა ბუერა დარდი“ (ეხლა კი) (1, 167).

„დიდი დარდების თოში“ „ბინდის ძახილია“ პოეტის უსამართლო ხვედრი (სძინავთ ჩიორებს“ (3,82).

ფიზიკურად განსხეულებულია დარდი ლექსში „ღია ბარათი“ (3, 106-104).

„დარდის ხვითქებში განურულ პერანგს თონესთან მიშრობს შემლილი დედა“, ასეთ გასაგნებელ სახეს იღებს დარდი ლექსში „შეხვედრები სამხარზე“ (2,144).

„... იქ მკერდის წალდით როდი ხდიდი დარდების ყავარს“, წერს ერთგან, „დარდის ლოლუებია“ „მთვლემარე ცისკარში“.

უსაშველო, გაუნელებელი დარდი ათქმევინებს: „გადაიღლება გული დარდებით... მე ქვეყნად გაგჩნდი მწუხარებისთვის“ (ჩემს ნუკრიას) (1,40).

პოეტს დაჰკვებებია „შფოთვა და დარდი“, „სულმემხუთველი ძეძვივით დარდი და ჯოჯოხეთის პირქარი ქროლა“ (დამშვიდობება და სინანული) (2, 126).

ნიკო სამადაშვილი კარგად ხედავდა, რომ სიყალბე-სიცრუეზე ორიენტირებულ, სისხლიან ეპოქას სჭირდებოდა არა სიმართლე, დარდის მიზეზების ძიება, ჭეშმარიტების მსახური პოეზია, არამედ მოვლენათა შელამაზება, ჯოჯოხეთის სამოთხედ წარმოჩენა: „უამი ჩვენს ირგვლივ რას იყურ-ყუტებს, რა ჭირად უნდა დარდების თხრილი“ (ცაცხვის ხე) (1, 39).

სხვაგან სევდა-დარდს ენაცვლება ჭმუნვის გამოყენებით შექმნილი სახეები.

პოეტი გვევლინება, როგორც „ჭმუნვის სარქალი“ : „მე კი სიცოცხლე ჩაძმარებული ბნელ ფიქრებს ვმწყემსავ ჭმუნვის სარქალი“ (თელა და ჩიტი) (1,20-21).

ლექსში „დაითენთა“ (1, 58) ისევ ცრემლიანია უკუნეთში მოხვედრილი „ჭმუნვის სარქალი“: „... მღვრიე ცრემლები ხრჩო-ლაგდნენ ყელში... უკუნეთს შერჩა ჭმუნვის სარქალი“...

ქაოსის, ქვესკნელის ხილვების მოძალება და „ჭმუნვის ბებერა“ ლექსში „ორნი“ (2, 86): „გულზე ამოგდის ჭმუნვის ბებერა“.

ჭოტების კივილი, ყვავების ჩხავილი, „ჭმუნვის ზარები“ ისმის ლექსიდან „ფერფლი“ (1,72).

ავბედით ეპოქას თითქოს „ჭმუნვის რთველში“ მიუწვევია პოეტი: „ეს ჭმუნვის რთველი სიცოცხლე დამდეგს“ (მე ვიცი ფიქრი და გარინდება) (1, 148).

ჭმუნავს არა ბრბო, არამედ ჭმუნავენ ქვეყნის გულშემატკივარი, ავის და კარგის გამრჩევი მოგვეები, ჭმუნავენ გაუძლის ვითარებაზე, პოლიტიკურ ავდრებზე: „...ინყება ჭმუნვა მორთხმულ მოგვეების და შორიასლო ავდრების გლოვა“ (სიზმრების ნალვერდალი) (1, 143).

დამდგარიყო „სუსხიანი ავდრები“, „ცრემლისფერი ამინდები“, „უნდობლობა ყველა უნდობის:“ „ჩემი ფუტურო ძვლების მერქანში სუსხიან ავდრებს შეთქმულებივით უთენებიათ. აქ ცრემლისფერი ამინდებია. სახეს ჩააკვდა უნდობლობა ყველა უნდობის“ (სტრიქონების ქარაფი. ციალა თო-

ფურიძე) (3, 69-70).

უკუზრუნებელი დარდით დაკორტნილი პოეტი ამაოდ ცდილობდა გაცლოდა ტიალ უკუნეთს, ვერ ახერხებდა განთიადისკენ გზის გაკაფვას: „დარდი მკორტნიდა უკუზრუნებელი... თითქოს სხეული დაეხრათ ჭიებს, ღამეს მოვცილდი, ტიალ უკუნეთს და განთიადებს ვერ დავენიე“ (ის კიდევ წერდა ლექსებს) (1,26).

ერთგან ნიკო სამადაშვილი დარდების აყვავებაზე საუბრობს და ამაში იგულისხმება ამ გრძნობის ესთეტიკურ კატეგორიამდე ამაღლება: „...კაცს ვერ ვპოვებდი. შენ ამოყვავე ჩემი დარდები და ის წარწერა: „კაცს ვერ ვპოვებდი“ (ლოცულობს ყველა) (1,235).

ნიკო სამადაშვილი სისხლწარწყვეთა ამ სიტყვის პირდაპირი გაგებით: „... მეც ვწერდი ლექსებს, მე სისხლწარწყვეი“ (დაშვებულ ფარდებს გააშტერებს შენი ალვის ხე) (1, 141).

ამიტომ არის პოეტისთვის გასაგები და ახლობელი წინამურის ტრაგედია და ამბობს: „ჩემი ცხოვრება წამებულის წინამურია“ (წინამური) (1,142).

„კამკამა ცრემლებს“ არა გაგებას, არამედ წყევლას აგებებენ: „ის კამკამებდა, ვით ცრემლის გუბე, ისმოდა წყევლა შეშლილ ქოშებით“ (სამიკიტნოში) (2, 166).

სიცილ-ხარხარით ბოროტების მთესველ დროებას არ სჭირდებოდა ბალდახინებზე, ცრემლზე ყურადღების გამახვილება: „...რა ღვთის წყრომაა, ბალდახინებს წინ რომ მიუძღვი, სულ წირპლიანი დიაცივით რომ იცრემლები“ (ლეოს წერილი) (3,43).

„გულქვა საწუთრო, ყინულივით ცივი ქვეყანა“ ვერ ხედავდა ობიექტური ვითარების გამო ცრემლდადენილ ადამიანებს (უკუღმართმა) (1,99).

არ ჩანდა გამოდარების, გათენების ნიშნები: „... ღამე ტირილით გამოიხურა და გათენებას ვეღარ მიაგნო“ (მარადისობის უარყოფა) (1,97).

უსაზღვრო იყო უკეთურთა გულგრილობა სხვათა ტან-

ჯვა-ტირილისადმი. „...მე გავატარე ბედი ტირილში და ჩემი ტანჯვით მაინც ვერ გაძღენ“ (ნუხელის შეგხვდი) (1,25).

კამკამა იყო პოეტის ცრემლის გუბე, რის გამოც უკეთურთა წყევლას იმკიდა: „ის კამკამებდა, ვით ცრემლის გუბე, ისმოდა წყევლა შეშლილ ქოშებით“ (სამიკიტნოში) (2, 166).

„ცრემლგანუნული“ პოეტის ფურცლებიც ცრემლიანია, და შვილისთვის დატოვებული ანდერძი-მრავლისმეტყველი: „...ჩემი ფურცლები, შედუღებული ცრემლების კირით... იგრძნობ... ძველი ქარებით ნაქცეულ კანდელს და ბალებს უკან სახლს გადანგრეულს. ვინც ჰგავდა თოვლზე გადაღვრილ ღვინოს, ვინც გულს ჩასტირა და ჩაისეტყვა“(თამაზის) (3, 65).

„ბედით გვემული“ პოეტი გვიმხელს: „შენ განამებდნენ ნიხლით, ფურთხებით... სისხლში იდექი შიშველ ფეხებით. ღამე გისტენდა წამოდი, წამო!“ (ო, რა მწარეა) (3,12).

მაგრამ არავის ენანებოდა „ნისლად დამდგარი ცრემლი“ (ელდა) (3,48).

მოდიოდა „ღამე კუნელის ფერი, შავი, ბულრია, ვით ჯოჯოხეთი“ (ფრესკები ჩონგურზე) (3, 77). ღამის გაბატონება ინვევდა „კვნესა-ვარამს“ (ქარებს შორის) (1,26).

აშკარა იყო „ღრუბლის ნაკვეთი, უკაცო ქვეყნის გარიჟრაჟთან შეანჩხლებული“ (გათხრები) (3,85).

აღარ იყვნენ გადაგვარებულთა შორის „მღვრიე ცრემლების“ დამნახავი და გულთან მიმტანი ადამიანები (დაითენდა) (1,58).

„მწუხარებისთვის“ გაჩენილი, „მწუხარე არიის“ ოსტატი ბოგანოდ ექციათ: „...ის ბოგანოა... და გამაგონებს მწუხარ არიას“ (არავის ერჩის) (1,41).

„ქართან შრიალებს“ პოეტის „კამკამა ცრემლები“ (წარწერა) (1, 168)(მდრ. გალაკტიონთან ოცნება შრიალებს; ტ. გრანელთან ცრემლი შრიალებს).

ბედით გვემულის სახეზე ცრემლი ხავსივით კვალს ტოვებს (დაუსაბამობის ხილვა) (1,43-44).

პოეტს ელანდება „სველი პანაშვიდები“, ესმის „ქვეს-

კნელთ გალობა“ (შეხვედრები დღის ბოლოს. ვასო მურვანიძე) (3, 123).

უკეთურთ, მცხოვრის ხატის მქირდავთ, სახე „შავგვრემანი ფიქრით“ ჰქონდათ ამოთხუპნული, ანუ სახეზე ეწერათ შავი ფიქრის კვალი: „ეს ის კაცია, მაცხოვრის ხატს როცა ქირდამდა, შავგვრემან ფიქრში მთელი სახე ამოთხუპნული“ (სინათლის მიმოქცევა) (1, 241-242).

პოეტი ნატრობს, „წყევლისფრად სავსე უსაზღვროებასაც“ მოერიოს ლმობიერების ცრემლი და გადაარჩინოს მართალი მრევლი: „თუ მოგერიოს ოდესმე ცრემლი, წყევლისფრად სავსე უსაზღვროებავ, გადამირჩინე თუ გინდ ის მრევლი, ვინც ალავლენდა ჩემს მყუდროებას“ (გზათ-ვალალობა) (1, 54-55).

„ქაოსთა გროვა, ქვესკნელი“, „დარდების ძეძვი“, „ჯოჯოხეთის ქარების ქროლვაა“ ირგვლივ (დამშვიდობება და სინანული) (2, 126).

„ჯანლი უკუნის“ ცეკვა ჯვარცმაზე დიდ სატანჯველს უმზადებდა პოეტს: „... რომელი ჯვარცმა შეედრება ამ ჩემს ნამებას“ (ჩემი დღე) (1, 18-19).

დანაშაულებრივი ძალების ბატონობის უსულგულო ეპოქაში განწირული პოეტი ქარბუქს უწოდებდა ძმას: „... მე კი არავინ არ მიპატრონებს, შენ შემიბრალებ, ძმაო ქარბუქო“ (გზად დაგასვენეს სამრეკლოს ჩრდილში) (1, 102).

ნიკო სამადაშვილის ლექსში „მონასტერი სჩანს მთაზე ნისლივით“ (1, 140), ცხოვრება განზოგადდება, როგორც საძალღეთი, სადაც თავის ქალას ქარები აგორავებენ, ხოლო ლექსებით გამოხრულ თავის ქალაში ხვლიკი იპოვის ბინას და რამხელა ტკივილიანი ირონიას იმაში, რომ ეს ქვენარმავალი იქნება ლექსების „დამფასებელ-მაქებარი“: „უკან სიცოცხლე ძალღივით მომდევს, სად შევაფარო თავი საძალღეთს. თვალეში ჩადგა ქარის ვედრებაც, რა მეშველება დარდებით ნალღეტს, დამბლადაცემულს ლექსების ჭამით, სისხლში ლექსები ხშირად ბორგავენ, ასე მგონია ჩემს თავის ქალას

თითქოს ქარები აგორავებენ. ლექსი ჩამექცა ტვინში სისხლივით, ტვინი გამობრეს ტიალ ლექსებმა, თავის ქალაში შეძვრება ხვლიკი და მოუნდება ლექსების ქება“ (მონასტერი სჩანს მთაზე ნისლივით“ (1, 140).

„შავი ფიქრებით გალიცლიცებულა“ ნიკო სამადაშვილის პოეზიის ლირიკული პერსონაჟი ლექსში „უდაბურ ტყეში მივალ, ღამეა“ (1,197-198).

„ფიქრების თოშია“ „გულთამხილავში“ (1, 12).

ნიკო სამადაშვილი საუბრობს „დარდების სითბოზე“ (ორნი) (2, 86), დარდების აყვავებაზე.

წამების, ჯვარცმის თემა ქრისტეს ჯვარცმას მოაგონებს და დარწმუნებულია, რომ მისი დარდებიც აყვავდებიან, კაცობრიობის გზამკვლევად იქცევიან და ავდარს დარი (აზრების დარი) შეცვლის, დაცემას ამაღლება შეენაცვლება ამ უკაცო ქვეყნის საგულისხმოდ: „... მხოლოდ ეს გული ეგდოს რიყზე, ვით სისხლიანი ქრისტეს პერანგი... და როცა იქით გაავდარდება, სადაც ეგდება ნეშტი პოეტის, შენ ამიყვავე ჩემი დარდები და ის წარწერა: „კაცს ვერ ვპოვებდი“ (ლოცულობს ყველა) (3, 95).

თითქოს ცრემლებს შუქი აქვს, რომელსაც ხელენიფება დასაბამთან სინათლის მოვლინება: „... თუგინდ დასაბამს ცრემლების შუქით გადაინათებს“ (მზრუნველი თვალი) (3, 71).

„შუქს ცრემლების ტალღა იძლევა“ (ჩემი ფეხის ხმა მთვარისკენ ნაკამასევი (1, 143).

„ცრემლები თეთრად ყვავიან“ (გარეთ, ციოდა) (2, 115).

წმინდა ცრემლები უკვალოდ არ იკარგება, ის გალობს, სამყაროს ანათებს, მტრედებს მოუვლენს სულიწმინდის მაცნედ და ასტრალური მოგზაურობის ძალას იძლევა: „მე გადმოვრბოდი, ცრემლი გალობდა, ხან ქარიშხლების სვეტებს ვეყუდე, ხატებთან ენთო უბინაობა და კამარებში მტრედების ბუდე“ (გადმორბენა სამყაროსკენ) (2, 169-170).

გალაკტიონი აცხადებდა: „მე მივყვებოდი მწუხარებას

შეყვარებული და ქარვისფერი“. ის ცრემლებით რწყავდა თავისი სულის ყვავილებს და ამით ანიჭებდა შთამბეჭდაობას: „ო, იმ ცრემლებით ირწყვებოდა ჩემი ვარდები...“

ქართველი პოეტის უცხოელი წინამორბედებიც ასე ფიქრობდნენ. „ყოველგვარი მშვენიერების უმაღლესი გამოვლინება მუდამ ცრემლს ადენს მგრძნობიარე მკითხველს. ამიტომაც მელანქოლია ყველაზე უფრო კანონზომიერია პოეტური ინტონაციებიდან“, წერდა ედგარ პო „კომპოზიციის ფილოსოფიაში“ (4, 209).

გულწრფელი ცრემლები, უმაღლესი განცდები, სხვათა თანაგრძნობა უზენაესთან დგომის გზად ესახებოდა ვაჟაფშაველას: „... ვისაც არ მოგწონთ ტირილი, ის ნუ დაჯდება ჩემთანა, მტირალის სტვირის პატრონი ფეხს როგორ გავწვდი თქვენთანა, მაგრამ გავიგებთ ერთხელაც, ვინ ახლოს ვდგავართ ღმერთთანა“ (სიმღერა) (5, 231).

„სევდის ტრიუმფატორი“ იყო ტერენტი გრანელი, ლექსი მისი „გული და სისხლი“ იყო, მისთვის ორგანული იყო „ჯავრით თრობა“.

ნიკო სამადაშვილის პოეზიის შთამბეჭდაობის მთავარი მიზეზი მის გულწრფელობა-ბუნებრიობაში, უსამართლობის გამო დასევდიანებაში, პირად თუ თანამოდმეთა გულისტკივილის გაზიარებაშია და დარდით, ცრემლით გულგასენილი პოეტი მკითხველის თანაგრძნობას იმსახურებს.

გალაკტიონს ევლინებოდა ქვეყნის უსამართლობით, შურისძიებით ატანილი ადამიანების გამო დანალღვლიანებული ძე ღმერთი (ქრისტე, მიმღერე რამე).

ქრისტე ჭმუნავს ნიკო სამადაშვილის ლექსშიც. „უკანასკნელ ქრისტიანებში“ უღმერთობას, ნგრევისპირას მყოფი ტაძრის, რჯულდანყვეტილი ქართველების ხილვით შემკრთალია მაცხოვარი: „ძლივს ვამშვიდებდით შემკრთალ მაცხოვარს, რჯულდანყვეტილი ექვსი ქართველი. დაუსუსხია ბზის ბურჩი ქინჭარს...“

უმბერტო ეკოს „ვარდის სახელში“ უკიდურესი ასკე-

ტიზმით შებოჭილი სასულიერო პირები სერიოზულად კამათობენ იმაზე, იცინოდა თუ არა ქრისტიე.

კონსტანტინე გამსახურდია შეგვაგონებს: „ტკივილები, ტკივილები ინვევენ სიხარულშემოსილ შვებასა და ხელოვნური სილალის დაწაფებას. ტკივილებზე და სისხლის ნაკვალევზე იზრდებიან ხელოვნების გულდაღელი ორქიდეები“ (ფრაგმენტები ტრიოლოგიიდან: ხელოვნება, სიტყვა, ხატი, მუსიკა) (6, 14).

გალაკტიონის „ყრმა მეოცნებე და გენიოსი“ მოკვდავთათვის დაწესებულ საზღვრებს სცილდება „საკუთარ ძლიერ სიმღერის გრძნობით“, ხოლო „ამგვარ გრძნობებს ქმნის მხოლოდ წამება“ (რაა ეს გრძნობა?) (7, 9).

პოეტების მეფე ცრემლებით რწყავს თავის „სულის ვარდებს“, „წრფელი ცრემლით“ ქმნის ნამდვილ ხელოვნებას, ცრემლით ცდილობს „მინით გამობილი წინასწარმეტყველის“ გაცოცხლებას (შორი ალერსი) (8, 97).

ტანჯვით იკაფავს გალაკტიონი ეკლიან გზას, მისი ცრემლი კი „ციურ ცვრად“ ეპკურება არემარეს: „მსურს რომ ვიტანჯო და ვივალალო, ცრემლი ციურ ცვრად არეს ვაპკურო, გზა ეკლიანი ცრემლით გაკვავალო“ (ყველაფერს ამბობს ობლის საფლავე) (8, 19).

„ლურჯა ცხენების“ ავტორის გამორჩეულობის საიდუმლო მის დრამატულ განცდებშია საძიებელი: „როდი მიყვარს გულისთქმა თუ ნაღველს არ ერევა, ათას ხმაში ჩემი ხმა ამ ხმამ განაცალკევა“ (მალე ფერგადაშლილი) (8, 410).

გოეთესთვის მიუღებელი იყო „ამომშრალი თვალები“, რომელთაც „ქვეყანა მკვდარი ეჩვენებათ“...

„ჩემთვის წამება სიხარულია და მიხარია, რომ ვიტანჯები, წერდა „სევდის ტრიუმფატორი“ ტერენტი გრანელი, რადგან მისი ხვედრი იყო „მძიმე მიზანი“.

ჩინური ფილოსოფიის მიხედვით, მთავარია ტანჯვა არა საკუთარი პრობლემების გამო, არამედ საქვეყნო ტკივილებია ფასეული უზენაესი მეუფის გადასახედიდან: „ყოვლადბრძენი

ამიტომ ამბობს: „ვინცა გაცოდვილდა მთელი ქვეყნის ცოდვით: განინამძვრდა ცისქვეშეთში, ვინცა დაიტანჯა მთელი ქვეყნის ტანჯვით: გამეუფდა ცისქვეშეთში“ (9, 232).

„ყოველგვარი მშვენიერების უმაღლესი გამოვლინება მუდამ ცრემლს ადენს მგრძნობიარე მკითხველს, ამიტომაც მელანქოლია ყველაზე უფრო კანონზომიერია პოეტური ინტონაციებიდან“, წერდა ედგარ პო „კომპოზიციის ფილოსოფიაში“.

ბიბლიური იობის ტანჯვა გვევლინება, როგორც „გამოცდა, როგორც ამაღლება, უზენაესი განვითარების პირობა... სრულყოფილება და ტანჯვა ძალზე ხშირად ერთმანეთს“.

„ტანჯვასა და სულიერებას შორის კავშირია... ტანჯვა არ წარმოადგენს ცალკეული პიროვნების შეცოდების შედეგს. ყველაზე ამაღლებულს კაცობრიობა უკავშირებს ტანჯვას“, წერდა შტაინერი (10, 98-99).

„ტანჯვა დაკავშირებულია ადამიანის ბუნების სიღრმესთან...“

„ტკივილისგან იბადება ცნობიერება.“

„... ცოცხალს ტანჯვა თუ არ შეეძლებოდა, ცნობიერება ვერასოდეს წარმოიქმნებოდა“, წერს შტაინერი (10, 109-110).

შემოქმედებას, სიყვარულს, მაღალ ცნობიერებას ტანჯვას უკავშირებს შტაინერი: „როცა სხვათა ტანჯვას გარდავქმნით ჩვენს საკუთარ, მაღალი ცნობიერების სამყაროში, მაშინ... იბადება შემოქმედება და ბოლოს, სიყვარულიც ტანჯვისგან წარმოიშობა“ (10, 114).

„ადამიანური ბუნების გაკეთილშობილების, ამაღლების წყარო ტკივილშია“.

„ტანჯვისაგან იბადება ცოდნა. ცოდნისგან იბადება შემეცნება. ტკივილი ისევე, როგორც ბევრი რამ, შეიძლება მხოლოდ მისი ნაყოფით შევიმეცნოთ“ (10, 117).

ტანჯვა, ტკივილი, ავადმყოფობა მშვენიერების შექმნასთან არის კავშირში: „ტანჯვის, ტკივილის და ავადმყოფობის

გარეშე სამყაროში არანაირი მშვენება არ იქმნება“ (11, 77).

„სიხარულისა და მნუხარების შეგრძნება, შვეება და ტანჯვა... ნაიყვანენ სამშვინველს სწორი გზით... გადაიქცევიან მის „თვალებად“ და „ყურებად“, ასკვნის შტაინერი (11, 163).

„... ხელდასხმული, ინიციაციას ზიარებული... ხდება „სიბრძნის მონაფე“. შემმეცნებელი ჰპოვებს ახალ სამშობლოს. იგი ხდება შეგნებული მკვიდრი ზეგრძნობადი სამყაროსი“, ასეთია ანთროპოსოფიის ფუძემდებლის შეგონება (თეოსოფია) (12, 165).

ასეთ კრიტერიუმებს მხოლოდ სულიწმიდისგან გაბრძნობილნი, მარადიულთან ნაზიარები კლასიკოსები აკმაყოფილებენ.

ნიკო სამადაშვილი იყო „უზენაეს მეუფესთან“ ნაზიარები „სიტყვის მეუფე“.

დამონშებანი

1. ნიკო სამადაშვილი, „ფერისცვალება“, „ლიტერატურის მათიანი“, თბ., 2004
2. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ., 2010
3. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, შემდგენელი მზია სამადაშვილი, „ინტელექტი“, თბ., 1989
4. ედგარ პო, კომპოზიციის ფილოსოფია, ესეები, თარგმნეს პაატა და როსტომ ჩხეიძეებმა, „მერანი“, თბ., 1989
5. ვაჟა-ფშაველას ხუთტომეული, ტ. 2, პოემები, ლექსები, თბ., 2011
6. ქართული ლიტერატურული ესსე, XX ს. 20-იანი წლები. შეადგინა, წინასიტყვაობა და გამოკვლევა დაურთო მანანა ხელაიამ, „მერანი“, თბ., 1986
7. გალაკტიონ ტაბიძე ხუთ ტომად, ტ. 1, პალიტრა L, თბ., 2011
8. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 1, თბ., 1993
9. ლაო ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი ლერი ალიმონაკის, „საბჭოთა საქართველო“, თბ., 1983
10. რუდოლფ შტაინერი, შუა საუკუნეების მისტერიათა ცენტრები. როზენკროიციერობა და თანამედროვე ხელდასხმის პრინციპი. ტანჯვის წარმოშობა. ბოროტების წარმოშობა. როგორ გავიგოთ ავადმყოფობა და სიკვდილი. მთარგმნელი ა. კვარაცხელია, ასოციაცია „კოგიტო“, თბ., 2014
11. რუდოლფ შტაინერი, იდუმალთმეტყველების კარიბჭე, მთარგმნელები ლ. ბაბლუანი, ა. კვარაცხელია, ასოციაცია „კოგიტო“, თბ., 2014
12. რუდოლფ შტაინერი, თეოსოფია, შესავალი ადამიანის დანიშნულებისა და სამყაროს ზეგრძნობადი შემეცნების სფეროში. თარგმნეს ზვიად გამსახურდიამ და მერაბ კოსტავამ, თბ., 1970, რედაქტირებულია 1995 წელს.

სიზმრების მწველი ბურუსი

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედება ყურადღებას იქცევს მრავალმნიშვნელოვანი სახე-ცნებებით. ასეთია სიზმარი, ზღაპარი, არაკი, ბალადა, თქმულება, ლანდი, ზმანება, რომელთა დიდი ნაწილი პოეტურ ფანტაზიას, ხილვებს, მხატვრულ გამონაგონს უკავშირდება.

ანალოგიური გაგებით მიმართავენ ამ ცნებებს მწერლობაში.

შარლ ბოდლერი ბრძენის სიზმრებისგან განასხვავებდა პოეტის სიზმრებს, სტიფან ცვაიგი დოსტოევსკის შემოქმედების უმთავრეს მახასიათებელად წინასწარმეტყველურ სიზმრებს მიიჩნევდა, ალექსანდრ ბლოკი მხატვრულ გამონაგონს არამინიერ სიზმარს უწოდებდა.

გრიგოლ რობაქიძის განსაზღვრებით, „ხელოვნური სინამდვილე ზღაპარია, მითი, ლეგენდა. ხელოვანი თვალშია სიზმარშია გახვეული“.

კონსტანტინე გამსახურდია საუბრობდა „ზმანებისა და მითის ჯადოზე“, ურომლისოდაც იწყება მწერლის კრიზისი.

უოტ უიტმენი პოეტის სიზმარს, ზმანებას უკეთებდა აქცენტს, ტერენტი გრანელი თავის შემოქმედებას „დედამიწის სიზმრად“ მოიხსენიებდა, გალაკტიონი „ოცნება-სიზმრად“.

მინიური ცხოვრების სიზმარეულობაზე, ილუზორულობაზე ამახვილებდა ყურადღებას აღმოსავლური (ჩინური, ინდური, კორეული) პოეზია (აღმოსავლური პოეზია, თარგმანი თამაზ ჩხენკელის, თბ, 1981).

ანალოგიური მოსაზრება გვხვდება ფრანგულ, რუსულ, ამერიკულ (ედგარ პოს) პოეზიაში.

ასეთი განცდა უცხო როდია კონსტანტინე გამსახურდიასთვის: „განა ჩვენი სინამდვილე სიზმარზე უსიზმარესი არ არის?“ („დიონისეს ღიმილი“).

სიზმარში სიზმარზე საუბრობდნენ ედგარ პო, უოტ უიტმენი, გალაკტიონი.

„ის, რაც წარსულში მოხდა, ფაქტიურად სიზმარში მოხდა. აი, რატომ ამბობენ, რომ მთელი ცხოვრება სიზმარია, მხოლოდ თქვენ არა ხართ სიზმარი, სიზმრის მაცურებელი შეუძლებელია სიზმარი იყოს. სხვა შემთხვევაში სიზმარი არ იარსებებდა“, წერდა ბჰაგვან შრი რაჯნეში (1,258).

ამ მოსაზრებას ეხმაურობოდა ტერენტი გრანელი: „და სიცოცხლე სიზმარია ღამის“ (სიჩუმეა და ქარიშხალს ვუცდი, ტ. I, 1991, გვ. 144).

რუდოლფ შტაინერი „სულიერი კულტურის კარიბჭედ ფანტაზიას“ მიიჩნევდა.

„მე ვჭვრეტდი კაცობრიობის უძველეს სულიერ შემეცნებას, რომლის მახასიათებელია სიზმარეული მდგომარეობა... შუა საუკუნეებში ადამიანმა მიაღწია ცნობიერი სამშენველის ფლობას. მას აღარ ჰქონდა მეტად შემეცნებითი სიზმრები“, წერდა შტაინერი (2, 412).

„სულის შემეცნების ამოცანაა მღვიძარე ცნობიერების, შემეცნებადი ნების საშუალებით იდეის განცდა მიიყვანოს რეალურ სამყაროსთან... ნახევრად მღვიძარე, ნახევრად სიზმარეული ძველი სულიერი შემეცნების საპირისპიროდ — ეს გახლავთ სრულიად ცნობიერი მისვლა სულიერ სამყაროში“, ასკვნიდა შტაინერი (2, 413).

ანთროპოსოფიის ფუძემდებლის აზრით, „პირველდამწყებითვე არსებობდა ინსტინქტური ნათელმხილველობის ერთგვარი სახეობა, სიზმარეული ნათელმხილველობა“ (2, 261).

„ხელოვნებაც ხომ თავდაპირველი სიზმრისეულ-ხატებრივი სულის განცდიდან ამოიზარდა“ (2, 423).

„სიზმარი არის სიმბოლური... სიზმარში შეიძლება მთელი ისტორიების დანახვა“ (3, 116).

„შინაგანი მდგომარეობაც ასევე პოულობენ სიმბოლურ ასახვას სიზმრებში... განსაკუთრებული შინაგანი სენსიტიურობის მქონე ადამიანებთან... სიზმარი მოქმედებს, როგორც წინასწარმეტყველება“ (3, 117).

„საკუთარი სიზმრების მეშვეობით ადამიანი შემეცნე-

ბას იძენს. სიზმრებში ასევე შეიძლება გადმოიცეს ზენა სამყაროთა ზეგავლენები. შთაბეჭდილებები ზენა სამყაროებიდან სიზმრებს ჰგავს“.

სიზმრის მნიშვნელობას, ცხოვრებასთან მის კავშირს ხაზს უსვამს შტაინერი და იმონებს ედისონის სიზმარს: „ერთხელ ედისონს ესიზმრა, როგორ გაეკეთებინა ვარვარა ნათურა. მან დაიმახსოვრა ეს სიზმარი და ნამდვილად გააკეთა ისეთი ნათურა, როგორც მას ესიზმრა. მთავარი ისაა, აქვს თუ არა სიზმარს რამე მნიშვნელობა ცხოვრებისთვის“ (3,118).

ადამიანს „ძილში ეხსნება სინამდვილის არსი და მაშინ მას შეუძლია სიზმრები ამ სინამდვილეზე შეამონმოს“ (3,119).

რუდოლფ შტაინერი ახსენებს ფრანცისკო ასიზელის წინასწარმეტყველურ სიზმარს, რომელშიც ინიციაციის გზაზე შემდგარ ყმანვილს ესიზმრა იარაღი, ფარი და მოესმა ვილაცის ხმა: იარაღი, სიზმარში რომ იხილე, გულმონყალების, თანაგრძობისა და სიყვარულის მშვიდვიერ-სულიერი იარაღია, ფარი კი ნიშნავს ცნობიერებას, რომელიც მონყალების, თანაგრძობისა და კაცთმოყვარეობისადმი მიძღვნილ შენს ცხოვრებას ამა სოფლის სიძნელეებისგან დაიცავს და დაიფარავს“ (4,33).

თალმუდის მიხედვით, სიზმარი წერილია და თუ არ გაშიფრე, ეს იგივეა, წერილი მიიღო და არ წაიკითხო.

„სიზმარი ფანტაზიის ნაირსახეობაა, ფანტაზია, რომელსაც უფრო ღრმა კავშირი აქვს პიროვნების ძირეულ არსთან ან მის ინტიმურ საიდუმლოსთან, ვიდრე ფხიზელი ცნობიერების დროს აღნიშნავს ადამიანი საკუთარი თავის შესახებ... ამდენად, სიზმარი, როგორც ლაკმუსის ქალაღი, ამჟღავნებს პიროვნების რეალურ არსს“ (5,174).

მუდმივად შთაგონების ექსტაზში მყოფი ნიკო სამადაშვილი მშფოთვარე სიზმრებს ხედავდა, ლოცვას აღავლენდა, ლანდებს დასტრიალებდა, ზარები ჩაესმოდა, წარმავალი ნუთისოფლის მიღმა იხედებოდა: „ყოველ ღამე სიზმრებში ვარ, გულს ლოცვებით ვატივლებ, საყდარი ჩანს, ზარებია და მეც

ლანდებს დავტრიალებ. სადღაც მნათე ზეცის თაღს რეკს, ნუთისოფლის კარგა გაღმით, ქაოსები გზებს კენკავენ, ასე ხდება ყოველ ღამით“ (მილულვა) (6,61).

პოეტის „სხეულის საგიჟეთში გამომწყვდეული“ ლექსები სიზმრებს (ფანტაზია-გამონაგონს) უკავშირდება: „ორმოცი წელი დაფრენილი ლექსების გუნდი, ჩემი სხეულის საგიჟეთში გამომწყვდეული... მიყვარდა მაშინ... სიზმრების ცქერა“ (ძალო ეკატერინეს) (788-89).

არ ტოვებდა „ზმანება“, „ფიქრების ზვინი“, მისთვის ორგანული იყო „ლანდებთან ბაასი“ (ფერიცვალება) (6,362).

„შემოქმედების ურთულეს გზებზე გასული, მონოდებით პოეტი, წმინდანისვით ლოცულობდა, „მბჟუტავ სიზმრებთან“ ათენებდა, ამასთან აცნობიერებდა, რომ მხატვრული სიტყვის საზღაური გულის სისხლი უნდა ყოფილიყო (მანას. მარიამ ამანათაშვილს, ნ.ს.მეულლეს) (6,46).

„თაღის სიზმრების დაყრილი ბარათები“ სევდიანი განწყობილების უზუსტესი არეკვლაა (გიშერი) (6,45).

პოეტი — მგზავრის „სულის ფარანი“ მიენათებოდა „წარმავლობის ოხერ მარანს“, „დარდების ჭილი“, „განცდების ზვარი“ იქცეოდა ბალადად და „გულის ხურათმოძღვარი“ ხდებოდა: „...სიზმრების ნიშზე ანთებული მგზავრის ფარანი, წარმავლობის ოხერ მარანთან ნაირ ფიქრების მწველი ჭრიჭინი, დარდების ჭილი, განცდების ზვარი. ეს იყო, ესაა ჩემი ბალადა, ჩემი გულის ხურათმოძღვარი“ (სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს) (6,64-66).

საგულისხმო ქვეტექსტის შემცველია ფრაზა: „მიყურებს ქარი... ჩიფჩიფებს რაღაც დაბურულ ზღაპარს“ (წავალ, მოვკვდები, ვინ მომიგონებს) (6,123).

წმინდა წერილის მიხედვით, შთაგონების მომნიჭებელია სულიწმინდა, ხოლო მუზის გამოცხადება საღვთო ნიავის, ქარის მოვლინებასთან ასოცირდებოდა როგორც შუა საუკუნეების ესთეტიკაში, ისე შემდგომ პერიოდებშიც.

ნიკო სამადაშვილის ფილოსოფიური ლირიკის ერთ-ერთ-

თი მთავარი პრობლემა წარმავლობის და მარადიულობის დაპირისპირებაა და სწორედ ამ საკითხის მახასიათებელია „წარმავლობის დიდი ზღაპარი“: „...და მწვანე შუქზე გიბუტბუტია წარმავლობის დიდი ზღაპარი“ (საით, ვინ იცის) (5,217/218).

„წარმავლობის ღრენას“ „ზმანება“ ანუ ხილვა ახლავს (5,257).

„სიოს არაკი“, „სიზმრების კოცნა“, „ცისფერ აისებში“, „სამხარზე დარგული სიზმრები“, „სიზმრების მწველი ბურუსი“, „სიზმრების ნალვერდალი“, „შეხერაზადას სიზმრები“, „ჭორფლიანი ქონგურების სიზმრები“, „ზმანება ზამთარში“, „სიზმარი და ბოდვა მგოსნების“ ისევ და ისევ მის მხატვრულ გამონაგონზე, შთაგონების პროცესზე მიუთითებს (აგარაკი, გულთამხილავი, სახლი ნარიყალაზე, გახსენება, ნაფოტები).

ლექსში „გიის ავტოპორტრეტი“ (5,61) აქცენტირებულია „ქარიშხლების ჯილაგი“, ზღაპრების დისკო, სიგიჟე და აშკარაა, რომ ამ შემთხვევაშიც შემოქმედებითი პროცესის თავისებურებაა წინ წამოწეული: „...ხან ქარიშხლების ჯილაგი მოგდევს... სადღაც ელავს ზღაპრების დისკო. შენი სიჩუმე და გარინდება ზურგშექცეული გიჟის ხმა არის“.

ნიკო სამადაშვილი ხაზს უსვამდა სულიერი სიფხიზლის, ხილვის, სმენის აუცილებლობას, რაც პოეზიის გადარჩენის აუცილებელი პირობად ესახებოდა: „ნუ ჩათვლემ ძმაო. აქ არის ხილვა, ზარების სმენა და პოეზიის გადარჩენა“ (აქ არის ღამის მაჯისცემა) (6,231).

მართლაც, წარმოუდგენელია ჭეშმარიტი შემოქმედება ნათელხილვის, ნათელსმენის გარეშე.

ნიკო სამადაშვილი ხედავდა დაუსაბამოს, მთის კონცხის იქით მიმავალ მგზავრებს, მიღმურ სამყაროს, ხედავდა სულს, ესმოდა ღმერთის გაფრენის ხმა, ტბების ტირილი, ოკეანის სიმფონია, ბეთხოვენის ფრთხილი ნაბიჯი...

არ სცილდებოდა „სიზმრების მწველი ბურუსი“ (იტყვიან, კაცი რაზე ლოთობდა) (6,107), „სიზმრების ნალვერდალი“

(ერეკლე ტატიშვილს) (7,102-103).

ერთგან ამბობს: „...გახსოვს, სამხარზე სიზმრებს რომ ვრგავდით, ძუძუს რომ ვწოვდით ცისფერ აისებს“ (6,206).

ლექსში — „მარიაშ. მეუღლეს“ (5,163) „დედის ბალადას“ ბურტყუნებს ქარი.

თავისი პოეზიის რელიგიურობას გამონაგონზე, ზღაპარზე აქცენტირებით ასე წარმოაჩენს: „ვერხვები სწოვდნენ შენს ზღაპრებს ძუძუს“ (იცი, რა იყო ჩემი სიზმარი?) (6,159).

ვერხვი სიცოცხლის ხის სიმბოლოა, პოეტი ხაზს უსვამს, რომ მისი ზღაპარი, გამონაგონი რელიგიურ თემას უკავშირდება.

სიზმარში სიზმრის ნახვაზე ამახვილებდნენ ყურადღებას ედგარ პო, უოტ უიტმენი, გალაკტიონი.

ნიკო სამადაშვილის პოეზია ამ თავისებურებითაც იქცევა ყურადღებას: „წუხელის შენი სიზმარი ვნახე, ხშირი ბალები, ბოდვა მგოსნების, გადაბურული პალმებით ღამე და ოდნავ სველი კვიპაროსები. მე ვნახე შენი სიზმრების ღამე“ (ჩემი სიზმარი) (6,104).

პალმები, კვიპაროსები სიცოცხლის ხის სიმბოლოებია, ხოლო მიწიერი ბალი ხალხის, ქვეყნის, ზეციური ბალი-სამოთხის.

პოეტს ცხოვრებისგან ზურგშექცეული, კაცობრიობასთან გაბუტული, „ბნელი ფიქრებით შემოკვართული“ ვაიშემოქმედი წარმოესახება, როგორც „ბოსლის ობობა“, „ხრიოკი ქედი“, „ცრემლებით მოქსოვილი ქარის თქმულება“, რომელიც ვერ ასრულებს ჭეშმარიტი მხატვრული სიტყვის ფუნქციას და ეფემერულია (სიმართლე) (6,179).

მეცნიერები განასხვავებენ „განცდილის, მომასწავებელ, წინასწარმეტყველურ სიზმრებს“ (9,56).

განცდილზე მიმანიშნებელი სიზმარია ნიკო სამადაშვილის ლექსში „შეხვედრები დღის ბოლოს. ვასო მურვანიძეს“ (6,123): „...სიზმრებში ხვედები შენს სიყმანვილეს“.

განცდილის მაუნყებელი სიზმარია ლექსში „შენ რო მოკვდები, მაშინ შეირყევი“ 96,49): „დევნილ სიცოცხლეს

ბნელ სიზმრების ჯანყი მალავდა“.

ლექსის ადრესატი მართლაც დევნილი ერეკლე ტატიშვილია და პოეტი უცდომელი ფსიქოლოგიური ალლოთი მიაწინებებს, რომ დევნილი, გარიყული ადამიანი ბუნებრივად ავლენს სიზმარში ჯანყის, დაუმორჩილებლობის გრძობას.

კარლ გუსტავ იუნგის მიხედვით, „სიზმრები შეიძლება წარმოადგენდეს სურვილების ან შიშების მანიფესტაციას, შეიძლება მოიცავდეს გარდუვალ ჭეშმარიტებას, ფილოსოფიურ დებულებას, ილუზიებს, ველურ ფანტაზიებს, გეგმებს, ანტიციპაციას, ირაციონალურ განცდებს, ტელეპათიურ ხილვებს“ (10,305).

ნიკო სამადაშვილის ლექსი „დასასრული“ (6,122) წინასწარმეტყველური სიზმრის ნიმუშია: „თითქმის ყოველდამჩემს სიზმრებში სიკვდილსა ვხედავ. პირქვე დაცემულს ქარიშხლებიც ვერ ამაყენებს“.

მართლაც, ქუჩაში უგონოდ დაეცა პოეტი და მერე არც ამდგარა, რაც ბუნებრივად იწვევს ასევე ქუჩაში დაცემული და სიცოცხლეს განშორებული ედგარ პოს აღსასრულის ასოციაციას.

ქართველი პოეტის ლექსში „დამშვიდობება და სინანული“ (5,211-212) სხეული წარმოჩნდება, როგორც „ფუტურო“, გულის სიზმარი კი მოიხსენება გოლგოთასთან, აქვე „ქვესკნელის წყლები“ ფიგურირებს: „ფუტურო სხეულს გულის სიზმარი შერჩება, როგორც გოლგოთას თხრილი. თვალს შევავლებენ ქვესკნელის წყლები“.

სხეულის ეპითეტი „ფუტურო“ (ეს ეპითეტი მრავალგზის გვხვდება მის პოეზიაში) ხაზს უსვამს სხეულის წარმავლობას, გულის სიზმართან გოლგოთის მოხსენებაც არ არის შემთხვევითი, რადგან პოეტს თავის ჯვარცმაზე, წამებაზე მრავალგზის გაუსვამს ხაზი და ის მართლაც იყო ლექსისთვის, არსებობისთვის ჯვარცმული.

ამ ლექსის ამოსავალია პოეტის მიერ ცხოვრებაში გადატანილი ჯოჯოხეთური ტანჯვა და, განცდილთან ერთად, წინასწარმეტყველური განჭვრეტაც არის მომავლის, რადგან

ჯვარცმას ყოველთვის ენაცვლება აღდგომა, გოლგოთას-გალილეა.

ზიგმუნდ ფროიდის მიხედვით, „სიზმარი ოკულტიზმს უკავშირდება. სშირად სიზმარი განიხილება, როგორც მისტიკური სამყაროს კარიბჭე... ბევრისთვის იგი ითვლება ოკულტურ ფენომენად... მას არაერთი ძაფი აკავშირებს ბნელით მოცულ საგნებთან.

„...ოკულტიზმის სამყაროში ყველა ნიშანი, სასწაული, წინასწარმეტყველება და სულის გავლენა ახლებურად წარმოჩნდებიან... რელიგიები... მასში ხედავენ, ზეადამიანური ძალების ზემოქმედებას და დასაბუთებას“.

„ტელეპათიის ფენომენი შეიძლება სიფხიზლეშიც ხდებოდეს... ძილის მდგომარეობა ტელეპათიური ცნობების მიღებისთვის განსაკუთრებით ხელსაყრელი ჩანს“, წერს ფროიდი (11,260).

ნიკო სამადაშვილი ძალზე მისტიკური პოეტია, მისთვის ორგანულია „მისტერიებით თრობა“, მისტერიების თანხლება, „ანთებულ სანთლების წინ მისნობა“, „სამყაროს გაღმა“ გასვლა და „მისანივით“ ჩაფიქრება (სად არის, სადა?) (5,55) (ასე მარად) (3,134).

ელენე ბლავატსკაია განასხვავებდა წინასწარმეტყველურ, ალევგორიულ, ადეპტების მიერ გამოგზავნილ, რეტროსპექტულ, გამაფრთხილებელ და უწესრიგო, ქაოტურ სიზმრებს (საიდუმლო დოქტრინა) (12) .

პოეტი ყოველთვის „სამყაროს მიღმა“, ხილულის მიღმა არსებულ საიდუმლოებებს უღრმავდებოდა, ხედავდა სხვათათვის უხილავს, განგების ჩრდილს, ესმოდა დუმილის ხმა, აღწევდა ჩვეულებრივთათვის მიუღწეველს, ხედავდა მიცვალებულებს, ებაასებოდა სულებს, ესმოდა „ქარის იდუმალი ზღაპარი“, ევლინებოდა წინასწარმეტყველური ხილვები.

დამონშებანი

1. ბჰაგვან შრი რაჯნეში, ტანტრა. უდიდეი შეცნობა. თარგმანი მერაბ ხერგიანის, „საუნჯე“, 1991წ.
2. რუდოლფ შტაინერი, ჩემი ცხოვრების გზა, თარგმანი კონსტანტინე (უმცროსი) გამსახურდიასი, „პითაგორა“ თბ.1994
3. რუდოლფ შტაინერი, იდუმალთმეტყველების კარიბჭესთან, მთარგმნელები: ლ.ბაბლუანი, ა.კვარაცხელია, თბ.2014
4. რუდოლფ შტაინერი, ვარდისა და ჯვრის საიდუმლოება, გიორგი ნიშნიანიძის საერო რედაქციით, წინასიტყვაობითა და კომენტარებით, თბ. „ხომლი“, 1994.
5. ნოდარ სარჯველაძე ფსიქოლოგიური საუბრები, თბ.1995
6. ნიკო სამადაშვილი, „ფერისცვალება“, თბ.2004
7. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ.2010
8. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, თბ.2006
9. რევაზ ნათაძე, რა არის სიზმარი, თბ.1948
10. კარლ გუსტავ იუნგი, ანალიზური ფსიქოლოგიის საფუძვლები, სიზმრები , თბ.1966
11. ზიგმუნდ ფროიდი, ფსიქონალიზი, მთარგმნელი და რედაქტორი ვიტალი კაკაბაძე, თბ.2009
12. ელენე ბლავატსკაია, საიდუმლო დოქტრინის კომენტარები, ბლავატსკაიას ლოჟის თეოსოფიური საზოგადოების შრომები, საიდუმლო დოქტრინის I ტომის სტანსების განხილვა. გამომცემელი და მთარგმნელი ვაჟა ნარიშკინი, თბ.2011

ჭკუაზე შერყევა — ბელნიერება

ჭეშმარიტი შემოქმედის ინტერესის საგანია ხილული თუ მიღმური სამყარო, მინა და ზეცა, სული და ხორცი, სიკეთე და ბოროტება, არა ეფემერული, არამედ მარადიული სიბრძნე, რისთვისაც აუცილებელია ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის დანესებული საზღვრის გადალახვა, ძიება საგნის მიღმა, ოცნების მიღმა, ბედს იქით. წარუვალს სიბრძნის და მხატვრული ინდივიდუალობის მიგნება განსაკუთრებულ ძალისხმევას, გულისა და გონების შესაძლებლობათა გამძაფრებას, „გულის სისხლს“, მსხვერპლს მოითხოვს. ამიტომ შემოქმედება ჯვარცმის ტოლფარდი ტანჯვა და ტკივილია, ხოლო იმ ხელოვანთ, რომლებსაც ხელენიფებათ საუკუნეობრივი, მარადიული ჭეშმარიტებების მოხელთება, ზეკაცს, ღმერთკაცს, დემონს უწოდებენ.

ინგლისში ბაირონს დემონად მოიხსენებდნენ, გალაკტიონი გოეთეს სატანასთან აიგივებს (დადებით ჭრილში) და პოეტობას დემონური, გენიალური ნიჭის მახასიათებლად მიიჩნევს.

შარლ ბოდლერისათვის „მშვენიერი ემმაკი“ აღმატებული ნიჭის სინონიმია, ამიტომაც საუბრობს მასთან წილნაყარობასა და გაღმერთებაზე „ბოროტების ყვავილების“ წინასიტყვაობაში.

ანალოგიური კონტექსტში ახსენებენ ცნებებს; გიჟი, შეშლილი, გადარეული, ხშირად ერთმანეთის იდენტურად გაიაზრება დემონი და შეშლილი.

გოეთე გენიალობასთან აკავშირებდა შეშლილის ცნებას და შეშლილ დემონს უწოდებდა ბეთხოვენს: „საჭიროა მოკრძალება იმის წინაშე, რასაც გამოთქვამს ასეთი შეშლილი დემონი, რადგან მას გენია უნათებს გზას და ხშირად იქ უსხვივოსნებს, სადაც ჩვენ უკუნეთით ვართ მოცულნი და ვერც კი მივმხვდართ, საიდან ამობრწყინდება მზე“ (1, 102).

გენიალობასა და სიგიჟეს შორის შეხვედრის ნერტი-

ლებს პოულობს და სიგიჟეს გამორჩეული ნიჭის აუცილებელ თვისებად გაიაზრებს ჩეზარ ლომბროზო (2).

ლომბროზოს წიგნში სპეციალურად არის მოძიებული გენიალურ მოაზროვნეთა გადახრები, რაც დევნის მანიაში, შიშში, მტრების მოლანდებაში, არყოფილის ნამდვილივით განცდაში, ჰალუცინაციების მოჭარბებაში გამოიხატება. ამ კუთხით „არანორმალურებად“ მიიჩნევიან კაცობრიულ აზრთა საჭეთმპყრობელები: დიკენსი, დოსტოევსკი, რუსო, ნიცშე, გოეთე, ტოლსტოი...

ლომბროზოს გარდა, არსებობენ სხვა მოაზროვნეები, რომლებიც ჩხრეკენ ნიჭიერთა „ავადმყოფობის“, პათოლოგიური გამოვლინებების ფაქტებს და კატეგორიულ ტონს ანიჭებენ თავიანთ ნააზრევს, თითქოს შეშლილობის გარეშე არ არსებობს გენიალობა (ბლეს პასკალი, ერნსტ კრეჩმერი, მაქს ნორდუ).

გამოჩენილ ადამიანთა დეპრესიების, თვითმკვლევობებისადმი მიდრეკილების, თვითმკვლევობების, შიზოფრენიკობის მაგალითები მართლაც არსებობს...

ხელოვნება ზიგმუნდ ფროიდის, კარლ გუსტავ იუნგის, მიხაილ ზოშჩენკოს და სხვა ანალოგიურ მოაზროვნეთა მიერ გაგებულია, როგორც ფსიქოთერაპია, სუბლიმირება, შინაგანი წუხილის, ტკივილების, ნევროზების გადატანა და განმუხტვა მხატვრულ სახეებში, სიმბოლურ ხილვებში..

გალაკტიონ ტაბიძე და ტერენტი გრანელი ძალზე ხშირად შეშლილს, გიჟს, გადარეულს აღმატებული გრძნობის სინონიმად გაიაზრებდნენ. ამ მხრივ ყურადღებას იქცევს ედგარ პოს „გული მამხილებელი“.

გრიგოლ რობაქიძე შემოქმედ ადამიანთა გაღწევას ჩვეულებრიობის საზღვრებიდან „ღვთაებრივ შეშლილობას“, ჰირომანიას უწოდებდა (მცველნი გრაალისა).

მაგრამ უცნაური, რეალურისმაგვარი ხილვები და ათასგვარი ხმების გაგონება ექიმების მიერ შეშლილობად აღიქმებოდა.

ტოტალიტარულ სახელმწიფოში ბევრ შემოქმედს ანამებდა შეშლილად გამოცხადების შიში.

გიჟი, შეშლილი თავის ოდიოზურ შინაარსს იძენდა დიქტატორულ სახელმწიფოში და ამ სახელით ინათლებოდნენ თავისუფლად მოაზროვნეები, სიმართლის მსახურნი, ამ დიაგნოზს უსვამდნენ პოლიტიკურად არასანდო შემოქმედთ, მეცნიერთ.

„უსამართლო სოციალურ საზოგადოებაში თავისუფლებისაკენ სწრაფვა უკეთეს შემთხვევაში უცნაურობად, სიგიჟედ ითვლებოდა. ფსიქიატრიული რეპრესიები საქმით განამტკიცებდა მასაში მოარულ ვერსიას იმის შესახებ, რომ ვინც აღიმალლებს ხმას სამართლიანობისა და თავისუფლებისათვის, სულით ავადმყოფია“ (3,49).

ტერენტი გრანელის უსამართლო ხვედრზე, ზემდგომთა მიერ ამოჩემებული პოეტის სულით ავადმყოფად გამოცხადებაზე ძალზე დამაჯერებლად გვიყვება რევაზ მიშველადის „ტერენტი გრანელი“ (4, 11-12).

სხვაგვარ მოაზროვნეთა „მკურნალობისთვის“ საბჭოთა კავშირში ხელისუფლების დავალებით აკადემიკოსებიც ირჯებოდნენ, რასაც გვამცნობს რევაზ მიშველადის ნოველები: „მკურნალი“, „მე ვარ“, „როდემდე?“ (5, 358-373).

ტერენტისადმი ჩასაფრებულ დამსმენებზე, მის იძულებით მკურნალობაზე საუბრობენ სერგო ჟვანია (წითელი სატანა, ხელნაწერი), ბექა ლაშხია ხიბლელი (6, 10), გივი ცქიტიშვილი, კალე ბობოხიძე (ხელნაწერი).

ტერენტის შეშლილობის მოსაზრებას აბათილებს პოეტი მურმან ჯგუბურია, რომელიც „გენიოსს და შეშლილს“ უწოდებს პოეტს (მომავალი კოსმოდრომების პოეტი).

ტერენტი გრანელის უდიდესი მოამაგე, პოეტი, მკვლევარი, მთარგმნელი და ტერენტის რამდენიმე კრებულის რედაქტორ-გამომცემელი ლერი ალიმონაკი სპეციალურად ეხება ამ პრობლემას და უარყოფს ტერენტის სულით ავადმყოფობის ვერსიას (8, 119).

ტერენტი გრანელის დის შვილიშვილმა, პროფესორმა

მამანტი როგავამ სიღრმისეულად შეისწავლა ეს პრობლემა და გვიჩვენა, როგორ შექმნა სურამის ფსიქიატრიულ კლინიკაში საგანგებოდ გაგზავნილმა მოუთვინიერებელმა „გიჟმა“ ტერენტი გრანელმა რვაასი გენიალური სურათი, რომელიც ევროპის უდიდესი მხატვრების ნამუშევრებს გაუნევეს მეტოქეობას, როგორც პროფესიონალურ დონეზე ამტკიცებს გამოჩენილი მხატვარი და მწერალი რეზო ადამია (10).

„ლამისთევის პოეზიაში“ ასეთ მართებულ განაცხადს აკეთებს თემო ჯაფარიძე: „ნორმალურად წოდებული ჩვეულებრივი ცხოვრების წრიდან გადასულობა, ერთგვარი არაკლინიკური შეშლილობა დამახასიათებელი გახდა ჩვენი ეპოქის ხელოვანთათვის. რემბო, ვერლენი, მეშჩანური თვალსაზრისით, ავანტურისტებად აღიქმებოდნენ. ამადეო მოდილიანს „დანყველილი მხატვარი“, „დაცემული ანგელოსი“ შეარქვეს, ვინსენტ ვან გოგს შეშლილად მოიხსენიებდნენ. კრიტიკული აზროვნებისთვის სჯიდა თითქოს ყოფიერება სერვანტესს, უცნაურ ცხოვრებისეულ სიტუაციებს უქმნიდა“.

„ნიკო სამადაშვილი „განწირულ პოეტს“, „გიჟ პოეტს“ უწოდებდა თავის თავს. ყოფიერებით დაუკმაყოფილებლობა, მუდმივი ფორიაქი, ბორგვა მიუსაფრობის მიზეზი გახდა მისთვის... მაინც უკომპრომისო იყო... ელდანაცემი ექსპრესიები მის პოეზიაში“ (11,565).

პოეტის „შეშლილობის“ მიზეზი იყო „დალენილი ზეცა“ (გალაკტიონი ამბობს „ზეცის ნგრევას“), ანუ უარყოფილი რწმენა. მაგრამ მის ნიჭს, უმაღლეს ზნეობას იფარავდა ჩვენი ზეციური დედა: „რად სჩანდა ზეცა ღრუბლიანში გადალენილი, ან შეშლილ პოეტს ღვთისმშობელი რას დაჰყვებოდა“ (12,54).

ჟრუანტელის, შიშისმომგვრელი იყო მისი „ცრემლებით შედუღებული“ სტრიქონები, ჩვეულებრიობის წრიდან გასვლას, „გადარევას“ რომ აგრძნობინებდა მკითხველს: „...ჩემი ფურცლები, შედუღებული ცრემლების კირით. იგრძნობ ჯერ ნელთბილ შიშის ჟრუანტელს, დაბურულს, დახშულს და გადარეულს“ (თამაზის) (12,28).

გვაგონდება გალაკტიონი: „და ჟრუანტელით, ისე, ვით ბავშვი, შენ საუკუნე გიცქერის შიშით (დღიურ პროზიდან) (13,196).

პოეტის „გონების შერყევა“ უკავშირდება სულიწმინდის — შთაგონების ქარის მოვლინებას, რომელიც „ზღაპარს“, რეალურის ამსახველ გამონაგონს აწვეთებს მის სმენას: „...შერყეულივით მიმაქვს გონება, მიყურებს ქარი. ჩიფჩიფებს რაღაც დაბურულ ზღაპარს“ (წავალ, მოვკვდები, ვინ მომიგონებს) (11,123).

ხილულის მიღმა, „მსოფლიოს უკან“ მაყურებელი, ასტრალური მოგზაურობის უნარით მომადლებული პოეტის ძალისხმევა, მოკვდავთათვის დაწესებული საზღვრების გაღმა გასვლა თვით ავტორის მიერ მოხსენებულია შემლილობად: „შორეულ გზებზე დასველდება ის მოგზაური, მსოფლიოს უკან შემლილივით რომ ჩაიარა“ (ხელის გაშვერა მტკვართან) (11,94).

მთვარის რადიუსზე მავალი პოეტი წერს: „გონდაკარგული მივეხეტებო“ (ჩემი ფეხის ხმა მთვარისკენ მარადისობის ნაკამარევი) (11,143).

„საგიჟეთის“ მკვიდრია „ღვინომორეული პოეტი“ (სურათის გადაღება) (11,84). „დაკარგული“, „ღიმეშლილი“, „გადარეული“ გრძნობის აპოლოგეტია მისი პოეზიის ლირიკული პერსონაჟი.

„მწუხარება“ (12, 6-7) აქცენტს უკეთებს ლექსით გადარევას: „ისედაც ლექსით გადარეულებს, ის აწვებოდა სულ ზედმეტ ტვირთად“.

თავისი გონებამეზღუდული ოპონენტების მოსაზრებას უარყოფს ლექსი „ჩემს ორეულს:“ (14,129-130): „...ავადმყოფობა ეგონათ, ბიჭო, ლექსები, ტანზე გამონაყარი“.

„დაკარგული გრძნობის“, „გადარეული გრძნობის“, დამსხვრეული იდეალების ქომაგობაა ნიკო სამადაშვილის პოეზია“ „...და შენ იქ ნახავ დაკარგულ გრძნობას, გრძნობას ღიმეშლილს და გადარეულს“ (ნიკო იაშვილს) (11,210).

„შმაგი სიცოცხლეა“ ჭეშმარიტი შემოქმედების სანინდარი, სვლა დინების წინააღმდეგ, რასაც მოსდევს შერისხვა... პოეტი თავს აფარებს მოგვებს, მისი იდეალია „ფერმკრთალი სიგიჟე“, ლოცვა, დაფერფლვა მაღალი აზრებისთვის და ფასკუნჯივით აღდგომის რწმენა: „...რეკავ იდუმალ ზარებს... შენ რომ მრევლი გყავს, ისე ამოდის, როგორც შერისხულ მლოცველთა გროვა, იწყება ჭმუნვა მორთხმულ მოგვების და შორიახლო ავდრების გლოვა“, მიმართავს პოეტი ერეკლე ტატიშვილს, რომლის მახასიათებელია „ფერმკრთალი სიგიჟე“, ხელებში გველი (სიბრძნე), თვალეში ფასკუნჯი-იდეალებისთვის დაფერფლვისა და ფასკუნჯივით კვლავ განახლების რწმენა (ერეკლე ტატიშვილს) (14,102-103).

„ქარიშხლების ჯილაგი“, „ზღაპრების დისკო“, „გიჟის“ გარეგნული სიდიდჯე და გარინდებაა პოეტის ხვედრი (გიის ავტოპორტრეტი) (12,120).

„შერყეული გონება“, „ფიქრების რეტია“ პოეტისთვის უზენაესისგან მომადლებული (მოვკვდები, ნავალ, ვინ მომიგონებ) (11,155).

„40 წელი ლექსების გუნდი“ მისი „სხეულის სიგიჟეთშია გამომწყვდეული“ (ძალო ეკატერინეს) (12, 88-89).

ისევ და ისევ „ტვინშერყევა-სიბედნიერე“, რაც შემოქმედებას უკავშირდება: „გული დაგწყდება, მეგობარო, რომ ვერ იხილავ, შენი ფარემის ტვინშერყევას — სიბედნიერეს“ (მოგონება და სინანული) (11,239).

ბედის მიერ აბუჩად აგდებული პოეტი არ წყვეტდა ლოცვას, ისევ „ჭკუაზე შერყევა“ იყო მისი „ბედნიერება“: „...ის აღავლენდა ლოცვებს ბინდისას: ჩაჰკლა აბუჩად ბედის აგდება. იმას ჭკუაზე შერყევა ქვეყნად მიაჩნდა რალაც ბედნიერებად“ (ის ისვენებდა ხშირად ამ სახლთან)(12,16).

ნიკო სამადაშვილისთვის, როგორც ტერენტი გრანელისთვის, „ლექსი მისტერიაა“, „ქარებშემლილ ღამეებში“ მოვლინებული: „მისტერიები დაგყვებოდნენ ამორძალებად. თვალი გეჭირა ქარებშემლილ ღამეებისკენ“ (საუკუნის ნახე-

ვარზე მეტი გავიდა) (11,269).

პოეტის ზარების რეკვა ხატისგან შეშლილი მნათეს ზარების ხმებს ედრება: „...ისეთი გზნებით რეკდი დიდ ზარებს, როგორც ხატისგან შეშლილი მნათე!“ (გენია და სამრეკლო) (14,52).

ლექსი კონსტანტინე გამსახურდიას ღმერთსმონატრებული მნათე ოქროპირის მიერ ზარების შლეგურ დარისხებას, სამრეკლოს ნაქცევას და ყველასგან მივიწყებული, უჩინარი მეზარის დაღუპვის ასოციაციას იწვევს (ზარები გრიგალში).

ნიკო სამადაშვილი მიწაზე მოვლენილ ყველა გრძნობას განადიდებს „სიგიჟეებთან“ ერთად: „ამინ ყველაფერს, რაც მიწაზე ჩამოუყრიათ — ბედნიერება, სინანული, ტანჯვა, სიგიჟე“, (სინათლის მიმოქცევა (10, 241-242).

„ზარების გიჟი“ (ნაცარი) (13, 28) გაოცებული შესცქერის „შეშლილ სარანგებს“ ლიახვის ნაპირები) (13, 112).

„ფერისცვალების“ ავტორი მიესალმება „ჭკუაშემცდარ ქვეყანას“, „საგიჟეთში გაცნობილ პოეტს“. ერეკლე ტატიშვილს საგიჟეთს უკავშირებს, დადებითი გაგებით, რა თქმა უნდა (შეხვედრები დღის ბოლოს) (13, 123).

„შთაგონების ყრუ აგარაკში“ ჩაესმის „ბეთხოვენის ფრთხილი ნაბიჯი, კლავიშთა მწუხრი“, ხედავს სვეტგაბზარულ კოშკს, ევლინება ქარის ბალადა, სიზმრები, განგების ჩრდილი, აწუხებს „მკვდარი კანდელი“, „გული შეშლილია“, ანუ მუზის მოვლინებით აფორიაქებული, საზღვარს გადაცდენილი (თამარის მღვიმე) (13, 136).

ტერენტი გრანელი თავის აღსარებას ანდობდა „ძვირფას ხეს“, ნაძვებს, ირგვლივ მხოლოდ ყვავებს, ჩიტებს, ლოდებს ხედავდა.

ნიკო სამადაშვილი პალმებს, ვერხვებს, ბელურებს ემუსაიფებოდა, ლოდებზე მოკალათებულს მთების ტირილი, ოკეანის სიმფონია ჩაესმოდა: „... ლოდებზე იჯდა გიჟი პოეტი, ტიროდა მთების ყრუ გარემოცვა“ (ვერცხლისფერი ოცნება) (13, 263).

„შეშლილია თვალები“ (მანისა), „შერყეულია ხელები“ (და-

უსაბამობის ხილვა) (264-265), „ზარების“ გიჟია“ პოეტი (ნაცარი) (13, 28), „შერყეულია კლავიშთა კდემა“ (მე ვიცი) (10, 231).

„მარტო სწევს კუბოს გიჟი პოეტი“ (შენ დაგასვენეს სამრეკლოს ჩრდილში) (10, 102), „გადარეულია სიყმანვილე“, „შეშლილ ქოშებით“ ცეკვავენ „ნარმავლობის ტიალ ყორესთან“ (სამანი) (11, 122), „საგიჟეთია ქვეყანა“ (ნაფოტები) (11, 23), შლეგია ქარბუქი, ცაცხვი შეშლილივით იქნევს ტოტებს (დამასაფლავეს მეგობრებმა და მიმატოვეს) (11, 156).

ნიკო სამადაშვილი კარგად ხედავდა, გიჟად რომ აცხადებდა ათეისტური, ტოტალიტარული ეპოქა მოუთვინიერებელთ, რომ არც ბაირონს რგებია კარგი ხვედრი: „რამდენი გიჟი ბოძზე დააბეს და ბაირონიც სადღაც ჩაძალდა“ (უჯიშო ხიდან გამოთლილი ხარ) (11, 31).

შეშლილია ბერი, თბილისის ლაჟვარდების გაგიჟებაა შთაგონების მომმადლებელი (შემოდგომა, სტვენა თბილისთან) (10, 127, 161), „შმაგია სიცოცხლე“ (10, 211), შვილის დარდით შეშლილია დედა (ღია ბარათი) (12, 106-107), „შეშლილია ბილიკები“, „შეშლილია თვალები“ (მანიას (11, 16) „შეშლილი მნათე“.

„გზებგადამცდარი“ ნიცშეს ხმა ჩაესმის პოეტს: „ქუჩებში მარტო და გაცრეცილი გზებგადამცდარი ნიცშე ბლაოდა“ (მოგონება) 14, 30).

„სიზმრების ნაღვერდალში“ (10, 149-150) ისევ დაღუპული ნიცშეს“ სახელი ფიგურირებს: „... შენი საკანი ან ზღვის ღამეა, ან დაღუპული ნიცშეს თვალები“.

„საგიჟეთში“ (ხელოვანთა სფეროში) ჰყავს პოეტს ძმობილები (აქერცლილი მინიატურები) (12, 50).

„გიჟი ბოდლერი“ (გიჟი პოზიტიური გაგებით) დასცინის ვაიპოეტს (ოდესღაც ახლობელს) (11, 203).

„შეშლილების კუნტრუში“, ანუ უღირსთა, დიდებით შეშლილთა ღრიანცელი ჩაესმის პოეტს: „რა შეშლილების კუნტრუში მეფობს“ (11, 159).

„კარების გაჯახუნებაში“ (11, 209) „... გიჟი ღმერთები

დასევიან სანყალ ბეთხოვენს“.

ჩონგურის ხმაზეც „შეშლილი ღმერთის“ ცეკვაა ნიშანდობლივი: „დაუკრავ ჩონგურს და ეს ოხერი, დიდხანს იცეკვებს შეშლილი ღმერთი“ (ფრესკები ჩონგურზე) (11, 78-99).

„შეშლილია ბილიკები“, „ღმერთიც გაგიჟდა და გადი-რია... იმას ფიქრების რეტი დაესხა“ ნათქვამია ლექსში „თეთრი ვარდები ამოგიტანე“ (11, 55).

„შეშლილ ღმერთთან“ გვინევს შეხვედრა ლექსში „სამი-ციტნოში“. „შეშლილი ღმერთის ბნელი ნაფეხურებია“ ხსოვნების, ცრემლების, სიზმრების ჭრილში: „ხსოვნების ნარი დარეკილ მგზავრებს, მიჰქონდათ, როგორც უიღბლო მგზავრებს. ვინც შეშლილ ღმერთის ბნელ ნაფეხურებს ჰკრეფდა, ვით გზაზე მოკლულ ბელურებს. ვინც მარტო იყო, ფიქრით მდიდარი და ცრემლზე შერჩა შენი სიზმარი“ (იცი, რა იყო ჩემი სიზმარი?) (10, 15).

„ციურ ნაკვალევს მისდევს შეშლილი ღმერთი ბუტბუტით“, ნათქვამია ლექსში „გადამხათ დღეებს უტევს ქარბუქი“ (11, 100).

„საკია-მუნის შეშლილი სტვენა“ იყო ნიკო სამადაშვილის „გულის ხუროთმოძღვარი“ ლექსში „ციალა თოფური-ძეს“ (11, 10-11).

უმბერტო ეკოს „ვარდის სახელში“ სასულიერო პირები სერიოზულად კამათობენ იმაზე, იცინოდა თუ არა ქრისტე. ისინი საგანგებოდ მაღავენ არისტოტელეს პოეტიკის მეორე წიგნს, რომელიც ამართლებს სიცილს. ამ გონებაშეზღუდულთა ქმედებით ცეცხლს მიეცემა ბიბლიოთეკა, სადაც ინახება სიცილის გამმართლებელი წიგნი.

გალაკტიონი ხაზს უსვამს „მომავლის ჩრდილის“ — ქრისტეს მჭმუნვარებას: „ახლა თავს მადგას მჭმუნვარება მომავლის ჩრდილის“ (მიმღერე რამე) (13, 11).

პოეტების მეფის ლექსში ქრისტე მჭმუნავს მინაზე გამეფებული უღმერთობის, საღვთო სიყვარულის, საღვთო სიბრძნის უგულებელყოფის გამო.

ნიკო სამადაშვილის ლექსში ღმერთის „გადარევის“ მიზეზია „შეშლილი ბილიკები“ „... შეშლილი ბილიკები... ღმერთიც გაგიჟდა და გადირია“ (თეთრი ვარდები ამოგიტანე) (1, 155).

ირგვლივ „ქარბუქია“, უკეთურობა, რაც აღაშფოთებს ღმერთს და „ციურ ნაკვალევს მისდევს შეშლილი ღმერთი ბუტბუტით“ (გადამხათ დღეებს უტევს ქარბუქი) (11, 100).

„შეშლილ პოეტზე“ როდი არიან ღმერთი და ღვთისმშობელი განრისხებული, პირიქით, ზეცა დაღწილი და ღრუბლიანია, ანუ ურწმუნოებაა ირგვლივ, მაგრამ „შეშლილ პოეტს“ ღვთისმშობელი დაჰყვება (ბინდი) (12, 54).

გენიალურ ბეთხოვენს „გიჟი ღმერთები“ დასევთან (კარების გაჯახუნება) (11, 209).

ჩონგურის ხმაზე ცეკვავს „შეშლილი ღმერთი“ (ფრესკები ჩონგურზე (10, 78-99).

„შეშლილი ღმერთია“ ლექსში „ბალახი როცა ამოვა“ (11, 77).

„უკანასკნელ ქრისტიანებში“ უღმერთოთა ქილიკით „შემკრთალია მაცხოვარი“ (უკანასკნელი ქრისტიანები) (12,9).

ნიკო სამადაშვილი პოეზიასთან, მუსიკასთან, ხელოვნებასთან მიმართებაში შეშლილს ყოველთვის პოზიტიურ ჭრილში მოიხსენებს, მისთვის სათაყვანებელი ნიკუმე და ბოდლერი „შეშლილად“ იწოდებიან, ხოლო ვაიშემოქმედს ენას უყოფს „გიჟი ბოდლერი“ (ოცესლაც ახლობელს“). მის პოეზიაში შეშლილია ღმერთი, შეშლილია საკია-მუნი, რომლის სტვენაც ჩაესმის პოეტს.

ანუ „შეშლილი“ აღმატებული ნიჭის, აღმატებული გრძნობის სინონიმია როგორც პოეტებთან, ისე ქრისტიანულ ღმერთთან თუ ბუდა საკია-მუნთან მიმართებაში, მაგრამ „შეშლილების კუნტრუმი“, „შეშლილ ქომებთან“ აცეტებულთა ადრესატები არიან ვაიშემოქმედნი, ფსევდოპოეტები (ფიქრი) (11, 125).

ხოლო ჭეშმარიტი შემოქმედი, „პოეზიისგან თვალნაცემი, შერისხულივით დაწრიალებდა შეშლილობისა და ზმანების გაუვალ ჭირხლში“ (მთვლემარე ცისკარი) (15, 24).

დამონშებანი

1. ალ. ალშვანგი, ბეთხოვენი, აკაკი გელოვანის თარგმანი, თბ., 1958
2. Чезар Ламброзо, Гениальность и помешательство, М. 1895
3. ზვიად გამსახურდია, დილემა კაცობრიობის წინაშე, თბ., 1995
4. რევაზ მიშველაძე, ტერენტი გრანელი, თბ., 2004
5. რევაზ მიშველაძე, რჩეული სამ ტომად, ტ. 1, „მერანი“, თბ., 1991
6. ცისფერი სიშორე, თბ., 1998
7. გაზ. „ვერსია“, 5-11 ნოემბერი, 2001 წ.
8. ლერი აღმონაკი, გრანელის ლანდი, თბ., 1998
9. მამანტი როგავა, სულის ბორკილები, თბ., 2013
10. რეზო ადამია, უკვდავება სიკვდილში, „საქართველო“, თბ., 2011
11. თემო ჯაფარიძე, ღამისთევის პოეზია, ნიკო სამადაშვილი, „ფერისცვალება“, თბ., 2004
12. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ., 2010
13. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, „საბჭოთა საქართველო“, თბ., 197
14. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ., 2006
15. ნიკო სამადაშვილი, შეხვედრები და სინანული, „მერანი“. თბ., 1995

აკაშას ქრონიკა

აკაშა არის მარადიული ღვთაებრივი ცნობიერება.

აკაშა ზემგრძნობიარე სულიერი არსია, რომელიც მთელ სივრცეს ავსებს.

„ადამიანის ცნობიერება ... ღვთაების სხივია“ (ელენე ბლავატსკაია) (1,94,97,177).

იოგების მოსაზრებით, აზრი არის ისეთივე მოვლენა, როგორც სინათლე ან ელექტრობა. აზრი დაინახება. მის გამოსხივებას ნათელმხილველისთვის აქვს ღრუბლის თავისებურად შეფერილი ფორმა. ის მსგავსია თხელი ორთქლისა და რეალურია, როგორც ჰაერი ან მრავალრიცხოვანი გაზები.

ზოგიერთები აზრს ადარებენ სინათლის ტალღებს, სხვები — სურნელოვან ყვავილს.

ადამიანი სისტემატურად ასხივებს აზრს ტალღებს. აზრის ტალღები განსხვავებულია, სხვადასხვაგვარია მათი გამოსხივება. ადამიანში იღვიძებს მისი ჭკუის შესატყვისი აზრი.

აზრების ასტრალური სამყარო სავსეა უფორმო აზრებით. არსებობს დიდი მარაგი აზრების სამყაროში დაგროვილი ენერჯიის და ადამიანებს, საჭიროებისამებრ, შეუძლიათ გამოიყენონ ის (2,187).

აზრი სინათლეზე ჩქარია. იგი საგნებშია. თქვენ შეიძლება ფიქრობდეთ აქ, ამერიკაში კი ხდება თქვენი აზრის მატერიალიზება. აზრების სფერო ჰაერივით გვერტყმის გარს. ყოველი აზრი წარმოადგენს ტალღას, რომელსაც შეუძლია აზრის გადაცემა. ტალღები გადიან კედლებში, მთებში, ხვეულებში. ვარაუდობენ, რომ შესაძლებელია აზრების დაჭერა წარსულიდან, რადგან აზრები არ კვდებიან. საგანი არის აზრი, აზრი არის საგანი (რაჯნეში, „ტანტრა“, „ უდიდესი შეცნობა“) (3,270,272).

აზრი სტიქიის მსგავსია, შემეცნების ზღისას ადამიანი ასხივებს სინათლეს. ყოველი აზრი და მოქმედება ბადებს ფლუიდურ დენს. აზრის ქსოვილი დაურღვეველია, მას კავ-

შირი აქვს უხილავ და ცეცხლოვან სამყაროსთან. იგი მოქმედებს ცხოვრებაზე, გავლენას ახდენს კარმაზე. ის საფუძველია არსებობის. საგნებს შეუძლიათ მოძრაობა აზრით, ფსიქიკური ენერგიით. ასეა უსხეულო სამყაროში. „ფიქრის ქუხილი“ არაა ჰიპერბოლა.

ამიტომ გვმოდვრავს ელენე რერიხი: „იფიქრეთ აზრზე, როგორც ცხოვრების რეალურ ფაქტორზე“ (4,137).

ბიბლიაში უპირველეს ღირებულებად მიიჩნევა სიბრძნე, რომელიც მხოლოდ ღვთისმოსავ ადამიანებს ებოძებათ.

წმინდა წერილში გარჩეულია საღვთო და ეშმაკეული სიბრძნე, წუთისოფლის მთავართა წარმავალი სიბრძნე და უზენაესის მარადიული სიბრძნე.

არსებობს აზრი, რომ დედამიწა და სხვა პლანეტები გარშემორტყმულია საინფორმაციო ველით, რომელშიც კოდივით არის ჩადებული სრული ინფორმაცია სამყაროსა და ცოცხალ არსებათა შესახებ. ადამიანი კოსმიური გონების მატარებელია, მას ხელეწიფება პლანეტის საინფორმაციო ველზე გასვლა და ჩვეულებრივი თვალისა და სმენისთვის უხილავ-მოუსმენელთან ზიარება.

აღმოსავლური სამყაროს მხატვრულ, რელიგიურ და ფილოსოფიურ თხზულებებში იმთავითვე არსებობდა საინფორმაციო ველის ცნება. ზეგანვითარებულ, წმინდა სულის ადამიანებს ხშირად ეხსნებათ კოსმიური კავშირის არხი, ენერგეტიკული ველი და ერთდროულად ამყარებენ კავშირს მიწიერ და ზენარულ სივრცეებთან, დედამიწის იონოსფეროსთან.

ამ ასპექტით ყურადღებას იქცევს როგორც დასავლური, ისე აღმოსავლური სამყაროს მხატვრული, რელიგიური, ფილოსოფიური თხზულებები.

ლაო-ძის „დაო დე ძინის“ მიხედვით, „მარადიული სათნოებით ავსილი ადამიანები იქცევიან სამყაროს ხილულ ველად“ და ვინც ველია სამყაროსი, მარადიულ დეს ეუფლება“ (5, 99,197).

„ბჰაგავად-გიტამი“ არის სპეციალური თავი: „ველსა და

ველის მეცნაურს შორის გამორჩევის იოგა“, რომელშიც ნათქვამია: „კურთხეულმა ბრძანა: „ეს სხეული, კაუნტეა, ველად იწოდება, ხოლო რომელი მას საცნაურყოფს — ბრძენთა მიერ ველის მეცნაურად იწოდება. ველის უფალი კი ღმერთია“ (5,90).

რაჯნემის „ტანტრას“ მიხედვით, საინფორმაციო ველს „მიღების დაბლობი“ ეწოდება და მასთან მიახლების საწინდარია ზნეობრივი სინმინდე.

ოკულტისტების აზრით, ადამიანს აქვს უნარი, იგრძნოს ფიზიკური გრძნობისათვის მიუწვდომელი. ყველა ფიზიკურ გრძნობას აქვს შესატყვისი ასტრალურში. ასტრალური ორგანო მოქმედებს, როგორც ტელესკოპის ლინზა და ადიდებს გამოსახულებას. ზოგს შეუძლია დაინახოს რამდენიმე მილიდან, სხვებს- ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან, ზოგიერთებს შეუძლიათ დააკვირდნენ სხვა პლანეტების ამბებს.

მეოცე საუკუნის უდიდესი მოძღვრება „აგნი იოგა“, „ცოცხალი ეთიკა“ ანუ „სინათლის მოძღვრება“ გამოყოფს ნათელმხილველობისა და ნათელსმენის შვიდ სახეობას.

მინაზე ადამიანს ესმის ცხრა ხმა, ასტრალურ სამყაროში — თოთხმეტი.

ელენე რერიხმა თვით გაიგონა უზენაესის ხმა შამბალაზე და ჩაწერა იგი.

ვანგას ესმოდა ციური ზარის ხმა, ესაუბრებოდა „წარმოგზავნილებს“, ირწმუნებოდა, რომ ნანახი ჰყავდა ქრისტე, ორფეოსი, ნოეს კიდობანი. ესაუბრებოდა გარდაცვლილებს, ხედავდა ასტრალულ სხეულებს, სულს, უცხო პლანეტებს (6,81).

ამ მხრივ უჩვეულო მოვლენა იყო ყველა დროის უდიდესი წინასწარმეტყველი ნოსტრადამუსი.

წარსულს, მომავალს ერთნაირად ჭკრეტდნენ დანტე, გოეთე.

ამ ჭრილში საყურადღებოა რილკეს, ათანას ფეტის, ვლადიმერ სოლოვიევის, ალექსანდრ ბლოკის შემოქმედება.

ანალოგიური მონაცემებით იქცევს ყურადღებას დავით გურამიშვილის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის, ილია ჭავჭავაძის, ვაჟა-ფშაველას, აკაკი წერეთლის, ტერენტი გრანელის შემოქმედება.

ანრი ბერგსონი განასხვავებდა ცოდნის ორ სახეს: რაციონალურს და ინტუიციურს, ამასთან, უფსკრულს არ ხედავდა მათ შორის.

კარლ გუსტავ იუნგის ნააზრევში დიდი ადგილი ეთმობა ინტუიციით მიღებული წინაგრძნობის უნარს და მის მნიშვნელობას ადამიანთა ცხოვრებაში.

ამ პრობლემას განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ გიორგი გურჯიევი, რუდოლფ შტაინერი, იოანე დამასკელი, ნეტარი ავგუსტინე.

შტაინერის აზრით, „ადამიანს ძალუძს წარმავალი საგნებისა და მოვლენების მარადიულ პირველწყაროებს ჩასწვდეს... წარმავალი ისტორიიდან ადამიანი წარუვალში აღწევს, თუმცა ეს ისტორია დაწერილია ჩვეულებრივისგან სრულიად განსვავებულ დამწერლობით.

თეოსოფიაში მას „აკაშა-ქრონიკას“ უწოდებენ... ვინც სულიერ სამყაროში აღქმის უნარი გამოიმუშავა, მასში მიმდინარე მოვლენებს მათს მარადიულ ასპექტში შეიმეცნებს... მის თვალწინ გადათამშდება ადრე მომხდარი მოვლენები. ამგვარი ცოცხალი დამწერლობის წამკითხველ ხელდასხმულთ შეუძლიათ გარეგნულ ისტორიაში აღბეჭდილზე გაცილებით შორეულ წარსულში ჩაიხედონ.

„...საჭიროა აკაშა-ქრონიკას თვალი გავადევნოთ იმ შორეულ პერიოდში, როდესაც თანამედროვე დედამიწა არსებობას შეუდგა“.

„...აკაშა-ქრონიკას კვლევა... ძალზე მიუახლოვდა იმ კოსმიურ კატასტროფას, როდესაც თანამედროვე დედამიწა არსებობას შეუდგა“ (7,8,93).

„ყველაფერი რაც „აკაშა-ქრონიკაშია“ მოთხრობილი,

წარმოდგენილია სურათ-ხატებით“ (8,126).

ამჟამად დედამიწაზე მცხოვრები ადამიანი შედგება ფიზიკური სხეულის, ეთერული ანუ სიცოცხლის სხეულის, ასტრალური სხეულის და „მეს-სგან“ (7,171).

„აკაშა-ქრონიკა“ მდებარეობს ეთერული წრის საზღვართან. ის შეიცავს ყველაფერს, რაც ნაფიქრია. აკაშა-ქრონიკას მიღმა ძვეს ყველაფერი, რაც აზრებში ჯერ კიდევ არ გაფორმებულა... ყველა ახალი აზრი, ყველა ახალი შეგრძნება და ა.შ. არუპას რეგიონიდან მოდის“ (8,174).

IV საფეხურის შემდეგ სულიერი სამყაროს მიჯნაა, ამ მიჯნას „აკაშა-ქრონიკა“ ეწოდება. ყველაფერი, რაც კი ადამიანს ოდესმე მოუმოქმედებია, თუნდაც ეს არ იყოს მონიშნული ისტორიულ წიგნში, ჩანერილია მარადიული ისტორიის წიგნში დევახანის (ანუ სულიერი სამყაროს) მიჯნაზე, რომელსაც „აკაშა-ქრონიკას“ უწოდებენ, სადაც შეიტყობთ იმას, რაც რომელიმე ცნობიერ არსებას ოდესმე მოუმოქმედებია დედამიწაზე.

ათვლის წერტილად კეისრის შესახებ რაიმე წვრილმანის აღქმაა საჭირო ისტორიიდან, საუკუნეების შემდეგ მის გარშემო ჩნდება სურათები იმისა, რაც კეისარმა გააკეთა: ნათელმხილველი ხედავს არა მარტო აბსტრაქტულ ნაწერს, არამედ მის თვალწინ ჩაივლის ყველაფერი, როგორც ჩრდილოვანი სურათები, ნახატები... კეისრის ფიქრებსაც აჩვენებს „აკაშა-ქრონიკა“, რომელიც ნამდვილად ასახავს იმას, რაც მოხდა... ასე შეუძლია ხელდასხმულს მთელი საკაცობრიო წარსულის წაკითხვა, მაგრამ მან ჯერ კითხვა უნდა ისწავლოს... „აკაშა-სურათები მართლაც ცოცხალი ქმნილებებია. ეს გასაოცარია, მაგრამ ფაქტია“ (8,25).

„მრავალი ათასწლეულის წინ ძველი ინდოეთის ბრძენები სამყაროსეულ მეხსიერებას „აკაშა-ქრონიკას“ უწოდებდნენ, ხოლო მასში შელწევას „აკაშა-ქრონიკაში“ კითხვას. ეს

უკანასკნელი სულიერი კვლევის უმაღლეს მიღწევას განეკუთვნება“, აღნიშნავს ოტო ფრენკლ ლუნდბორგი (9,33).

რუდოლფ შტაინერი მრავალგზის უბრუნდება ამ პრობლემას: „დედამინის მახლობელი ეთერული პლანი, ერთგვარი სულიერი არქივია, ეთერული მატრიანე, სადაც უზუსტესი სახით-ფორმის, ფერის, სუნის, ბგერისა და ა.შ. შენარჩუნებით შემონახულია სამყაროს შემოქმედებისა და დედამინის ევოლუციის ყველა მოვლენის, ასევე ადამიანის ყველა მოქმედების აზრისა და გრძნობის მიკროინფორმაცია. მხოლოდ განვითარებულ ნათელმხილველურ ცნობიერებას ძალუძს „აკაშა-ქრონიკის“ ზუსტი ამოკითხვა“ (10,280).

„აკაშა-ქრონიკას“ კითხვა, საუკუნეების წინ მომხდარ მოვლენებში წვდომა მხოლოდ ხელდასხმულთ, მარადიულთან ნაზიარებთ ხელენიფებათ.

ადამიანს ძალუძს წარმავალი საგნებისა და მოვლენების მარადიულ პირველწყაროს ჩასწვდეს... წარმავალი ისტორიიდან ადამიანი წარუვალში აღწევს. თუმცა ეს ისტორია დაწერილია ჩვეულებრივისგან სრულიად განსვავებული დამწერლობით. თეოსოფიაში მას „აკაშა-ქრონიკას“ უწოდებენ. არახელდასხმულზე შესაძლებელია, „აკაშა-ქრონიკამ“ ფანტაზიის შთაბეჭდილება მოახდინოს... ვინც სულიერ სამყაროში აღქმის უნარი გამოიმუშავა, მასში მიმდინარე მოვლენებს მათს მარადიულ ასპექტში შეიმეცნებს. მის თვალწინ გადათამაშდება ადრე მომხდარი მოვლენები. ამგვარი ცოცხალი დამწერლობის წამკითხველ ხელდასხმულთ შეუძლიათ გარეგნულ ისტორიაში აღბეჭდილზე გაცილებით შორეულ წარსულში გადაიხედონ (7,17).

გრიგოლ რობაქიძე ამ საკითხში ზედმინევნით იცნობდა როგორც დასავლურ, ისე აღმოსავლურ მოძღვრებებს. მისი „ჩაკლული სულის“ ერთი მონაკვეთი დასათაურებულია, როგორც „აკაშას ქრონიკა“, რაც გვარწმუნებს, რომ მწერალი უცდომლად ხედავდა არამხოლოდ გამოვლენილ ფაქტებს,

არამედ მომავლის ნიშნებს, რომელთა განჭვრეტა-შეცნობა მხოლოდ ერთეულთა ხვედრია: „რაც ხდებოდა, ყველაფერი იწერებოდა, ოღონდ არა ღიად, არამედ საიდუმლოდ, როგორც ინდოელთა აკაშა. იწერებოდა ხეზე, ქვაზე, ძაღლის დინგზე, ადამიანის შუბლზე, მთის ფერდობებზე, ტალღებზე, ხავსზე, მძორზე. საიდუმლოდ ყველაფერი იწერებოდა ყველგან, მაგრამ ვინმეს რომ გაეშიფრა და წაეკითხა ეს იდუმალი ნაწერები, პროტესტის ქარბორბალა ავარდებოდა, დარწმუნებით იტყოდნენ, რომ მსგავსი არაფერი მომხდარა და, რაც უფრო უცნაურია: თვით აღმომჩენი დაუნყებდა თავს დარწმუნებას, რომ ეს ყოველივე მისი გზააბნეული ფანტაზიის ნარმოსახვაა“ (7, 117-118).

გალაკტიონი უცდომლად კითხულობდა ქვეცნობიერის ფიქრებს.

გრძნობდა „ახალი სხივის, მისწრაფების, ფიქრის, ოცნების“ მოვლინებას: „... ამოდის ელვარება ახალი სხივის, მისწრაფების, ფიქრის, ოცნების“ (ქალაქთა ბნელთა).

„ფიქრნი ისვრიან უნელებელ ელვათ ტბორებას“ (თვალეებით თვალში) ფიქრებთან ფრეგატი, ცისარტყელა და „იმედების ხატი“ ბრწყინავს (წყნარი ზღვა).

ცეცხლით გაალებული ფიქრი ფრთას ისხამს, გულის ცეცხლი ფიქრის ველურ ცხენებს მიაქროლებს. ფიქრი ისრის ფრთით მიფრინავს.

ფიქრი განიცდება, როგორც სინათლე, შადრევანი, ზვავი, ბორანი, მორები, „ხავერდოვან ფიქრებად მიდის ფიქრთა დინება“.

ფიქრი პერსონიფიცირებულია. პოეტი ხედავდა ფიქრებს: „ფერდობებს ფიქრის ღვარი და თქეში“ ასხია, ფიქრში გახვეულა ბნელი დერეფანი, დედამინას გარინდებულს მოხვევია ფიქრით სამოსი, დაფიქრებულია ცათა უფსკურლი, აზრი, სიზუსტის გამო, საათის ციფერბლატს ჰგავს.

პოეტისთვის ორგანულია „ფიქრით თრობა“.

გალაკტიონს ჯერ გაუმჟღავნებელი, სიჩუმის ხმები ეს-

მოდა: „ვისმენ მიდამოს თავგადასავალს, სიჩუმებში მყოფს, სიჩუმით ნათქვამს“ (ქარიშხლის შემდეგ) (8,111).

პოეტის ფიქრი არის „საგარიჟრაჟო, საგანთიადო“...

ასევე „ხევში მიმოჰქრის ნელი ნიავი, ნიავი, ფიქრთა ათასი ნავით, ჰკრებს ცის ლაჟვარდი ფიქრთა შადრევანს“...

ფიქრი სუნთქავს, ფიქრი იღვიძებს, ფიქრები უხმოდ კამათობენ, ფიქრი არხევს ოცნების აკვანს, ფიქრები კვდება ნისლში და ქარში, ფიქრი ლურსმანივით ბასრია, საუბარია ფიქრის კისერზე: „და ისევ ისე არხევდა კისერს ფიქრი კეთილზე, ფიქრი ბოროტზე“...

„სინამდვილეზე უფრო ძლიერი ფიქრი“ სინათლეს არხევს, გენიოსის ფიქრს ხელენიფება „დღეთა ჩვენთა შემობრუნება“, ბინდის გაფანტვა, „ველური ფიქრის ბასრი ბრჭყალები“ კი გულს საშინელებით ავსებს.

ფიქრი ფრთამომსხვრეულია, ფიქრი უგულო და მანკიერია, საუბარია ფიქრთა მტვერზე, ფიქრთა ნისლზე, ჯვარედინ ფიქრზე.

„რჩეული ფიქრი“ საკაცობრიო მასშტაბებს იძენს, ფიქრთა ოკეანე დაფნით მშვენიდება, ფიქრებს ჩადრი ახურავს. პოეტს ახვევია „რჩეულ ფიქრთა ჯარი“, „იდუმალ ფიქრთა ჯაჭვანყვეტილი“. „ფიქრების ვალსი“ მიგვანიშნებს, რომ პოეტის ფიქრი ქვეცნობიერიდან, მუსიკიდან იბადება (არსებობის გული).

უნიკალური სმენის პოეტს ფიქრის ფორმით შემოსვის იდუმალი პროცესი ესმის: „აშრილდება ფიქრთა სამოსი“.

საუბარია „ფიქრთ შემფარავ კარავზე, ანამებს „მწყურვალებათა ფიქრი ოზობა“, იპყრობს „ფიქრი ნათელ ფრენის“.

ფიქრი ხან ტაძრად შენდება, ხან ჩამავალ მზეს აედევნება, ხან მტვრად და ნაცრად იქცევა.

ზოგჯერ სახეუბა „მწარე გათიშვა ფიქრთა და სინამდვილეს შორის“, ხან „ცეცხლად ღელავენ ნაპერწკლები მშობლიურ აზრთა“ (არაგვის ქარი) (8,639).

ტერენტი გრანელთან ფიქრი შრიალებს, ცრემლი შრია-

ლებს.

ნიკო სამადაშვილი იყო ნათელმხილველი, ნათელმსმენი, ასტრალური მოგზაურობის უნარით მომადლებული. ხედავდა სხვა ზეცას, ცათა ცას. ის იყო „მისტერიების ჟამთა მფლობელი“.

ქარში კითხულობდა აზრებს: „საზარელ ამბებს ყვიროდა ქარი“ (სასუფეველში რეკდნენ დიდ ზარებს“ (9,104).

პოეტს ესმოდა ხის მოთქმა — ქვითინი, შორეული, ბნელი გრიგალების ხმა: „ხე შრიალებდა, ხე მოთქვამდა, ხე ქვითინებდა და შორს ფეხის ხმა მოისმოდა ბნელ გრიგალების“ (ხე შრიალებდა, ხე მოთქვამდა, ხე ქვითინებდა) (9,105).

„ფიქრების ჩრდილს“ ხედავდა: „შენი ფიქრების ჩრდილთა გოგმანი მტრედის სიზმრებში მომიპარია“ (ხე ეკლესიის მათხოვარს ჰგავდა) (10,114).

„ჭეშმარიტება სიტყვებს ჩრდილივით მოჰყვება... შეუმჩნეველი ჩრდილები, სიტყვებს რომ მოჰყვება, ცნობიერდებთან“, წერს რაფნეში (3,260).

პოეტი ქვებზე სხვათათვის დაუნახავ, ავისმომასწავებელ „ნარწერას“ ამჩნევდა. „... დაიკარგეო, ქვებზე ელამს ცუდი ნარწერა“ (ჩემი დღე) (9,18-19).

ერთმანეთს ეხმიანებოდა სიზმრები, ლოცვა, ამღვრეული ნათელი და იქვე სისხლიანი დანით დანერილის გაელვება: „...მბჟუტავ სიზმრებთან ლოცვა წმინდანის და ამღვრეული ნათელი ირგვლივ. იქვე ნარწერა სისხლიან დანით: „ჩემს ნაკვალევზე ნუღარ გაივლით“ (მანიას) (9,16).

პოეტი ნიჭს „კარმიდამოზე დადებულ თრთვილივით“ აღიქვამდა: „შენს კარმიდამოს თრთვილივით ედოს პოეტის ნიჭი“ (ღია ბარათი) (9,74).

ლაჟვარდებში ხედავდა დიდ ფიქრთა გუნდებს: „და ლაჟვარდებში შენ დიდ ფიქრთა გუნდნი დაჰქრიან“ (რაც იყო, იყო) (9,172).

თითქოს მშობლიური შემოგარენის ქვებიც ინახავს ბარათაშვილის ღალადს, ყველა ხე — ეკატერინე ჭავჭავაძის ღა-

ლატს: „აქ ყველა ხის ქვეშ ჩუმად მარხია ბარათაშვილის გულ-
წრფელი გზების ღალადი. აქ ყველა ხესაც ეხლაც ასხია ეკატე-
რინე ჭავჭავაძის მკუხე ღალადი“ (ჩემი გულთამხილავი) (9,243).

ლექსში „ლოცულობს ყველა“ (9,235) აწუხებდა ნოს-
ტალგია ნამდვილ ადამიანებზე და ეიმედებოდა თავისი დარ-
დების აყვავება, ანუ, სატკივრიანი სათქმელის გაუკვდავება:
„...კაცს ვერ ვპოვებდი. შენ ამიყვავე ჩემი დარდები და ის
წარწერა: „კაცს ვერ ვპოვებდი“.

„მთის კონცხიდან“ „სამყაროს იქით მიმავალ მგზავ-
რებს“ ამჩნევდა (ფერისცვალება) (9,62).

„ბინდების გაღმა“ „მარადისობის ჩუმ უდაბნოს“
ჭვრეტდა (ფილტვების სიყვითლე) (9, 64).

გარდაცვლილი პოეტის მარადიული სიტყვები ქარში
ესმოდა: „...ცხედარი ქარში სიტყვას ამბობდა და ყვავილები
მიჰქონდათ ქარებს“ (მარადისობის უარყოფა) (9,254).

ერთ ლექსში „მთების გადასწვრივ ყვირიან გზები“
(9,250).

ესმოდა „წლების ზუზუნი“, ღმერთის გაფრენის ხმა,
გზების, ქარის ყვირილი, „ათასწლეულების ხმა“ (ალიონამ-
დე) (9,90).

„გუბე-გუბე“ „განგების ჩრდილი“ ელანდებოდა (თამა-
რის მღვიმე) (9,68).

მისი ერთი ლირიკული პერსონაჟი „ფიქრების ზვინში“
აცნობიერებდა თავის სათქმელს: „ის ვულკანივით სულ გუ-
გუნებდა და წინ ეფინა ფიქრების ზვინი“ (გახსენება) (9,188).

ხეხილებზე დავანებულ ფიქრებს, ბედს უკუღმართი
დრო ემტერებოდა, სულის ვარდებს ძეძვები ჯაბნიდა: „... იმ
ხეხილებზე ყვაოდა ბედი, ბედი, რომელიც ჩაწიხლეს გზებზე,
ვიყავი მუდამ მგოსანი — ყბედი და ვანყდებოდი სულ მუდამ
ძეძვებს“ (9,41).

შეუცნობლობის ნისლი ებურა, ქვებზეც გამანადგურე-
ბელ წარწერას კითხულობდა: „ნისლები მოვლენ მთიდან
ბუზღუნით, დაიჩოქებენ და დამწყველიან. დაიკარგეო, ქვებ-

ზე ელამს ცუდი წარწერა“ (აღსარება) (9,18).

ფილოსოფიურ ლექსში „დაჯდება მარტო“ (9,215) სა-
ნუთროს ქინკლებად მიიჩნევდა მავანთ და საფლავებზე შემ-
ხმარ ხალხის წუნუნს კითხულობდა: „ჩვენ ქინკლებივით დავ-
ტრიალებთ ვერაგ საწუთროს და საფლავებზე შემხმარია
ხალხის წუნუნნი“.

ნიკო სამადაშვილი „შაირების ჭავლის ლივლივზე“ სა-
უბრობდა, ფიქრის შრიალი ესმოდა: „ტყე აშრიალდა, აშრი-
აღდნენ ჩემი ფიქრები“ (10,119).

მაცხოვრის უარმყოფელის სახეს „შავგვრემან ფიქრში
ამოთხუპნულს“ უწოდებდა: „ეს ის კაცია, მაცხოვრის ხატს
როცა ქირდამდა, შავგვრემან ფიქრში მთელი სახე ამოთხუპ-
ნული“ (სინათლის მიმოქცევა) (10,241-242).

მარადისობის ხელდასხმულად მიიჩნევდა უმაღური
თანამედროვეებისგან უგულვებელყოფილ, უსამართლოდ
დასჯილ ერეკლე ტატიშვილს: „მარადისობის პაპანაქება შენ
მოგიხმობდა უცნაურ მეკვლეს, წუთისოფელი როცა გაქრე-
ბა, ვილაც გიპოვნის ბატონ ერეკლეს“ (ერეკლე ტატიშვილს)
(9,17).

ნიკო სამადაშვილი ხაზს უსვამდა ერეკლე ტატიშვილის
სიყვარულს ბუდა საკია-მუნისადმი, ნიცშეს ზარატუსტრა-
სადმი, მას წარმოაჩენდა, როგორც ცეცხლთან (საღვთო სა-
ხელია) მავედრებელს, მლოცველს, თანამედროვეობისგან,
ოფიცოზისგან დაუფასებელს, მისი დაღუპვის დამჩქარე-
ბელს და საყვარელი მოძღვრის ბედისწერას თითქოს კარზე
დანერილს ხედავდა: „...შენი ცხოვრება ზარატუსტრას ფერ-
ხული იყო, მუხლმოყრილ ცეცხლთან განწირული კაცის ვედ-
რება. კარზე გენერა: ილოცებს დიდხანს, მაგრამ მაინც დაი-
ღუპება, აქ დაიბადა, საიქიოში ძლივს დაბერდება“ (ჩემ გივი
ერეკლეს ძე ტატიშვილს. ავტოგრაფზე მინანერი: ჩემ ერეკ-
ლე ტატიშვილს) (9,42)

ასე განჭვრიტა პოეტმა დასავლურ და აღმოსავლურ
კულტურებში გზამკვლევი ერეკლე ტატიშვილის თითქოს

კარზე დანერილი ტრაგიკული ბედი...

ლექსში „ბარათი“ (10,106-107) პოეტური ნიჭი მატერიალიზებულია თრთვილის სახეში: „... შენს კარმიდამოს თრთვილივით ედოს პოეტის ნიჭი“.

პოეტი წარმოჩნდება, როგორც „გრიგალების მძევალი“, „შუალამის მძეველი“, ხოლო „ძვლებზე ლექსების სარეცხი მოჩანს, თან აფრიალებს... ლექსებს ქარი“ (გამიშვით) (10,106).

„როცა ქარია და ხეებზე სხედან ლექსები“, ასე უკავშირდება ერთმანეთს შთაგონება და პოეტის სათქმელი (10,231).

შთამბეჭდავი იდეების გავრცელების არეალი ისევ სიმალლესთან ასოცირდება: „ჩემი ლექსები ხეზე შეფრინდნენ, მათი ყივილი სადღა არ ყრია, მთელი მსოფლიო მართლაც ბინდდება, ქვეყანა მხოლოდ ბაყლებს უპყრიათ“ (გადამეყვლიფა გული დარდებით) (10,154).

ნიკო სამადაშვილის „ფიქრების დიდი ხმელეთი“, „ფიქრების წარღვნა“, „ფიქრების თოში“, „ლექსის ბაჯალლო“ შეუმჩნეველ-შეუცნობელი იყო ცალთვალა მეფისტოფელის საუკუნეში, მაგრამ პოეტს ეიმედებოდა მომავალი: „...თვალი ვერ მოჰკრეს, ისე შეწყდა ფიქრების წარღვნა და ტალღებიდან აქოჩრილი ქარის პერანგი. ვილაც მომნახავს, ჩემი ცოდვით ჩაიფერფლება“ (სიმღერები გამოქვაბულიდან) (10,258).

გალაკტიონი აცხადებდა: „ზეცაზე სწერია ჩემი გზა და ახალი ლალის კართაგენები“ (ეფემერა).

მარადიულ ცათა ცაში, ღმერთების სამსჯავროზე გამარჯვებული ეგულეობდა „ფერისცვალების“ ავტორს თავისი ცხოვრება და პოეზია: „...გაივლის დრო და დიდი ხნის მერე ღმერთნი იტყვიან, ნიკო გვენჯია, შემოეხვევა ცის უწვდენ მერქანს ჩემი ცხოვრება და პოეზია“ (გაივლის დრო და) (14,213).

ეს არის ობიექტური განაცხადი.

დამონშებანი

1. ელენე ბლავატსკაია, საიდუმლო დოქტრინის კომენტარები, მთარგმნელი ვაჟა ნიჟარაძე, თბ. 2011
2. Рамачарака, Основы мирозозерцания Индийских иогов, Петербург, 1913
3. ბჰაგვან შრი რაჯნეში, ტანტრა, უდიდესი შეცნობა (საუბრები ტილოპას მაჰამუდრას სიმღერაზე), თარგმნა მერაბ ხერგიანმა, „საუნჯე, 1931, №3)
4. Е. Рерих, Мозайка Агни иого, в двух книгах, книга I, тбилиси, 1990
5. ლაო ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი ლერი ალიმონაკის, თბ. 1983
6. პანტელეი ზარევი, ვანგა, თბ. 1991
7. გრიგოლ რობაქიძე, ჩაკლული სული, შერისხულნი 15 ტომად, ტ. II, თბ. 1994
8. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ. 1977
9. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, თბ. 2004
10. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ. 2010

„და პოეტების ნახირი ზღაპის“

ნიკო სამადაშვილის იდეალი იყო „სიტყვის ბაჯადლო“, „ფიქრების დიდი ხმელეთი“, „შთაგონების გუდამაყარი“, „ბახტრიონივით მაღალი ოცნება“, მაგრამ ტოტალიტარულ ეპოქას სიმართლის ერთგულება, მართალი სიტყვის მსახურებმა კი არა, უნიჭო, შავის თეთრად წარმომჩენ ვაიშემოქმედთა არმია სჭრიდებოდა, არა დინების სანინააღმდეგოდ, „ქარის პირდაპირ“ სვლა, არა თემიდას ერთგულება, არამედ ტირანული ხელისუფლების გულის მოგება-მსახურება იყო ხელშეუხებლობის გარანტია.

„ფერიცვალების“ ავტორს არათუ წარსულის, ანმყოს ობიექტური შეფასება, არამედ მიღმურში ჭვრეტა, კოსმიური პრობლემების გათავისება, „წარმავლობის“, წუთისოფლის გაღმა ყურება, „სამყაროს ნისლმოდებული კალთების შეშრიალება“, სიკვდილ-სიცოცხლის დაფარული საიდუმლოებების წვდომა ესახებოდა ჭეშმარიტი მხატვრული სიტყვის მისიად.

ისე იცხოვრა, ისე წავიდა ამ ქვეყნიდან, რომ არაფერი დაუბეჭდავს, მიუხედავად ამისა, ორჯერ იწვინა პატიმრობა.

პოეტი ირონიას ვერ იკავებდა თვითდაჯერებული, ვაიმწერლების სანახიროში დავანებულთა მიმართ, რომლებიც ხელისუფლებასთან მლიქვნელობის საფასურში, ორდენმედლებს იღებდნენ და ზევიდან უცქეროდნენ ამა ქვეყნის თავადთა მიერ იგნორირებულთ, შერისხულთ.

ბრძენი გემოდღვრავს: „ვინცა ფიქრობს, ყოველივე ვუწყიო, არა უწყის რა. ვინც დიდებას მიელტვის: ვერ ეღირსება დიდებას, ვინცა განდიდებას მიელტვის : ვერ განინამდღვრდება“ (1,194)

ვაიშემოქმედი, „კალმის მელია“ (ნიცშე) საერთოდ არ იცნობდა ბრძენის შეგონებას: „განერიდე ქებას...“ ქება ხიბლში მოგაქცევს...

„თვითკმაყოფილება ცაში აზიდულ კოშკსა ჰგავს, რომ-

ლის ნვერზეც ბრიყვი ამაყი შემომჯდარა“ (2,84)

ნიკო სამადაშვილი განრიდებოდა „ქვეყნიერების კოშკებს“ და სიტყვის მარადიულ კოშკს აგებდა.

პოეტი ირონიას ვერ ფარავდა ფსევდოპოეტთა, ფსევდომეცნიერთა მიმართ.

ლექსში „სალახანას პორტრეტი“ (3,98) დახატულია სახე ისეთი ვაიპოეტისა, რომელიც დიდი შემოქმედების ვერცერთ კრიტერიუმს ვერ აკმაყოფილებდა, იყო ლოთი, ავხორცი, დროის სატკივრებისგან შორს მდგომი, სიმაღლით კი არა, სიმაღლით ცნობილი, ამპარტავანი, არაადეკვატური და მარადისობის წინაშე მხოლოდ ხითხითს, დაცინვას მოიმკიდა: „ის ყოველ ღამე დაეძებდა ღვინის სარდაფებს და რომ გეკითხათ, პოეზიით იფუფქებოდა. შთამომავლობა მის ცხოვრებას რას დაიჯერებს, კაცი, რომელიც ხალხს მისდევდა მუდამ ქვემოდან... რისთვის მოსისხა უგვანობით ლექსების რთველი?! რათ უჯდა კახპებს, როცა სწუხდა ჩვენი დროება? როცა სივრცეებს გაჰყმოდა წუთისოფელი! ვინც სულ არაფერს არ დაგიდევდა, არც რიჟრაჟს, არც ბინდს, არც შუალამეს, რო ჩამოეგდოთ: ვინ იყო დედა?... შეეკითხეთო-იტყოდა ქარებს! ის შთაგონებით არასოდეს ჩაბჟირებულა, წარმოიდგინეთ: რო უფრთხოდა მაღალ მთების ქედს! სახე უგავდა სიმწიფისგან კანდაშლილ ჟოლოს, ყელ-ყელაობით აქლემს ჰგავდა, ვიდრე შემოქმედს. თმებს განგებ როდი ივარცხნიდა! საწყალს ეგონა, თუ მომაკვდავებს დაემსგავსა, დახრავს ნისლობა! ბოლოს სარდაფის ზღურბლზე შეხმა იმის გონება და ახითხითდა ჭორიკანა მარადისობა“.

ლექსში „ნაფოტები“ (1,53-54) ყურადღებას იქცევს ჭოტის დაცინვა, პოეტების ნახირის ბლავილი; „...ჭოტი დასცინის ბნელ არემარეს. მწყრის ქვითქვითია, ბიბინი ყანის. გაუსხეპავი ღამეა გარეთ და პოეტების ნახირი ბლავის“.

სხვაგან „ქარი ჩიფჩიფებს რალაც დაბურულ ზლაპარს“, ისმის „ხალხის წყევლა“, გვზარავს „ლექსების სუნი“, როგორც მძორების“ (მოვკვდები, ნავალ, ვინ მომიგონებს) (1,123).

ერთ ლექსში ნაცნობი კიცხავს, უწოდებს „ჩამორჩენილს“ საუკუნის თვალუწვდენ ნახირს (ლეოს წერილი) (1,96), მაგრამ პოეტისთვის მიუღებელია ასეთი შეგონება, მას არ აინტერესებს ნახირის, ბრბოს აზრი, „ქორების ჭორი“ : „ვის გაუვარდა ქარში კალამი?“

მჯღაბნელი „ვიგინდარას“ წრიალი და ღნავილი მხოლოდ სიცილს იწვევს: „კაცად გაჩნდი ვიგინდარა, რას წრიალებ, ან რას ღნავი? ხომ დაგცინეს ბულბულებმა, რასაც ახლა სწერ და ჯღაბნი, ნუ გგონია თხზულება“ (გეყურება) (1,179).

ასეთების პატივმოყვარეობა, განდიდების მანია სასაცილო ხდებოდა: „...ვინც განდიდების კვერით დანაყრდა, რა ეშველებათ იმ უბედურებს“ (გაჭვავება) (4,25).

სამაგიეროდ, წამებული იყო ლექსის მეუფე: „ნუ მოიგონებ წამებულ პოეტს, ვინც გრიგალებმა დაანაფოტეს, ვის სიმღერებზე ნარი დაამყნეს, ლექსების მეფე დასცეს და გარყვნეს“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (3, 34-35).

ნიკო სამადაშვილის მიერ ვაიმეცნიერთა ქირდვა პირდაპირ გვაგონებს ფრიდრიხ ნიცშეს განაცხადს შემთხვევით მეცნიერებზე: „გამოველ მეცნიერთა სახლიდან და კარიც გამოვიფახუნე. ფქვილის ტომრები... უკეთუ იგინი ბრძნობას ჩემულობენ, მათი თქმანი და ჭეშმარიტებანი მამცივნებენ. მათ სიბრძნეს რალაც სუნი ასდის, თითქოს წუმპეს წარმოემვას და ჭეშმარიტად, იქიდან კიდევ მსმენია ბაყაყის ყიყინი.

„ხერხიანები არიან, საათის მექანიზმები, ფრთხილად შხამს ამზადებენ,... ყალბი კამათლებით იციან თამაში.

„და ოდეს მათთან ვცხოვრობდი, მათ ზემოთ ვცხოვრობდი. ამაღ შემიძულეს“ (მეცნიერთათვის) (5,98).

ასევე, ნიცშესებური დაუნდობლობით ამათრახებდა ნიკო სამადაშვილი სიცრუის მსახურ პოეტებს: „...პოეტები ნამეტნავად სცრუობენ“.

„ძლიერ მცირე ცოდნა გვაქვს და ცუდად ვსწავლობთ. ამათ გვჭირდება სიცრუე“ (5,99).

„დავიღალე ძველი და ახალი პოეტებით. ზერელედ მეჩ-

ვენებიან და დამშრალ ზღვებად (5,100).

მათ საკმაოდ არ უაზროვნიათ სიღრმით: ამაღ მათი გრძნობა საფუძველს ვერა სწვდება.

„ლანდების ასეულად და ჩქერად მეჩვენება მე მათი ქნარის ჟღერა. რა უწყიან მათ დღემდე ბგერათა მსვლელობის!

„ყველა ისინი თავის ნყალს ამღვრევენ, რათა ღრმა გამოჩნდეს“

„ნახევრად ნახევარნი და უნმინდურნი!“

„ჰეი, ხშირად ვისროდი ბადეს მათ ზღვაში და კარგი თევზი მსურდა დამეჭირა, ხოლო ზევით ყოველთვის მარად მოხუცი ღმერთის თავი ამომქონდა“ (5,10),

„მათ შორის ასე მაშვრალს ზღვამ ქვა მისცა: იგინი ზღვის შთამომავალნი არიან. ცხადია, მათ შორის მარგალიტებიც იპოვნება. მით მეტად მაგარ ნიჟარებს ემსგავსებიან და სულის მაგიერ ხშირად მათ შორის მლაშე ლორწო მინახავს.

„ამაოება მათ ზღვისგან ისწავლეს. განა ზღვა ფარშევანგთ ფარშევანგი არ არის?

„მათი სული ფარშევანგთ ფარშევანგია და ზღვა ამაოებისა“ (5,101).

ზარატუსტრა დასცინის კულტუროსანთ, განათლებულებს, უწოდებს მათ „ჭრელი ქოთნების სამშობლოს, საფრთხეს, ბერწთ, აზროვნების ქარებს, ჩონჩხებს“ (5,111).

ნიკო სამადაშვილი ამპარტავან, მხოლოდ პრაგმატული ინტერესებით მცხოვრებ, შემთხვევით მეცნიერებსაც არ ინდობდა: „...თანატოლებს მუდამ რაღაც პრანჭვით ხვდებოდი. მიველ, გენვიე, ტახტზე იჯექ, რგოროც ბასილა, ნახარშ ხორცის წვენს მაღიანად იცოხნებოდი. რასაც ბოდავდი... ენას გიყოფდა ქუჩის მხრიდან გიჟი ბოდღერი, შენც ჩაძაღლდები- მოგძახოდა ძუნწო ჩიორავ! მიტატანებდი: შენ ლოთი ხარ, მე კი დოქტორი, გჯეროდა, მთვარე შენთვის თურმე კვერცხებსაც დადებს. დავბრუნდი ჩუმად, მიგატოვე კაცი-გოდორი და საქართველოს ვაყოლებდი ლალისფერ დარდებს“ (ოდესლაც ახლობელს) (1,203).

თანამედროვეთა გულგრილობა-გაუგებრობით განამე-
ბული, არც ხარისხის მაძიებლებს, სტატუსის ამალლების-
თვის გარჯილთა „ყბედობას“ ეგუებოდა, ერჩივნა ცეცხლით
გაენადგურებინათ მისი ნაწერები — „მკერდის ვედრება“
:...ეს ნაწერები დიდი ცეცხლით გაანადგურეთ. არ მინდა,
არა, რომ იყბედონ ჩემზე მგზავრებმა, ვილაც მახინჯმა რომ
დაიცვას დისერტაცია, იტყვიან, ისე დაენება ამ კარგ სანუთ-
როს, რომ ნაწერები საიქიოს გაუტაცია“ (საუკუნის ნახევარ-
ზე მეტი გავიდა) (1,269).

საკუთარი გამოცდილებიდან გამომდინარე, პოეტი არა
კეთილმოსურნე, არამედ დაუნდობელ „მგლებს“ წარმოი-
გენდა მკითხველებად და არც აინტერესებდა თავისი შედეგ-
ების გახმიანება: „აბა რათ მინდა, წიგნის ფურცლებზე თა-
ვი ამოჰყონ ჩემმა ლექსებმა, იმატაცაონ თავის ცრემლებით
და შარაგზაზე შეღრინონ მგლებმა“ (უკანასკნელი ზარების
რეკვა) (1,34-35).

„ჩამაძალდებენ ალბათ სადმე ხარაოკებ ბორცვებიან,
ლექსის ფარაონს ჯიბგირობას დამაბრალებენ“, ნუხდა და-
უნდობელთა, ცილისმწამებელთა ავკაცობით განამებული.

ნიკო სამადაშვილი აღშფოთებას ვერ მალავდა იმის გამო,
რომ შერისხულნი, შეჩვენებულნი იყვნენ ოქროპირები, რეგვე-
ნები კი, „გახირული ბარდების“ პატრონები, განდიდების ტახ-
ტზე იყვნენ გამოჭიმულნი. შემოქმედებითი სიცარიელის ბლა-
ვილი ისმოდა ქვეყნიერების სანაპიროზე :...“დაღვრემილ ისტო-
რიის ამოვარდნილ რიყიდან... ელავს პილატეს გესლიანი ღიმი-
ლი და რა უშნოდ ჩაუჯაჯია ვერგ გოლგოთას ქრისტეს დაფ-
ხრენილი პერანგი“ (მთვლემარე ცისკარი) (6,21).

„შეხვედრებსა და სინანულში“ (6,64), ერთმანეთს უპი-
რისპირდება „ქალაღებზე დაცემული დიდი შემოქმედების
სისხლის წვეთები“ და „უნიჭო ადამიანების აჭრელებული
თაბახები“. აქვე სასაცილოდ არის აგდებული „ლიტერატუ-
რული მკვლევრების ბოდვები“.

მოთხრობაში „ფასკუნჯის ფრთები“ (265-268) ნაჩვენე-

ბია ხელისუფლების აგენტი რედაქტორი, „როიში და გაქსუე-ბული, ...ბუხრის ალივით ასწრაფებული ხოროშაკი“, რომელსაც მხატვრული აზროვნების ანაბანაც არ ესმის და მისი დაბეზლების კვალობაზე ჭეშმარიტ პოეტს აპატიმრებენ.

„რად გადაქცეულიყო უდაბნოს სილად იმის განკიცხული სიცოცხლე? რატომ არ მოჩანდა არსაიდან მივარდნილი ოაზისი?“ - კითხულობს ავტორი.

პოლიციის, სასამართლოს მსახურები „ნადირები, ღრჯოლებგადმოყრილი ალქაჯები“ არიან, რომელთაც თან მიაქვთ პოეტის ხელნაწერებით სავსე ტომარა.

დაპატიმრებული პოეტის „შთაგონებულ ფიქრებში ათონის ზარის ჩამორეკილი ჰანგები ბუდობდნენ და საკმეველშეპყრობილი კელაპტრები კიაფობდნენ“, ამბობს მოთხრობის ავტორი .

ხაზგასმულია „ათრეული გველის კუდივით“ გამონასკვეული უკანასკნელი დღეების სიმშვიდე, მტარვალის მსხვილი კლანჭები, გამოკვერილი ნისკარტი, რათა საცოდავი მოხუცისთვის ამოეკორტნა თვალები, ამოეჩიქნა ჩათუთქული გულღვიძლი“ (6,265).

„რკინის არმატურებით შემოჭედილი სატუსალო... ხელყოფისა და ძალმომრეობის ყველაზე დიდ უნმინდურებად“ არის სახელდებული.

„ზღვაში გადაგდებული კენჭივით დაიკარგა ქართველი სიტყვის დაუშრეტელი მადანი“.

„ქართველი ერის ბნელეთის მოციქულები, ...ჭაჭის არყით გამსკდარი მტარვალეები, ცინგლიანი ჯალათი, ორფეხა პირუტყვი, ერის გარეული ყაჩაღები თავს ქვაზე უჩეჩქვავენ ყველა იმ ალალ-მართალ ადამიანს, ვინც თავისი სწორუპოვარი სიმღერით ქართველი ხალხის გულს ატყვევებდა. რამდენ მირონცხებულ და უმნიკვლო მგზავრს ისე გაუმნარდა დაბრიყვებული სიცოცხლე, რომ ხელ-ფეხი იშვირა და ჩაეთქა დიდი მდინარის მძვინვარე ტალღებს“...

ისმოდა მოხუცის ყვირილი: „მიშველეთ! ქარიშხალმა

ქვეყნიერებას ზეცა გადაგლიჯა“.

მოხუცი საზარელი მოთქმით გადაიკარგა კაცთმძულვარების სამყაროდან.

მის ჭირისუფლად ტანმაღალი კორიანტელი იყო. ჯალათების მოქმედებაზე ნამქერის ქვითინი ისმოდა“.

ასეთი სტრიქონები პირადი გამოცდილებით არის ჩაგონებული, რადგან ჭეშმარიტი სტრიქონები, თვით პოეტის სიცოცხლე არაკაცთა, მტარვალთა, რეგვენთა ხელყოფისთვის იყო გამეტებული.

დამონმებანი

1. ლაო ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი ლერი ალიმონაკის, „საბჭოთა საქართველო“, თბ.1983
2. ელენე ბლავატსკაია, „მდუმარების ხმა“, ნიგნი თარგმნა და გამოსაცემად მოამზადა თ.თევზაძემ, თბ. 2011
3. ნიკო სამადაშვილი, „ფერისცვალება“, „საოჯახო ბიბლიოთეკა“, თბ.2004
4. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
5. ფრიდრიხ ნიცშე, ესე იტყოდა ზარატუსტრა, თარგმანი ერეკლე ტატიშვილის, თბ.1993
6. ნიკო სამადაშვილი, შეხვედრები და სინანული, „მერანი“, თბ.1995

„ხსოვნა ანთიპულ მკერდში გალობდა“

ნიკო სამადაშვილი ფართო თვალსაზრისით უპოეტიკა. ის ზედმინევენით კარგად იცნობდა ქრისტიანულ მოძღვრებას, იოგების ფილოსოფიას, ოკულტიზმს, ბუდიზმს, გარდასხეულების თეორიას, რომელიც საერთოა დასავლური თუ აღმოსავლური სამყაროსთვის. ის ხედავდა ზესკნელ-ქვესკნელს, ცას, ასტრალურ სამყაროს, იჭრებოდა კოსმიურ განზომილებაში და ხელენიფებოდა ასტრალური მოგზაურობა.

პოეტი პირველწყაროებში ეცნობოდა მსოფლიოში ცნობილ მოძღვრებებს და, მათ შორის, პლატონის ფილოსოფიას, მის სახელთან დაკავშირებულ გახმაურებულ თეორიას გარდასხეულების შესახებ, ასევე მოგონების თეორიას.

პლატონის „მენონში“, „ფედონსა“ და „ფედროსში“ განხილულია „მოგონების“ (ანამნესის, რემინისცენცია), როგორც თანდაყოლილი ცოდნის თეორია.

„მენონში“ გამოიყოფა პლატონის მრავალნახნაგოვანი აზრის შინაგანი განვითარების ათი საეტაპო საფეხური, ათი ძირითადი მომენტი, რომელთაგან ერთ-ერთია მეექვსე-მოგონების თეორია.

„მენონში“ სოკრატე იზიარებს სულის უკვდავების ორფიკულ-პითაგორულ პრინციპს, რომლის მიხედვითაც, „რაკი ადამიანის სული უკვდავია, ამიტომ მრავალგზის იბადება; მას ყველაფერი უნახავს და ყველაფერი იცის. სული ყოვლისმცოდნეა... ძიება და შემეცნება სხვა არა არის რა, თუ არა მოგონება. სოკრატეს აზრით, ძიება, შემეცნება და ცოდნა სხვა არა არის რა, თუ არა მოგონება“(1,100).

„ცნებებებით გამოხატული ყოველგვარი ცოდნა „ანამნესია“- მოგონებაა, როგორც დასაბამიერი, ყოველგვარ აღქმამდე შექმნილი კუთვნილება სულისა“ („ფედონი“).

„მენონის“ მიხედვით, ცოდნის შექმნა ახლის შეცნობა კი არ არის, არამედ „იმავეს ხელახლა შემეცნება“, „ცოდნის შექმნა მხოლოდ წინასწარ მოცემული ცოდნის საფუძველზე

ხორციელდება“.

პლატონის აზრით, ადამიანის სული წინასწარ ფლობს აზროვნების აპრიორულ ფორმებს, ცოდნის გარკვეულ ზოგად საწყისთ, რომელთაც ის მხოლოდ „იგონებს“ და ამრიგად თავისთავად თავში პოულობს მათ“ (მენონი) (1, 112).

„მენონსა“ და „ფედონში“ მოგონება შემეცნებასთანაა ინდენტიფიცირებული, მოგონებას კი „ღვთიური ნიჭი“ ეწოდება.

„სული, რომელსაც არასოდეს უხილავს ჭეშმარიტება, ვერ შეიმოსავს კაცის სხეულს, რადგან კაცი რომ იყო, უნდა გესმოდეს, რა არის იდეა, რომელიც მრავალი კერძო შეგრძნების მონაცემთაგან გამომდინარე, ლოგიკური მსჯელობის გზით, ერთ უზოგადეს მთლიანობად ირწყმის და ყალიბდება“.

ამ ერთობის წვდომა კი „იმის მოგონებაა, რაც ოდესღაც უხილავს ჩვენს სხეულს, როცა ღმერთის თანამდევნი და თანამავალი, ზიზღით არიდებდა თვალს ყველაფერს, რასაც ამქვეყნიურ არსთა სახელს ვუწოდებთ და ნეტარებით აღვსილი ჭვრეტდა ჭეშმარიტ არსს...“

„სრულყოფილების მიღწევა ხელენიფება იმას, ვინც მართებულად იყენებს მოგონების მისეულ უნარს და, ამრიგად, გამუდმებით ეზიარება უზენაესი სრულქმნილების წმინდათა წმინდა მისტერიებს. კაცთა ფუჭ ფუსფუსს განშორებულს და მხოლოდ ღმერთის მიმართ მზირალს, მას შლეგად თვლიან უმეცარნი და დასცინიან. რა იციან საწყალობლებმა, რომ ის შლეგი კი არ არის, არამედ ზეშთაგონებული“ (1, 193).

„სული ყოვლისმცოდნეა... ძიება და შემეცნება სხვა არა არის რა, თუ არა მოგონება“ (1, 193).

ასეთ შეხედულებას გამოთქვამდნენ ინდოელი ფილოსოფოსები, ორფეოსელები, პითაგორელები, პლატონი და მისი არსი ისაა, რომ ერთი სხეულის სიკვდილის შემდეგ სული გარდასხეულდება, სხვა სხეულში გადასახლდება.

გარდასხეულების მოძღვრების პითაგორულ-ორფეოსული ტერმინია „დაბადებათა ბორბალი“, რაც მინაზე სულის

მუდმივ დაბრუნებას ნიშნავს.

რეინკარნაციის ჯაჭვისაგან სული მაშინ განთავისუფლდება, როდესაც ძლევს ცეცხლის, წყლის, ჰაერისა და მიწის უგონო შფოთს და უწინდებურ ნეტარ მდგომარეობას დაუბრუნდება“ (პლატონი, „ტიმეოსი“ გვ. 42).

ანალოგიურ მოსაზრებას გამოთქვამს შოთა რუსთაველი „ვეფხისტყაოსანში“ ნესტანის სიტყვებით: „ღმერთსა შემევედრე, ნუთუ კვლა დამხსნას სოფლისა შრომასა, ცეცხლსა, წყალსა და მიწასა, ჰაერთა თანა ძრომასა“ (ამაზე მიუთითეს ნოდარ ნათაძემ, რევაზ თვარაძემ).

სულის მარადიულობის, გარდასხეულების მოძღვრება თავდაპირველად გავრცელებული იყო ინდოეთში. XX საუკუნის მოაზროვნე ვივეკანანდა ამბობდა: მე შანკარნას (VIII-IX საუკუნის ფილოსოფოსის) გარდასხეულება ვარო.

ფილოსოფია პლატონის აზრით, „სიკვდილისათვის მზადებაა, ე.ი. მას ევალება, იმდენად სრულყოფილი სული, რომ იგი სამუდამოდ დარჩეს იდეათა სამყაროში და გადაურჩეს მოკვდავთა ნაკლებ ქვეყანაში დაბრუნებას“ (2,110).

რუდოლფ შტიინერი აღიარებდა გარდასხეულების თეორიას, ემყარებოდა უახლეს ბუნებისმეცნიერებას და მის შედეგებს სულიერ ცხოვრებაზეც განავრცობდა.

ანთროპოსოფიის ფუძემდებლის აზრით, „ყოველი სასიცოცხლო სხეული განმეორებაა თავისი წინაპრის“ (თეოსოფია) (3,55).

„როგორც ადამიანის ფიზიკური სახე განმეორებაა, გარდასხეულებაა ადამიანური გვარის არსებისა, ასევე უნდა იყოს სულიერი ადამიანი გარდასხეულება იმავე სულიერი ადამიანისა, ვინაიდან ყველა სულიერი ადამიანი წარმოადგენს თავის განსაკუთრებულ გვარს“ (თეოსოფია) (3,60).

„კარგა ხნის გარდასული მოვლენები... შემოდის სამშვინველში... ჩვენ მეხსიერების გარეშე ცხოვრებაში გზას ვერ გავიკვლევდით. სამშვინველს მოგონებაში ჩაძირულის ამოწევა ძალუძს მეხსიერების უნარის წყალობით“ (4, 12).

მხატვრები, მეცნიერები, გამომგონებლები სულეთში ყოფნისას იღებენ ძლიერ იმპულსებს, აქ მალღდება მათი გენია, რათა ახალ განსხეულებებში მძლავრი ზემოქმედება მოახდინონ ადამიანური კულტურის შემდგომ განვითარებაზე“ (4, 119).

„ვისაც მრავალი ინკარნაცია გაუვლია, მათ მრავალი ფურცელი მიამატეს სიცოცხლის წიგნს. ისინი მალაღგანვითარებულნი არიან“, ასკვნის რუდოლფ შტიინერი.

გარდასხეულების თეორიას იზიარებდნენ გალაკტიონ ტაბიძე, ტერენტი გრანელი, გრიგოლ რობაქიძე, ოთარ ქილაძე, ნოდარ დუმბაძე, ანა კალანდაძე.

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში დიდი ადგილი ეთმობა გარდასხეულების და მოგონების თეორიას.

მოგონებების „ულრანი გზებით“ მავალი პოეტი იყო ნიკო სამადაშვილი, რომელიც „მოგონებების გაუვალი ზვინებიდან“ ჭვრეტდა ჭეშმარიტებას: „მოგონებების გაუვალ ზვინებს თვალების მზერა რას მოაკლდება... ო, რა ულრანი გზებით იარე, ვეებერთელა შარა გამოვლე“ (თებერვალი და მოგონება) (5,165).

აი, როგორ ითავისებდა პოეტი გარდასულის მოგონებებს: „...როგორ ყვაოდნენ შენი ხსოვნები“ (თეთრი ვარდები ამოგიტანე) (5,155).

მრავალგვარი მოგონება განცდებს, გაოგნებას უკავშირდება ლექსში „გიშერი“: „... ფერად ხსოვნებით განცდების ფიფქი და გაოგნება დაღუპულ დღეებს სადღაც ასხია“ (5,145)

ხსოვნა დაღლილია „სამინე დარდით“, „ხსოვნა ანთებულ მკერდში გალობს“, ის „სამინე დარდს“ უკავშირდება: „ხსოვნა ანთებულ მკერდში გალობდა, ხსოვნა-დაღლილი სამინე დარდით, ოდესმე ალბათ მოგაგონდები, როცა ლექსები დალევენ ქეძაფს“ (მანანა ქართველიშვილს) (5,86).

ხან „ჩამქრალ ხსოვნებთან“ ფარფატი, სიზმრებთან ლოცვა, ამღვრეული ნათელი და გაფრთხილება: „ჩამქრალ ხსოვნებთან ფრთების ფარფატი. მზუუტავ სიზმრებთან ლოცვა წმინდანის და ამღვრეული ნათელი ირგვლივ. იქვე

ნარწერა სისხლიან დანით: „ჩემ ნაკვალევზე ნულარ გაივლით“ (5,19).

პოეტი დარწმუნებულია, რომ „ხსოვნაში დავიწყება გამოიდარებს“.

ხან „ხსოვნების ნარია“ ზარებთან, უიღბლო მგზავრებისთვის: „ხსოვნების ნარი დარეკილ ზარებს მიჰქონდათ, როგორც უიღბლო მგზავრებს“ („იცი რა იყო ჩემი სიზმარი?“ (5,15).

პოეტის გზებზე იასამანი, ლოცვები და მოგონებები: „მე დავეყურებდი შეშლილ ბილიკებს და იასამანს ლოცვით მოთენთილს და მოგონებას ძირს ჩამოფრენილს. როგორ ყვაოდნენ შენი ხსოვნები“ (თეთრი ვარდები ამოგიტანე) (5,155).

ამასთან, უმნიშვნელო, წარმავალი მოვლენებით არ უნდა დაზიანდეს „ხსოვნის ალიონი“: „რაც იწრიტება, რათ უნდა შერჩეს ხსოვნის ალიონს“ (ბაასი ბერთან) (3,88-89).

დამონშებანი

1. პლატონი, „იონი, დიდი ჰიპია, მენონი“, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა, წინათქმა და შენიშვნები დაურთო ბაჩანა ბრეგვაძემ, თბილისი, 1974
2. უილიამ გათრი, ბერძენი ფილოსოფოსები, თარგმანი გ. ნოდისასი, წინასიტყვაობა და რედაქცია გ. თევზაძის, თბ. 1983
3. რუდოლფ შტაინერი, თეოსოფია, შესავალი ადამიანის დანიშნულებისა და სამყაროს ზეგრძნობადი შემეცნების სფეროში, თარგმნეს ზვიად გამსახურდიამ და მერაბ კოსტავამ, 1970 წელს რედაქტირებულია 1995 წელს
4. რუდოლფ შტაინერი, ანთროპოსოფია და ქრისტიანობა, გერმანულიდან თარგმნა ნოდარ ბელქანიამ, „ანმყო“, თბ. 2002
5. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, თბ. 2004
6. რუდოლფ შტაინერი, იდუმალთმეტყველების კარიბჭესთან, მთარგმნელები: ლ. ბაბლუანი, ა. კვარაცხელია, ასოციაცია „კოგიტო“, თბ. 2016

თავი II ნიკო სამადაშვილის რელიგიური თვალსაწიერი

ის ჰბავდა ღმერთის გლოვის აზივას

ნიკო სამადაშვილი ზედმინევნით კარგად იცნობდა როგორც წარმართული, ისე ქრისტიანული სარწმუნოების უმთავრეს პოსტულატებს, წმინდა წერილს, ღმერთის სიკვდილისა და ანტიქრისტეს მოვლინების ნიცმესეულ წინასწარმეტყველებას, ერკვეოდა იოგების ფილოსოფიასა და ბუდიზმში.

პოეტმა ათეიზმის ჟამს იცხოვრა, როცა იდეენებოდა რწმენა, სულიერება, როცა პოლიტიკურ დანაშაულად ცხადდებოდა ღმერთის თაყვანისცემა, ჯვრის ტარება. სოციალიზმმა ღმერთის, სამების ადგილას რევოლუციის სისხლიანი ბელადები დააყენა, ახალი კერპები შექმნა, ნგრევა-განადგურების ოსტატების თაყვანისცემა დაანათლა ეპოქას. ამით აიხსნება ნიკო სამადაშვილის პოეზიის ლირიკული პერსონაჟების რყევა წარმართობასა, ქრისტიანობასა და აღმოსავლურ რელიგიებს შორის, პარალელურად, ანტიქრისტეს მოლოდინი.

საბოლოოდ, ნიკო სამადაშვილმა დაძლია სულიერი კრიზისი და ქართველი კაცისთვის ორგანულ ტრადიციულ სარწმუნოებას ეზიარა. „ფერისცვალების“ ავტორის შემოქმედებაში გამოიხატა, ერთი მხრივ, ურწმუნო, უიდეალო არსებობის საშინელება, იმედების დაშრევა, ამასთან, კათაკმეველის ლტოლვა ღმერთთან ზიარებისთვის და ორთოდოქსული ქრისტიანობის მიმღები სულის ყოვლისშემძლეობა.

გვიჩვენა რა რწმენას, ღმერთს განშორებული ადამიანები, პოეტმა თავის თანამედროვე პირქუმ ეპოქაში ტოტალური უძლურება, შიში, უაზრო არსებობის საშინელება განჭვრიტა. ურწმუნოთა ხვედრი მხოლოდ სახადი და ჭირია, რასაც ნგრევის პათოსი მოაქვს, როგორც მრავალი მისი წინამორბედის შემოქმედებაში.

„ალექსის“ პერსონაჟი ჩასწვდომია თავისი უბედურების მიზეზებს და ლაღადებს: „მე ველარა ვწევ სამინე ხელებს, ეს საკუთარი თავიც მაშინებს. ხვალ ლაჟვარდები ტყეში ჩამოვლენ, ჩამოიტანენ ღმერთს მიცვალებულს. ჩემი ცხოვრება უშნოდ მივლიე, მე ვგავდი სახადს, ჭირს გავრცელებულს“ (1, 240).

ეს პრობლემა ყველა დროში აქტუალური იყო.

აკაკი წერეთლის ლექსში „ხოლერა“ ღმერთმა ურწმუნო ქვეყანას, გადაგვარებულებს სასჯელად ხოლერა გამოუგზავნა. ამით შეძრწუნებული წმინდა გიორგი ღმერთს ევედრებოდა ცოდვილთა გადარჩენას: „დავინყებია ქართველებს შენი სესხი და ვალია, გადაცდენია ძველ გზასა და დაბნევია კვალია, მაგრამ იმისი გაქრობა ჯერ მაინც ცოდვა-ბრაღია“ (2,278).

ვაჟა-ფშაველა გვმოძღვრავდა: „ცხოვრება ჭირიანია, ჭირით არ ერთით, ორითა, შენაც მოგაცხოვს ბევრს რასმე, არ აგაშმოროს შმორითა“ (მთათ მითხრეს, 3,234).

გალაკტიონის ლექსში „შიში“ (4,215,218) ჭირისგან მზეც კი გაშავდა, მთვარეც ხოლერის ბაცილებით აივსო, შედეგად კი მივიღეთ კუბოები. ამ საბედისწერო მოვლენების რეჟისორი იყო მთავრობა, რომელიც „უსაფრთხოების“ მიზნით ჯანმრთელებს გზავნიდა საავადმყოფოებში. ქალაქში ტოტალური შიში გამეფდა: „ქალაქში შიშია, ქუჩებს და მოედნებს ბურჟედ და მოლიერად მოედო ხოლერა და თეთრი ეტლები მოჰქრიან, სკდებიან ეტლები“.

პოეტი გვიმხელს: „მე მიფიქრია ამნაირ დღეებზე ჩუმად და ცბიერად“. გალაკტიონმა იმთავითვე გაშიფრა რევოლუციის, სამართლიანობის სახელით მომავალი სატანისტების სული, მოსალოდნელი კატაკლიზმები და ქვეყნის მოზარედ ქცეული პოეტი ჰგოდებდა: „ცხედრები, ცხედრები... ხოლერა, ხოლერა. და როგორც მხედრები, როგორც ცაიერად, მენყერად, სამუშად გვედება ეს ჭირი. მზე ჩავა, ამოვა, ყოველთვის შავია, ნიავიც სავსეა ხოლერით. წინ მიაქვთ კუბო, ქალაქი ფითრდება... მთვარესაც ედება ბაცილა. გადადგამს ერთ ნაბიჯს სრულიად ცოცხალი და უცებ ეცემა.“

ოპერაშიც თავებიდან სარქველების ახდა და ჩონჩხები ელანდებოდა, ამო იყო გაფრთხილება, გამეფდა დალუპვის შიში, აშკარა იყო შავი აჩრდილის მოვლინება, ყორნის საბედისწერო ხმა, გატყეხილი ვაზა, რაც აძლიერებდა სასოწარკვეთილებას.

გალაკტიონის პოეზიაში ტოტალიტარული ეპოქის მახასიათებელია გესლი, შხამი, სანამლავები, ლემები, გახრწნის საზიზღარი სუნი, სისხლი და ცხედრები, დაუნდობლობა, მკვლელები, მახე, ბადე, შეთქმულება.

ანალოგიურ სახეთა მომრავლებას სხვადასხვა ეპოქის შემოქმედებთან ანალოგიური პრობლემები განაპირობებდა.

მიხეილ ჯავახიშვილმა „ქალის ტვირთში“ „წითელი ბაცილებით“ მიანიშნა იმ ჭირზე, რეკოლუციად რომ იწოდა. მწერალმა ნეგატიურ კონტექსტში მოიხსენია „წითელი თემი“, „წითელი დროშა“ რომან „გივი შადურში“, „წითელი გოლიათი“, „ვეფხვი“-„ჯაყოს ხიზნებში“, „წითელი გველეშაპი“, შავი ურჩხული-„ქალის ტვირთში“.

ანალოგიური შინაარსის მატარებელია კონსტანტინე გამსახურდიას „შავჩოხიანი წითური“ ნოველაში „ტაბუ“, გრიგოლ რობაქიძის შავი ტარანტული რომანში „მცველნი გრაალისა“.

„წითელ გრიგალს თავდაუზოგავად მოაჭენებდა შემზარავი მხედარი, ცეცხლშემართული აზრთა მმუსვრელი წითელი ცენზურა, მისთვის უცხო, მიუღებელ აზრებს ხშირად თავებიანად რომ ათიბავდა მათსავე მატარებელს“, აღნიშნავდა მერაბ კორტავა კონსტანტინე გამსახურდიასადმი მიძღვნილ წერილში „გამოსათხოვარი“ და დიდ პროზაიკოსს მოიხსენიებდა, როგორც „მრავალთავიან ჰიდრასთან მებრძოლს“ (5, 188).

ალბერ კამიუმ ფაშიზმი შეაფასა, როგორც შავი ჭირი: „შავი ჭირი, უპირველეს ყოვლისა, ფრთხილი და უზადო ადმინისტრაციული მანქანა იყო — ჩინებული მცოდნე თავისი საქმისა“ (6, 153).

„ჭირი სულისმიერი მოვლენაა, რომელსაც ყველა თავის თავში დაატარებს. რა არის ჭირიანობა? ესაა ცხოვრება“ (6, 258).

„შავი ჭირის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთადერთი საშუალება პატიოსნებაა“ (6, 141).

გოდერძი ჩოხელის „მგელში“ ცოფით არის მონათლული საუკუნის უბედურება და ამ ავადმყოფობის დამარცხება მხოლოდ ყვაველით (ყვაველი ქრისტეს სიმბოლოა) არის შესაძლებელი, რადგან უფალია ყველაზე დიდი მკურნალი.

„მე ვარ უფალი, შენი განმკურნებელი“, დახმარების ხელს გვიწვდის წმინდა წერილი“ (გამოსვლათა, 15, 26) (7, 73).

„მკურნალობა უზენაესისგან არის და ნიჭიც მეუფისგან ეძლევა მას“ (სიბრძნე ზირაქისა, 38, 2) (8, 61), გვმოძღვრავს ბიბლია.

თუ ფრანც კაფკას „მეტამორფოზების“ პერსონაჟი მწერად გარდაისახა, ნიკო სამადაშვილის ლექსში ქარისგან დანახშირებულია ლაჟვარდები, „ვერაგ სანუთროს“ ქინქლებად უქცევია ადამიანები: „ჩვენ ქინქლებივით დავტრიალებთ ვერაგ სანუთროს... დანახშირებულ ლაჟვარდებში იდგება ქარი“ (დაჯდება მარტო) (1, 215).

ნათელს, სინათლეს დაცილებული ადამიანი მხოლოდ ქვესკნელს ხედავს: „ვერ გავიკაფე გზა სინათლისკენ. ღმერთო, რა სევდა გადამეკიდა, ნეტა რად მივდეგ ამ ქარაფ ქვესკნელს“, ამბობს პოეტი ლექსში „აღსარება“ (1, 18).

წმინდა წერილში შავი ჭირი, სისხლი, ქვის სეტყვა და ცეცხლია ღვთის გზას გადაცდენილი ისრაელის ხვედრი: „დავსჯი მათ შავი ჭირით და სისხლით. თავსხმას, ქვის სეტყვას და წუმპეს ვაწვიმებ მათზე, მის ურდოებსა და ურიცხვ ხალხზე, მასთან რომ არიან“ (ეზეკიელ წინასწარმეტყველი) (8, 23).

ნიკო სამადაშვილი ხაზს უსვამს ურწმუნო კაცის უსიხარულობას: „... რად შეიქენი კაცი ურწმუნო, ეცადე, მაგრამ ვერ გაიხარე“ (9, 162).

ავი ქარების საუფლო, ქვასავით უგრძნობელი სანუთრო ნისლში ცხოვრობდა, ვერ ჰგუობდა და და ანგრევდა უზენაესის საუფლო ცას: „სადღაც ქვასავით იდგა სანუთრო და გრიგალივით სუნთქავდნენ გზები, ის ტყვიასავით წაიღო ქარმა, დილით

ცა ჩანდა გადანგრეული, ნისლეთი იყო იმის ქარაგმა და დედა-
მინა კი მთვარეული“ (იცხოვრა, მაგრამ) (9, 137).

საწუთრო ვერ ითავისებდა ცის სიდიადეს და გამუდმე-
ბით ანგრევდა მას: „საწუთროს ქარმა განათებული ცა გა-
დაგლიჯა“ (წაშლილი კვალი) (9, 141).

უზენაესს განშორებულ სამყაროში მუდმივად ინგრევა
ზეცა, გზა და სამრეკლო: „განათებული ზეცა უცებ ჩამოინგრე-
ვა და ქვეშ მოჰყვება გრიგალების გზა და სამრეკლო“ (1, 218).

ანალოგიური ვითარებაა კონსტანტინე გამსახურდიას
ნოველაში, „ზარები გრიგალში“, სადაც გრიგალი-რევოლუ-
ცია ანგრევს სამრეკლოს, უფლის სახლს.

პირდაპირ ნიციშეს ზარატუსტრას ინტონაცია ისმის ნიკო
სამადაშვილის ლექსში „ალთქმა“: „...ხვალ ლაჟვარდები ტყეში
ჩამოვლენ, ჩამოიტანენ ღმერთს მიცვალებულს“ (1, 240)

„ცათა ცის“ გაშავების, უზენაესის უარყოფის, ანტიქრის-
ტეს მოვლინების სევდა მსჭვალავს ნიკო სამადაშვილის შემოქ-
მედებას, პოეტი ხომ ზედმინვენით კარგად იცნობდა ნიციშეს
ზარატუსტრას მოძღვრებას. ამ შემთხვევაში მისი „მეკვლე“
იყო ამ შედეგის მთარგმნელი ერეკლე ტატიშვილი.

განათებული ზეცის ჩამონგრევა, ნანგრევების ქვეშ მო-
ყოლილი გზა და სამრეკლო მეტაფორულად მიანიშნებს ათე-
ისტური ეპოქის ტენდენციებზე, რადგან ზეცა და გზა უფ-
ლის სახელებია.

წმინდა წერილი გვამცნობს: „მე ვარ გზა, ჭემმარიტება
და სიცოცხლე“ (იოანე, 14, 6) (11, 211).

გალაკტიონის პოეზიაში „ზეცის ნგრევას“ „მინის გადა-
ფერდება“, ანუ სამყაროს უკეთურობები მოაქვს (სად ოდეს-
მე მეოცნებე აფრებით).

პირქვედაცემული ადამიანები ვერ ხედავენ ცას (უზენა-
ესს), უგულო ლოცვით უწყდებათ ილაჯი, მზეზე კი არა, ქვეს-
კნელშია მათი სული დავანებული (უკუღმართობა) (1, 99).

„ამღვრეული ნათელიც“ ათეისტური ეპოქის მახასია-
თებელია: „... მბჟუტავ სიზმრებთან ლოცვა წმინდანის და ამ-

ღვრეული ნათელი ირგვლივ“ (მანიას, მარიამ ამანათაშვილი, პოეტის მეუღლე) (1, 16).

ეპოქის ავბედითი მოვლენები სევდით ამძიმებდა გულს, სინათლეში გაღწევას აბრკოლებდა: „ვერ გავიკაფე გზა სინათლისკენ, ღმერთო, რა სევდა გადამეკიდა, ნეტა რად მივდევ ამ ქარაფ ქვესკნელს“ (აღსარება) (1, 18).

ლაჟვარდოვან ცას, მარადისობას ურწმუნოების ქარები ჩასაფრებია: „თითქოს ლაჟვარდებს ხნავდნენ ქარები, მარადისობის ყამირს და მინდვრებს“ (1, 227).

რწმენის იგნორირებას მიანიშნებს „უსათაუროს“ ფრაზა: „იღრუბლებოდა ცა და კამარა“ (1, 201) (მდრ. გალაკტიონის „ავდრის მოლოდინი, ტერენტი გრანელის „ცა იღრუბლება, მოდის ავდარი“...

დანტეს „ღვთაებრივ კომედიაში“ მხოლოდ მიწას მიჩერებულ ადამიანებს საიქიოში მიწის ცქერა აქვთ მისჯილი: „რადგანაც თვალნი არასოდეს მოგვიქცევია, სიმადლესადმი, რადგან ვჭვრეტდით მხოლოდ მიწიერს, მართლმსაჯულებამ მიგვისაჯა მიწისთვის ცქერა“ (10, 219).

ქართველი პოეტიც მიწასთან მიჯაჭვულობით მხოლოდ დაღუპვას მოეღოს: „დავიღებები, ამოსული მიწის ქერქიდან“ (1, 77).

„ცა იყო თეთრი და უხილავი“ (მზე ჩადიოდა მაღალ მთებს იქით“ (1, 164), ასე მიგვანიშნებს პოეტი თავისი ეპოქის ადამიანებზე, რომელთაც დახუჭული აქვთ უსაზღვროების შესამჩნევი თვალები.

პოეტი ხედავდა ზეცაზე ზეცას, უზენაეს, ღმერთების სამყოფელ ცას, რომელსაც ბიბლიაში, „ცანი ცათანი“ ეწოდება: „ის განთიადის წინ დაბინდდება. წავა, დასწყევლის მიწის ადათებს, ზეცისგან ზეცა გადაფრინდება, ზეცაზედ ზეცა გადაანათებს“ (ის განთიადის წინ დაბინდდება) (1, 183).

ურწმუნოების ქარები სპობდნენ „მისასვლელ ბილიკს“ (საით, ვინ იცის) (1, 214-215). „შეშლილი იყო ბილიკი“ („თეთრი ვარდები ამოგიტანე“ (1, 95).

ბილიკი საღმრთო სახელია: „ნავიყვან ბრმებს მათთვის უცნობი გზებით და მათთვის უცნობ ბილიკებზე გავატარებ“... (ესაია წინასწარმეტყველი, 22, 16) (8, 105).

პოეტის ლირიკული გმირი „ღმერთებს გაურბის, ხვდება მიზგითებს“, რის გამოც „თავთუხა ლექსებს“ გვალვა უდგებათ და „ყანამომცდარი მინდორია“ ნუხილის მიზეზი (კიდევ) (12, 45).

გალაკტიონის შემოქმედებაში სულის გვალვის ნამალია სიყვარული-ღმერთი: „ეს სიყვარული დააცხრობს გოლვას და გაგიჟებას უფრო უარესს“ (დადგა აგვისტო).

ნიკო სამადაშვილის მტერია ურწმუნოების ქარები, წარმართობა, ათეისტური ეპოქის კერპადქცეული, ძალაზე დაიმედებული ხელისუფლება: „საკუთარ ლექსებს ჩემს ძვლებზე ვაფენ, ამ სარეცხს მუდამ ძირს მიყრის ქარი. მე წარმართები დამაფეთებენ, სადღაც რიყესთან გამრიყავს ქარი“ (მნუხრი) (12, 66).

ურწმუნოების უდაბნო იყო ირგვლივ: „ქარიშხლებს სადღაც ჩაეცინებათ, უდაბნოს ხვითქმი გაზრდილ მასხარებს“ (განკითხვა) (12, 72).

პოეტი იყო „შუალამის მძევალი, „გრიგალების მძევალი“, მისი საძმო — „შერისხული მლოცველები“:

საყდარში ზარი არ ირეკებოდა (სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს) (12, 69-70), ილანდებოდა „ბალს იქით კოშკი სვეტგაბზარული და გუბე-გუბე განგების ჩრდილი“ (თამარის მღვიმე) (9, 136).

კოშკი უფლის სახელია: „უფალო... ძლიერი კოშკი ხარ მტრისგან დამცველი“ (ფსალმუნი, 60, 4) (11, 584).

ფრაზა — „ღვთისმშობლის მხრებზე შავი ჩადრია“ (ორნი) (129, 9), თითქოს ეპოქის უკუღმართობებს უსვამს ხაზს, როგორც კონსტანტინე გამსახურდიას „დავით აღმაშენებლის“ შავი ბაზილიკა და შავი ღვთისმშობელი.

ლექსში „ადევნება“ თითქოს არც მონასტერი იმსახურებს ნდობას: „... მონასტრის ხმა რაღაცას ტყუის“ (ადევნება) (12, 18).

ურნმუნო კაცის ცხოვრება სიხარულს განშორებულია: „რად შეიქენი კაცი ურნმუნო, ეცადე, მაგრამ ვერ გაიხარე“ (9, 162).

ღმერთთან მეზრძოლები, ხატის მქირდავები ვერ მოიხელთებენ სინათლეს, ისინი მუდამ სიბნელეში იქნებიან: „... ეს ის კაცია, მაცხოვრის ხატს როცა ქირდამდა, შავგვრემან ფიქრში მთელი სახე ამოთხუპნული“ (სინათლის მიმოქცევა) (12, 241-242).

ბრბოს მახასიათებელია სულის სიბნელე, კოშმარები, რაც განსაკუთრებით საგრძნობია „სისხლით მოსვრილ პლანეტაზე.“ უდაბნოში, „მუსულმანთა შეთქმულ ნისლობაში“ მყოფი სული მაინც მარადისობას — ღმერთს ელტვის: „... ღმერთი რა არის, ისიც თითქოს ვეღარ იწამე. ბრბო, კოშმარები. ჩვენი პლანეტა ღრიალებდა სისხლში მოსვრილი. შენ კი მწირივით მიილტვოდი მღვიმეებისკენ, მისტერიები დაგყვებოდნენ ამორძალებად, თვალი გეჭირა ქარებშემლილ ღამეებისკენ და მათხოვრობდი ეზო-ეზო მარადისობას. შენ გიძახოდა უდაბნოსკენ ცოდვილი მუხა, რომ შესწრებოდი მუსულმანთა ცოდვილ ნისლობას, ურჯულო იყავ, პოეზიამ დაგლალა მოყმე“ (ის გასცქეროდა მომავალ შარას) (1, 267).

ცოდვილია როგორც ლექსის ლირიკული პერსონაჟი, ისე ერიც — „ცოდვილი მუხა“. ურნმუნოების კვამლით არის გამჭვარტლული ზეცა, უსაზღვრება, რათა პლანეტას გზა აერიოს, ხოლო ადამიანი სიცოცხლეგაბეზრებული, სისხლგამშრალია: „კვამლო, არ შეწყდე, გასწიე ზევით, გამჭვარტლე ზეცა, ღმერთმაც ვერ გვძლიოს, უსაზღვროება ისე შესუდრე, რომ ჩემს პლანეტას გზა აერიოს... ვზივარ სიცოცხლეგაბეზრებული, სისხლის მიშრება, ვატყობ, ვფითრდები“ (დარდი ბუხართან) (1, 52).

ლექსში „უსათაურო“ (1, 201) ღმერთები განდევნილია, ქვეყანაზე ბატონობს ხიშტები, ყორნებივით ჩხავიან წლები, უსურვაზეზე“ ცვივა სევდა, მოღრუბლულია „ცა და კამარა“, „ყელგამოლადრულია“ უდაბნოს ბერი.

უსურვაზი, ვაზი საღვთო სახელია: „მე ვარ ვაზი ჭეშმარიტი, მამიჩემი კი მევენახეა“, ეუბნება ქრისტე მოციქულებს (იოანე, 15, 1) (110, 213).

მინის, მატერიალურის გაფეტიშებამ ჯვარს აცვა სული (ორი ხელადა ჩამოგვისხეს) (1, 203).

ტყე და „პირქუში ამოება“ ირგვლივ, „გაუთენარ გზებზე“ „უფლის ნათელი“ ბარბაცებს. სახეზეა კერპები, ნუთისოფლის ნარმავლობა, ხატებს, მოციქულებს, წმინდა ნინოს ქრისტიანულ ჯვარს, ანთებულ ჭრაქს ჭოტის კივილი ამგზავრებია.

მოქმედების ადგილად მოაზრებულია მცხეთა, ქრისტეს კვართის ჩაფლვის ადგილი, ხოლო აქაური მოსახლეობა მიჩნეულია ხანშიშესულ ქალდეველთა მოდგმად: „ჯილა ცაცხვები იდგნენ ყორესთან, ვით ხანშესული ქალდეველები“.

თუმცა ღრუბლიანი და დალენილია ზეცა, პოეტი ღვთისმშობლისგან განუყრელია, ამიტომაც ხელენიფება ლაჟვარდებში — „ცათა ცაში“ გადაიპაროს: „რათ ჩანდა ზეცა ღრუბლიანში გადალენილი, ან შეშლილ პოეტს ღვთისმშობელი რას დაყვებოდა. ვინც ლაჟვარდებში მუხლის ჩოქით გადაიპარა... კაცი, რომელიც სინათლეშიც არ ინთებოდა“ (ბინდი) (1, 208).

ურწმუნოთა სამყოფელი ნადირებით სავსე უდაბურ ტყეს ჰგავს და შიშით დაზაფრულ ადამიანს სინანული, უზენაესისკენ მიბრუნების სურვილი იპყრობს: „თითქო ნადირი ფაჩუნობს სადღაც, ასე მგონია, მოვა და შემჭამს. მდევები სვამენ ჩემს სადღეგრძელოს, შეექცევიან კაცის შეჭამანდს. დავძრწივარ, ბნელა, ნაძვებს ვეხლები, დასაქცევ ბილიკს ვერ მივაგენი... აფთარი ღმუის გააფთრებული და მეპარება ალქაჯი დანით... რა ვუყოთ ახლა, ღმერთი გამიწყრა, თითქოს მიწყნარდა ღმერთის ქლოშინი. აისს მოითრევეს ჩიტების გუნდი, ალბათ, ამ ტყიდან გავალ მინდორზე. სიცოცხლევე, იქნებ კვლავ დაგიბრუნდე და ხავსმოდებულს შემინდე დროზე“ (უდაბურ ტყეში მოვხვდი, ღამეა) (1, 197-198).

ურწმუნოებით დაგვალულ სულში მაინც არის აისის გამონათების, სიცოცხლისკენ მობრუნების სურვილი, რადგან სიცოცხლე, ცხოვრება საღვთო სახელია: „მე ვარ გზა, ჭეშმარიტება და სიცოცხლე“ (იოანე, 14, 6).

ასევე ნაძვებისკენ ლტოლვა, ბილიკის ძიებაც უზენაესისკენ მიბრუნების სურვილის გამოხატულებაა. როგორც ნაძვი (სიცოცხლის ხე), ისე ბილიკიც უფლის სიმბოლოა.

სამართლიანად არის მითითებული, რომ ლექსში მღევების მიერ კაცის შეჭამანდის მირთმევა ვაჟა-ფშაველას „დევების ქორწილის“ ერთ ეპიზოდს მოგვავაგონებს (თამაზ ჩხენკელი) (1, 588).

ნადირი, მღევები, აფთარი, ალქაჯი, ღვთისმეტყველების მიხედვით, ადამიანის სულის ნეგატიურ საწყისებს განასახიერებენ (იოანე ოქროპირი, სიყველა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი III,, თბ., 1991, გვ. 160-161).

ნიკო სამადაშვილი იზიარებს მესიანისტურ იდეას, რომ ჩვენი ქვეყანა მარიამ ღვთისმშობლის წილხვედრია, მცხეთა-ქრისტეს კვართის მფლობელი ქალაქი, მაგრამ უკეთურები ხელისუფლების დაკვეთით სამშობლოს ქვესკნელისკენ უბიძგებდნენ, ხატებს ხელყოფდნენ: „ქრისტიანები, აი, აქ გალობდნენ, აი, აქ დამარხეს ქრისტეს პერანგი. აქ განისვენებს პატარა კახი, ომით დაღლილი, მამულის ეშხი, სამშობლოს კალთა შემოახიეს, ხატებს თხუბნიდნენ მუროთ, ნახშირით“ (სვეტიცხოველი) (1, 151).

არავის ესმოდა იდუმალი ზარების ხმა, მლოცველები შერისხულნი იყვნენ: „რეკავ იდუმალ ზარებს... შენი მრევლი შერისხულ მლოცველთა ხროვა“ (სიზმრების ნალვერდალი) (1, 149).

„გადახვეწილი შადრევანი“ (1, 252) აქცენტირებაა განდევნილ რწმენაზე, რადგან წყალი, შადრევანი, აუზი უფლის მეტაფორაა.

ანალოგიური ჩანაფიქრია ფრაზაში: „საქართველოში წყლის მიტანას ნუ ელოდები... საქართველოში წყალიც არ

არის“ (ნანყვეტი) (1, 225).

გალაკტიონი დამშრალი წყაროს სახით მიგვანიშნებდა ანალოგიურ პროცესზე.

„ბინდი ჩაუდგათ ციურ ტატნობებს და მონასტრის ხმა რალაცას ტყუის“ (ადევნება) (12, 108), ასე ამხელს პოეტი ქემმარიტებისგან დაცილებულ ღვთის სახლს.

არც წარმართობაა ნიკო სამადაშვილისთვის მისაღები, ის უარყოფს როგორც თავისი დროის კერპადქცეულ ხელისუფალთ, ისე არმაზის უცხო კერპს, როგორც ვასილ ბარნოვი: „მე გავიგონე ღმერთის ღრიალი, არმაზის კერპი ყელს როცა სჭრიდა“ (უჯიშო ხიდან გამოთლილი ხარ)(1, 31).

„მარადისობის კოშკების“ პატრონი პოეტი მიწას აღიქვამდა, როგორც „ჯვარცმის შავ დედანს“, ხედავდა მხოლოდ წარმავლობის მსახურებას, „ქვეყნიერების კოშკების“ თაყვანს (ორი ხელადა ჩამოგვისხეს) (9, 155).

ურწმუნო თაობები პოეტს წარმოესახება, როგორც „მწყემსდაღუპული სოფლის ნახირი“.

ქრისტე არის „მწყემსი კეთილი“ (იოანე, 10, 11) (11, 201).

ნიკო სამადაშვილის „მწყემსი“ ქრისტიანული ღმერთის სიმბოლოა (1, 3)

„ნახირი“ იგივე ბრბოა, მაღალ იდეალებს დაცილებული არარაობა.

სამწუხაროდ, ბრბო ვერ ხედავს მარადიულს.

ნიკო სამადაშვილის ლირიკული პერსონაჟი ამაოდ ეძებს შუქს — უზენაესს, „შუქს გაღმა“ ცხოვრება კი ნახირის ცხოვრებას ჰგავს, მისი გული „კერპებით“ დახრულია (გრძნობა) (1, 234).

შუქი საღვთო სახელია: „უფალი ჩემი შუქი არის და ხსნაა ჩემი, შევუშინდე?“ (ფს; 26, 1) (11, 547).

პოეტი შუქის თანხლებით წარმოიდგენს ლექსის ნათლიას-შოთა რუსთაველს: „მარადისობის შუქი დაგდევს ლექსის ნათლიას“ (ის დაბადა მხოლოდ იმიტომ, რომ არასდროს არ მომკვდარიყო).

შემოქმედებისთვის გულის სისხლის გამლები პოეტისთვის კიაფობდა მთვარე, შუქი: სადღაც კიაფობს მთვარის ბულული, შუქი დამედებს, უნდა რომ სწუხდეს, თითქოს მე ვიყვე გამოქვაბული და ჩემს ქვეშ სისხლის მდინარე ჰქუხდეს“ (ჩემი პორტრეტი) (12, 145).

შუქი უზენაესის სიმბოლოა, მთვარე — ჩვენი ზეციური დედის.

პოეტს ამგზავრებია „განგების ჩრდილი,“ თუმცა ამღვრეულია რწმენის წმინდა წყალი (თამარის მღვიმე) (9, 136).

გალაკტიონთან გადაზნექილია ალვა, ნიკო სამადაშვილის „დასასრულში“ (1, 12), ლექსებზე გადაზნექილი ჯვარი ინვეს შიშს.

„ფერისცვალების“ ავტორთან არაერთხელ გვხვდება ძეძვი, ჭინჭარი, ეკალი, როგორც ურწმუნოების სიმბოლო: „დაუსუსხია მზის ბურჩი ჭინჭარს“, „ეკალი ირხევა, ეხება ყვავილნარს“ (უკანასკნელი ქრისტიანები) (12, 115-116).

ბზა, ყვავილი საღვთო სახელია: „ყვავილები დაჩნდნენ მიწის პირზე, ჟამი გალობისა მოიწია და ხმა გვრიტისა ისმის ჩვენ მხარეში“ (ქებათა ქება სოლომონისა, II, 12) (8, 15).

„თამარის მღვიმეში“ (68) ყურადღებას იქცევს „ელდაშენნული ყვავილთა მწუხრი“, „ყვავილების გოდება“.

ყვავილების ელდა და მწუხრი, ყვავილების გოდება მიგვანიშნებს ათეისტური ეპოქის ტენდენციებზე, როგორც გალაკტიონის გათელილი, გაუჩინარებული, დამჭკნარი, გარდაცვლილი ვარდ-ყვავილთა სახეები.

გლოვა-ნალვლის გამომწვევია ეკლესიის წინ მლოცველი გველი, როგორც მინიშნება სატანის აღზევებაზე: „ეკლესიის წინ ილოცებს გველი, საკმევლის სუნი გამოვა გარეთ. რამდენი შფთოვა ვასხურეთ ნალველს, ღმერთო, რამდენი ვიმგლოვიარეთ“ (სინანული) (1, 205).

ცა, სასახლე (ღმერთი) , ეზო (ღვთისმშობელი) ბალდახინს დამსგავსებია, მიწას მიჯაჭვულთათვის ის წარსულია: „ცის ეზოებში სასახლე სჩანდა, როგორც წარსული და ბალ-

დახინი“ (სალამოსანი) (1, 120).

უზენაესი ცეცხლი ჩამქრალია, რწმენა-მკვდარია, „უსინა-ნულოდ ტოვებენ საყდარს უკანასკნელი ქრისტიანები“ (უკანასკნელი ქრისტიანებში. შეხვედრები დღის ბოლოს) (12, 116, 123).

„ოცნება წმინდა, გზა მიუვალი სფინქსის ზუზუნში იდგება ქემად“, ასე ფიქსირდება რწმენას ჩასაფრებული კატაკ-ლიზმები (როცა ბალახი ამოვა) (12, 77).

გალაკტიონს ევლინებოდა ქრისტე, როგორც „მჭმუნვა-რება მომავლის ჩრდილის“ (მიმღერე რამე), ნიკო სამადაშვილის „უკანასკნელ ქრისტიანებში“ ურწმუნოებით შემკრთალი მაცხოვარია.

უსაზღვროება, მარადისობა ისევ სფინქსია, მაგრამ „აღთქმული ბილიკებიც“ მოჩანს და „ბრუციანი დედამინა“ შუქის, ღმერთის გარეშე ვერ გაძლებს: „ყვითელ სფინქსებთან ყრუთ იალებს უსაზღვროება, მარადისობის სვეტებამდე ადიდებული. აღთქმულ ბილიკებს მივყვებოდით გაბმულ და-ლაღით და წმინდანები მოგვყვებოდნენ საქართველოდან... და ბრუციანი დედამინა შუქს ინათხოვრებს“ (გული და ჯან-ღები) (12, 90-91).

უსაზღვროება, მარადისობა, ბილიკები, შუქი საღვთო სახელებია. ლექსში ნაჩვენებია უზენაესის ძიება და პოვნა.

ნიკო სამადაშვილის ლექსში „სიმღერები გამოქვაბუ-ლიდან“ (12, 195) განუმეორებელი სახეებით გვინვეს შეხვედ-რა დედა-ძესთან: „გარეთ ირმები წყაროს სვამენ თეთრი ბარძიმი“. წყარო საღვთო სახელია. ფსალმუნში ღმერთი არის „წყარო ცხოვრებისა“ (35, 10) (11, 558).

იოანეს გამოცხადებაში უზენაესის სიმბოლოა „სიცოც-ხლის წყლის წყარო“ (7, 17) (11, 500).

ბარძიმი, გრაალი, თასი, კოსმიური სიბრძნის, სულიწ-მინდის, ღვთისმშობლის მეტაფორაა (19, 38).

ლექსის მთელი ფრაზა ფსალმუნის ერთი ადგილის ასო-ციაციას იწვევს: „როგორც ირემი მიილტვის წყლის ნაკადუ-ლებისკენ, ისე მიილტვის ჩემი სული შენსკენ, ღმერთო“ (ფს.

41, 2) (11, 565).

ღმერთისუარმყოფელ ეპოქაში უჩინარდება სინათლე, „გულქვა მსოფლიოში“ უფასურდება ზამბახები: „ის სივრცეს გაჰყვა ხელაპყრობილი, თვალებს სინათლე არ მიაკარა, უბე ლექსები, ზამბახთა ჩრდილი გულქვა მსოფლიოს წინ გადაყარა“ (მარადისობის უარყოფა) (1, 254).

გალაკტიონის ლექსში ზამბახები თოვლშია დაცემული (თოვლი) (4, 343). პოეტი კი ეძებს „ზამბახის პრინცესას“, სწყურია „ცისფერი ვარდები“ (ეს იყო 15 წლის წინათ) (გალაკტიონი, პოეზია, თბ.2014, გვ. 337). ლექსში ზამბახი, ზამბახის პრინცესა არის მარიამ ღვთისმშობლის, ხოლო „ცისფერი ვარდები“ მაცხოვრის სახელი.

ნიკო სამადაშვილის „გულქვა მსოფლიოს“ წინ დაყრილი „ზამბახთა ჩრდილიც“ უარყოფილი ზეციური დედის სიმბოლოა, როგორც მის მხრებზე დალანდული „შავი ჩადრი“, ანუ მანდილი. მანდილიც უფლის დედის მეტაფორაა.

უსაზღვროებას — ღმერთს, „ბინდების გრძელი ორლობე“ ფარავს (იცოდე) (1, 142).

დედამინა ისევ „ჯვარცმის შავი დედანია“, ახალი დროის იუდეები სულს ატიალებენ, არც ქრისტეს სწყალობენ, არც ბუდას, შერისხულნი არიან მორწმუნენი: „ჩემზე ჯვარს ინერს თურმე იუდა... მე არც ქრისტესგან მოველი შველას, ის მაცდურია ისე, ვით ბუდა. ვეთაყვანები მე ხალხის წყევლას, ჩემში შერისხვის მთამ დაიბუდა“ (მე შევიჯავრე ჩემი სამშობლო) (1, 223).

სახეზე იყო დროის გაუკუღმართება, ტრადიციების დალატი, უსინდისობის ნორმად ქცევა, უზენაესი საწყისებისგან განდგომა, სულის მწუხრი: „გატეხილ სარკეს, დამსხვრეულ საათს, დრო არ დაგიდევს, დრო მაინც მიდის. რა ეშველება დაღუპულ ადათს, ან ასე მწარედ გარეცხილ სინდისს. ასე თავდება ცის ელვარება, ასე ღამდება ერთ სიცოცხლეში“ (ფერისცვალება) (1, 62).

თუ სახარებაში ქრისტე ნათელშემოსილი, მზესავით

გაბრწყინებულია და ზეციური შუქით აელვარების სასწაულს უჩვენებდა სამწყსოს, ნიკო სამადაშვილის ეპოქაში პირიქით ხდებოდა, უსაშველო ღამე იდგა.

ადამიანები გახდგომილი იყვნენ სიკეთე-სინათლისგან, ფრთებდანყვეტილი ვერ ახერხებდნენ ამაღლებას.

არც მეზობელი ქვეყნების ვერაგული მცდელობებია დავინყებულები, რომლებიც ცდილობდნენ ჩვენი ხალხის ტრადიციული სარწმუნოებისგან გაუცხოებას და სულ სხვა გზაზე გადაყვანას: „შენ გიძახობდა უდაბნოსკენ ცოდვილი მუხა, რომ შესწრებოდი მუსულმანთა ცოდვილ ნისლობას. ურჯულო იყავ“... (საუკუნის ნახევარზე მეტი გავიდა) (1, 269).

ეპოქის ბოროტი ქარები ებრძოდნენ რწმენას, სულიერებას, სიმართლეს, მედროვეთა კერპები ხრავდა გულს და აგვიანებდა საღვთო ქორწინების პროცესს: „...ის ალბათ კერპებს რომ არ დაეხრათ, შერყეულ ღმერთზე ჯვარს დაინერდა“ (გრძნობა) (1, 234).

„გაუთენარ გზებზე“ ვერ ამჩნევდნენ „უფლის ნათელს“ (ატენის სიონი) (12, 15-16):

„საუკუნის ბედმიხდელი კათაკმევლის“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (1, 34-35), სულში თუ ადრე ურწმუნოების ნადირი ცხოვრობდა, მერე მას „მარადისობა“ მოუხმობს და რაც უფრო დიდი იყო გახდგომა, მით მეტია „ძვირი სიცოცხლის“ მონატრება, „განთიადის“ წყურვილი: „მომენატრება სიცოცხლე ძვირი და განთიადებს დაუნყებ მზერას, შემომეხვევა დედის ტირილი და ხმაჩახლეჩილ ქარის სიმღერა“ (1, 116).

„ძვირი სიცოცხლის“ სახეში ნაგულისხმევია ღმერთი ისევე, როგორც „განთიადი“.

იოანე მოციქულის გამოცხადებაში ქრისტე გვევლინება, როგორც „ვარსკვლავი ბრძწყინვალე განთიადისა“ (იოანე მოციქულის გამოცხადება, 22, 16).

დედა არის მარიამ ღვთისმშობელი, ხოლო „ქარის სიმღერა“ შთაგონების მომნიჭებელი, ნიჭთა მომმადლებელი სულიწმინდის მოვლინება.

„ზამთრის სიმფონიაში“ ფიქსირდება ვარსკვლავების ჭუჭრუტანებში ღვთისმშობლის ბეჭედების ბაცნარევი შუქის ციმციმი (შეხვედრები და სინული) (13, 41).

ვარსკვლავი მაცხოვრის, ბეჭედი უფლის დედის სიმბოლოა. მარიამ ღვთისმშობელს ეწოდება „ზეცის ბეჭედი“ (ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, ზუგდიდი, 1996 წ. გვ. 121).

„რომ შემხვედროდი, იცოდე ღმერთო, ასე ჩემსავით შენც გინამებდი“ (წონიალი) (1, 193), წერდა ავტორი და ნატრობდა ღმერთთან „შეხვედრას“ რათა უყოყმანოდ ერწმუნა ის.

ამბივალენტურია პოეტის პერსონაჟების მიმართება ქრისტესთან, ამიტომაც იმსახურებს მისგან ხან რისხვას, ხან სიყვარულს, ისე კი დარწმუნებულია, რომ გადაივლის სატანისგან ღრუბელ-ქარები.

პოეტი ძრწის „შიშნარევი უსაზღვროების“ წინაშე (ზღვის სიმფონია) (12, 98), „შემკრთალია უსაზღვროებით“ (მარად) (1, 135).

ადამიანს, კაცობრიობას არ შეუძლია გაძლება უღმერთოდ, დედამინა თუმცა ურწმუნო და „ბრუციანია“, ბნელი, მაინც ღმერთს უნდა მიუბრუნდეს, მას უნდა ჩააბაროს ანგარიში: „... და ბრუციანი დედამინა შუქს ინათხოვრებს“ (გული და ჯანლები) (12, 90-91).

პოეტის ღმერთი არის „მეუფე და სიხარული“: „...ნეტავი ერთი წამოგახედა, ჩემო მეუფე და სიხარულო“ (1, 12).

ქრისტე არის „დიდი სიხარული მთელი ხალხისა“ (ლუკა, 2, 10) (11, 113).

ნისლიანი გარემო გზას ურევდა მგზავრებს, მაინც ცის ხმა იყო ჟრუანტელის მომგვრელი, ბნელ გრიგალებთან დაპირისპირების ძალის მომცემი: „... სადამო ხანი ზარებს რეკავდა, ჟრუანტელს გვრიდა ცის ხმის სიამე... მინდვრებს გორაკებს ნისლი სცემდა ფრთებს, რომ პირქუშ მგზავრებს გზა არეოდათ... ის ბნელ გრიგალებს კიდევ უსტვენდა“ (შადრევ-

ნის სიმღერა) (1, 187).

გზა, ცა საღმრთო სახელებია. ვინც „გზას“ ხედავს, ვინც ცის ხმას ისმენს, ის ნათელღებულია, უზენაესისგან ხელდასხმული.

პოეტს ესმოდა „ღმერთის ღრიალი, არმაზის კერპი ყელს როცა ჭრიდა“.

ესმოდა ღმერთის გაფრენის ხმა.

პოეტი ბედუინია, (როგორც გალაკტიონი) ურწმუნოების უდაბნოში რწმენის შემტანი, მოგზაური მინაზე, ცაში, ქვესკნელ-ზესკნელში, ასტრალურ სამყაროში, მის სულში პალმა შრიალებს, (პალმა საღვთო სახელია) და სიმღერისკენ მოუწოდებს: „იმღერე, დროა, პალმა შრიალებს, აქლემის ყელზე ღვიძავს ბედუინს“ (პალმებთან) (12, 74).

რწმენა — ურწმუნოების ჭიდილი, ღმერთისკენ მიბრუნების სიხარულია ლექსში „პოეტის ლოცვა“ (1, 185). „... მუხლმოყრილი მძლე მაცხოვარს მისჩერებია. წარმართს შემინდე, თუ სიბრალულს კიდევ ატარებ... ჯერ სარკეებში ღამეებმა შემოიხედეს და ღვთისმშობელმა ყრმას მანდილი გადააფარა. ილოცე, ძმაო, ისე ჩადი კუბოს კარამდე, ლტოლვილს, განდევნილს აბა მეტი რა დაგრჩენია. რა უნდა გექნა, უბედურო, გზაც არ იცოდი, მადლობა ღმერთს, რომ მაცხოვარი შემოგეჩვია“ (პოეტის ლოცვა) (1, 185).

ნიკო სამადაშვილს სიზმარში ევლინებოდა პალმების, კვიპაროსების სახეში მოაზრებული უზენაესი: „წუხელის შენი სიზმარი ვნახე, ხშირი ბალები, ბოდვა მგოსნების, გადაბურული პალმებით ღამე და ოდნავ სველი კვიპაროსები“ (ჩემი სიზმარი) (12, 104).

ლექსში „მარად“ ნაძვებისა და უსაზღვროების სახეში ფიგურირებს უზენაესი: „ღამე ჩემს გულში ბედურებს სძინავთ. ვდგავარ მარტოკა, ჩემი ნაძვები მიქნევენ ტოტებს და ბრუნდებიან. სადღაც სივრცეში ვილაცას ღვიძავს, ის შემკრთალია უსაზღვროებით“ (მარად) (9, 131).

პოეტი ხედავდა მარადისობას, ესმოდა „ცისარტყელების“

ცეკვა: „...ბინდების გაღმა წყალივით ჩანდა მარადისობის ჩუმი უდაბნო. სადღაც ილტვოდი სულგამწარებით, ცისარტყელებში ისმოდა ცეკვა, მე კი მოვრბოდი დედამინისკენ, რომ შემეწყვიტა ზარების რეკა“ (ფილტვების სიყვითლე) (9, 131).

ცის გახსნის, „მარადისობის ბოხი ზარების“ გრიალი წვდებოდა სმენას: „ცა გაიხსნება და უცბად მძლავრად აგრი-ალდება მარადისობის ბოხი ზარები“ (მამადავითის მთაზე გაუხზვევ) (1, 27-28).

არც „წყალთან განდომაა (12, 25) მოკლებული იდუმალ აზრს.

იოანე მოციქულის გამოცხადებაში ქრისტე არის „ცის-კრის კაშკაშა ვარსკვლავი“ (22, 16) (11, 521).

ნიკო სამადაშვილის თვალთახედვით, ვარსკვლავები „მარადისობის ჭუჭრუტანებია“ (მოსწყდეს) (1, 198).

„მარადისობაში“ — ღმერთის სავანეში ეგულება პო-ეტს თავისი მეგობრის — ერეკლე ტატიშვილის ადგილი: „... მარადისობა შენ მოგიხმობდა, უცნაურ მეკვლეს. ნუთისოფე-ლი როცა გაქრება, ვილაც გიპოვნის ბატონ ერეკლეს“ (ერეკ-ლე ტატიშვილი) (1, 147).

თვითონაც „მუნჯი მარადისობის“ ბინადარია“ (სალამო და განწყობილება) (12, 96-97) და ღმერთს ევედრება: „იმას მიხედე მზეო, ამაღამ, ვისაც ყინვებში ჩრდილი ეფარა, უპატ-რონობით რომ დაიღალა და თვალებს ძილში გამოეპარა“ (მზრუნველი თვალი) (1, 271).

მზე საღმრთო სახელია: „მზე და ფარია უფალი ღმერ-თი“ (ფს. 83, 12) (11, 614).

ღმერთის სახელია ასევე „მზე სიმართლისა“: „ამოგიბ-რწყინდებით, ღვთის მოშიშნო, მზე სიმართლისა და კურნება იქნება მის ფრთებზე“ (მალაქია წინასწარმეტყველი 3,20 (8,307).

„მზრუნველი თვალიც“ ღმერთზე მიმანიშნებელია.

ღმერთი არის „ღია თვალი“ (იერემია წინასწარმეტყე-ლი, 32, 19) (8, 156).

„ღმერთის თვალები განჭვრეტენ სწრაფად“ (ფს. 16, 2)

(11, 554).

უფლისგან ხელდასმულ პოეტს სძულდა წუთისოფლის მიეთ-მოეთი, მარადისობას ჭკრეტდა სულის თვალთ და ღმერთებმა „ლაჟვარდების სხვენზე შეაგდეს“ (სალამოს სწვიმდა) (1, 164).

ამიტომაც პოეტის ჰობი იყო „ლექსი, ცა და მარადისობა“ (ასეა მარად) (9, 134), ანუ მარადიული იდეალების მსახურება მხატვრული სიტყვით.

ასტრალური მოგზაურობის უნარით გამორჩეული, ცრემლებით განბანილი, ქარნამოსხმული, მთვარეზე მავალი პოეტი ღმერთს — „ძლიერ გზას“ — წყალობას არ სთხოვდა, გაუგონარ ძალისხმევას ავლენდა მისი სულის ფრთები (ჩემი ფეხის ხმა მთვარისკენ მარადისობის ნაკამარევი) (1, 143).

„ცა გაიხსნება, არ ვიცი, როდის“ — აცხადებდა ტერენტი გრანელი.

ნიკო სამადაშვილს ცა ეხსნება, ესმის მარადისობის ზარების გრიალი, მარადისობის ტაში, ცა საყრდენად ექცევა (ატლანტივით მხრებით უჭირავს ზეცა), მზეს (ღმერთს) ხვდება, იმედს (უზენაესს), ცათა ცას უახლოვდება, როგორც გალაკტიონი: „... ცა გაიხსნება და უცბად მძლავრად აგრიალდება მარადისობის ბოხი ზარები... მე შემეძლიან ზეცა დავთქორო მარადისობის ზარების ტაშით. მე შემეძლია რომ ცას დავეყრდნო და მზეს შეეხვდე, რომ ცის ლაჟვარდს გავუხვიო ჩემი იმედით და ლაჟვარდები დაგიგო ქვეშ და დაგიფინო, როგორც მწუხრმა“ (მამადავითის მთაზე გაუხვევ) (1, 237).

მოკრძალებულად მცხოვრები, პრაგმატული ბედნიერების უარმყოფელი პოეტი, რომელიც მინაზე არა სიმდიდრის ძიებისკენ, არამედ ცაში სულის საუნჯით წარდგომისკენ მოუწოდებდა თვისტომთ, ღირსი გახდება უზენაესის წინაშე პირნათლად წარდგეს: „ძველი ხალათი, ქუდი და კუბო. ამით ვენვევი მარადისობას დე, იქ ნისლებში რომ დავიღუპო“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (1, 34-35).

პოეტის ფიქრის საგანი იყო „ლაჟვარდების უსურვა-

ზებში მივარდნილი ქვეყნიერება“ ... (სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს).

ბიბლიაში ორგვარი ვაზი გვხვდება. მინის ვაზი ებრაელი ხალხის სიმბოლოა. „ვაზი ჭეშმარიტი“ ქრისტესი.

ღმერთი არის „გულთამხილავი“ (სახლი ნარიყალაზე) (1, 244).

„წყლის შუქი“ — რწმენა, სამყაროს ხმების შემნახველი „მკერდის ნიჟარები“, პოეტის მიერ გაუკვდავებული სახეები დაამარცხებს არარაობას და მარადისობაში დაამკვიდრებს ღირსეულს, ასეთი ობიექტური თვითდაჯერების გამომხატველია შემდეგი სტრიქონები: „განათებული ზეცა უცებ ჩამოინგრევა და ქვეშ მოჰყვება გრიგალების გზა და სამრეკლო. სადღაც წყლის შუქი შეინახავს მკერდის ნიჟარებს. არარაობა შემლილივთ დამაშტერდება და თან საცოდავს, რაღაც შიშით შეაჟღერიალებს“ (???)

ხორციელი ადამიანი მოკვდავია, მაცხოვარი კი სამყაროს დასაბამიდან მოდის და საუკუნეების მეხრედ დარჩება, ასეთია კაცობრიობის მარადიული პრობლემების განჭვრეტის შედეგად მიღებული დასკვნა მარადისობასთან წილნაყარი პოეტისა: „დავიღუპები ისე, როგორც შეჰფერის ოხერს. მეხის კივილი ზარდამცემი ნავა-წამოვა, საუკუნეებს მაცხოვარი გაჰყვება მეხრედ, საუკუნეებს — დასაბამი რომ მოაძოვა“ (გარეთ) (1, 213).

შეიძლება დავასკვნათ, რომ ნიკო სამადაშვილმა ურთულესი გზებით იარა, სატანურ ეპოქაში მაინც გადაარჩინა რწმენა, სულიერება. მის პოეზიაში საღმრთო სახელებია: ცა, ნათელი, ბილიკი, ვაზი, სიცოცხლე, სიცოცხლე ძვირი, ნაძვი, შადრევანი, წყალი, მწყემსი, შუქი, ბზა, ყვავილი, სასახლე, გზა, ძლიერი გზა, უსაზღვროება, მარადისობა, განთიადი, ვარსკვლავი, მეუფე, სიხარული, პალმა, ვერხვი, მზე, მზრუნველი თვალი, მაცხოვარი, კვიპაროსი, ცისარტყელა, გულთამხილავი.

მარიამ ღვთისმშობლის სიმბოლური სახელებია: კომკი,

ეზო, მთვარე, ზამბახი, გრაალი — ბარძიმი, დედა, ბეჭედი, ჩადრი.
თინათინ ანასაშვილი ქრისტეს სიმბოლურ სახელებად გამოყოფს წყალს, გზას, ჭეშმარიტებას, სასახლეს, კოშკს, ვარდს.
ხოლო საღვთისმშობლო სიმბოლოებად მიიჩნევს მთვარეს, მალალ კიბეს (15, 227-238).

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, თბ. 2004
2. აკაკი წერეთელი, თბ. 18 ტომად, ტ. II, თბ., 1992
3. ვაჟა ფშაველა, ხუთტომეული, I, თბ., 1992
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1977
5. მერაბ კოსტავა, „შენწყვეტილი ფიქრები“, თბ., 1991
6. ალბერ კამიუ, შავი ქირი, ფრანგულიდან თარგმნეს გასტონ. ბუაჩიძემ, კოტე ჯავრიშვილმა, ნესტან იორდანიშვილმა, თბ., 1988
7. ბიბლია, ორ ნიგნად, ნიგნი I, თბ., 1990
8. ბიბლია ორ ნიგნად, ნიგნი II, თბ., 1990
9. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ., 2010
10. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კონსტანტინე გამსახურდიასი, თბ., 1941
11. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
12. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, ინტელექტი, თბ., 2006
13. ნიკო სამადაშვილი, შეხვედრები და სინანული, თბ., 1995
14. ზვიად გამსახურდია, საქართველოს სულიერი მისია, თბ., 1990
15. თინათინ ანასაშვილი, „საღმრთოთა სახელთათვის“ ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში, ფილოლოგიური პარალელები, „მერიდიანი“, თბ., 2013

ბუდა საკია-მუნის ციკლი

ნიკო სამადაშვილმა იცხოვრა ათეიზმის, ბოლშევიზმის ზეობის ეპოქაში, თუმცა თვითონ არასოდეს გაუწყვეტია კავშირი რწმენასთან. პოეტმა გვიჩვენა ღმერთისუარმყოფელი ეპოქის ტრაგედიები, ურელიგიო ადამიანის დაკნინებული მორალი, ეჭვებით, უსიხარულობით დატანჯული არსებობა, ამავე დროს, უზენაესთან, რწმენასთან ნაზიარები სულის ყოვლისშემძლეობა, „მზრუნველი თვალის“ მიერ მომადლებული განსაკუთრებული ხილვა-სმენის უნარი, ზეცის ზეცამდე ანუ უმაღლეს, არამატერიალურ, ღმერთებისა და ნმინდანების სამყოფელ ცამდე დანტესებული ამაღლება, ადამიანის ცნობიერების ძალა, სულის გაღწევა ნუთისოფლიდან მარადისობამდე.

პოეტი სულის თვალით, უცდომელი ინტუიციით წვდებოდა ყოფნა-არყოფნის საიდუმლობებს, მისი კოსმიურში მოხეტიალე სული მრავალ მოძღვრებას იცნობდა. განსაკუთრებით დიდი ინტერესი გამოავლინა ნიკო სამადაშვილმა ბუდიზმის, ბუდა საკია-მუნის მიმართ, რომელიც მრავალგზის პატივისცემით მოიხსენია თავის ლექსებში.

დაინტერესება აღმოსავლური სამყაროთი, ბუდიზმით, არ ნიშნავს გულგრილობას ქრისტიანობისადმი, რადგან ამ ორ რელიგიას ბევრი რამ აქვს საერთო. ორივე ზნეობრივ განწმენდას, სიკეთეს, სულის, სულიერების პრიმატს ქადაგებს.

გლობალიზმის ეპოქაში განსაკუთრებული ურთიერთინტერესი ვლინდება დასავლეთსა და აღმოსავლეთს შორის და მთელი რიგი მოძღვრებები ურთიერთკავშირშია.

ბუდიზმის აღმოცენებას წინ უძღოდა ვედებისა და უპანაშიდების უზარმაზარი სამყარო.

„ბუდისტების, დაოსების აღთქმები და მცნებები პირდაპირ ემთხვევა ქრისტიანულ 10 მცნებას. დაოსური რელიგიის მცნებებია: არა კაც ჰკლა, არა იმთვრალო, არა იცრუო, არა იქურდო, არა იმრუშო. არის კიდევ ათი კეთილი საქმე... ბუდიზ-

მიც თანამოძმისადმი სიყვარულს და თანაგრძნობას, დამთმენ-ლობას ქადაგებს. სიძულვილს სიყვარული უნდა მივაგოთ, ცხოვრება სიკეთითა და თანაგრძნობით უნდა ავავესოთ“ (1,36).

მსგავსებას ეძებენ ლაო-ძის მეტაფიზიკურ თუ რელი-გიურ-ზნეობრივ იდეალსა და ძველ ბერძნულ ფილოსოფიურ იდეებს შორის (1,143).

ლევ ტოლსტოი ხაზგასმით აღნიშნავდა იმ ნათესაურ კავშირს, რაც მართლაც არსებობს ლაო-ძის მოძღვრებასა და ქრისტიანულ რელიგიას შორის.

ბუდა საკია-მუნით დაინტერესებას პოეტის მეგობარი, ნიცშეს მთარგმნელი ერეკლე ტატიშვილიც ავლენდა, წერი-ლიც კი აქვს მიძღვნილი ამ პრობლემისადმი და შეიძლება დავასკვნათ, რომ ნიკო სამადაშვილის მიერ საკითხის გათა-ვისების სტიმული ესეც იყო.

გარდა ამისა, ბუდიზმისადმი, საკია-მუნისადმი გულ-გრილი არც თავორის „გიტანჯალის“ მთარგმნელი, აღმო-სავლური ფილოსოფიის სიღრმისეულად მცოდნე თამაზ ჩხენკელი იყო, რომელთან სიახლოვე ამ უცხოური მოძღვრე-ბისადმი ინფორმაციების მოძიებაში უსათუოდ დიდი ბიძგი უნდა ყოფილიყო.

სწორედ ამ პრობლემის გარკვევაში დაგვეხმარება ნიკო სამადაშვილის ერთი ლექსი, მიძღვნილი თამაზ ჩხენკელისად-მი, რომელშიც ერთდროულად იხსენება ბუდა და თავორი: „მოვალ და მეტყვი, წმინდა თავორი ინდოეთიდან მოედინება. და ამ ზვირთებში სულ კარგად მოჩანს რაბინდრანატის ზარე-ბის გლოვა. ბუდას ლოცვებით ვინც გადარჩება, მისტერიებით ის დაითრობა. მოქუხს პოეტის დიდი მდინარე, გვრიტების სტვენა მოსწყდება ქალას. მე წაგიკითხავ ვარდებს, ბენარესს, შენ კი მიმღერებ შენს გიტანჯალის“ (შეხვედრა) (2,136).

ნიცშეს მოძღვრებასთან, ქრისტიანული ღმერთის სიკ-ვდილის იდეასთან ნაზიარები პოეტი ახალ საყრდენს ეძებდა: „ხვალ ლაყვარდები ტყეში ჩამოვლენ, ჩამოიტანენ ღმერთის მიცვალებულს“ (მე ველარა ვნევ სამინე ხელებს) (2,214).

ბუდას ლოცვებით გადარჩენა, მისტერიებით თრობა ძალზე ორგანული გამხდარიყო ქართველი პოეტისთვის. გულგრილი ვერ დარჩებოდა საკია-მუნის ცხოვრების სტილისა და ზნეობრივი პრინციპების მიმართ.

ბუდიზმი უძველესი მსოფლიო რელიგიაა, რომელიც ინდოეთში ძვ.წ. VI-V სს-ში შეიქმნა და თავდაპირველად ეთიკურ-ფილოსოფიური მოძღვრება იყო და არა რელიგია.

ბუდას ცხოვრების შესახებ ცნობილია პოემა „ბუდჰაჩარიტა“ (ბუდას ცხოვრების აღწერა), რომლის ავტორია სანსკრიტული ლიტერატურის კლასიკოსი აჰვაგოშპი (ძვ. წ. II ს.) და მითოლოგიზირებული მოთხრობა „ლალიტავისტარა“ (3,3).

ბუდიზმის ფუძემდებელი სიდჰართა გაუტამა უფლისწული იყო. ბუდა მოგვიანებით ეწოდა. სანსკრიტულად ეს სიტყვა „გამოდვიძებულს“, „გასხივოსნებულს“, „გაბრძნობილს“ ნიშნავს. მას ეწოდა ასევე „შაკია-მუნი“, რაც ითარგმნება, როგორც „ბრძენი შაკიების ტომიდან“.

ვარსკვლავთმრიცხველ აშიტას ნინასწარმეტყველებით, მის წინ ორი გზა იყო: ან განცხრომა-სიამოვნებით ცხოვრება, სამეფო-სამთავროების გაერთიანება, მსოფლიო მბრძანებლობის მიღწევა, ან გაბრძნობა, წმინდანობა. სხეულზე სიდიადის მაუწყებელი 34 ნიშანი ჰქონია.

მას სახელად ეწოდა „სიდჰართა“, რაც ნიშნავს: „ის, ვინც მიზანს სრულად მიაღწია“.

ფიქრისკენ მიდრეკილ ყმანვილს არ იზიდავდა სასახლე, განცხრომა. ვარდის ბუჩქის ძირში იოგური ტრანსის (სამადჰის) მდგომარეობაში ჩავარდა.

ავადმყოფობაზე, ცხოვრების წარმავლობაზე, სიბერეზე, სიკვდილზე ფიქრობდა და გამოსავალს ეძებდა. გაექცა ფუფუნებას და ასკეტი გახდა. შეისწავლა იოგა, საკუთარი სხეულის ფლობა, მედიტაციის ტექნიკა, მაგრამ მოძღვრებთან სიახლოვემ ვერ მიაგნებინა გამოსავლისთვის.

ვერც თვითგვემით მიაგნო უმაღლეს ქეშმარიტებას. მჭვრეტელობას, თვითჩაღრმავებას მიეცა. ბოროტი დემონე-

ბის თავდასხმა, ჯოჯოხეთური დასის ცდუნება მოიგერია.

სიდჰართა მჭვრეტელობით, ტრანსის, სამადჰის მდგომარეობით განიბრძნო ბოლოს და უმაღლეს ქემმარიტებად სურვილების უარყოფა მიიჩნია (3,8).

ამგვარად იქცა სიდჰართა გაუტამა ბუდად და ეწოდა ბუდა შაკია-მუნი, „ტაპტაგატა“ (ასე მოსული და ასე ნასული), „ბჰაგავანი“ (ნეტარი, კურთხეული სვე-ბედის მქონე), „სუგატა“ (სწორად მავალი), „ჯინა“ (გამარჯვებული), „ლოკადჟემტა“ (სამყაროს მიერ პატივდებული) (3,8).

გაბრძნობის შემდეგ ბუდამ ახალ, ნეტარ მდგომარეობაში შვიდი დღე-ღამე ხის ქვეშ ფეხმორთხმულმა, ლოტოსის პროზაში გაატარა. მერვე დღეს ტრანსიდან გამოვიდა და ბენარესში, ინდოეთის ერთ-ერთ რელიგიურ ცენტრში, საქადაგებლად წარემართა. ისევ დემონმა სცადა მისი ცდუნება, მაგრამ ამაოდ.

ქ. ბენარესის პარკში ხუთი ბერი იპოვა, რომლებიც ბუდისტური ბერ-მონაზვნური თემის წევრები გახდნენ. შემდეგ მოწაფეთა რიცხვი 60-მდე გაიზარდა. ქადაგებას მოგვიანებით ბენარესული ეწოდა. ისინი საქადაგებლად გაგზავნა, თვითონ ასი ათას კაცს უქადაგა. 45 წელი ქადაგებდა ბრაჰმას — ინდოელთა უზენაესი ღვთაების თხოვნით. მიზანი ადამიანთათვის სიბრძნის უწყება, მათი ხსნა იყო.

ბუდა 90 წლის ასაკში გარდაიცვალა, სიკვდილის წინ მოწაფეებს დაემშვიდობა და შეაგონა: „სანთელნი თქვენი თავისა თავადვე იყავით“. თვითწარმავების რვა დონის შემდეგ შეაბიჯა დიდსა და მარადიულ ნირვანაში. შეწყდა გარდასხეულებათა წყება, ხელახალი დაბადება და სიკვდილი, მიაღწია ისეთ მდგომარებას, როცა არ არის ტანჯვა, სრული სიმშვიდე და უმაღლესი ნეტარებაა (3,13).

ბუდას ცხედარი ცეცხლში დანვეს. ფერფლის გარდა, დარჩა „შარირა“, თავისებური, ბურთულის ფორმის წარმონაქმნი, რაც დამახასიათებელია წმინდანებისთვის და რაც უმნიშვნელოვანეს ბუდისტურ რელიქვიად მიიჩნევა. მოგვიან-

ნებით ისინი ას რვა (ას რვა ინდოეთში წმინდა რიცხვია) ნა-
ნილად საგანგებო საკულტო-მემორიალურ ძეგლებში მოა-
თავსეს. გადმოცემით, კუნძულ შრილანკაზე ინახება ბუდას
კბილი (3,14).

ბუდა შაკია-მუნი შეიძლება შევადაროთ ფსიქოთერა-
პევტს, რომელიც გაუბედურებულ ადამიანს მისი მდგომარე-
ობის მიზეზს ამცნობს და მკურნალობის კურსსაც უნიშნავს
— ხსნის გზას ასწავლის (3,17).

ტანჯვის მიზეზია სურვილები, მისწრაფებები, სიცოც-
ხლის წყურვილი, სიამოვნებისკენ ლტოლვა.

ცხოვრებას კარმის კანონი განსაზღვრავს.

კარმა მოქმედებაა, რომელსაც აუცილებლად მოსდევს
შედეგი. კეთილი ან ბოროტი საქმეები განსაზღვრავს ახალი
დაბადების ფორმას. ადამიანის სული უწყვეტად განიცდის
ერთი სხეულიდან, ანუ ერთი კონკრეტული არსებიდან მეო-
რეში გარდასახვას, რეინკარნაციას (3,18).

ამ დაუსრულებელი გარდასახვების წყებას „სანსარა“
ენოდება.

...ეს წარმოდგენა ვედების რელიგიიდან, ბრაჰმანიზმი-
დან მოდის (3,19).

ბუდიზმი თეისტური მოძღვრება არ არის, მას შემოქმე-
დი ღმერთის ცნება არ გააჩნია, კარმა არის არა ღვთიური
სასჯელი, არამედ ბუნების კანონი (3,20).

ბუდიზმის მიხედვით, ადამიანი იბადება ღვთიურად,
მებრძოლ ტიტანად, ცხოველად, დამშეულ სულად, ჯოჯოხე-
თის ბინადარ არსებად.

ამ გარდასახვებში სულიერი ევოლუციის იდეა არ არის.

კარმის შექმნა მხოლოდ ადამიანს ხელეწიფება.

როგორც მოაზროვნეს, ადამიანს შეუძლია თავი დააღ-
ნიოს სიკვდილ-სიცოცხლის წრებრუნვას (3,21).

ბუდას სწავლებით, ხსნა სიკვდილ-სიცოცხლის უწყვე-
ტი წრებრუნვიდან გამოსვლაა. სიამოვნების ნავით ანდა
თვითგვემის ნავით სანსარის ოკეანეს ვერ გადასცურავ. ბუ-

დამ მესამე გზა აირჩია და მაშინ განიბრძნო. არსებობს მდგომარეობა, როცა ტანჯვა ქრება. ამ მდგომარეობას ეწოდება „ნირვანა“.

ნირვანა სანსკრიტული ძირისაა და ნიშნავს „ჩაქრობას“, „დაცხრომას“.

ბუდისტების მიხედვით, ნირვანაში ყოფიერება არ ქრება, ქრება ვნებები და არა თვით ყოფიერება. ნირვანა არც ღმერთია, არც უპიროვნო აბსოლუტი, ის არ არის სუბსტანცია, არამედ მდგომარეობაა — პიროვნულობისგან დაცლილი, თავისუფალი (ანდა ზეპიროვნული), ყოფიერების სასრულის მდგომარეობა.

„დჰარმა“ — ელემენტარული ფსიქოფიზიკური მდგომარეობაა (3,23).

ბუდიზმი უარყოფს მარადიულ „მე“-ს, მარადიულ სულს. ბუდისტები „ატმანს“, უპანაშიდების აბსოლუტურ სუბიექტს არც აღიარებენ და არც უარყოფენ (3,24).

მართებული მრწამსი, მართებული გადანყვეტილება, მართებული მეტყველება, მართებული ქცევა, მართებული ცხოვრების წესი, მართებული ძალისხმევა, მართებული მახსოვრობა და მართებული თვითჩაღრმავებაა ტანჯვის შეწყვეტა — დასასრულისკენ მიმავალი გზა (3,24).

სწავლებას ტანჯვის შეწყვეტისკენ მიმავალ გზაზე ეწოდება „კეთილშობილური რვამაგი გზა“. ეს ერთგვარი პროგრამა გადაიყვანს ადამიანს ნირვანაში.

სანსკრიტული სიტყვა „იოგა“ შეერთებას, შეწყვილებას, შებმას ნიშნავს (3,27).

იოგა ნიშნავს კონცენტრაციას, ყველა ძალის გაერთიანებას მიზნის მისაღწევად.

იოგა ფსიქოფიზიკური ტრენინგის სხვადასხვა, ერთობ რთული სისტემებია, რომელთა მიზანია ცნობიერების შეცვლა და ამქვეყნიური სასარული არსებობიდან გადასვლა უკვდავებისა და თავისუფლების საკრალურ მდგომარეობაში. იოგა უკავშირდება ბრძენი პატანჯალის სახელს.

ფსიქოპრაქტიკის, ფსიქოტრენინგის ფორმები მიმართულია სანსარიდან გაღწევასა და ნირვანაში გადასვლაზე. ცნობილია ბუდისტების, ჯაინისტების, ინდუისტების იოგა.

ბუდისტური კოსმოლოგია აღწერს არა ფიზიკურ სამყაროს, არამედ ფსიქოკოსმოსს.

ბუდიზმში ღმერთის იდეა არ არის, მან შემდეგ შეიძინა კულტი და რიტუალი, რელიგიის ნიშნები, გახალხურდა, გავრცელდა მსოფლიოში, ის არის გარეგნული რელიგია, რელიგია ღმერთის გარეშე (3,35).

ბუდიზმში 18 სკოლაა.

ტიბეტში არის ბუდიზმის ახალი სახეობა — ლამიზმი, დალაი-ლამას კულტი.

ბუდიზმი „აღმოსავლური სულის გასაღებს წარმოადგენს“ (ი. როზენბერგი).

„საკია მარტვილი“ არყოფნის მოციქული თუ უკვდავეზის მახარობელი? საკია-მუნი ადამიანის შფოთი სულის სიმბოლოა, ტანჯული სიზიფი, მარადისობის დახშულ კარს რომ გახსნის, მის საიდუმლოებას ეზიარება და მშვიდობას დაიმკვიდრებს“, წერს ირაკლი ტატიშვილი (საკია — მუნი) (4,289).

როსტომ ჩხეიძეს სამართლიანად მიაჩნია შედეგებად ერეკლე ტატიშვილის ესეები: „კრიშნა“, „საკია-მუნი“ და „ფრიდრიხ ნიცშე“ (როსტომ ჩხეიძე, ესე იტყოდა ერეკლე ტატიშვილი, ქართული ქრონიკა ამერიკული ელფერიტ“, თბ.2018 გვ. 48).

საკიას მამა „სიდარტას“ — ბედნიერს უწოდებს, მაგრამ მეუდაბნე, რომელიც მოულოდნელად გამოჩნდება, მიმართავს მეფეს: „ჰოი, მეფეო, ეს არს ნაყოფი ხისა, რომელიც მირიად წლებში მხოლოდ ერთხელ დაისხავს ყვავილს და ადავსებს ქვეყნიერებას სიბრძნის სუნნელებით და თაფლით სიყვარულისა. შენ სამეფო ფესვზედ აღმოცენდა ღვთაებრივი ლოტოსი“.

საკიამ ნახა სოფლის ტკივილების უსაზღვრება და სიტკბოების ამაოება და გადაწყვიტა კაცობრიობის ხსნა, მეფო-

ბაზე უარისმთქმელმა ირჩია მეფობა არა მახვილით, არამედ სულით. ის უარყოფს ფაკირების გზას, ტანჯვით და წამებით სულის ამაღლებას რომ ლამობენ. საკიამ მრავალ ცდუნებას გაუძლო, მრავალი გამოცდა ჩააბარა და მისი „სული ამაღლდა მეორე ზეცად, შორს მიწისგან და მზისკენ“ (4,24). „იგრძნო საკიას სულმა, რომ მსხვერპლის, სიყვარულის და ჰარმონიის კანონი მეფობს უსაზღვროებაში...

„თითქოს ძლიერი ტალღით ნინტყორცნილი ნავი, საკია შთაეცნა ნირვანას და შეუერთდა არსთა არსს, სულთა სულს, სიყვარულის სიყვარულს, სამყაროს ქროლას, უბინო აღს, რომელიც სივრცეში ელვარებდა დროთა გარეშე“ (4,242).

„...ძირს ცხრათვალა მზე მოეფინა ქვეყანას, ყვავილების წვიმა წამოვიდა მარტვილის სახეზე. შეირხა საკია, როგორც მეხნაკრავი, გაახილა დამძიმებული თვალები და აღსდგა ბუდა გამარჯვებული, მეფე საიდუმლოებისა“ (4,242).

ბენარესში გამგზავრებულ ბუდას განგზე ვილაც გლახაკი გადაიყვანს უფასოდ და ეტყვის: „...შენი მადლიანი სახე ბრწყინავს, როგორც ბრამა და ვიშნუ. შენთან წყალში არ შემეშინდება. სიყვარულით აღსავსეა შენი სული და განვლი ცხოვრებას ადვილად, როგორც ჩვენ განვლით განგს“ და ნავი შეცურდა წყალში. ბუდა მონაფეებს ასწავლიდა მორჩილებას, ცოდვისგან განწმენდას, ბოროტების დათრგუნვას, სიქველეს, არსებობის ტანჯვათა უარყოფის გზას. ის არა სხეულის წყურვილს, არამედ სულის წყურვილის მოსაკლავ წყაროს ასმევდა ხალხს. მაგრამ ბრბოს არ ესმოდათ მისი, ფარისეველს, ჯადოქარს, მატყუარას უწოდებდნენ. მნიგნობარნი საპაექროდ გამოიწვევენ, მაგრამ მარცხდებიან. ასწავლიდა ხალხს, როგორ დაემკვიდრებინათ ნირვანა, ასწავლიდა კარმის მოძღვრებას.

კუსინარას ქალაქში საყვარელი მონაფე ანანდა ძვირფას მოძღვარს ტყუპ ხეთა შორის საწოლს გაუმართავს. დაწვება ბუდა, ხეები უდროულად ყვავილს დაისხამენ, ზეცით წამოვა უცხო ყვავილის წვიმა და ცაში მხიარული ჟრიამულია (4,245).

ბუდა ეთხოვება მონაფეთ: „...ცხოვრება ამოებაა, აღი-მართენით მარად, და განვიდა სული სხეულით, განვლო ნეტარების ყველა საფეხური და დამკვიდრდა ნირვანად“ (4,245).

უპანაშიდების დოქტრინასა, ბრაჰმანთა სპეკულატურ აზროვნებასა და ვედანტას იდეალისტურ პანთეიზმშია საკია-მუნის ტრანსცენდენტური სპირიტუალიზმის ფუძე, სამყარო მისთვის ზღვარდაუდებელი ევოლუციაა. ვხედავთ მხოლოდ პირველ საფეხურებს და მის გაღმა ბუდა შეამჩნევს სულის სამეფოს — მიზანს. როგორც მატლისგან შობილი კაცობრიობა ისწრაფვის ღმერთად იქმნეს, აგრეთვე მონადა განიცდის ყოველგვარს არსებობას და სრულყოფას მიგრაციის გზით მიაღწევს: განა უცხოა ჩვენთვის ეს მოძღვრება? — პითაგორა, ემპედოკლე, პლატონი, ნეოპლატონიზმი, გნოსტიკები — განმეორებაა სხვა სიტყვით, სხვა სახით.

ნირვანა — არყოფნა?! — „რომელმან იმოძღვრის ნირვანა არყოფაა, უთხარი: სცდები. ნირვანა სრულყოფაა. წარმავალი მეობის, უნივერსალი მეობის ატმა ბოდის ნიაღში შთანთქმა-მიღწევა ინდივიდუაციის გზით“ (4,236-245).

ქეშმარიტი, მარადიული ღირებულებების უარყოფელ ათეისტურ ეპოქაში ნიკო სამადაშვილის ლექსის პერსონაჟს აედევნებოდა იუდა და როგორც ქრისტეს, ისე ბუდას გადაფასებას ახდენდა: „... ჩემზე ჯვარს იწერს თურმე იუდა. მე არც ქრისტესგან მოველი შეველას, ის მაცდურია ისე, ვით ბუდა, ვეთაყვანები მე ხალხის წყევლას, ჩემში შერისხვის მთამ დაიბუდა“ (მე შევიჯავრე ჩემი სამშობლო) (2,223).

ეს უკვე ათეისტური ოფიცოზის პოზიცია იყო.

ლექსში „ერეკლე ტატიშვილს“ (2,126) ლექსის ადრესატს ეწოდება „ბუდას მიეკვლე“. ერთად იხსენება ქრისტეს და ბუდა საკია-მუნის ლოცვა, მოჩანს შავდროშებიანი ხალხი, „ბნელი გრიგალების კოშკები“. ისმის ცეკვა, ლაყვარდების გუგუნი, ცისკენ მომზირალი საკია-მუნის საგალობელი: „ის კამკამებდა, ვით ქრისტეს ლოცვა, ბნელ გრიგალების კოშკების იქით, ტანზე კვირადლის სიმღერა ეცვა, თან შრიალებდა,

როგორც ტირიფი. ისმოდა ცეკვა შეშლილ ქოშებით, ცას გას-
ცქეროდა საკია-ამუნი, ხალხი ვიდოდა შავი დროშებით და
ლაჟვარდების იდგა გუგუნი... ისმოდა ცეკვა, საკია-მუნი
მღეროდა ლოცვებს. იქ ბუდას მეკვლეს მზვარა მოჰყავდა
უკუნეთიდან და უხაროდა ბატონ ერეკლეს“.

როსტომ ჩხეიძე წერს: „ნიკო სამადაშვილის პოეტური
შთაგონება, მისი ლექსთა კრებულის მოუცილებელი ლიტე-
რატურული ლანდი ერეკლე ტატიშვილია... ღრმააზროვანია
ეპითეტი „კაცი ფასკუნჯი“, რაც დიდ იმედებს, თავგანწირუ-
ლი არსებობის გამართლებას, დაფერფლილი სიცოცხლის
ხელახალ აღორძინებას გულისხმობს“ (7,45).

„ბუდას მოძღვრება განსაკუთრებულად უყვარდა, ქრის-
ტიანობის სანყისებაც იქ ეგულებოდა და არც ის დარჩენია
აღუნიშნავი: ლოგოსის სამშობლო ინდოეთია, „პირველად იყო
სიტყვა“- ეს აბრაამისა და იაკობის შთამომავლებს არ ეკუთ-
ვნის, ის პირველად იდოეთში ითქვაო და როცა ამ მოძღვრების
შესწავლას ორი ესეი უძღვნა, ზღაპრის ფორმა მოიშველია“.

ერეკლე ტატიშვილისადმი მიძღვნილი ბიოგრაფიული
ქრონიკის ავტორი აგრძელებს ამ მიმართულებით:

„ძველი ინდოეთისადმი ამ სულიერი სიახლოვის გამ-
ჟღავნებაა ის ფრაზაც, მის სენაკში ჩაძინებულ ნიკო სამა-
დაშვილზე რომ უთქვამს ორი სხვა მოწაფისათვის: „ხედავთ-
ბუდა! ბუდას არა ჰგავს? (ვახტანგ ჭელიძის მოგონება). რო-
გორც ასკეტური ბუნების, თავშეკავებული პიროვნება, იგი
ერიდებოდა თავისი გრძნობების გარეგნულ გამოხატვას და
ახლა ბუდას სახელში ჩააქსოვა ნიკოსადმი განსაკუთრებუ-
ლი სიყვარული.

„არადა ბუდას თვითონ ჰგავდა“ (7,115-116).

ნიკო სამადაშვილისთვის ერეკლე ტატიშვილი იყო „ერ-
თადერთი ბედნიერება“. სუკის ჯურღმულებში ნაწამებ, ნაად-
რევად გარდაცვლილ საყვარელ ადამიანს უძღვნა ლექსი „ნაძ-
ვები“. ერეკლეს ცხედარი მთანმინდის უბნიდან ვაკის სასაფ-
ლაოზე ნიკოს და მის მოწაფეებს ხელით წაუსვენებიათ“ (7,119).

ასევე, არ შეიძლება არ გავითვალისწინოთ როსტომ ჩხეიძის ნიგნში გადმოცემული ზუსტი შეფასება ერეკლე ტატიშვილის მსოფლმხედველობისა, დაფუძნებული აკაკი ანდრიაშვილის მოგონებაზე: „ქრისტიანული კაცთმოყვარეობა, წარმართული შეუპოვრობა, საკია-მუნის უდრტვიწველობა და ნიცშეს ზეკაცურობა ჰარმონიულად თავსდება მის გარეგნულად მშვიდ სულში“ (7,44).

და კიდევ ერთი (მრავალთაგან) ძალზე საგულისხმო დასკვნა: ერეკლე ტატიშვილი, „ჩვენს მწერლობაში, ჩვენს ეროვნულ ცნობიერებაში დარჩება მინდიას ბადალ პიროვნებად — ამალღებულ და იდეალურ ნიმუშად უკომპრომისობისა“ (7,48).

ერეკლე ტატიშვილს ეძღვნება ნიკო სამადაშვილის ლექსი „თებერვლის ამინდს ჩუმად ეღვიძა“ (2,139). ერეკლე იყო პოეტის მასწავლებელი, მეგობარი და ბუნებრივია, მის გარდაცვალებას ნუგეშის, მეკვლეს დალუპვას უწოდებს. ამ სამგლოვიარო პროცესიას მოჰყვება თითქოს საკია-მუნიც, რომელიც ხალხის გოდებას, ჯანლს უერთებს თავის ცრემლებს: „მიგასვენებდნენ შავბნელ გოდებით, ჩვენ წინ ცეკვავედა ჯანლი უკუნი, ხალხს კი ფეხდაფეხ ჩუმად მისდევდა ცრემლმორეული საკია-მუნი. გემღურებოდნენ დალუპულ ნუგეშს, სანთლების აღზე გადამწვარ მეკვლეს, ღმერთს ჩუმად ვთხოვდი, ნუ შემიშინებთ, ნუ დამიტანჯავთ ბატონ ერეკლეს“.

და ლექსის ბოლოს ისევ ხაზი ესმება მათ მეგობრობას, თანამედროვეთაგან შეუცნობლობის „ნისლეთს“, სინამდვილეში გუდამაყარვით მალალი შთაგონების მსახურებას: „რამდენ ღამეებს ვძოვდით ცხვრებივით, მე ვიყავ შენი გზნების მაყარი, ნისლეთი იყო ჩვენი ცხოვრება და შთაგონების გუდამაყარი“.

ერეკლე ტატიშვილისადმი მიძღვნილ მესამე ლექსში ნათელი ხდება, რა სატანჯველად ქცევია პოეტის მეგობარს „ტიალ, ვერაგ, ნადირ, მშიშარა, მაიმუნ“ ნუთისოფელში საკია-მუნის სიყვარული, ასევე ნიცშეს თარგმნა, მისი განწირვა

ზარატუტრას თაყვანისცემის გამო: „როგორა გტანჯეს, ღმერთო ჩემო, რა უმონყალოდ, რათ გიყვარდაო, გაგინებდნენ საკია-მუნი! რა ვერაგია ეს ტიალი ნუთისოფელი, რა ნადირია, რა მშიშარა, მაიმუნი! შენი ცხოვრება ზარატუტრას ფერხული იყო, მუხლმოყრილ ცეცხლთან განწირული კაცის ვედრება“.

და ბოლოს, ოკულტიზმთან ნილნაყარი პოეტი თითქოს აკაშას ქრონიკაზე ამოიკითხავს ერეკლე ტატიშვილისადმი ბედის მიერ გამოტანილ მწარე განაჩენს: „...კარზე გენერა: ილოცებს დიდხანს, მაგრამ მაინც დაიღუპება, აქ დაიბადა, საიქიოში ძლივს დაბერდება“ (ჩემ გივი ერეკლეს ძე ტატიშვილს) (2,42).

მრავლისმთქმელი ლექსია „გაჭვავება. ლექსო ივანიშვილს“ (2,59), რომელშიც დედამინა ხალხთა უდაბნოა, მგელივით ყმუიან წლები, თვალების ხვრელში გველი სისინებს, თალხი ფერით მოსილი კათაკმეველი ლოცულობს. „განდიდების კვერით“ დანაყრებულთა გნისია ირგვლივ, მხოლოდ გულში ანთია კანდელი (კანდელი საღვთო სახელია): „...ვინც განდიდების კვერით დანაყრდა, რა ეშველებათ იმ უბედურებს. ხალხთა უდაბნო დედამინაზე, რა შემზარავი ყმუიან წლები, რა დანდობილა მოგვინარეკლეს. თვალების ხვრელში გველი სისინით შევა, ინათლებს გულის კანდელი და კვირადალზე თალხით მოსილი ილოცებს ვილაც კათაკმეველი“.

და ბოლოს შენდობის თემა აერთიანებთ ქრისტეს და ბუდას: „ნამოვიხუროთ ერთი ფარაჯა, ისიც შევინდოთ, ვისაც ვაგინეთ, შენ ეყოლები ქრისტეს ფარეშად და მე კი ბუდას მოჯამაგირედ“.

ლექსში „გასეირნება“ (2,261) ისევ ქრისტე და ბუდა ფიგურირებენ ნუგეშად: „მე ქრისტე მწამდა, შენ — ბუდას რჯული, სალამს გვაძლევდნენ დიდი ხეები და მოგვყვებოდნენ უკან ჩურჩულით გაუთენარი ჩვენი დღეები“.

„საკია-მუნის შეშლილი სტვენის“ სიყვარულია ლექსში „სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს“ (5,68).

ლექსში „ბაასი ბერთან“ (6,88-89) ისევ ერთად იხსენებიან ქრისტე და ბუდა: „გათანგულ ბუხარს შემოსხდომოდნენ ქრისტე და ბუდა“, თითქოს პროტესტის ნიშნად, რადგან ბერს ძვლები შეეკეთებინა ბუხარში შემის ნაცვლად, ხოლო უზენაესთა გამოცხადებამ ელდა დასცა.

ასტრალურ მოგზაურობას ეხება ნიკო სამადაშვილის „დაუსაბამობის ხილვა“ (2,184), რომელშიც ისევ ბუდას და ქრისტეს თვალთახედვის არეში მოქცეულა ზეცაში, „ცის აივანში“ მოარული პოეტი. თითქოს მათ მიუმაღლებიათ წარმავლობაზე ამალლების, მარადისობის, დაუსაბამოს ხილვის უნარი: „ცის აივანში მიმოვიდოდი, ღვთაებრივ გზნებით, დაუზარებლივ, მსოფლიოს მხრიდან, გეყო-მიძახდნენ ხმაჩახლეჩილი ბოხი ზარები... წარმავალობა ანიავებდა მარადისობის ყვითელ ბულულებს. ბუდა და ქრისტე გამოცქეროდნენ, გამოერეკათ ქვევიდან ველებს, ჩემს ნაფეხურებს გამოჰყოლოდნენ და ქალებივით მიქნევდნენ ხელებს“...

როგორც ჩანს, ქრისტეს და ბუდას მარტვილობა, მათი სიკეთე, მაღალზნეობრივი ცხოვრება მისაბაძი მაგალითი იყო პოეტისათვის, რომელსაც წარმავალი საწუთროება კი არა, ლაყვარდებში, ცათა ცაში ნავარდი დაანათლა არსთაგანმრიგემ.

რუდოლფ შტაინერის ლექცია „ბუდადან ქრისტემდე“ იყო ჩვენება იმისა, თუ რაოდენ წინსვლას მოასწავებს გოლგოთას მისტიერია ბუდას მოვლინებასთან შედარებით და თუ როგორ აღწევს კაცობრიობის განვითარება თავის კულმინაციას, ისწრაფვის რა ქრისტეს მოსვლის შესახვედრად“ (ჩემი ცხოვრების გზა) (8,380-380).

„ბუდას გადასვლა ნარვანაში, მისი სიკვდილი იგივეა, რაც ქრისტეს ფერისცვალება“. ამდენად, სადაც ბუდა თავის მოღვაწეობას ამთავრებს, იქ იწყებს ქრისტე თავის მოქმედებას, თავის სიცოცხლეს“ (9,173).

„ვინც იქნება ბუდას ჭეშმარიტი საქმის გამგრძელებელი, სიკეთის უდიდესი მასწავლებელი იქნება ყველა ადამიანისათვის“.

ნისთვის. ამიტომ აღმოსავლური თქმულება მას მაიტრეა ბუ-
დას უწოდებს. მისი ამოცანა იქნება გოლგოთას მისტერიის
ახსნა. ჩვენ ასე ვუახლოვდებით მორალურ თაობას, ოქროს
საუკუნეს“ (10,31).

რუდოლფ შტიინერის აზრით, ლუკას სახარებაში ანგე-
ლოზის გალობის მოსმენა სინამდვილეში არის ბუდას მსოფ-
ლიო სამახარობლო.

„...ბუდა გახდა ქრისტიანული ევოლუციის ინსპირატო-
რი სულიერი სამყაროდან... მოხდა ბუდას და ქრისტეს მოძ-
ღვრების ერთგვარი თანშერწყმა. ბუდა იყო ქრისტეს წინა-
მორბედი, ის იყო ქრისტიან როზენკროიცის მონაფე. დიდი
მნიშვნელობა ჰქონდა ბენარესში მის ქადაგებას. შემდეგ ბუ-
დამ თავისი მოქმედების უშუალო სფერო დედამიწიდან მარ-
სზე გადაიტანა, ის პლანეტა მარსს მხსნელად მოეწვინა, რო-
გორც ქრისტე დედამიწას. ბუდა ასწავლიდა ნირვანას მოძ-
ღვრებას, მიწიერი ყოფიერებით დაუკმაყოფილებლობას“
(11,123,128,129,130,131).

დამონშებანი

1. ლაო-ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი, ლერი ალიმონაკის, თბ., 1983
2. ნიკო სამადაშვილი, „ფერისცვალეა“, თბ., 2004
3. რას ქადაგებს სამი მსოფლიო რელიგია? ბუდიზმი, ქრისტიანობა, ისლამი. სამეცნიერო პოპულარული ნარკვევი, შეადგინა ირაკლი ლომოურმა, თბ., 2013
4. ირაკლი ტატიშვილი, „საკია მუნი“, ჟ. „კავკასიონი“, 1924 წ. №1-2
5. ნიკო სამადაშვილი, „სინათლის მიმოქცევა“. თბ., 1999
6. ნიკო სამადაშვილი, ლექსები, თბ., 2010
7. როსტომ ჩხეიძე, ესე იტყოდა ერეკლე ტატიშვილი, ქართული ქრონიკა ამერიკული ელფერით, „ჩვენი მწერლობა“, თბ. 2018
8. რუდოლფ შტაინერი, ჩემი ცხოვრების გზა, თარგმანი კ. (უმცროსი) გამსახურდიასი, თბ. 1994
9. რუდოლფ შტაინერი, იდუმალთმეტყველების კარიბჭესთან, მთარგმნელებია: ა. ბაბლუანი, ა. კვარაცხელია, თბ. 2014
10. რუდოლფ შტაინერი, თეოსოფია, შესავალი ადამიანის დანიშნულებისა და სამყაროს ზეგრძნობადი შემეცნების სფეროში, „პითაგორა“, თბ. 1970წ. რედაქტირებულია 1995 წელს
11. რუდოლფ შტაინერი, ვარდისა და ჯვრის საიდუმლოება, გიორგი ნიშნიანიძის საერთო რედაქციით, წინასიტყვაობითა და კომენტირებით, „ხომლი“ თბ. 1994

ჩაფიქრებული, როგორც მისანი

მატერიალისტები, რომლებიც მხოლოდ ხილულ სამყაროზე, საგნებზე იყვნენ ორიენტირებულნი და უხილავის ხილვის უნარი არ მომადლებოდათ, მისტიკოსს არათუ სალანძღავ სიტყვად მიიჩნევდნენ, პოლიტიკურ ბრალდებადაც აქცევდნენ. ეს ცნება ნეგატიურ ქრილში მრავალგზის მოარგეს კონსტანტინე გამსახურდიას, გალაკტიონ ტაბიძის, ტერენტი გრანელის შემოქმედებას.

ედუარდ შიურე განმარტავდა: „ჭეშმარიტი მისტიკოსი ჰქვია ისეთ კაცს, რომელიც სავსებით ეუფლება თავის შინაგან ცხოვრებას და ქვეცნობიერის გააზრებით, კონცენტრირებული მედიტაციისა და მკაცრი დისციპლინის შედეგად ჰპოულობს მანდ ახალ ცოდნას და განათლებას... სწვდება შინაგან ბუნებას თავისი სულისას, მიმართებას იმ შეუმუსრავი სუბსტანციისადმი, რაც საფუძვლად უდევს ყოველივეს — იმ უზენაესი და მარადიული რეალობისადმი, რომელსაც რელიგია უწოდებს ღმერთს, ხოლო პოეზია ღვთაებრიობას.

„მისტიკოსი არის ადამიანი, რომელიც დაეძებს ღვთიურ ჭეშმარიტებას უშუალოდ საკუთარ თავში თავისი უმაღლესი სულობის თანდაყოლილი გამოვლენისა და აღმოცენების გზით.

„მისტიკოსის იარაღია კონცენტრაცია და შინაგანი ხედვა, ოკულტისთვის ინტუიცია და სინთეზი. ერთი უკავშირდება მეორეს, ავსებს და გულისხმობს მეორეს.

„ადამიანის ამ ორგვარ ტიპს შეიცავს ადეპტი, უმაღლესი ხელდასხმული. ხელდასხმული ნათელჭვრეტით მიღებულ უმაღლეს ცოდნას ზიარებული ადამიანია. ხშირად ორივე უნარი გვხვდება დიდი რელიგიებისა და ზემხედველი ფილოსოფიური სისტემის დამფუძნებელ ადამიანში. ასევე რეფორმატორებთან, მოაზროვნებთან, დიდ პოეტებთან, ხელოვანებთან და სახელმწიფო კაცებთან“ (1,7).

მოაზროვნეები, პოეტები, გამომგონებლები, დიდოსტა-

ტები ხელოვნებასა და მეცნიერებაში, გენიოსები, ედუარდ შიურეს დაკვირვებით, „გამოირჩევიან ღრმა შინაგანი ხედვითა და დიდი ინტუიციით, ეს ორი ნამყვანი ფაქტორი ჰქმნის მისტიციზმს და ოკულტიზმს“ (1,8).

მისტიკოსად და ოკულტისტად, ამ ორგვარი ბუნების ჰარმონიზებად მიიჩნევდა ედუარდ შიურე რუდოლფ შტაინერს, რადგან მას „გააჩნდა თანდაყოლილი ნიჭი სულთა ხილვის“ (1,9).

შტაინერის მისია იყო „მეცნიერებისა და რელიგიის შერეგება, ღმერთთან დაბრუნება“ (1,4).

ანთროპოსოფიის ფუძემდებელი მატერიალისტურ შემეცნებას თანამედროვე მეცნიერების „კეცტყავიან დრაკონს“ უწოდებდა.

ბუნებისმეტყველ დარვინის საქმის გამგრძელებელ ე. ჰეკელის შესახებ შტაინერი ამბობდა: „ჰეკელი იყო თავად შეჭურვილი მატერიალიზმი, კეცტყავითანი, ჭანგშემართული და კბილბასრი დრაკონი“ (ედუარდ შიურე, რუდოლფ შტაინერის პიროვნება და მისი განვითარება (1,17).

როგორც თვითონ აღიარებდა, შტაინერი ეკუთვნოდა „დასავლეთის ეზოტერულ ქრისტიანობას, კერძოდ, როზენკროიცერულ ხელდასხმას“ (1,19).

შტაინერს აინტერესებდა ჩვენება იმისა, თუ როგორ გაცხადდება სულიერი სამყარო ადამიანში სულის ორგანოს საშუალებით (1, 176), მისი მიზანი იყო „შეხვედრა სამყაროს სულთან“ (1,168).

ის აკვირდებოდა მისტიკას კაცობრიობის განვითარების სხვადასხვა საფეხურზე, როგორიცაა აღმოსავლური სიბრძნე, ნეოპლატონიზმი, ქრისტიანული შუასაუკუნეები და კაბალისტური მისწრაფებები (1, 172).

სულისმეცნიერებაში მთავარია სულიერი სამყაროს კვლევა, სულიერ სფეროში ჭვრეტა. სულიერი მკვლევარი სულისმეცნიერულ მეთოდზე დაყრდნობით ადამიანს ყოფს გარეგულ-სხეულეებრივ და სულიერ-მშვინვიერ ადამიანად.

მისი თვალთახედვა მთლიანად საბუნებისმეტყველო აზროვნებას ემყარება (2,9).

შტაინერის აზრით, „ქრისტიანულ კულტურებს ყველაგან ჰქონდათ მისტერიული ცენტრები, რომლებიც ამავედროულად რელიგიურ, ხელოვნურ და სამეცნიერო ცენტრებს წარმოადგენდნენ. ისინი მისტერიათა ხელოვნების წყალობით ივითარებდნენ სხეულისგან თავისუფალ მშვინვიერ ცხოვრებას“ (2, 31).

„მისტერიის მონაფეებს აძლევდნენ მითითებებს ჩადენილი ცოდვის, ანუ მატერიაში ჩაფლობის გადასალახად. მათ თანდათანობით საგრძნობლად განწმენდნენ ეთერულ და ასტრალურ სხეულებში ლუციფერისა და არიმანის გავლენისგან. სიკვდილის მდგომარეობამდე მიყვანილი სხეულიდან მისტერიის წარმმართველებს მონაფის სამშვინველი გამოჰყავდათ და მათ სულიერი სამყაროსკენ წარმართავდნენ. უმაღლესი საფეხურის გავლის შემდეგ ნება ეძლეოდათ ხელდასმის, ინიციაციის, განწმენდის გზას შესდგომოდნენ. ექმნებოდათ შესაძლებლობა, განსაკუთრებით წმინდად მიჩნეულ ადგილებში ღვთაებრივ არსებებს შეხვედროდნენ, რჩევა-დარიგებები მიეღოთ. ხელდასხმულთა გამოცდილებიდან წარმოიშვა უძველესი დროის დიდებული მითები, წარმართული რელიგიები, ხელოვნება და მეცნიერება“ (3, 36).

მისტერიებში ბოლო და უმაღლესი საფეხური ამ ღვთაებრივი არსებების წვდომა იყო. ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა ენაზე ამ არსებებს „მირონცხებულს“ (მაშიახი, მესია) უწოდებდნენ, ბერძნულად ქრისტეს.

სახარების შემქმნელი იყვნენ ხელდასხმული და წარმმართველნი ოთხი მისტერიალური ნაკადისა. ისინი ქრისტეს მოვლენას უმზერდნენ და აღწერდნენ, როგორც საკუთარ სულიერ გზათა დიად აღსრულებას, საკუთარ სულიერ მისწრაფებათა უმაღლეს განხორციელებას.

ხდებოდა ადამიანსა და ღვთაებას შორის ჩანგრეული ხიდის აღდგენა.

ანთროპოსოფია არის სულის კრიზისიდან გამოსვლის

გზა“ (4,42-43).

ხელდასხმა გულისხმობდა გრძნობებზე სულის ხელმწიფებას, მდარე შეგრძნებების დახვეწა-გარდაქმნას, სულიერი თვალის ახელას, ზეგრძნობადი სამყაროს ჭვრეტისთვის ნეოფიტის განმზადებას (4,18).

სულიერი ხედვით მდარე სინამდვილის აღქმას უნდა შენაცვლებოდა ზენა სამყაროს ჭვრეტა, მანამდე უხილავ ნათელთან ზიარება (4,20).

მისტები ესწრაფოდნენ მარადიულს. შტაინერი იმონებებს სოფოკლეს აზრს: „რაოდენ მაღალუნეტარესად აღწევენ ლანდების საუფლოს ხელდასხმულები“ (4,23).

მისტი, ხელდასხმული ინიციაციის შემდეგ თავის თავში მარადიულს, ღვთაებრივს შეიგრძნობს, თავის თავში აღმოაჩენს უმაღლეს „მეს“, რომელიც გრძნობადი ქმნადობის საზღვარს სცილდება“ (4,29).

„ტაძრებში მისტერიები იმართებოდა, სადაც ნეიფიტებში მთვლემარე ძალები იღვიძებდა, მისტები უმაღლეს შემოქმედებად და სულიერ ნატურებად გარდაიქმნებოდნენ, ისინი „მარადისობიდან ამოზიდულ კლდეს ემსგავსებოდნენ და უკვე ყველა ქარტეხილს უძლებდნენ“ (4, 30).

შტაინერი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს პლატონის „ფედონში“ განვითარებულ „იდუმალ მოძღვრებას“, რომელშიც ნათქვამია: „თუკი ვინმე ქვესკნელში, აიღში ინიციაციისა და განწმენდის გარეშე ჩავა-შლამში ჩაეფლობა. ხოლო მისტერიებში განწმენდილი და მის სიბრძნეს ნაზიარები ადამიანი საიქიოში ღმერთებთან ერთად იცხოვრებს... მისტერიებში ხელდასხმულნი, ჭეშმარიტად შთაგონებულნი... სიბრძნეს მართებული გზით სწავლობენ“ (4,36).

პლატონის აზრით, ადამიანთა სამშვიინველები ლაფსა და ჭაობში ჩაფლულებს ჰგვანან, თუ წმინდა მისტერიებს არ არიან ნაზიარებნი, ისინი მონყვეტილნი არიან თავის ჭეშმარიტ არსებას (2, 32).

შტაინერის აზრით, პლატონის მსოფლმხედველობა რე-

ლიგიას ემსგავსება. აქვეა მისტერიების ერთ-ერთი საიდუმლოება (4, 67).

პლატონის „ნადიმში“ აღწერილია ხელდასხმა, აქ სიყვარული სიბრძნის მაცნედ გვევლინება. სიბრძნე, ბერძნული მითი და მისტერიათა სიბრძნე ერთ მთლიანში ირწყმება“ (4,71).

ქრისტიანობამდე აუცილებელი იყო მისტერიები და მოძღვართა მითითებანი. თვითხელდასხმა არ არსებობდა ძველ დროში. ეს შესაძლებელი გახდა გოლგოთას მისტერიის წყალობით“ (2, 33).

„ჰერაკლიტემ, პლატონმა... მისტერიათა წყალობით სულიერ სამყაროში ჩაიხედეს“(2,33).

შტაინერი საუბრობს პლუტარქეს, ციცერონის, პითაგორელების,ემპედოკლეს, პინდარეს შესახებ.

„მისტერიები ადამიანს სიკვდილის მიღმა, ე.ი. ქვესკნელში ამოგზაურებდა და ... ხელდასხმის წყალობით ადამიანის მარადიულ ნაწილს დაღუპვისგან იხსნიდა. ვითარცა მისტს, ადამიანს სიკვდილის დამარცხება შეეძლო. ჰერაკლე, როგორც მისტი, გადალახავს მინისქვეშა სამყაროს საშინელებას“ (4, 84).

ამ დებულებას ეხმაურება ზვიად გამსახურდია: „ჰერაკლე არის ინიციაციის ახალი კულტურა, ნებელობითი ინიციაცია, ჰეროიკული ინიციაცია, რომელიც არის წინასახე ქრიტიანული ინიციაციისა... ძველი საბერძნეთის ცენტრალური მისტერიები „ელოიზისის“ მისტერიები იყო. სიტყვა „ელოიზის“ ძველბერძნული სიტყვაა და ნიშნავს მონვენადს, მოვლინებადს, წინასწარ განჭვრეტას მომავლისას... ჰერაკლე არის სიმბოლური გამოხატულება ახალი ინიციაციური კულტურისა. კერძოდ, ქრისტიანული კულტურისა... მის მიერ კვერთხით კლდიდან წყლის აღმოცენება ითვლება ქრისტიანობის წინასახედ“ (5,200-201).

შტაინერის ყურადღების ცენტრშია მოქცეული პრომეთეს მითები, ჰომეროსის „ოდისეა“, არგონავტების თქმულება.

„სანმისი ადამიანისთვის მინიჭებული უსასრულო ფასეულობაა. ოდესღაც იგი ადამიანს წაერთვა და მისი ხელახლა მო-

პოვება საზარელ ძალებზე გამარჯვებასთან არის დაკავშირებული. სწორედ ასეთი რამ ემართება ადამიანის სამშვიდველში არსებულ მარადიულს... ადამიანი მისგან საკუთარმა ქვენა ძალამ განაცალკევა. მარადიულთან მიღწევა ქვენა ბუნების დათრგუნვაა. შემწე საკუთარი ცნობიერებაა (მედეა)“ (4,86).

ზვიად გამსახურდია დასძენს: „...არგონავტების ლაშქრობა არის წინასახე ქრისტიანული ინიციაციისა და შემთხვევითი არ არის, რომ ოქროს სანმისს სულიერ მეცნიერებაში ეწოდება კლასიკური გრაალი. ფილოსოფიური ქვა და გრაალი არის აგრეთვე იდენტური ცნებები. ფილოსოფიური ქვის ძიება არის... სულიერი ინიციაციის ძიება, რომელიც ანტიკურ მისტიკრიებში, ძველბერძნულ მისტიკრიებში გადმოცემული იყო, როგორც ოქროს სანმისის ძიება, ხოლო ოქროს სანმისი იყო კოლხეთში... ლაშქრობა კოლხეთში სიმბოლურად, იმაგინაციურად არის ლაშქრობა სულიერი სიბრძნის, მისტიკრიალური სიბრძნის მოსაპოვებლად, რომელიც იმჟამად შემონახული იყო მხოლოდ კოლხეთში“ (5,202).

ზვიად გამსახურდია ხაზგასმით აცხადებს: „...გრაალის მიმდინარეობა ქართველური ტომების შექმნილია. კაპადოკიური ეთნოსი, რომელიც იგივე ქართველური, პროტოიბერიული ეთნოსია, არის ძირითადი შემქმნელი გრაალის მიმდინარეობისა. ტიტურელი, ცნობილი პირველი მფლობელი გრაალისა, ეროვნებით იყო კაპადოკიელი, ე.ი. ქართველური წარმოშობის... კაპადოკიელები ესწრებოდნენ სულიწმინდის გადმოსვლას და გრაალის მისია ეს არის სულიწმინდის მისია. გრაალი არის სიმბოლო ღვთისმშობლისა, სულიწმინდისა და გრაალის მფლობელი არის სულიწმინდით გამსჭვალული და სულიწმინდამიღებული ადამიანი. გრაალის მიმდინარეობა, გრაალის ქრისტიანობა შექმნეს სწორედ იბერიელმა ხალხებმა.

ზვიად გამსახურდიას აზრით, შავთელის ოდებში მოხსენებელი „მადლთა ბარძიმი“ არის გრაალი, ქართული ფოლკლორის წმინდა გიორგის მიერ ქაჯავეთში კოპალასთან და იახსართან ლაშქრობისას წამოღებული თასიც გრაალის თასია. გრაა-

ლი უკავშირდება ქართულ კულტურას, ქართულ ფოლკლორს, საქართველოს ისტორიას.

ვოლფრამ ფონ ეშენბახის „პარსიფალში“ მინიშნებულია მისტერიალურ სიბრძნეზე, მისტერიალურ კულტურაზე, რომელიც უკავშირდება მეფე ხუცეს-იოანეს, რომელიც არის დავით აღმაშენებელი და რომლის სამკვიდრებელი არის წყარო მისტერიალური კულტურისა“, ასკენის ზვიად გამსახურდია (5, 213).

ანალოგიურ მოსაზრებას ავითარებს მერაბ კოსტავა.

ზვიად გამსახურდია „ვეფხისტყაოსანს“ გრაალის პოემად მიიჩნევს, რადგან გრაალის სინონიმებია: საუნჯე, თვალ-მარგალიტი, ფილოსოფიური ქვა და ქალწული. ქალწულის გამოხსნა ტყვეობიდან, ქვესკნელიდან იგივეა, რაც გრაალის გამოხსნა. ქალი ამ შემთხვევაში განასახიერებს ანიმას, სამშვინველს და ანიმას გამოხსნა დრაკონის ტყვეობიდან არის სწორედ ინიციაციის მიზანი“ (5, 213).

ანთროპოსოფიის ფუძემდებელი გვამცნობს: „ქვესკნელში ჩასვლა, ანუ აიდში მოგზაურობა წარმავალზე გამარჯვებას და სამშვინველში მარადიულის გამოღვიძებას ნიშნავდა“ (4, 90).

„ოდისეაში“ კირკე სულის ქვენა ძალაა, რომელიც წარმავალს არის ჩაჭიდებული.

ოდისეის მიერ სკილასა და ქარიბდას შორის გამავალი საშინელი გზის გავლა იმას ნიშნავს, რომ პირველ ხანებში ჯერ კიდევ სულსა და გრძნობას შორის მერყეობს მისტი. იგი სულის მნიშვნელობის მთელ სისავსეს ჯერ არ ჩანვდომია, თუმცა გრძნობამ მისთვის უწინდელი ფასი უკვე დაკარგა“ (4, 91-92).

ელევსისის დღესასწაულები საფშვინველის უკვდავების საზეიმოდ გაცხადებული აღიარება იყო“ (4,95).

შტაინერი ეხება ეგვიპტის იდუმალ სიბრძნეს, ქურუმთა სიბრძნეს, ეგვიპტის მიცვალებულთა წიგნს, იზირისის მითს, ინდოელ ქურუმებს, მაიას, ნირვანას.

ბუდას სხეულის გასხივოსნება შედარებულია იესოს ფერისცვალებასთან.

საუბარია ტანჯვაზე, სიკვდილის კარიბჭეზე, მიწიერის ქრობაზე, ქრისტეს მკვდრეთით აღდგომაზე, ბუდას ნირვანაზე, ხელდასხმულის ინიციაციაზე.

ბუდა ლოგოსს ანუ ნათელს უბრუნდება, იესოში თვით ლოგოსი გახდა პიროვნება. მასში სიტყვა ხორცად იქცა (4, 4107).

სახარებაში ლაზარეს მკვდრეთით აღდგომა მიჩნეულია, როგორც მისტერია. ლაზარეში „მარადიულმა სიტყვამ“ დაივანა. ლაზარე იმად იქცა, რასაც მისტერიების ენაზე ხელდასხმული ჰქვია“ (4,125).

„ლაზარე ხელდასხმული გახდა თვით ქრისტე იესოს მიერ. სწორედ იგი გახდა პირველი ქრისტიანი ხელდასხმული, თანაც ქრისტეს მიერ“ (4, 128).

„იოანეს სახარება სწორედ მისტერიას წარმოადგენს. მასში გადმოცემული ყველა მოვლენა სულიერად უნდა გავიგოთ.

„შემეცნების დრამა... მისტერიად წარმოდგება“ (4,129).

შტაინერი ყურადღებას ამახვილებს აპოკალიფსის მისტერიაზე, ორიგენის, კლიმენტი ალექსანდრიელის, გრიგოლ ნაზიანზელის, ნეტარი ავგუსტინეს და სხვათა მშვინივერ ბრძოლებზე.

„ხელოვნება არის ბუნების იდუმალი კანონების გახსნა, რომელიც ამ გახსნის გარეშე, მუდმივად დაფარული დარჩებოდა. ადამიანს შეუძლია ისინი გამოხატოს, ამისთვის მხატვარმა საჭიროა სისხლი და სიცოცხლე გაილოს“ (6, 162).

„სულიეთის სფეროებიდან იღებენ იმპულსებს მხატვრები, მეცნიერებები, გამომგონებლები. აქ მალდება მათი გენია, რათა ახალ განსხეულებებში უფრო მძაფრი ზემოქმედება მოახდინონ ადამიანური კულტურის შემდგომ განვითარებაზე“ (7,119).

შტაინერის ყურადღებას იპყრობდა კოლხეთის მისტერიული სკოლაც. ამ პრობლემაზე დანვრილებით საუბრობს ზვიად გამსახურდია „საქართველოს სულიერ მისიაში“.

მისტერიების გზაზე შედგომის უპირველესი პირობაა

ცოდვათაგან განწმენდა, სულიერი მხედველობის გახსნა, უხმო ბგერების, „მღუმარების ხმის“ მოსმენა (ელენე ბლავატსკაია) (8,118).

დანტე ალიგიერმა შეძლო „მისტიური ქეშმარიტების“ ჩანვდომა, ცათა საუფლოს ხილვა.

ყოველი დიდი შემოქმედი არა მხოლოდ ხილულს, ხელშე-სახებს ქვრეტს, არამედ ჩვეულებრივთათვის დაუნახავში ცდი-ლობს შეღწევას და ეს ხელენიფებათ მხოლოდ მორწმუნეთ.

„გამოცხადების უშრეტი ნათელი სულის თვალთ იხილ-ვება და დამაბრმავებელია.

„საგნების მიმართ გემოს ის კარგავს, ვინც იხილა უზენა-ესი“, წერდა ნეტარი ავგუსტინე, ვინც მოისმინა არამხოლოდ ანგელოზების, არამედ თვით „თავადის“ (ღმერთის) ხმა (აღსა-რება) (9, 249-250).

იოჰან ვოლფგანგ გოეთე იყო „მადიებელი იდუმალ გზე-ბის“ (ტრილოგია ვნებისა) (8, 232-234)., იზიდავდა „უნაზესი იდუმალება“ (რომაული ელეგიები (8,222), ევლინებოდა „სიამე იდუმალი“ (ელეგია) (8, 234- 240), ესმოდა „სხივის იდუმალი შრიალი“ (წყლებზე მქროლავი სულის სიმღერა) (10, 86-91).

გერმანელი პოეტისთვის „ბრძენი გრძნეული ენით მარა-დისობის დიდი მისანია“ (მედგრად და მტკიცედ) (8, 122- 123), „ჩემი ხვედრია იდუმალება“, წერდა ლექსში „მინდო“ (10, 147).

„მრავალი რამ შეუცნობი, ვით ხმა იდუმალი, მკერდის ლაბირინთში ბორიალობდა“ (მთვარისადმი) (10, 80-81).

„სერაფიმთა ფრთების შრიალი“, ციური ბგერები „იდუ-მალ ძალით“ მსჭვალავდნენ სულს: „...მოისმის, ვით სერაფიმთ ფრთების შრიალი, უამრავ ჰანგთა მომხიბლველი ბგერა ციუ-რი, მწუხარე სული იმსჭვალება იდუმალ ძალით... და შეიცნობს სოველი თვალი ღვთაებრიობას ცრემლისა და სიმთა წკრია-ლის“, ნათქვამია ლექსში „შერიგება“ (8, 240). „იდუმალმეტყვე-ლებენ თვალები“ (საქმროს) (10, 244).

გოეთე იყო უმაღლეს ცოდნას ნაზიარები ადებტი, რაც

შესაძლებლობას აძლევდა, შეეცნო სამყაროს მრავალგვარი იდუმალება: „...რაც სხვებისათვის უცნობია და იდუმალი... მხოლოდ ეს ჩემთვის, ადებტიისთვის არ არს ფარული“ (შილერის თავის ქალის ჭვრეტისას (10, 240-241).

დანტე საუბრობს „მისნურ სიყვარულზე“.

„რა დაადუმებს შეუცდომელ ბრძენსა და მისანს, თუ უნერია აღსრულება წინათქმას მისას“, აცხადებდა მერაბ კოსტავა „ბიბლიურ რემინისცენციებში“ (14,95).

კონსტანტინე გამსახურდია იზიარებს ვალდო ემერსონის აზრს, რომ გოეთე იყო „ბრძენი მისანი“, განსაკუთრებით შემოქმედების მეორე პერიოდში გამოარჩევდა „მისტიური თვალთახედვა“ „ფაუსტის“ მეორე ნაწილი „მისნური ნათელხილვის ნიმუშია“ (გოეთე თუ მისტიკოსი? (11,23,24,40).

რაბინდრანატ თაგორის წინამძღვარი იყო თვით „იდუმალთა მესვეური“: „ის მიჩვენებდა გზებს იდუმალს. მასთან ერთად დავდიოდი წამებისა და ნეტარების იდუმალ ქვეყნად.

„იდუმალებამ გადმოხეთქა გულის ბჭენი და სიმღერებად გადმომღვარა“, წერდა თაგორი (12,99,120).

კონსტანტინე გამსახურდიამ თბილისში დააარსა მისტიკოსთა წრე, რაც არ არის შემთხვევითი.

პრიმიტიული პროლეტარული კრიტიკა ცდილობდა მის იდეურ განიარაღებას, უნიჭო მატერიალისტთა, გონებადახშულთა წრისკენ გადმობირებას, „დიდოსტატის“ ავტორს კი ეამაყებოდა მისტიკოსობა და განმარტავდა: „მისტიკა ბუნების იდუმალებით გაოცებაა და არა პოლიტიკური კლერიკალიზმი“.

მისი მიზანია იყო „სანუთროს საიდუმლოების წვდომა“ (15,49), ცისა და ვარსკვლავების იდუმალების შეცნობა (18,218), ბუნების იდუმალების საცნაურყოფა (15, 499).

„ყოველი წამი ორსულია იდუმალებით“ (16,416), სჯეროდა დიდოსტატს, ამავე დროს, საგანგებოდ აღნიშნავდა, რომ „არა არს ამ ქვეყნად იდუმალება ღვთის კიდევან, რამეთუ თავად ღმერთია უდიდესი იდუმალება და მის გარეშე ნურავის ეძიებს შეიცნოს სხვაი“ (11,18).

ხაზს უსვამდა რა „იდუმალეებითა ამოცნობის სიძნელეს“, მიიჩნევდა, რომ შეუძლებელი იყო გონების ძალით წვდომა „უიდუმალესი საიდუმლოსი“.

„სული ძლიერად უნდა სუფევდეს იდუმალეებაში, მაგრამ ეშმაკი არ უნდა შემოუშვას თავის სარკმელში... ნურავინ ეძიებს გონების ძალით ჩასწვდეს საიდუმლოს სანუთროისას, მინისა, ცისა და ჯოჯოხეთისაც, ნურავინ გაიჩინს ასტროლოგსა და ბნელის მიმხრობსა, მესიზმრეთა, მენამლეთა და მჩხიბავთა, რადგან ღმერთია თავათ საიდუმლო აუხსნელი და გაუხსნელი“ (15, 49- 50).

„ბუნება ნიგნსა ჰგავს მძიმედ წასაკითხს, თავად ბუნება იძლევა ნიშანს... იდუმალის საცნაურყოფად“ (16,156).

ცალთვალა მატერიალისტები, მწერლის აზრით, „ვერასოდეს შეძლებენ მის საიდუმლოებებში ჩანვდომას“.

„ღვთაებრივს... ყველასთვის გასაგებს და მისანვდომს ვერ გავხდით“, ფიქრობდნენ როგორც პლატონი, ისე შტაინერი (4, 63).

კონსტანტინე გამსახურდია, რომელმაც ერთგვარი მისტიკური ცენტრი შექმნა ჩვენში, ასევე იყო დარწმუნებული, რომ მხოლოდ „გონების ძალით“ შეუძლებელი იყო „უიდუმალესი საიდუმლოს“ წვდომა. მისთვის უცხო არ იყო სხეულისგან სულის გაყრა და სულის მოგზაურობა ასტრალურ სივრცეში (ტაბუ).

გრიგოლ რობაქიძის მიზანი იყო „სულის მისტიური ნაპერწკლის ანთება“, „მისტიური ნიაღვლა“ (მცველნი გრაალი-სა). მწერალი ოკულტიზმით იყო გატაცებული და თავის შემოქმედებას უწოდებდა „მისტიკურ რეალიზმს“.

გალაკტიონი „იდუმალი ლოცვით“ „იდუმალი სერობის“ მონაწილე იყო, რომელიც ქრისტესავით უნდა ჯვარცმულიყო, რათა ცაზე პოეზიის ახალი ვარსკვლავივით გაბრწყინებულიყო (ხომალდს მიჰყვება თოვლის მადონა, ვარსკვლავია).

პოეტების მეფე ნაზიარები იყო საღვთო სიბრძნეს, საღვთო სიყვარულს, მისტერიებს (ჩემს გულში დაჰქრის 1950, უსიყვარულოდ), მას ხელეწიფებოდა ცათა ცაში ნავარდი, ყვე-

ლა პოლუსის მოხილვა (ეს იყო ოქტომბრის დამლევის), სულში მზის მოთავსება, დიონისეს აჩრდილთან შეხვედრა, „ვარდისფერი საფეხურებით“ სვლა (მარმარილო), აკაკი წერეთლის ლანდის გამოსხმობა მიღმური სამყაროდან (აკაკის ლანდი), მას მიაცილებდნენ სერაფიმები, ანგელოზები (მგლოვიარე სერაფიმები, ანგელოზს ეჭირა გრძელი პერგამენტი).

„იდუმალ ლოცვას“ აღავლენდა, „არაქაური სუნთქვა“ ესმოდა, ბიბლიურ მოსესავით „იდუმალეებით სავსე ნისლში“ შეღწევის ცდილობდა, ხედავდა ანგელოზის „ციური იდუმალეებით სავსე თვალებს“ (მშვიდობის წიგნი), სისხლით წერდა (ხელოვნება), იყო „იდუმალი დომინო“, ქრისტეს მებაღე (დომინო) (17, 103). „მე დავინახე მცურავი სული“ (გრიგალი), გვამცნობდა პოეტი. მისტერია, ცაში გაფრენილი სული იყო გალაკტიონის იდეალი: „როგორც რონინი საოცარი და მისტერია, სული გაფრენილს ედარება ფერად მიმინოს, დასტოვო მხარე, სადაც ყველა ფილისტერია, სილაყვარდეში მიიბროლოს და მიიმინოს“ (ჩემს გულში დაჰქრის) (რჩეული, 1977, გვ. 801).

ტერენტი გრანელს იზიდავდა „ცა უმაღლესი“, გრძნობდა „ცისფერ უსაზღვროებას“, „მარადისობის ცისფერ შუქს“, ხელეწიფებოდა ცაში გაფრენა, მარსის წიაღში გაქანება, იპყრობდა „ბუნების იდუმალი ძალა“, „იდუმალ მხარეების გრიგალი“, ხედავდა „იქაურ ბრწყინვალე ცას“, ელტვოდა „ცისფერ ღამეს“, ესმოდა „იდუმალ ძალთა შრიალი“, პოეზია მისთვის იყო „იდუმალეება, უსაზღვროება, მარადისობა“... პოეტისთვის ლექსი „მისტერია და სასიკვდილო განცდა“ იყო (მთა ცისფერია) (17, 34).

„მემენტო მორის“ ავტორს სულის ხილვა დაჰბედებოდა: „მე თითქოს ვუმზერ და თითქოს ვხედავ შენს სულს ტანჯვისგან გასპეტაკებულს“, მიმართავდა აკაკი ანდრიაშვილს.

ანა კალანდაძე ეძებდა „სულის ვანს“, „სულთ დასამკვიდრებ სადგურს“, „სოფლის საცდურს“, „მიწიერ ბედნიერებას“ განრიდებულს, ევლინებოდა ზეციური ნათელი, მაღლდებოდა „ზეცის კარამდე“, ენატრებოდა „საუფლო შეყრა“, ზეცის „რჩეულთან“ შეხვედრა, „დაუშრეტელ ცეცხლთან“ ზიარება, (ნუ მი-

ახლოვდები) (18,41), ელტვოდა „უმორეს, შეუცნობელ, გრძნეულ და მისან ცას“ (როდესაც კენესის ბუკიოტი) (8, 107).

ნიკო სამადაშვილის პოეზიის არსებითი ნიშანია უხილავის, სხვათაგან შეუმჩნეველის ხილვა და უხმო ხმების მოსმენა. მისთვის მთავარია „ხილვა, ზარების სმენა და პოეზიის გადარჩენა“ (19,136).

„სამადაშვილის წარმოსახვებში გამონაგონი სახეების მძაფრ მისტიკრიებს უსიტყვოდ ახლავს ის სინამდვილე, რომელშიც პოეტმა თვითჩხრეკისა და ტანჯვის გზით ჩაიხედა“, წერს თემო ჯაფარიძე (ლამისთევის პოეზია) (19,534).

„სამყაროს უზარმაზარი სივრცეები... ქართლური განწყობილების შესაბამისად ფშვინავენ და ამ სივრცეებიდან ვიღაც „მისანი“ რომ ჩამოირჩენს ხოლმე დედამინისკენ, ქართლი ღვთაებრივი მისტიკრიების ცენტრს ემსგავსება“ (19,541).

„აზრ-განცდის მისტიკრიები — ასე შეიძლება მისი მეტაფორების სახელდება“ (19, 554).

„ნიკო სამადაშვილი განუწყვეტლივ ფიქრობდა ქრისტიანული მისტიკრიით ინსპირირებულ მარადისობაზე“ (15,557).

ტაძრების ნიაღში იშლება ხშირად პოეტის შინაგანი მეტაფორული მისტიკრიები“.

„ქრისტეს ცხოვრების მისტიკრია მის ლექსებში ჯერ კიდევ ხდება“.

„მძაფრი მისტიკრიების ფონზე ღვთისმშობლის ქოხში აკვნის გწევა ისმის და ისმის“, წერს თემო ჯაფარიძე (19,557).

ნიკო სამადაშვილის „უკანასკნელი ქრისტიანების“ და „ბეთანიის“ მიხედვით პოეტის „მისტიურ ლამეზე“, „მისტიურ შუქში“ გახვეულ პეიზაჟებზე ამახვილებს ყურადღებას ზურაბ კიკნაძე (მუდამ სინათლისაკენ გამყივარი ძახილი).

„ეზოტერულ საიდუმლოებად“ მიაჩნია მეცნიერს ნიკო სამადაშვილის სტრიქონები. „ავადმყოფობა ეგონათ, ბიჭო, ლექსები, თანზე გამონაყარი“ (20,4).

რევაზ სირაძის დაკვირვებით, ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში „სიტყვები კარგავენ მეტაფორულობას და მისტიკურ სა-

ხელდებად იქცევიან“ (მოჭქონდა ჯვარი“) (21,11).

ღვთისმშობლის ნილხვედრ საქართველოს, კერძოდ თბილისს, ნიკო სამადაშვილი ქურუმების სავანედ მიიჩნევდა: „ჩემ საქართველოს სიდიადეს რა შეედრება, ღვთისმშობლის დარად რომ უჭირავს ხელში თბილისი. აქ გაისმოდა ქურუმების მწველი ვედრება, ზარების ლხინი, ღმერთო ჩემო, რა სიხარულით“ (ჩემი თბილისი) (22,248-249).

პოეტის იდეალი იყო ასევე „ასურეთელი მოგვის დარი ფარეში“ (ჩემი გულთამხილავი) (24,243).

ნიკო სამადაშვილს ზედმინევნით გათავისებული ჰქონდა როგორც ქრისტიანობის, ისე ბუდიზმის მთავარი პოსტულატები. თუ ის ადრე „საუკუნის ბედმიხდელი კათაკმეველი“ იყო, საბოლოოდ უყოყმანოდ ეზიარა „საუკუნეების მეხრის“ — მაცხოვრის მარადიულ მოძღვრებას.

ქვეყნიერებას აღიქვამდა, როგორც „კაკანათს“, ილუზიას და მარადიული ფასეულობებისკენ ისწრაფვოდა.

განასხვავებდა მინიერ კოშკებს და მარადისობის კოშკებს (ორი ხელადა) (2,155).

„ლოცვებით მთვრალი“ პოეტი მაცხოვრის ნაფეხურების კვალდაკვალ ვიდოდა: „გინახავთ კაცი, ტაძრის ზღურბლით ლოცვებით მთვრალი, ყრმა მაცხოვარის ნაფეხურებს რომ გაჰყოლოდა?“ — აცხადებდა ჯვარცმული ღმერთის შეგონებების გამთავისებელი (ისე ვლოცულობ, იქნებ ღმერთმა მაინც მიშველოს) (20, 140-141).

ნიკო სამადაშვილის სახელს უკავშირდება „ირეალური, იდეალური სამყაროს გადარჩენა“ (როსტომ ჩხეიძე) (23,321).

პოეტმა „ქარაფ ქვესკნელში“ ჩაიხედა და ცდილობდა იქიდან „სინათლისკენ“ გაეკაფა გზა, რაც დიდ სიძნელეებთან იყო დაკავშირებული (აღსარება) (20,18).

ათეისტური საუკუნე , რომელსაც „ნადირს, ტიალს, მშიშარას, მაიმუნს“ უწოდებს პოეტი, კრძალავდა ბუდიზმს, საკიამუნის სიბრძნით გატაცებას, ფრიდრიხ ნიცშეს „ესე იტყოდა ზარატუსტრას“ შეცნობას: „... როგორა გტანჯეს, ღმერთო ჩე-

მო, რა უმონწალოდ, რათ გიყვარდაო, გაგინებდნენ საკია-მუნი! რა ნადირია ეს ტიალი ნუთისოფელი, რა მშიშარა, რა მაიმუნი! შენი ცხოვრება ზარატუსტრას ფერხული იყო, მუხლმოყრილ ცეცხლთან განწირული კაცის ვედრება... კარზე გენერა: ილოცებს დიდხანს, მაგრამ მაინც დაილუპება, აქ დაიბადა, საიქიოში ძლივს დაბერდება“ (20, 142).

ლექსის ადერსატია გამორჩეული მოაზროვნე, ნიცშეს მთარგმნელი, ბუდას, კრიშნას მოძღვრებების საიდუმლოებებში გარკვეული ერეკლე ტატიშვილი, რომელმაც საშინელი დევნა, პატიმრობა განიცადა ეპოქის ტირან ხელისუფალთაგან.

მაგრამ „სევდით ნაკურთხი ბედი“ მარადისობაში უმკვიდრებდა ადგილს პოეტის მოძღვარსა და მეგობარს (ერეკლე ტატიშვილს) (20, 126).

„რეკავ იღუმალ ზარებს“, მიმართავდა პოეტი უძვირფასეს პიროვნებას (სიზმრების ნალვერდალი. ერეკლე ტატიშვილს) (20, 102-103).

წამებით აღსრულებული ნიცშეს მთარგმნელის სამგლოვიარო პროცესიას თითქოს ცრემლმორეული მიჰყვებოდა საკია-მუნი: „...მიგასვენებდნენ შავბნელ გოდებით, ჩვენ წინ ცეკვავდა ჯანლი უკუნი, ხალხს კი ფეხდაფეხ ჩუმად მისდევდა ცრემლმორეული საკია-მუნი. გემდურებოდნენ დალუპულ ნუგეშს, სანათლების აღზე გადამწვარ მეკვლეს, ღმერთს ჩუმად ვთხოვდი, ნუ შემიშინებთ, ნუ დამიტანჯავთ ბატონ ერეკლეს“ (თებერვლის ამინდს ჩუმად ელვიძა (20,139).

ნიკო სამადაშვილი „ბუდას მეკვლეს“ უწოდებს თავის მეგობარს (ერეკლე ტატიშვილს) (20,126). ერთად ახსენებს ქრისტეს და ბუდა საკია მუნის ლოცვას: „ის კამკამებდა, ვით ქრისტეს ლოცვა, ბნელ გრიგალების კოშკების იქით, ისმოდა ცეკვა შემლილ ქოშებით, ცას გასცქეროდა საკია-მუნი. ხალხი ვიდოდა შავი დროშებით და ლაჟვარდების იდგა გუგუნი... ისმოდა ცეკვა, საკია-მუნი მღეროდა ლოცვებს. იქ ბუდას მეკვლეს მზვარა მოჰყავდა უკუნეთიდან და უხაროდა ბატონ ერეკლეს“.

ლექსში „გასეირნება“ (20,261) ისევ ბუდა და ქრისტე არი-

ან პერსონაჟების ნუგეში: „...მე ქრისტე მნამდა, შენ ბუდას რჯული. სალამს გვაძლევდნენ დიდი ხეები და მოგვეყვებოდნენ უკან ჩურჩულით გაუთენარი ჩვენი დღეები“.

თითქოს „საკია-მუნის შეშლილი სტვენა“ ესმის პოეტს ლექსში „სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს“ (20, 69-70).

„დაუსაბამობის ხილვაში“ (15,184) წარმავლობის უარმყოფელ, ასტრალურ სივრცეში მოგზაურ პოეტს მონონების ნიშნად უქნევენ ხელებს ბუდა და ქრისტე.

მუდმივად „მარადისობის მღვიმეებს“ ასდევდა ნიკო სამადაშვილის ლექსის გმირი (სამხარზე) (20,33).

პოეტი „მარადისობის ბოხ ზარებს“, „მარადისობის ზარების ტაშს“ აგებებდა მიწიერ იდეალებს განშორებულთ (მამადავითის მთაზე გაუხვევ) (20,237).

„მარადისობის ხშირ მარგილებთან“ ნათება დაჰბედებოდა მიწიერ ცხოვრებაში უპოვარს (20,260).

ქრისტეს, ბუდას ჰუმანური მორალის გათავისება ესახებოდა ნიკო სამადაშვილს სულიერი განწმენდის, ამაღლების მთავარ გზად: „წამოვიხუროთ ერთი ფარაჯა, ისიც შევინდოთ, ვისაც ვაგინეთ. შენ ეყოლები ქრისტეს ფარეშად და მე კი ბუდას მოჯამაგირედ“ (გაჭვავება. ლექსო ივანიშვილს) (20,59).

ლოცვა და მისტერიებით თრობა, სულის სინმინდის გადარჩენა ბუდასთან არის დაკავშირებული ლექსში „შეხვედრა. თამაზ ჩხენკელს“: „...ბუდას ლოცვებით ვინც გადარჩება, მისტერიებით ის დაითრობა“ (21, 122).

მისანს, მისტერიებთან ზიარებულს ხილულის, სამყაროს გაღმა არსებული საიდუმლოების წვდომის უნარი მომადლებოდა: „...სამყაროს გაღმა ჩაივლის ვიღაც, ჩაფიქრებული, როგორც მისანი“ (დარდი ბუხართან) (22, 52).

სულის ცხოვრების გზად ისახებოდა „მთების ზვავივით ანთებული ლოცვები“ (22, 110-111).

არც გველით მისნობა, წარმართულ სიბრძნესთან ზიარება იყო პოეტისთვის უცხო: „მაღალ სიმშვიდეს ასე შეშლის გველით მისნობა“ (შეხვედრებიდან) (22,178).

თითქოს ასურეთელი მოგვი იყო გაბრძნობის ერთ-ერთი წყარო: „...ჩამოივლის ვინრო დაღმართებს ჩრდილთა ასურეთელი მოგვის დარი ფარეში“, „კაცი მათიანე“ (ჩემი გულთამხილავი) (20, 129).

„რეკავ იდუმალ ზარებს... შენ რომ მრევლი გყავს, ისე ამოდის, როგორც შერისხულ მლოცველთა გროვა, ინყება ჭმუნვა მორთხმულ მოგვების და შორიახლო ავდრების გლოვა“, მიმართავს პოეტი ერეკლე ტატიშვილს და აშკარაა, რომ არც მლოცველებს, არც ბრძენ მოგვებს არ სწყალობს დრო, ისინი ჭმუნავენ არსებულ ვითარებაზე, პოლიტიკურ ავდრებზე და მოგვების საშუალებით ეზიარებიან სხვათავის, გულით ბრმა და გონებადახშულთათვის მიუწვდომელ-შეუცნობელს (ერეკლე ტატიშვილს) (27,102-103).

მღვიმეებში უზენაესთან ვედრებისთვის შეყრილან, რეკავენ „იდუმალ ზარებს“, „აღთქმულ ბილიკებს“ მიჰყვებიან დაღლით, წმინდანების თანხლებით „გული და ჯანლების“ პერსონაჟები (20, 70-71).

„მარადისობის მღვიმეებია“ მარადიულ ჭეშმარიტებებთან ნაზიარებთა სულის სადგური (სამხარზე) (20,33).

ღვთისმშობლის ხატთან მავედრებელი, მისნის მომლოდინე დედა არის პერსონაჟი ლექსისა „ნახული“ (22,121).

„ანთებულ სანთლების წინ... მისნობა, ... „ლექსი, ცა და მარადისობა“ პოეტის ხვედრი (ასეა მარად) (22,134).

„მისტერიები... ამორძალებად“ დაჰყვებიან პოეტს (საუკუნის ნახევარზე მეტი გავიდა) (22, 269).

არც სპირიტუალისტ ფლამარიონის ხსენებაა შემთხვევითი: „...ფლამარიონი როცა კვდებოდა, მიწაც გაქრება, ასე უთქვია“ (შეხვედრები დღის ბოლოს ვასო მურვანიძე) (22, 123).

პოეტი „ქვესკნელს“ თვალს არ არიდებდა, მღვიმეში დაოსებულებიყო შემოქმედებით, თითქოს გამოქვაბულის, „მუნჯი მარადისობის“, „მარადისობის მღვიმეების“ მკვიდრი გამხდარიყო (სალამო და განწყობილება) (22,153).

მისტიური ჭეშმარიტების სიყვარული ვლინდება ნიკო სა-

მადამვილის ლექსში „სიმღერები გამოქვაბულიდან“. „...გარეთ ირმები წყაროს სვამენ თეთრი ბარძიმით“ (22, 195).

წყარო საღვთო სახელია. ღმერთი არის „წყარო ცხოვრებისა“ (ფს. 35,10).

ბარძიმი, „იგივე გრაალი, თასი, კოსმიური სიბრძნის, სულიწმინდის, ღვთისმშობლის მეტაფორაა“ (5, 38).

„მარადისობის პაპანაქება“ უხმობდა მსოფლიო სიბრძნის გამთავისებელ ერეკლე ტატიშვილს (22,147).

ქაოსებში შუქი დაეძებდა პოეტს, გეთსრიმანიის ფრინველები დასტიროდნენ, ჯვარცმა ელოდებოდა, რაც აღდგომით უნდა დამთავრებულიყო (აღსარება) (22,67).

ესმოდა ღმერთის გაფრენის ხმა, ათასი წლების ზუზუნი, ღამის მაჯისცემა, ქვესკნელთ გალობა, ტყეში ვერხვების გვემა, „გუბე-გუბე განგების ჩრდილს“ ხედავდა (თამარის მღვიმე) (22,68), „უჟამო სივრცეს“ შეჰყურებდა (სინათლის მიმოქცევა) (22,241-249).

მისტერიებით განწმენდილს, სულიერი ხედვა, ნათელსმენის უნარი გამოარჩევდა, ზეციური ნათელი ემოსა, სასუფეველში დამკვიდრების რწმენა მხნევებდა (სასუფეველში რეკდნენ დიდ ზარებს) (22,187), ძე ღმერთის მოვლინების იმედი ასულდგმულეებდა (ფიქრების იქით) (22,108).

ინდური ფილოსოფიის მიხედვით, „სიცოცხლეს მისტიკური ძალები გააჩნია. უფლის მისტიკური ძალის აღიარებამდე, სიცოცხლის წარმოშობის პრობლემის გადაწყვეტა შეუძლებელია. სასიცოცხლო ძალას მისტიკური ენერგია აქვს... ღმერთს დიდი მისტიკური პოტენცია აქვს... ცოცხალ არსებაში ბევრი მისტიკური ძალაა... მისტიკური ძალის რეზერვუარი ღმერთია“ (24,58,59,61,135).

დამონშებანი

1. რუდოლფ შტაინერი, ჩემი ცხოვრების გზა, თარგმანი კონსტანტინე (უმცროსი) გამსახურდიასი, „პითაგორა“, თბ. 1994
2. რუდოლფ შტაინერი, ანთროპოსოფია და ქრისტიანობა, გერმანულიდან თარგმნა ნოდარ ბელქანიამ, „ანშყო“, თბ. 2002
3. ოტო ფრენკლ-ლუნდბორგი, რა არის ანთროპოსოფია, თბ. 1995
4. რუდოლფ შტაინერი, ქრისტიანობა, როგორც მისტიკური ფაქტი და უძველესი მისტიკურიები, თარგმნა მიხეილ ნიშნიანიძემ, „პითაგორა“. თბ. 1994
5. ზვიად გამსახურდია, საქართველოს სულიერი მისია, წერილები, ესეები, „ხელოვნება“, თბ. 1991
6. რუდოლფ შტაინერი, იდუმალთმეტყველების კარიბჭესთან, მთარგმნელები ლ. ბაბლუანი, ლ. მესხია, „კოგიტო“, თბ. 2014
7. რუდოლფ შტაინერი, თეოსოფია, თარგმნეს ზვიად გამსახურდიამ და მერაბ კოსტავამ 1970წ. „პითაგორა“, თბ. 1996
8. ელენე ბლავატსკაია, მდუმარების ხმა, წიგნი თარგმნა და გამოცემისთვის მოამზადა თ. თავაძემ, თბ. 2011
9. ნეტარი ავგუსტინე, „აღსარება“, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ. 1985
10. იოჰან ვოლფანგ გოეთე, ლექსები, თარგმნილი ხარიტონ ვარდაშვილის მიერ, „საბჭოთა მწერალი“, თბ. 1952
11. რაბინდრანატ თაგორი, გიტანჯალი, ინდური ლოტოსი, თარგმნა, შენიშვნები და კომენტარები დაურთო თამაზ ჩხენკელმა, „ლიტერატურის მატთანე“, თბ. 2006
12. კონსტანტინე გამსახურდია, გოეთე თუ მისტიკოსი, ჟ.

„ილიონი“, 1922წ. №1

13. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კონსტანტინე გამსახურდიასი, თბ. 1941
14. მერაბ კოსტავა, ლექსები, თბ. 1990
15. კონსტანტინე გამსახურდია, დავით აღმაშენებელი, „პალიტრა L“. თბ. 2011
16. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, „განათლება“, თბ. 1989
17. ტერენტი გრანელი ორ ტომად, ტ. I, „ქართული თეატრი“, თბ. 1991
18. ანა კალანდაძე, ლექსები, „მერანი“, თბ. 1982
19. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, „ლიტერატურის მათიანი“, თბ. 2004
20. ნიკო სამადაშვილი, წუთისოფლიდან უკვდავებამდე, „ნაკადული“, თბ. 1989
21. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
22. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, „საოჯახო ბიბლიოთეკა“, თბ. 2010
23. როსტომ ჩხეიძე, ესე იტყოდა ერეკლე ტატიშვილი, „ჩვენი მწერლობა“, თბ. 2018
24. სიცოცხლე მოდის სიცოცხლისაგან, მისი ღვთაებრივი მონყალება ა. ჩ. ბჰაკტივედანტა სვამი პრაბჰუპადა, კრიშნას ცნობიერების საერთაშორისო საზოგადოების დამაარსებელი აჩარია, თბ. 1990

თავი III

ფილოსოფიური ლირიკის ზოგიერთი პრობლემა

ბედისწერის რუკა

ბედისწერის საკითხი კაცობრიობის მარადიულ პრობლემას განეკუთვნება.

„თვით ადამიანის მომზადებული ბედისწერის ღვთაებრივი აღსრულება, — აი, სამყაროული სამართლიანობის ჭეშმარიტი ხატი. ეს არის პასუხი კითხვაზეც, ვინ გვიგზავნის ჩვენ, ადამიანებს ბედისწერას?“

„ღვთიური ძალები შემდგომი გარდასხეულებისას ისეთ გარემოში გვაგზავნიან, რომელიც ჩვენს ბედისწერას შეესაბამება“.

„ჩვენ შეგვიძლია გარდასული ბედისწერა გამოვასწოროთ და ასევე შესაძლოა ადრინდელ გართულებებს დავამატოთ ახალი, რომელიც მომავალზე იქონიებს გავლენას“.

„ცხოვრებას ქმნის არა მარტო წარსულის წინასწარგანსაზღვრულობა, არამედ ახალი წამოწყებები, რომლებსაც მომავალში ჯერ კიდევ მოუწევთ ბედისწერის აგება“, წერს შტაინერი (1,30,31).

ნიკო სამადაშვილი ერთდროულად ცხოვრობდა ორ განზომილებაში, როგორც მინაზე, ისე ზეცაში, ხედავდა წარმავლობას და მარადისობას, მოკვდავთა ფუჭ გნიასს, ქვეყნის მეუფედ მოვლენილ მტარვალ ბედის მჭედლებს და უზენაესისგან ხელდასხმულ ბედის მწერლებს. ესმოდა „კეთილი ბედის კრიახი“ და თვითმარქვია ბედის მწერლების გნიასი... განასხვავებდა ამქვეყნიურთა „ბეც თვალებს“ და დაუსაბამობის ხილვით მომადლებულთა მზერას.

პოეტის თანამედროვე ეპოქაში ადამიანთა ამქვეყნიური ცხოვრების ბედი „დაბუხული წონების“ მიერ შექმნილი „ბედისწერის რუკაზე“ განისაზღვრებოდა: „დაბუხულ წონებს ბედის-

ნერის რუქა ეჭირათ. სიცოცხლე სჩანდა, როგორც მკვდარი ნაქალაქევი. იქ სიყმანვილე ბნელ დარდებში კვლავ ჭრიალებდა და შენს ცხედართან გაცრეცილი იდგნენ ქარები. ბეც თვალე-ბიდან შავი კვამლი ამოგდიოდა“ (სმენა) (2,85).

პოეტი ღრმად იცქირებოდა „ბედის ფარდებში“, მაგრამ ვერ იცილებდა „ჭმუნვის ბებერას“, რადგან ის ბედნიერება, რაც მისანვდომი იყო მავანთათვის, შორს იყო უზენაესი გზისგან: „საოცარ ღამეს, უცნაურ ღამეს მიყვარდა მუდამ სითბო დარდების, ყველა ნაცნობთა გამოტოვება და ბედის ჭირხლმი ცქერა ფარდების. დგახარ, წარსული შენზედ პაექრობს, გულზე ამოგდის ჭმუნვის ბებერა, შენ ის კაცი ხარ, ვისაც არ ეყო გზებმეფალი ბედნიერება“.

ჭემმარიტი გზების გაგნების მოსურნე პოეტს ანამებდა საწუთროს ქარი, სიბნელე, დასაბამის დაფარულობა და „ბედით გაოგნებული“ წუხდა: „მახსოვს ძახილი, გზების ყვირილი, სად მიხვალ, სადა, შეინთე კვარი, მე მივდიოდი გულშემოყრილი და ქადაგივით ყვიროდა ქარი. ცის გუმბათებზე ქარებს სციოდათ და დასაბამი ღრუბლებს ეფარა. რა იქნებოდა, გზა რომ გამეგნო, მინაზე მაინც აენთოთ კვარი. მე ვიყავ ბედით გაოგნებული და ძვლებში მწარედ მივლიდა ქარი“ (ორნი) (2,82).

ტოტალიტარულ ეპოქას არ სჭირდებოდა ნიჭით მომადლებული სიმართლის მსახურები და „ბედის ნაბიჭვრად“ მოიხსენებდა ჭემმარიტების ერთგულთ.

მხოლოდ ნისლი, ღრუბლიანი ღამე, მეგობრის გული იყო „ბედის ნაბიჭვრის“ თანამგრძნობელი: „ვინ დაგვინანებს, მხოლოდ ნისლი დაგვაცურის ნალველს. როგორ ვუყვარდით, მეგობარო, ღრუბლნარა ღამეს! როგორა გრძნობდა ჩემი გული ბედის ნაბიჭვარს“ (გული და ჯანლები) (2, 137).

„სისხლიანი დინგების“ პატრონი „ნადირები“ მოვლენილიყვნენ ნიჭიერთა მსაჯულებად, ბოდვას უწოდებდნენ „ლექსის ბაჯალლოს“, პოეტს-„ბედის ურგებს“: „გეყოფა ბოდვა, ბედის ურგებო, ბუხარს ფუტურო ძვლებს ნუ უკეთებ. აღზევანს

კიდევ წავლენ ურმები და მოიტანენ ნადავლს უკეთესს. რა ჭირათ უნდათ ლექსის ბაჯალლო ან მღვიმეების სანთლების მწუხრი... რა კარგს ჩაიდენ, თუ ამ ნაჯლაბნებს მშიერ ქარბუქებს გზად გადაუყრი. ამოუსვრიათ სისხლში დინგები, ნადირე-ბივით შეჭამენ ლექსებს“ (კამარების შეჭმუხვნვა) (2, 31-32).

უმადლესი იდეალების გაუფასურების ეპოქაში საჭირო იყო შემოქმედი დროს, სიტუაციას მორგებოდა, პოზიცია შეეცვალა ზემდგომთა საამებლად: „...კმარა, შესდექი, მოეშვი წერას... ხმაც შეიცვალე, სახის იერიც, რა მიქარვია ეს ბედის-წერა, იქნები ვირი თუ მეცნიერი?“ (უჯიშო ხიდან გამოთლი-ლი ხარ) (2,31).

მაგრამ პოეტის „ბედურგებად“ გამომცხადებლები ვერ ამჩნევდნენ მისი ბედით მომადლებული ნიჭის აყვავებას და სულის ყვავილებს ძეძვებს ახვედრებდნენ გზებზე: „...იმ ხეხილებზე ყვაოდა ბედი, ბედი, რომელიც ჩაწინხლეს გზებზე. ვიყავი მუდამ მგოსანი ყბედი და ვანყდებოდი სულ მუდამ ძეძვებს... შენი ბრალია, შენ ჩააფლავე შენი ცხოვრება, შენ ბედურგებო“ (იმ ხეხილებზე ყვაოდა ბედი) (2,42).

ბედმა ტირილი, ტანჯვა დაანათლა პოეტს, წვიმის გუბე მიუჩინა წვალებისთვის, ბედისგან მხოლოდ ქარბუქს მოელოდა: „... ქართა სიჩუმე, ცუდი ჟამია, რალაც ქარბუქებს აპირებს ბედი“ (ქართა სიჩუმე, ბუჩქების ჩრდილი) (2,29).

დრო იყო მისი „მუხთალი ბედი“ (წავლენ დღეები, 1,22).

სევდით იყო ნაკურთხი ნიჭიერთა ბედი: „ქრებოდა ბედი, ნაკურთხი სევდით“ (ერეკლე ტატიშვილს) (2,77).

„მუხთალ“ ეპოქაში იკარგებოდა „ბედის მშვენება“ და „უბედური“ პოეტი“ ხნის გზას ეძებდა (წვიმა) (2,24).

ზეციურ შუქთან წილნაყარს, ფანჯრის შუქიც აღარ უნდოდა (ელდა) (3,48).

„ამღვრეული“ იყო „ბედის ჭაშნიკი“ (გარეთ) (3,13).

ანამებდა „უკმეხი“ ბედი (დაუმთავრებელი ბარათი) (3,32).

„ბედდაუნდობელ“, „ბედით გაოგნებულ“ პოეტს ქარი

ემტერებოდა (ალიონამდე) (2,29), „ბედი ხერხავდა, ვით ბირ-
დაბირი“.

„ლოცვით მთვრალი“, ბედისაგან გარიყული, ღვინოს
ეძალებოდა, გუბეში, ჭოჭში ბელურები აღვიძებდნენ: „...მე კი
ხვალ ღამით ჩავუხვევ სარდაფს, მთვრალს ბედთან რაღას
დამაღვიძლებენ, ჩამეძინება და ჭოჭში სადღაც კვლავ ბელუ-
რები გამაღვიძებენ“ (ხვალ) (4,175).

ლოცვებიც ვერ შველოდა ბედის მიერ აბუჩად აგდე-
ბულს და მხოლოდ ჭკუაზე შერყევა ესახებოდა ბედნიერე-
ბად, (ის ისვენებდა ხშირად ამ სახლთან) (4,16).

„ბედის ურჩი“ დროს ბოგანოდ ექცია (დაუკარ, ჩემო მე-
მუსიკევ) (1,74), „ბედურგები, შმაგი, ლაგლაგა“ ეწოდებინა
(თეთრი ვარდები ამოგიტანე) (1,155).

„ბედგაძარცული“, „სისხლის ენდროში“ ამოვლებული, ნი-
ჭიერებით გამორჩეული ლექსების ავტორი ამხელდა მსოფლი-
ოს აზრის დაბნდებას, ქვეყანაში ბაყლების ზეობას: „ჩემი
ლექსები ხეზე შეფრინდნენ, მათი ყვირილი სადღა არ ყრია, მთე-
ლი მსოფლიო მართლაც ბინდდება, ქვეყანა მხოლოდ ბაყლებს
უპყრიათ“ (გადამეყვლიფა გული დარდებით) (2,157).

უზენაესის ბედისწერას „ლექსის ბაჯალლო“, ბახტრიო-
ნივით, გადამაყარივით მაღალი ოცნება მიემადლებინა, მედ-
როვენი კი, თავიანთი მოკლე ჭკუით, ამა ქვეყნის თავადთა
მორჩილებას, ტირანთათვის ხოტბის აღვლენას ურჩევდნენ,
პოეტი კი რჩებოდა „ბოგანო“, მაგრამ „ბედის ურჩი“ (დაუ-
კარ, ჩემო მემუსიკევ) (2,75).

ნიკო სამადაშვილი იყო ავბედითი დროის გაბედული
მამხილებელი, „შერისხულ მლოცველთა“, „ბედგაძარცულ
ძმათა ბანაკის“ ღირსეული წევრი, რომელმაც შექმნა განუ-
მეორებელი „შერისხული ბედის სიმღერა“ (მე ვიცი) (2,231).

ეამაყებოდა „შუბლმაღალი ხეთების“ მსგავს მოგვებ-
თან სიახლოვე (ერეკლე ტატიშვილს) (1,269).

გულგრილი იყო მედროვეთა მიწიერი იდეალებისადმი,
ფუჭი, წარმავალი ფასეულობისადმი, უომპრომისო პოეტი

ამხელდა ვრცელ და ფუტურო ქვეყნიერებას“: „...შენ კი იდე-
ქი მანდ გლახასავით, უცქირე ხალხის ბედნიერებას და უკა-
კუნე კოდალასავით ვრცელ და ფუტურო ქვეყნიერებას“ (პა-
სუხი) (2,154).

პოეტს მტარვალთაგან, მიწიერთაგან განსხვავებული
კრიტიკერიუმები ჰქონდა, ბედნიერების, პირადი კეთილდღეობის
საფასურში ვერ იგუებდა მონობას, სულის გაყიდვას, სიმარ-
თლის ღალატს და აცხადებდა: „...ხასად არ მსურდა რომ ვყო-
ლოდი ბედნიერებას“ (სიმღერები გამოქვაბულიდან) (2,28).

სინდისი იყო პოეტის წინამძღვარი: „...ერთ ბლუჯა სინ-
დისს ნავილებდით ბედის ლელოდან“ (მუხლდაქანცული მივ-
ყვებოდი ყაყანა ქუჩებს) (2,128-129).

სულიერი მკათათვე, არა ნუთისოფლის, არამედ მარა-
დიულის მსახურება, ახალი იდეალების მეკვლეობა იქცეოდა
იმის საწინდრად, რომ „ბედის აღვირი“ ხელში აელო ჭემმა-
რიტ მოაზროვნეს, ხელოვანს, მოღვაწეს: „პირში შეგვრჩება
ბედის აღვირი და ნისლებს შორის ჩაგვიძინებია. შენს ნაფეხუ-
რებს იპოვის ქარი, როგორა ჰგავდი მწუხრის მდევარი ქარ-
თლის მიწებში დამწვარ მკათათვეს. მარადისობის პაპანაქე-
ბა შენ მოგიხმობდა უცნაურ მეკვლეს, ნუთისოფელი როცა
გაქრება, ვიდაც გიპოვის ბატონ ერეკლეს“ (ერეკლე ტატიშ-
ვილს) (2,17).

მტაცებელთა, ყორნების, ჭოტების, ყვავების გარემოც-
ვაში მოხვედრილი კენჭებს, ხეებს, ჩიტებს ემუსაიფებოდა,
მისი ბედი ჰგავდა“ გზად მოკლულ ქედანს“ (გაყრა) (4,91).

„ლოცვებით მთვრალ“ პოეტს ბედის უკუღმართობა აი-
ძულებდა სასმელით გაექარვებინა დარდები, თრობას მისძა-
ლებოდა, რაც უზენაესი ბედისწერის მონოდებას აშორებდა:
„... მთვრალს ბედთან რაღას დამადვიძლებენ“ (ხვალ) (1,167).

„ბედი ნაელოთ სადღაც, ჯანდაბას“ (დაბრუნება) (4,35).

„ბედი ხერხავდა, ვით ბირდაბისი“ (თამაზი) (3,65).

„უდაბნოს და გრიგალს“ დასჭიდა ბედისწერამ (შიმში-
ლი) (9,27-28), „ცუდ ჟამში“ „ქარბუქს“ უმზადებდა ბედი (ქარ-

თა სიჩუმე, ბუჩქების ჩრდილი) (2,29).

უპოვარი პოეტისთვის ბედს უხვად დაებერტყა ნიჭი, რაც მიღწეულით დაკმაყოფილების, დამშვიდების, მოდუნების უფლებას არ აძლევდა: „ბედის სიუხვე რას დამამშვიდებს, ვინ დამაოკებს ფიქრებით მდიდარს, სად, ვინ იხილავს ჩემს პანაშვიდებს“? (ადევნება) (2,57).

„როგორ მინყნარდა ჟუჟუნი ბედის“, ჩივის პოეტი ლექსში „გამახსენდა“ (3,140).

სხვაგან „შრიალეებს ბედი, ბედი მწარე და სასაცილო“ (სძინავთ ჩიორებს) (3,82).

მერე „განგების ჩრდილი“ დალანდა (თამარის მღვიმე) (3,196).

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებას გასდევს დედის და ბედისწერის რწმენა (ნაფოტები) (2, 53-54).

პოეტი იყო „...საუკუნის ბედმიხდილი კათაკმეველი“ (საყვედურებით ნუ ამავსე) (2,232), მაგრამ საბოლოოდ ჭეშმარიტ რწმენას ნაზიარები.

ბედისგან ნიჭით მომადლებული, სწორ გზას ირჩევდა, ქარბუქშიც სიცოცხლის აზრს ეძებდა: „...რომელ გზაზე მივუშვა ბედი, იქნებ ქარბუქში შემერიოს სიცოცხლის აზრი“ (გათხრები) (3,85).

გალაკტიონმა შექმნა „სიყვარულის სიმღერა“ (ილიას მოტივი) (5,425). სიყვარული საღმრთო სახელია. ნიკო სამადაშვილთან ყურადღებას იქცევს „ყვავილების სიმღერა“, ნაძვების ნუგეში.

„ბედდახურულ“ ნიკო სამადაშვილს ასულდგმულება მთვარე (საღვთისმშობლო სახელია), ნაძვები, ყვავილები, ნუგეში, შადრევნის სიმღერა (საღვთო სახელებია), ანუ ქრისტიანული რწმენა, უმაღლესი სამართლიანობის იდეა: „ბედდახურული დადიხარ მუდამ, მთვარის კრიალი გიდევეს უბეში, ნაძვებთან გინდა იდეგე სულ მუდამ და მსხმოიარე ნახო ნუგეში. შენ ყვავილების სიმღერით სუნთქავ და ნაძვებისგან გინდა ნუგეში“ (ხანდახან გხედავ) (2,183).

„საკუთარ ბედის ხატთან“ დაცემული პოეტისთვის კია-ფობდა „მთვარის ბულული“, „შუქი“ დაეძებდა (ქაოსებს შორის) (1,263). „შუქი“ საღვთო სახელია: „... უფალი ჩემი შუქი არის და ხსნაა ჩემი — ვის შევუშინდე?“ (ფს. 26/27,1) (6,547).

მთვარე საღვთისმშობლო სახელია.

პოეტისთვის რწმენა გახდა მთავარი წინამძღვარი, საკუთარი მოწოდების შეცნობამ გაიყვანა დიდ გზაზე და დაამარცხებინა ყოველგვარი წინააღმდეგობა.

გადაიყრებოდა ბედის ღრუბელი, პოეტის სიტყვის „შლეგი ქარბუქი“ გახმიანდებოდა სივრცეებში, სიკვდილის შემდეგაც მარადიულად იხმიანებდა მისი სიტყვის სამრეკლო — ასეთი რწმენით ტოვებდა ქვეყნიერებას ნიკო სამადაშვილი: „ბედის ღრუბელი ბინდის იქით ყრუთ იფლობოდა, შლეგი ქარბუქი გავეშებულ სივრცეებს დრეკდა. ჩრდილი და დედა მოდიოდნენ სასაფლაოდან, გაოგნებული სამრეკლო კი რეკდა და რეკდა“ (დამასაფლავეს მეგობრებმა და მიმატოვეს) (2,15).

სხვაგანაც გარდაცვლილი ხელოვანის, პოეტის ჰაერში გახმიანებული სიტყვებია სანდო და მარადიული: „...ცხედარი ქარში სიტყვას ამბობდა და ყვავილები მიჰქონდათ ქარებს“...

საბოლოოდ, „ბედგაცრეცილი ძმათა ბანაკის“ ნევრი პოეტი აამალა ბედმა (თამარის მღვიმე).

მომავალში „ვერაგი ბედის“ ნიჩბების გადაყრა, საკუთარი „ფიქრების წარღვნის“ შემჩნევა, მისი აზრების სიღიადის დანახვა ეიმედებოდა პოეტს: „გადაყრილ ნიჩბებს ატივტივებს ბედი ვერაგი, თვალი ვერ მოჰკრეს, ისე შეწყდა ფიქრების წარღვნა და ტალღებიდან აქორჩილი ქარის პერანგი... ვილაც მომნახავს, ჩემი ცოდვით ჩაიფერფლება“ (სიმღერები გამოქვაბულიდან).

რუდოლფ შტიანერი წერდა: „ბედი შედგება ორი ფაქტიური წარმონაქმნისგან, რომლებიც ადამიანის ცხოვრებაში მთლიანად შეეზრდებიან ერთმანეთს. ერთი გამომდინარეობს სამშინველის შიგნიდან გარეთ მიმართული მისწრაფებიდან, მეორე მიუდგება ადამიანს გარესამყაროდან“ (7, 180).

ნიკო სამადაშვილსაც ორგვარი ბედი ერგო: ერთი უზენაესისგან, რომელიც პოეზიის აღმართებისკენ უჩვენებდა გზას, ხოლო მეორე — მედროვე, ავანტურისტი, ქვეყნის სათავეში მოქცეული არაადამიანებისგან, რომლებიც თავიანთ თავს უფლებას აძლევდნენ, განესაზღვრათ, თავიანთთვის სასურველ კალაპოტში მოექციათ უფლისგან ხელდასხმულ უნიჭიერეს შემოქმედთა გზა.

„მე ვხედავდი არა მარტო ფაქტებს, არამედ ბედის (კარმის) მიერ განსაზღვრულ მოვლენებს“, გვამცნობს ანთროპოსოფიის ფუძემდებელი (7,333).

„სულიერი თვალით“ მომადლებული შტაინერი ხაზს უსვამს, რომ მას ხელენიფებოდა არა მხოლოდ ფაქტების, არამედ ბედის (კარმის) მიერ განსაზღვრული მოვლენების, ასევე, „ნიცშეს სულიერი აგებულების ჭვრეტა“ (7,253). შტაინერი განმარტავდა: „ნარსულის განცდები იქცევა მომავლის ბედისწერად: რასაც მე დღეს განვიცდი, ამას თავისი მიზეზები აქვს წინა ცხოვრებიდან და რასაც დღეს ვაკეთებ, ის ქმნის ბედისწერას შემდგომი ცხოვრებისთვის. ადამიანმა თავისი ბედისწერა წინა ცხოვრებაში მოამზადა.“

„თუ ჩემი ბედისწერა თავად დამიმსახურებია, მაშინ უნდა გამამხნევოს იმან, რომ ჩემი ბედისწერის გამოსწორება თავად შემძლია“ (8,61).

„...ყოველი ახალი ნამონყება ცვლის ბალანსს და ყოველი ახალი ქმედება ცვლის ბედისწერას... არაფერი უშლის ხელს, ახალი ფურცელი შეიტანო სიცოცხლის ნიგნში.“

კარმის კანონი ნების თავისუფლებას არ ზღუდავს“ (8, 63).

პირადი ბედნიერებისგან შორს მყოფი, გზადმოკლულ ქედანს იყო დამსგავსებული ნიკო სამადაშვილი. მისი ბედი იყო „განუკითხავი“, ღრუბლით დაჩრდილული, ქარბუქით გამწარებული, „უკმეხი“.

მაგრამ უკეთურთაგან მოუთვინიერებელი, ბორკილებახსნილი პოეტის ნუგეში იყო, „ბედის მშვენება“, „ბედის სი-

უხვე“, სულიწმინდისაგან მომადლებული დიდი ნიჭი, რომელმაც შეაქმნევინა „ფიქრების დიდი ხმელეთი“, მარადიული შემოქმედება, დიდმა ძალისხმევამ „ბედის აღვირი“ თვითონ პოეტს ააღებინა ხელში, რათა მარადისობაში ეპოვა სამუდამო ადგილი.

ქართველი პოეტის „შერისხული ბედის სიმღერა“ ზოგადსაკაცობრიო პრობლემების ძალზე ორიგინალური გააზრება-ხორცშესხმაა.

ნიკო სამადაშვილი ეურჩებოდა თავისი თანამედროვე ათეისტური ეპოქის ბედის მჭედლებს, ის უზენაესისგან დანერილი ბედის ერთგული რჩებოდა, ხედავდა თავისი ბედისნერის ზეციურ მეუფეს, თავის ჩაუმქრალ ბედს (სტვენა თბილისში) (1,161), ესმოდა როგორც „მწარე და სასაცილო ბედის „შრიალი“, ისე „კეთილი ბედის კრიახი“ (გაგელვიძე დატანჯულ პოეტს)(1,154), უსმენდა „განგებას“.

„ბედმოკრძალებათ“ დაღუპული პოეტს (მოგონება და სინანული) (1,109), ხელენიფებოდა „ბედის ფარდის“ გადანევა (ორნი) ხედავდა მარადისობის ვარსკვლავებს. „...და კიფობდნენ შორს ვარსკვლავები, მარადისობის ჭუჭრუტანები“ (მოსწყდა) (1,158).

ნიკო სამადაშვილმა ბედთან შეჭიდებით, ბედს იქით სწრაფვით შორს გასწია ადამიანთათვის დანესებული საზღვრები და ბედის რჩეულთა თანავარსკვლავედში ჩაწერა თავისი სახელი.

დამონშებანი

1. ოტო ფრენკლი ლუნდბორგი, რა არის ანთროპოსოფია, თბ. 1995
2. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, „ლიტერატურის მატიანე“, შპს „ფორმა“, თბ. 2004
3. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
4. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, „საოჯახო ბიბლიოთეკა“, თბ. 2010
5. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი 2 წიგნად, წიგნი I, თბ. 1988
6. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
7. რუდოლფ შტაინერი, ჩემი ცხოვრების გზა, კონსტანტინე (უმცროსი) გამსახურდიას თარგმანი, „პითაგორა“, თბ. 1994
8. რუდოლფ შტაინერი, იდუმალთმეტყველების კარიბჭესთან, მთარგმნელები ლ. ბაბლუანი, ა. კვარაცხელია, ასოციაცია „კოგიტო“, თბ. 2014

ნუთისოფელი და მარადისობა

სოფელი და ზესთასოფელი, წარმავლობა და მარადიულობა, მინა და ზეცა, სული და სხეული, მათი ურთიერმიმართება ერთ-ერთი უმთავრესი პრობლემაა რელიგიაში, ფილოსოფიაში, ლიტერატურაში, საერთოდ, ხელოვნების ყველა დარგში.

წარმავლობას ებრძვის და მარადისობას ელტვის ყოველი დიდი მოაზროვნე.

ნიკო სამადაშვილი მუდმივად უპირისპირებს ამ ორ სანყისს, ყოველთვის გმობს მინას, წარმავლობას და მარადიულისკენ ისწრაფვის.

პოეტის შემოქმედებაში „თვალში საცემია მარადიულობის და წარმავლობის განხეთქილების პრობლემა, ანუხებს ყოფიერების აბსურდულობას შეგნება და მარადიულის მოძიების ვნება“ (თემო ჯაფარიძე 1,553,579).

ქართველი პოეტი იცნობდა იდეალიზმს, ქრისტიანულ რელიგიას, ჩინურ და ინდურ ფილოსოფიას, ბუდიზმს, რომელთაც ბევრი რამ აქვს საერთო დასავლურ აზროვნებასთან.

აღნიშნულია, რომ ხდებოდა „წარმართული და ინდური რელიგიურ-მითოლოგიური და მისტიკური წარმოდგენების გაერთება, დასავლური და აღმოსავლური სიბრძნის შერწყმა“ (2,112).

მიუთითებენ მსგავსებაზე ინდურ მისტიციზმსა და დაოსიზმს შორის (2,113).

„ბუდიზმის აღმოცენებას წინ უძღოდა ვედებისა და უპანაშიდების უზარმაზარი სამყარო. ჩინეთში ბუდიზმი გავრცელდა I-II საუკუნეებში (2,135).

„ბუდისტების, დაოსელების აღთქმები“ და მცნებები... პირდაპირ ემთხვევა ქრისტიანულ ათ მცნებას. ბუდიზმიც თანამოძმისადმი სიყვარულს და თანაგრძნობას, დამთმენლობას ქადაგებს, სიძულვილს სიყვარული უნდა მივაგოთ, ცხოვრება სიკეთითა და თანაგრძნობით უნდა ავასოთ“ (2,13).

მათი საერთო მახასიათებელია „დინების წინააღმდეგ

სვლა“ (2,139).

ლევ ტოლსტოი ხაზგასმით აღნიშნავდა იმ ნათესაურ კავშირს, რაც მართლაც არსებობს ლაო-ძის მოძღვრებასა და ქრისტიანულ რელიგიას შორის.

ლაო-ძის „დაო დე ძინის“ მიხედვით, „მრავალჯამიერია ის, ვინც გადიადდა, ვინც წარუვალში გარდაიცვალა, ანუ გაუკვდავდა“ (2,163).

„ყოვლადბრძენი კი ნიადაგ მწუხრს გარემოუცავს“ (2,123).

„ეს დედამიწა სევდის სრა-სასახლეა, ყოველ ნაბიჯზე ხიბლია, რათა შენი „მე“ დაიჭროს იმ ხიბლით, რომელსაც უდიდესი ერესი ჰქვია“, გვმოდღვრავს ელენე ბლავატსკაია (მდუმარების ხმა) (...3,61).

„ბჰაგავად-გიტას“ მიხედვით, „ეს ქვეყანა „ჭირთა წარმავალი საუფლოა“ (4,60), „წარმავალი და უსიხარულოა საწუთრო“ (4,67), მიზანი კი სიბრძნესთან ზიარებაა. „იქვე დაამარცხა წუთისოფელი იმან, ვისი გულიც შეუძვრელია“ (4,45).

ნიკო სამადაშვილის ფიქრი მიწას, წარმავლობას უარყოფს და წუთისოფლის გაღმა სამყაროს უახლოვდება, მისი „მგზავრის ფარანი“ ერთდროულად მიენათება მარადისობას და „წარმავლობის ოხერ მარანს“ (სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს) (1,170).

შიშს იწვევს წუთისოფლის გრიგალები, ხედავს „მარადისობის ჩუმ უდაბნოს“ (ფილტვების სიყვითლე) (5,33).

პოეტი გულგრილად უმზერს „ხალხის წარმავალ ბედნიერებას“, არ სურს კოდალასავით უკაკუნებდეს „ვრცელ და ფუტურო ქვეყნიერებას“ (პასუხი) (1,50).

მიწიერი „სამყარო სისხლშია გასვრილი“, „სხეულში ჭირად გასჩენია ჭია და სრვილი“ (სამხარზე) (1,33).

„სიცოცხლე ... მკვდარ ნაქალაქევს“ დამგვანებია (სმენა) (1,85).

მიწიერება, „სიცოცხლე ჩალის ფასია“, ადამიანი მტვერია, ამიტომ ეძებს მისი ლირიკის პერსონაჟი მარადიულ ბი-

ნას-„მარადისობას“ (სალამო და განწყობილება) (1,33).

ურნმუნო ეპოქაში ზეცა „პატარავდებოდა, პოეტი ქვეს-
კნელს ხედავდა და სიცოცხლიდან „ვარსკვლავებს გაღმა“
გაფრენა ენატრებოდა (უკუღმართობა) (1,99).

„ქვასავით იდგა სანუთრო, „ცა... გადანგრეული იყო,
დედამინა — მთვარეული“ (იცხოვრა, მაგრამ) (6,137).

სანუთრო დაპირისპირებული იყო ცასთან: „სანუთროს
ქარმა განათებული ცა გადაგლიჯა“ (ნაშლილი კვალი)
(6,141).

პოეტს მინა ესახება, როგორც „ჯვარცმის შავი დედა-
ნი“, სადაც ფასობს არა „მარადისობის კოშკები“, არამედ
„ქვეყნიერების კოშკები“ (ორი ხელად ჩამოგვისხეს) (6,155).

კოშკი უზენაესის სიმბოლოა: „უფალო, ძლიერი კოშკი
ხარ მტრისაგან დამცველი“ (ფს. 60,4) (7,584).

ლექსის „ქვეყნიერების კოშკები“ წარმავლობის, მიწიე-
რების სიმბოლოა.

მინის შვილი დაღუპვას მიელოდა: „დავიღუპები, ამო-
სული მინის ქერქიდან“ (1,219).

დედამინა „ხალხთა უდაბნოა“ (დაითენთა) (1,58).

უდაბნო ურნმუნეობის სიმბოლოა.

სიცოცხლე „მკვდარ ნაქალაქევს“ დამსგავსებია (სმენა)
(1,85).

სიცოცხლე საღვთო სახელია: „მე ვარ გზა და ჭეშმარი-
ტება და სიცოცხლე“ (იოანე) (14,6). (7,211).

მინაზე ღმერთიც ჯვარცმულია, ლაჟვარდი, ცა იავარ-
ქმნილი: „ხვალ ლაჟვარდები ტყეში ჩამოვლენ, ჩამოიტანენ
ღმერთს მიცვალებულს“ (აღთქმა) (1,240).

ირგვლივ ისმოდა „წარმავლობის მძლე ქოქოლა“ (შეხ-
ვედრები სამხარზე) (1,76), „დასაბამი ღრუბლებს ეფარა“,
ანუ შეუცნობელი იყო (ალიონამდე) (1,90).

„ყბედ სანუთროში“ „ბნელი ქარები“ მძლავრობდა,
„უსაზღვროება ჩრდილთა ნარევს“ ემსგავსებოდა (წყალთან
განდობა) (1,251).

„სანუთრო გულქვაა“, „დედამინა უჟმური“, „გულცივია ვრცელი ქვეყანა“, „სიდამპლის სენი“ შეკყრია ყველას (უკუღმართობა) (1,265).

პოეტს ესმოდა „წარმავლობის ღრენა“, „საფლავების კივილი“, პლანეტის ღრიალი და გადაშენების მოლოდინი ეუფლებოდა (ზმანება ზამთარში) (1,257).

„ვერაგი, ტიალი, ნადირი, მშიშარა, მაიმუნი“ — ასეთი ნეგატიური ეპითეტებით არის შემკული ნუთისოფელი, რომელიც ტანჯავდა სულიერებით, ერუდიციით გამორჩეულ მოაზროვნეს — ერეკლე ტატიშვილს (ჩემ გივი ერეკლეს ძე ტატიშვილს) (1,169).

როგორც გალაკტიონს, ტერენტი გრანელს, ნიკო სამადაშვილს აღაშფოთებდა დედამინის ავდარი, წყევლიდა გამჩენს (გზათ-ვაღალაობა) (1,54-55).

ქვეყანაზე მხოლოდ ბინდს ხედავდა, საქმოსნების ასპარეზს: „... მთელი მსოფლიო მართლაც ბინდდება, ქვეყანა მხოლოდ ბაყლებს უპყრიათ“ (გადამეყვლიფა გული დარდებით) (1,157).

ნუთისოფელში ადამიანთა სახით მოვლენილი გველეშაპები ზეიმობდნენ (დედამინა ბლაოდა) (8,243).

ინდური სიბრძნე გვმოძღვრავს: „ჩვენი ცხოვრება დაშლის, ლპობის განუწყვეტელი პროცესი იქნებოდა, უკეთუ მხოლოდ ჩვენს სურვილებსა და ვნებებს მივინდობოდით... საჭიროა წმინდა, სულიერებისკენ მიმავალი აზრები“ (შრიმად ბჰაგავატამი) (9,110).

რუდოლფ შტაინერი ირწმუნება: „ადამიანს ძალუძს წარმავალი საგნებისა და მოვლენების მარადიულ პირველწყაროებს ჩასწვდეს. წარმავალი ისტორიიდან ადამიანი წარუვალში აღწევს“ (აკაშა ქრონიკიდან) (10,178).

„გრძნობად საუფლოზე ამალღებულ... სიბრძნეს, რომელშიც ადამიანს ეხსნება თავისი რაობა და დანიშნულება, შესაძლოა ენოდოს ღვთაებრვი სიბრძნე ანუ თეოსოფია (11,10).

„...ყოფიერების აზრი არ არის წარმავალში, არ არის

კერძოში, ერთეულში, ამ წარმავალს უნდა უყურო როგორც სიმბოლოს, როგორც ანარეკლს მარადიული, ჰარმონიული ერთიანობისა (11, 117).

„თუ გვსურს გავიგოთ ადამიანის სულის რაობა, ჩვენ უნდა ვიცოდეთ მის შესახებ ორი რამ: რამდენად არის გაცხადებული მასში მარადიული და შემდგომ, წარსულის როგორი საუნჯეა მასში“ (11,54).

მიზანი უნდა იყოს „წარუვალი ნათლის“ ძიება, წილნაყარობა „მარადიულ ჭეშმარიტებასთან და სიკეთესთან“ (თეოსოფია) (11,33).

ბიბლიის მიხედვით, ორგვარი სიბრძნე არსებობს: წარმავალი და მარადიული. მარადიული სიბრძნე მხოლოდ წმინდა სულის ადამიანებს მიემადლებათ.

„სად არის ბრძენი, არის მწიგნობარი? სად არის ამ წუთისოფლის მოკამათე? განა სისულელედ არ აქცია ღმერთმა ქვეყნიერების სიბრძნე? ამ წუთისოფლის სიბრძნე უგუნურებას ღვთის წინაშე“, აცხადებს პავლე მოციქული (I კორინთელთა, 319) (7, 360).

რუდოლფ შტიინერს ანუხებდა „ზემინიერი ძალებისგან მოწყვეტა“, „მინაში ჩაძირვა“, „ადამიანი არ უნდა შეეზარდოს მინას, არ უნდა დაიძიროს მინაში“, წერდა ანთროპოსოფიის ფუძემდებელი (12,269,273).

დანტეს „ღვთაებრივ კომედიაში“ მხოლოდ მინის ინტერესებით მცხოვრებთ, წარმავლობაში ჩაძირულთ მისჯილი აქვს მინისთვის ცქერა: „რადგანაც თვალნი არასოდეს მიგვიქცევია სიმაღლესადმი, რადგან ვჭვრეტდით მხოლოდ მინიერს, მართლმსაჯულებამ მოგვისაჯა მინისთვის ცქერა“ (13,279).

ნიკო სამადაშვილს ესმოდა „შორეთის გზების ღრიალი“, „მარადისობის ძალების ყეფა“, „სიონის მაღლა გლოვა ზარების“ (ერთი იმათგანი) (1,158).

„წარმავლობის ტიალ ყორეზე ქვესკნელის გველები“ ბუდობდნენ, „შეშლილ ქოშებით“ ცეკვავდნენ უკეთურნი (რამანი) (15,122).

პოეტს უხდებოდა უდაბნოსთან, გრიგალთან ჭიდილი (შიმშილი) (1,27-28).

ძრწოლას ინვევდა „შიშნარევი უსაზღვროება“, ვარსკვლავები „მარადისობის ჭუჭრუტანებად“ ესახებოდა (ზღვის სიმფონია) (1,98).

ქვეყანას, წარმავლობას „კაკანათს“ უწოდებდა (გული და ჯანღები) (1,70-71).

სამყაროს „ათასნაირად“ უცქეროდა, „ბნელ გრიგალებს“ უსტვენდა, სანუთროს ქარი განათებულ ცას გლეჯდა და ებადებოდა კითხვა: „...დედამინაზე ნეტავი რისთვის შემოვეხეტე?“ (წარსულის კვალი) (1,79).

წუხდა რომ „გათენებას“ ველარ აგნებდა (აგარაკი) (6,14).

ბიბლიაში უზენაეს, ღმერთების სამყოფელ ცას „ცანი ცათანი“ ეწოდება: ღმერთი — „ამაღლებული ძველთუძველს“ ცათა ცაში — აგერ ის გამოსცემს თავისი ხმით ძლიერების ხმას“ (ფს. 68,34) (7,592).

ნიკო სამადაშვილი ხედავდა „ზეცაზე ზეცას“ და თითქოს უზენაესი სამყაროს მაყურებლად, მისი საიდუმლოების შესაცნობად იყო მოვლენილი (კამარების შეჭმუხვნა) (1,31).

„ამ პირქუშ კაცთ სამყაროდან“ თავდახსნის გზების ძიება იყო პოეტის მიზანი (ჩიტო ჩიორა).

რუდოლფ შტაინერი გვიჩვენებს: „საჭიროა წარმავალთან განშორება. გონება უნდა მიაპყრო წარუვალს... სული უნდა მიაპყრო მარადიულს. გრძნობა უნდა მიმართო წარუვალისკენ“ (11,164).

„თავის დროზე წარუვალი მიემადლება ყველას, ვინც მოთმინებით მოელის და მუშაობს... წარმავლობა გადაიქცევა მისთვის მარადიულის ნაწილად.

„მარადისობა ხდება მისთვის მახლობელი ისე, როგორც უწინ მახლობელი იყო წარმავლობა.

„ამ გზით იგი ღებულობს ხელდასხმას (ინიციაციას) იქცევა ადამიანის მოდგმის წინამძღვრად, დიად სულიერ ხელმწიფედ. იგი ხდება სიბრძნის მოწაფე. შემეცნებელი ჰპო-

ვებს ახალ სამშობლოს. იგი ხდება შეგნებული მკვლევარი ზეგრძნობადი სამყაროსი“ (11,165).

მიზანი უნდა იყოს „ნარუვალი ნათლის“ ძიება, წილნა-ყარობა მარადიულ ქეშმარიტებასთან და სიკეთესთან (თეო-სოფია) (11,33).

„აქვე დაამარცხა ნუთისოფელი იმან, ვისი გულიც შე-უძვრელია, ვინც უზენაეს სიბრძნეს ნაზიარებია“ (ბჰაგავად გიტა) (4,45).

სისხლით მოსვრილ პლანეტაზე ნიკო სამადაშვილი მწი-რივით ილტვოდა მღვიმეებისკენ, მისტერიები „ამორძალე-ბად“ დაჰყვებოდნენ და მარადისობას ეძებდა (საუკუნის ნა-ხევარზე მეტი გავიდა) (1,269).

პოეტისთვის ორგანული იყო ლოცვები, მისტერიებით თრობა (შეხვედრა. თამაზ ჩხენკელს) (6,122).

ის იყო „ლოცვებით მთვრალი“, „შერისხულ მლოცველ-თა“, „მოგვების“ მეგობარი, „სამყაროს გაღმა“ მაყურებელი „ჩაფიქრებული მისანი“ (დარდი ბუხართან) (6,37).

ქართველი პოეტი ხედავდა უზენაეს სულებს და თვი-თონაც გრძნობდა მათ მზერას, ასტრალური მოგზაურობის უნარით მომადლებულს, ბუდა და ქრისტე ადევნებოდნენ და თანაგრძნობით უყურებდნენ (დაუსაბამობის ხილვა) (1,184).

„უჟამო სივრცის“ მხილველი (სინათლის მიმოქცევა) (1,241-242), „გუბე-გუბე განგების ჩრდილს“ ხედავდა (თამა-რის მღვიმე) (1,68).

პოეტს სჯეროდა, რომ დალუპვის შემდეგ არა დემონი, არამედ ქრისტე მოეველინებოდა (ფიქრების იქით) (1,108).

„არსებობს სულიერი ზეცა, სადაც ურიცხვი სულიერი პლანეტა და ცოცხალი არსებები არიან, მაგრამ ისინი, ვინც სულიერ სამყაროში ცხოვრებას არ იმსახურებენ, იგზავნიები-ან მატერიალურ სამყაროში“ (შრიმად ბჰაგავატამი) (14,256).

ნუთისოფლის გრიგალებისგან თავდაღწეული, სულით „მარადისობის მღვიმეებში“ დავანებული ნიკო სამადაშვილი „მარადისობის ჩუმ უდაბნოს“ ხედავდა, ესმოდა „ღმერთის

გაფრენის“ ხმა, „ცისარტყელების ცეკვა“, ვარსკვლავები „მარადისობის ჭუჭრუტანებად“ ესახებოდა (მოსწყდა) (1,158).

„ნარმაველობა ...ულრანია, იქ არც შუქია, არც ლაჟვარდები, მხოლოდ „არარაობის ღრენა“ ისმის, ხოლო „სამყაროს გაღმა“ გასულ „ჩაფიქრებულ მისანს“ — პოეტს მზის შუქი ევლინება, რადგან გარკვეული პასუხი იპოვნა კითხვაზე: „რად დავიბადე, ნეტავი რისთვის?“ (ჩემს ნუკრიას) (1,40).

მიწიერი „სიცოცხლე ჩალის ფასი“ იყო, მაღალი იდეალების მსახურებით წუთისოფელს, სამყაროს გადასცილდა, მარადისობაში იპოვა ბინა (ქედი სივრცეში (6,119).

„ალექმულ ბილიკებს“ წმინდანების თანხლებით გაუყვა, „პირქუშ კაცთა სამყაროდან“ თავი დაიხსნა, უზენაესის შუქი აედევნა: „შუქი დამეძებს, უნდა რომ სწუხდეს“.

შუქი საღვთო სახელია: „უფალი ჩემი შუქი არის და ხსნა ჩემი, ვის შევუშინდე?“ (ფს. 26,1) (7,547).

„წუთისოფლის მორევის“ ამოებას, ფილისტერთა მხარეს გასცილდა და სილაჟვარდეში დამკვიდრდა გალაკტიონი, მიაღწია „ცის და მიწის შეზავებას“ (შეხვედრა) (14,176).

დედამიწა გალია, ყუთი, სამარე იყო ტერენტი გრანელისთვის, მაგრამ ბოლოს მაინც გაითავისა, რომ მიწიდან უნდა ზიარებოდა ზეცას: „ზეცა მწყურია და მიწა მშია“, „მე ოცნებით მოვშორდები მიწას, გული იგრძნობს მარადიულ ლაჟვარდს“ (მარადისობის ლაჟვარდებს) (15,126).

რუდოლფ შტაინერი საუბრობდა „სულეთის შორეულ ჩონჩხზე“, „სულეთის მატერიკის მასაზე“ (11,105).

ნიკო სამადაშვილმა შექმნა სულიერებით გამორჩეული „ფიქრების დიდი ხმელეთი“, გუდამაყარივით მაღალი ოცნება, მისი იდეალი იყო „ლექსი, ცა და მარადისობა“ (შესანდობარი) (1,136), რაც გახდა იმის საწინდარი, რომ „ის ღმერთებმა ლაჟვარდების სხვენზე შეაგდეს“ (სალამოს წვიმდა) (1,159). პოეტმა გააღწია „წუთისოფლიდან მარადისობამდე“.

დამონშებანი

1. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, საარქივო გამოცემა, ლიტერატურის მატიანე“, თბ. 2004
2. ლაო-ძი, დაო დე, ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი ლერი ალმონაკის, თბ. 1983
3. ელენე ბლავატსკაია, მდუმარების ხმა, თარგმანი თ. თავაძის, თბ. 2011
4. ინდური ლოტოსი, თარგმნა, შენიშვნები და კომენტარები დაურთო თამაზ ჩხენკელმა, „ლიტერატურის მატიანე“, თბ. 2006
5. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, „საოჯახო ბიბლიოთეკა“, თბ. 2010
6. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
7. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
8. ნიკო სამადაშვილი, შეხვედრები და სინანული, „მერანი, თბ. 1995
9. შრიმად ბჰაგავატამი, სიმღერა მეორე, მისი ღვთაებრივი მონყალება ა.ჩ. ბჰაკტივედანტა სვამი პრაბჰუჰადა, თბ. 1992
10. რუდოლფ შტაინერი, აკაშა ქრონიკადან, მთარგმნელები ი. კვარაცხელია, ა. კვარაცხელია ასოციაცია „კოგიტო“, თბ. 2017
11. რუდოლფ შტაინერი, თეოსოფია, შესავალი ადამიანის დანიშნულებისა და სამყაროს ზერგძნობადი შემეცნების სფეროში, თარგმნეს ზვიად გამსახურდიამ და მერაბ კოსტავამ 1970წ. რედაქტირებულია 1995წ.
12. რუდოლფ შტაინერი, ვარდისა და ჯვრის საიდუმლოება, გიორგი ნიშნიანიძის საერთო რედაქციით, წინასიტყვაობითა და კომენტარებით, „ხომლი“, თბ. 1994
13. დანტე ალიგიერი, ღვთაებრივი კომედია, კონსტანტინე (უმცროსი) გამსახურდიას თარგმანი, გამომცემლობა „პალიტრა L“, თბ. 2012
14. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული „საბჭოთა საქართველო“ თბ. 1997
15. ტერენტი გრანელი, პალიტრა L , თბ. 2012

ბედნიერების კონცეპტი

ბედნიერებასა და უბედურების პრობლემა კაცობრიობის მარადიულ საფიქრალს წარმოადგენს და საზოგადოების სხვადასხვა ფენაში განსხვავებულია მისი კრიტიკიუმები.

არსებობს დიდი სამყარო დიდი ადამიანებით, დიდი საგნებით, რომლის მახასიათებელია დიდი შემოქმედება, გამოგონება, კოსმიური იდეალები, რომელშიც ადამიანები საკაცობრიო იდეალებისკენ ისწრაფვიან. პატარა სამყაროს არ ამოძრავებს დიდი იდეალები. მათ ბინადართა მთავარი მისწრაფებაა ისეთი ცხოვრება, რომ შიმშილი არ განიცადონ.

პატარა, ჭიანჭველისებურ სამყაროში პატარა ადამიანები დიდების უკან მიიჩქარიან“ (1, 369-370).

„ორთოდოქსული ბუდიზმი... განარჩევს... ფართო და ვიწრო გზას. ამ გზებს შორის არჩევანს განაპირობებს რანაირ მოთხოვნებს ნავუყენებთ ჩვენსავე თავს — მაქსიმალურს თუ მინიმალურს, საბოლოო ანგარიშით, სწორედ ეს განსაზღვრავს ჩვენს ცხოვრებას“ (2,8).

„არაკონფორმისტები დაპირისპირებული არიან ბრბოსთან“ (2,4).

„რჩეულთა ცხოვრება მუდმივი დაძაბულობა და საკუთარი თავის სრულყოფაა. საკუთარი თავის სრულყოფა იგივეა, რაც ასკეტობა. ასეთი ადამიანები ასკეტები არიან“ (2, 62).

„რჩეული უმცირესობის ცხოვრება არის მოძრაობა. ბრბოს ცხოვრება არის ინერცია“ (2, 50).

ადამიანები ხან არნივის, შევარდნის, მიმინოს შემართებას ავლენენ, ხან ბუღბუღად, ბელურად გვევლინებიან, ზოგჯერ ცხვრად, მამლად ჩანან, ზოგჯერ მწერად, მატლად, ხოჭოდ, ხშირად მხეცად, ნადირად, მგლად აღიქმებიან არსებობის სკალაზე.

„ადამიანთა მასას ცა ქუდად არ მიაჩნია და დედამინა ქალამნად, ... ყურს აღარ უგდებს სხვის რჩევას და ანგარიშს აღარ უწევს არავითარ ავტორიტეტს“ (2,98).

მრავალსახოვანია ინტელიგენციაც. არის ქეშმარიტი, შემოქმედი, სიახლის მაძიებელი, ახლის დამამკვიდრებელი სამწერლო თუ სამეცნიერო ინტელიგენცია. ამასთან არის ხელმწიფის კარის ინტელიგენცია, ორსახოვანნი, მედროვენი, ხალხოსნური ქველმოქმედების გზით მავალნი, კრიმინალური თუ პუტჩისტები, თეთრი-ყვავები თუ გამოგონილ სკამებზე წამოსკუპებულნი, გულგრილი მედროვეები თუ „მთის ავადმყოფობით“ სწეულნი.

„ისტორიაში მუდამ მცირედნი იყვნენ უმაღლესი სიკეთისა და ქეშმარიტებისთვის თავდადებულნი, მაგრამ მათი სულიერი ძალა და შემართება მარად სძლედა ბნელეთის მოციქულთა მრავალრიცხოვან ლეგიონებს, მრავალრიცხოვნების წყვიდადს“.

„სოციალისტურმა ტოტალიტარიზმმა ღორებად აქცია მას, მაგრამ მან ვერ შეძლო გამორჩეულ, ერთგულ პიროვნებათა ამგვარი ტრანსფორმაცია“ (3, 32-33).

მარკუს ავრელიუსის მიხედვით, „ბედნიერია ის, ვინც კეთილი ხვედრი გ ანუშხადა საკუთარ თავს. კეთილი ხვედრი კი კეთილი მიდრეკილებაა სულისა, კეთილი სწრაფვა, კეთილი საქმე“ (4, 145).

„რა არის ბედნიერება? კითხულობს მარკუს ავრელიუსი და პასუხი ასეთია“: „შეიმკე სული უბრალოებით, უბიწოებით. გიყვარდეს კაცთა მოდგმა. მისდიე ღმერთს“ (4, 177).

„... მიიქეც ამ მისტიური ქმნადობისა და ფარულად მოქმედ მიზეზთა ჭვრეტად... მაგრამ არა ხორციელი თვალთ, არამედ ხედვის სულ სხვა ორგანოთი, რომელიც არანაკლებ ნათლად და გარკვევით ჭვრეტს“ (5, 247).

„ვედური ლიტერატურა ამბობს, რომ ბედნიერია, ვისაც უზენაესის ნიშნები აქვს“ (5, 139).

„პჰაგავად — გიტას“ მიხედვით, არსებობს ორი სამყარო: მატერიალური და სულიერი (6, 203).

„სხეულებრივი კონცეფციით ცხოვრების ბედნიერებაზე ფიქრი ბოღვაა მხოლოდ“ (6, 271).

„სრულყოფილების მწვერვალი ბუდისტური ნირვანა არ არის, რომლის დროსაც არავითარი მოქმედება არ სრულდება“ (6, 272).

წარმავალი პირობებით კმაყოფილება უგუნურებაა, გონებაშეზღუდულობა: „თუ როგორმე თავს დავაღწევთ მატერიალურ სხეულს, მისგან განუყოფელ უბედურებას გავექცევით“ (6, 289- 290).

„სულიერ ანუ მარადიულ პლანეტაში მოხვედრის საფუძველი კრიშნას, ანუ უზენაესი უფლის სიყვარული და სამსახურია“ (6, 291).

„მატერიალურ სამყაროში ყოველი პლანეტა... ტანჯვით აღსავსე ადგილია, სადაც განმეორებადი დაბადება და სიკვდილი ბატონობს“ (6, 301).

„ბედნიერების ძიების საბოლოო მიზანს უფალ ვიშნუსთან, ღმერთების პიროვნებასთან პირადი ურთიერთობა წარმოადგენს“ (7, 49).

ლაო ძის „დაო დე ძინის“ მიხედვით, „თუ მდიდარნი და დიდებულნი მედიდურობენ: თავად იუბედურებენ თავს“ (8,182).

მთავარია „დაფარულის“ ძიება, „საშიშია დიდებაც და დაცემაც“ (8, 184).

უნდა აღიკვეთოს „ცრუსიბრძნობა, ცრუმეტყველება“ (8, 189).

„დიდების, განდიდების მაძიებელი ვერ განინამძღვრდება“ (8,194).

„ტირილი გვმართებს კაცთა კვლის ჟამს. მჭმუნვარება გვმართებს გამარჯვების ჟამს. გლოვა გვმართებს გვამთა ზემის ჟამს“ (8, 200).

„კაცნი დიადობენ, ოდეს მდაბლდებიან.

„და მდაბლდებიან, ოდეს დიადობენ“ (8, 208).

„ო, უბედურებავ! შენ ძირი ხარ ბედნიერების. ო, ბედნიერებავ შენ ძირი ხარ უბედურების“ (8, 219).

„ყოვლადბრძენი ამიტომ ამბობს: „ვინც გაცოდვილდა

მთელი ქვეყნის ცოდვით: განინამძღვრდა ცისქვეშეთში. ვინც დაიტანჯა მთელი ქვეყნის ტანჯვით: გამეუფდა ცისქვეშეთში“ (8, 232).

„ყოვლადბრძენი არ იხვეჭს. ყოველივეს ხალხისთვის იქმს და ყოველივეს გასცემს. რაც უმეტესს გასცემს: მეტს მოისთვლის კვლავ გასაცემად“ (8, 234).

ე.ი. დაო დე ძინის მიხედვით, მინიერი უბედურება ბედნიერების საძირკველია და პირიქით, თვითკმაყოფილება, განცხრომა, რასაც ეტანებიან მოკვდავნი, უბედურების საწინდარია.

ამ პრობლემას განსაკუთრებული ადგილი უკავია ნიცშესთან, რომელიც საუბრობს „ბედნიერების სამსალაზე“ (9, 179). „ოქროს ბედნიერების შავ ნვეთზე“ (9, 206).

ნიცშე ვიეთთა სულს ჭვრეტს, როგორც „ამაოების ზღვას“, „მლაშე ლორწოს“, „შხამიან მატლს“.

მწერალს „ბაზარში დიდ მსახიობთა ხმაურობა და შხამიანი ბუზების შხუილი“ ესმის.

„ყოველი დიდი გზას უქცევს ბაზარს და დიდებას. ბაზრის და დიდების მოშორებით ცხოვრობენ დასაბამით ახალ ღირებულებათა მოქმედნი“ (9,44).

ნიცშე საუბრობს „მდიდარ ლატაკებზე“, ტახტისკენ სწრაფვაზე, რადგან ტახტზე ეგულებათ ბედნიერება: „შეხედეთ ამ ზედმეტთ. შეიძენენ სიმდიდრეს და მით ლატაკდებიან. ისინი ტახტისკენ ისწრაფვიან. ესეც მათი შეშლილობა. თითქოს ბედნიერება ტახტს იჯდეს. ხშირად ტალახი ტახტსა ზის და ხშირად ტახტი ტალახსა ზედა“.

ცხოვრება გამოქვაბულად გარდაქმნილა, ჯაგნარად, ჭოტებით, ღამურებით ავსებულა, რომელსაც სჭირდება მონადირე (9, 163).

„ვინ არ დაუმარცხებია თავის გამარჯვებას“, ამბობს მწერალი და დაუნდობლად ამხელს დამარცხების ტოლფას გამარჯვებას, რომელიც მხოლოდ პირადულს ემსახურება და არ არის საზოგადოებისთვის სიკეთის მომტანი.

ნიცშეს ბედნიერება არის ცნობიერების ახალი საფეხურის მიღწევა: „შემეცნების მაღალ ანძაზე ჯდომა ჩემთვის მცირე ნეტარება არ იყო“ (9, 149).

მისთვის მთავარია „ფრინველი სიბრძნის, ...თავისუფლების“ (9,176).

და გამოსავალიც მოიძებნება: „ჩვენ ვსაჭიროებთ ღვინოს — ის იძლევა მხოლოდ უეცარ გამოჯანსაღებას, მოულოდნელ ჯანსაღობას“ (9, 211).

ღვინო, „ძველი, დანმენდილი ღვინო“ უფლის მეტაფორული სახელია (ესაია წინასწარმეტყველი, 25,6) (10,91).

გოეთესთვის ბედნიერებაა უზენაესის საიდუმლოების შეცნობა, სულის დიადი ქმნილებით უკვდავების მიღწევაა: „ვიტყვი: ის არის ბედნიერი ამ ქვეყანაზე, ბუნება — ღმერთი ვისაც უმხელს გულის ხვაშიადს, და მაგარ სხეულს უკვდავ სულად ის როგორ აქცევს და ვით ინახავს მკვიდრად სულის ქმნილებას დიადს“ (11, 242).

გოეთეს მიხედვით, დემონზე გამარჯვება და ღმერთის გამოცხადებაა უდიდესი ბედნიერება.

გალაკტიონი ყურადღებას ამახვილებს ბედნიერებით გამოწვეულ უბედურებაზე: „...სავსე ვარ რაღაც იდუმალ გრძნებით, გამოუთქმელი მიტაცებს შვება, რა არის იგი, ბედნიერებით გამოწვეული უბედურება, თუ უბედობა სიმწარე ვნებით?“ (შემოდგომის დღე) (12, 22).

ნეტარი ავგუსტინეს მიხედვით, „საგნების მიმართ გემოს ის კარგავს, ვინც იხილა უზენაესი. გამოცხადების უშრეტი ნათელი სულის თვალით იხილვება და დამაბრმავებელია“ (აღსარება) (13, 249-292).

ანა კალანდაძეს არ ხიბლავდა „მინიური ბედნიერება, უმაღლესი და ჭეშმარიტი, ნათელ და ქებულ“, პოეტი თავისი მეუფის, ღმერთის გამოცხადებაში ხედავდა არსებობის აზრს.

პოეტის მიზანი იყო „სოფლის საცდურზე ამაღლება“ და არა „გარესკნელის აღზევება“ (შენს სიამაყეს მივესალმები) (14,69).

ტერენტი გრანელისთვის მიუღებელი იყო მიწიერი, პრაგმატული ინტერესები, ის შორდებოდა მიწას, როგორც ცოდვის სავანეს და მარადიული ცისკენ მიილტვოდა: „მე ოცნებით მოვშორდები მიწას, გული იგრძნობს მარადიულ ლაჟვარდს“ (მარადისობის ლაჟვარდები) (15,126).

„უცნობი სფინქსის“ იდეალი იყო არა მიწა, არამედ პოეზია, ზეცა: „მე უარყავი მთელი ცხოვრება, ვინამე ზეცა და პოეზია“ (მოვდივარ, გზაზე ადის ალმური) (15,42).

პოეტი მიწაზე მხოლოდ სიბნელეს, ბურუსს ხედავდა, მიწა მისთვის იყო გაღია, ყუთი, ერთმანეთს უპირისპირებდა მიწას და ცას და საერთოდ უარყოფდა ხორციელ არსებობას: „შენ, დედამიწავ, უფრო, მაშინებ, როცა ოცნებით ზეცას მოვიარ. წმინდაო ღმერთო! რად გამაჩინე, მე ხომ სიცოცხლე არ მითხოვია?!“ (უმიზნო ხეტიალი) (1541).

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებითი და ცხოვრებისეული კრიტერიუმები აბსოლუტურად განსხვავებული იყო მხოლოდ მიწიერი ინტერესებით მცხოვრებთა, თუ ვაიშემოქმედთა მოთხოვნებისგან.

სიმაძღრე, სიმდიდრე და განცხობა როდი ენატრებოდა პოეზიისთვის დაფერფლილ ჭეშმარიტ ოსტატს: „...ჩვენ ვცვლიდით ჭიქებს და ვახსენებდით, ვისაც სიმაძღრე მიაჩნდა ძალღად“ (მოგონება).

პოეტის გადასახედიდან მარადისობასთან შეხმიანება, უკვდავება იყო ბედნიერება. ის ასე მიმართავს ნიკოლოზ ბარათაშვილს: „...ალბათ მერანმა ფრთები გაჰკრა მარადისობას, ...უკვდავებისკენ გაფრენილო ბედნიერებავ!“ (ნიკოლოზ ბარათაშვილი) (16, 148).

ნიკო სამადაშვილი იყო „ლოცვებით მთვრალი“, ღვინითაც, მაგრამ ეს იყო „მწუხარებით ლოთობა“ (17, 317).

ფიქრით და ღვინით მთვრალი პოეტი აფიქსირებს ოპონენტთა აზრს: „...იტყვიან, უბედური იქარვებდა ღვინით ბნელ ფიქრებს“...

ლუდხანა იყო უსამართლო დროებისგან იგნორირებუ-

ლი პოეტის აუდიტორია, მხოლოდ იქ ეძლეოდა შესაძლებლობა, თავისი სატიკვრები გაეზიარებინა მეგობრებისთვის, რომელთაც უნდა შეეფასებინათ მისი მხატვრული სიტყვა. ფიზიკურად „რიჟრაჟების მტვრად“ აღიქვამდა საკუთარ არსებობას, მაგრამ სჯეროდა, რომ „მუნჯი მარადისობა“ მომავალში თავისთან მიუჩენდა ბინას (სალამო და განწყობილება) (16, 153).

უსამართლო წუთისოფელი სძულდა, „ბედმოკრძალებით“ დაღუპვას მოელოდა, მაგრამ „ზეცაზე ზეცას“, ვარსკვლავების — „მარადისობის ჭუჭრუტანების“ კიაფს ჭვრეტდა სულის თვალთ (მოსწყდა) (16, 158).

„ლექსის მეუფეს“ აწამებდა უკულმართი თანამედროვეობა, გამოდარების, შემოქმედებით გახარების იმედი არ ჰქონდა: „გადაიღლება გული დარდებით, გულმა დამინყო ცემა და წნევა, მე ქვეყნად რაღას გამოვიდარებ, ბედნიერება რას დამენევა“ (ჩემს ნუკრიას) (16, 49).

მღვიმეში დავანებული, „სისხლნარწყევი“ პოეტისთვის ვერაფერი ნუგეში იქნებოდა „სიკვდილის მერე უკვდავება და სიბედნიერე“ (სამხარზე) (15,33).

მიწიერთა გადასახედიდან ბედისგან დანყველილი, „ბედურგები“ იყო, რაც უძლიერებდა ეჭვებს, საკუთარი შემოქმედების ობიექტური შეფასების უნარს აკარგვინებდა (თვალნაცემი ქანდაკება) (16, 132).

ხანდახან ფანჯრებს კეტავდა, რომ არ ენახა ცოცხლადვე მიწაში „ჩათხრილნი“ და თავის ოპონენტს მიმართავდა: „...შენ კი იდექი მანდ გლახასავით, უმზირე ხალხის ბედნიერებას და უკაკუნე კოდალასავით ვრცელ და ფუტურო ქვეყნიერებას“ (პასუხი) (16, 222).

მუდმივად აფორიაქებდა მარადიული კითხვა: „სად არის ნიკო ბედნიერება, სად მივალთ, ძმაო, სად ველტვით ნეტა?“ (საით, ვინ იცის?) (16,217).

ადამიანები „ქინქლებივით“ დასტრიალებდნენ „ვერაგ საწუთროს“ წუნუნით, ხოლო მისი ბრბოსგან გამოცალკევე-

ბული პერსონაჟი „ანთებული გულით“ დადიოდა თავის მეორე მესთან და ბედნიერი იყო მის სიმღერებში ანთებული სანთლებით და ჩირაღდნებით: „... ანთებულ გულში დადის მუდამ თავისი ჩრდილით, ანთებულ სხეულს დააქვს ხოლმე ბედნიერება... ჩემს სიმღერებში შეანთებენ საუკუნენი სანთლებს, ჩირაღდნებს, ფეხაკრეფით, ჩუმი ზმანებით“ (დაჯდება მარტო) (16, 215).

„დიდებას“ „მტრულად“ უმზერდა, „არ ნუხდა უკვდავებისთვის“ (ვერ იშორებდი სევდის კრაზანებს) (16, 139)., სხვათა წარმავალ ბედნიერებას ისევ თავის უბედურებას ამჯობინებდა: „...იქნებ ის სჯობდა, რომ ასეთი უბედური ვარ“ (ისევ ვილოცებ, იქნებ ღმერთმა მაინც მიშველოს) (... 118).

კაცში კაცს ვერ პოულობდა, საოცნებო ქვეყანა არსად ჩანდა და არც გათენება უნდოდა, არც ბედნიერება: „...კაცში კაცს ეძებთ, არ გეზარებათ? ინამეთ ღამე და ნანგრევები. სად არის სადა... ქვეყნიერება? როგორ არ მინდა, რომ ხვალ გათენდეს, როგორ არ მინდა ბედნიერება“ (სად არის სადა?) (16, 53).

„წყევლისფრად სავსე უსაზღვროებას“ თავისი მრევლის გადარჩენას ევედრებოდა, „ბედნიერებას სთხოვდა ნაპრალებს“, „ბნელი ღამეების“ ბინადარი დედამიწის „ავდარს“ გლოვობდა, ესმოდა თეთრი ძაღლების ყმუილი, სამრეკლოს დუმილი (გზათ-ვალალობა) (16,54-55).

„აქერცლილ მინიატურებში“ (16, 72-73) „დასაქცევ დედამიწაზე“ ბედნიერებას გამობდა, ბედს არც ეძებდა, ქარის თანამგზავრს თითქოს ქარისთვის გაეტანებინა ყველაფერი და ეცინებოდა ფასდაკარგულ სიცოცხლეზე: „...ვეკამათები კენჭებს გზადაგზა, სიცოცხლეს მაინც რა არ სჯობიან, რომ ამ დასაქცევ დედამიწაზე ბედნიერებაც დასაგმობია... დე, ყველაფერი ქარმა წაიღოს, ჩვენ ბედი მაინც არ გვიძებნია. რამდენჯერ ქარში ქარს გავყოლილვარ, რამდენჯერ უცბად ჩამცინებია“ (გული და ჯანღები) (16,70).

ბახტრიონივით მაღალი ოცნებით გადაიადებული ამბობდა: „...სულ არ ვნატრობდი კაცის ფერებას, მჯერა და ვი-

ცი, კუბოს ფიცრამდე მე შორს დავრჩები ბედნიერებას“ (გაყრა) (16, 91).

„...შენ ის კაცი ხარ, ვისაც არ ეყო გზებ მიუვალი ბედნიერება“, მიმართავდა თავისი ლექსის ლირიკულ პერსონაჟს (ორნი) (16, 82-83).

ენატრებოდა ამაღლება „ნუთისოფლიდან უკვდავებამდე“ (16, 95).

„...გარეთ ქარი დგას ფეხის ცერებზე, უკან რად იხევეს ბედნიერება?“ კითხულობს პოეტი ლექსში „შენ გიგროვებდი მთვარის ბულულებს“ (16, 232).

შთაგონების ცეცხლში გახვეული პოეტი გაუთენარი ღამეების გათენების, შემოქმედებითი ბედნიერების მოლოდინში იყო: „...შენი არ ვიცი, მე დავითენთე, გულმკერდში ცეცხლის ბული მერევა, ნუთუ ოდესმე არ გათენდება, ნუთუ არ მოვა ბედნიერება?“ (16, 238).

ნიკო სამადაშვილის ნამდვილი ბედნიერება და მოწოდება იყო პოეზია, თუმცა „ვერაგი ბედი“ არ სწყალობდა, თანამედროვეობა ვერ ამჩნევდა მისი „ფიქრების წარღვნას“, ის როგორც პოეტი, იყო არა შემოქმედებითი „ბედნიერების ხასა“, არამედ ჭეშმარიტი ოსტატი, თუმცა სჯეროდა, რომ მომავალი აუცილებლად დაინახავდა მისი პოეზიის მკათათვეს: „მე ჩემთვის ვწერდი, თუმცა ზოგჯერ ძირს მეპნეოდა ეს დასაქცევი ნაწერები-მკერდის ვედრება. შენს დაყვავებას ხშირად როდი ვეპუებოდი, ხასად არ მსურდა რომ ვყოლოდი ბედნიერებას... გადაყრილ ნიბებს ატივტივებს ბედი ვერაგი — თვალი ვერ მოჰკრეს, ისე შეწყდა ფიქრების წარღვნა და ტალღებიდან აქორჩილი ქარის პერანგი... ვილაც მომნახავს, ჩემი ცოდვით ჩაიფერფლება“ (სიმღერები გამოქვეყნებულიდან) (16, 258).

ნიკო სამადაშვილი ფასკუნჯს უწოდებდა ერეკლე ტატიშვილს და თუმცა მისი თანამედროვეობა არათუ არ აფასებდა, არამედ სდევნიდა ამ ფართო თვალსაწიერის შემოქმედს, ნიცშეს მთარგმნელს, პოეტს სჯეროდა, რომ უსულგულო დროებისგან დაფერფლილი მოაზროვნე ფასკუნჯივით

აღდგებოდა და ღირსეულ ადგილს დაიკავებდა რჩეულ მოაზროვნეთა შორის.

„ფერისცვალების“ ავტორი გულით დაატარებდა ნაადრევად გარდაცვლილი მოძღვრისა და მეგობრის ხატებას და „არნახულ ბედნიერებად“ მიაჩნდა ამ ფასკუნჯის „ცხედრის“ თავის სულში დავანება, ასევე სანინდარი საკუთარი მკვდრეთით აღდგომისა: „...ჩემში ფასკუნჯის ცხედარი ბუდობს, არნახული ბედნიერება“ (სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს) (16,10-11).

ბედნიერებაზე საუბრობს პოეტი ლექსში „როცა შევხვდებით, მეგობარო (16,219).

სივრცეში ამაღლებულ პოეტს ბედნიერებად მიაჩნია „და“, რომელიც გაიგივებულია იასთან: „მე რომ დავკარგე მისამართი ქვეყნიერების, სივრცეებს შევრჩი, ვით ტიტველი და მანანალა. შენა ხარ, დაო, ჩემი დიდი ბედნიერება და ჩემი ხელით აკრეფილი იების ღალა“.

„ღის“ სიმბოლური სახე არსებობას იწყებს სოლომონის „ქებათა ქებიდან“: „...მე მძინავს, გული კი მღვიძარეა ჩემი. აჰა, მესმის ხმა ჩემი მეტრფისა, რომელიც რეკავს: გამიღე კარი, დაო ჩემო, სატრფოვ ჩემო, მტრედო ჩემო, უბინოვ ჩემო“ (ქებათა ქება) (5,2).

იის სახე მარიამ ღვთისმშობელს მიემართება. ვახტანგ მეექვსის „სატრფიალონის“ მიხედვით, ჩვენი ზეციური დედა არის „უბინოებით შემკული ია“.

ნიკო სამადაშვილს ბედნიერებად მიაჩნია „ღის“ და „იის“ სახეში მოაზრებულ ღვთისმშობელთან სიახლოვე, რომელიც არაერთ ლექსში მოიხსენია მონინებით.

პოეტის ბედნიერება არ განისაზღვრებოდა ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის საოცნებო მატერიალური, წარმავალი საგნებისადმი მისწრაფებით, მისთვის ჭეშმარიტი სიხარულის მომნიჭებელი იყო სულიერებით, გრძნობიერებით გამორჩეული, სანთლებივით, ჩირაღდანვივით მანათობელი სიმღერები: „...ანთებულ გულში დადის მუდამ თავისი ჩრდი-

ლით, ანთებულ სხეულს დააქვს ხოლმე ბედნიერება... ჩემს სიმღერებში შეანთებენ საუკუნენი სანთლებს, ჩირაღდნებს, ფეხაკრეფით, ჩუმი ზმანებით“ (დაჯდება მარტო) (16,215).

ვაჟა-ფშაველასთვის ბედნიერება იყო სამშობლო, სიყვარულის მსახურება, სხვისთვის ტანჯვა (არავის არ გემღუროთ) (18, 215-217).

„აზრი სწორი და შრომა მედგარი, ბედნიერების მოსაპოვებლად ერთი სახსარი მხოლოდ ეგ არი“ (ნვეთი და ლოდი) (18, 244- 246), ფშაველი გენიოსი წინამორბედის მოსაზრება გათავისებული ჰქონდა ნიკო სამადაშვილს.

„ბედნიერებით გამოწვეულ უბედურებაზე“ საუბრობდა გალაკტიონი (შემოდგომის დღე), ბედნიერების საზღაურზე ამახვილებს ყურადღებას ჩვენი თანამედროვე ნიჭიერი პოეტი და მეცნიერი მარინე ტურავა: „ყველაფრისათვის უნდა გადაიხადო: ბედნიერებისთვის- უბედურებით, სიყვარულისთვის- ტკივილით, წარმატებისთვის-შურით, თვითმკმარობისთვის- მარტოსულობით, სითბოსთვის -გულგრილობით, ახლობლებისთვის -გლოვით, სიცოცხლისთვის -ლექსით“ (19,54).

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ილია ილფი, ევგენი პეტროვი, თორმეტი სკამი, ოქროს კერპი, თბ. 1966
2. ხოსე ორტეგა ი. გასეტი, მასების ამბოხი, ესპანურიდან თარგმნა ბაჩანა ბრეგვაძემ, „ხომლი“, თბ. 1993
3. ზვიად გამსახურდია, დილემა კაცრობრიობის წინაშე, თბ. 1995
4. მარკუს ავრელიუსი, ფიქრები, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა, წინასიტყვაობა და შენიშვნები დაურთო ბაჩანა ბრეგვაძემ, „საბჭოთა საქართველო“, თბ. 1972
5. სიცოცხლე მოდის სიცოცხლიდან, მისი ღვთაებრივი მონყალეა ა.ჩ. ბჰაკტივედანტა სვამი პრაბჰუპადა, კრიშნას ცნობიერების საერთაშორისო საზოგადოების დამაარსებელი-აჩარია, თბ. 1992
6. ბჰაგავად-გიტა, ინდური ლოტოსი, თარგმნა, შესავალი და კომენტარები დაურთო თამაზ ჩხენკელმა, „ლიტერატურის მათიანე“, თბ. 2006
7. შრიმად ბჰაგავატამი, სიმღერა მეორე, „კოსმოსური გამოვლინება“, მისი ღვთაებრივი მონყალეა ა.ჩ. ბჰაკტივედანტა სვამი პრაბჰუპადა, კრიშნას ცნობიერების სარეთაშორისო საზოგადოების დამაარსებელი-აჩარია, თბ. 1992
8. ლაო ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი ლერი ალიმონაკის, „საბჭოთა საქართველო“, თბ. 1983
9. ფრიდრიხ ნიცშე, ესე იტყოდა ზარატუსტრა, გერმანულიდან თარგმნა ერეკლე ტატიშვილმა, თბ. 1993
10. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II, თბ. 1990
11. იოჰან ვოლფგანგ გოეთე, ლექსები, თარგმნილი ხარიტონ ვარდოშვილის მიერ, „საბჭოთა მწერალი“, თბ. 1952
12. გალაკტიონ ტაბიძე, პოეზია, გამომცემლობა „პალიტრა L“, 2011

13. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ. 1985
14. ანა კალანდაძე, ლექსები, „მერანი“, თბ. 1982
15. ტერენტი გრანელი, ლექსები, წერილები, ჩანაწერები, „პალიტრა L“, თბ. 2012
16. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, „ლიტერატურის მათიანი“ თბ. 2004
17. რუსუდან ნიშნიანიძე, ნიკო სამადაშვილი, მეოცე საუკუნის ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან, თბ. 2000
18. ვაჟა-ფშაველას ხუთტომეული, ტ. 3, პოეზია, ლექსები, „პალიტრა L“, თბ. 2011
19. მარინე ტურავა, სოხუმი-თბილისი, „ჩვენი მწერლობა“, თბ. 2019

სიკვდილის პრობლემა — „ვიცი, სულ მალე დავიღუპები“

სიკვდილი კაცობრიობის მარადიულ, ბოლომდე გაუცნობიერებელ პრობლემათა რიგს განეკუთვნება. სიცოცხლის წარმავლობაზე, სიკვდილზე ფიქრი განუშორებლად თან სდევს როგორც ველურ, ისე განათლებულ ადამიანს.

სხვადასხვაგვარია ამ პრობლემასთან მატერიალისტის და იდეალისტის დამოკიდებულება. მატერიალისტები მხოლოდ მინიერი, პრაგმატული ინტერესებით, ნივთის, სიმდიდრის მოხვეჭის სურვილით ცხოვრობენ, მათთვის უცხოა სულიერება, მომავალი განკითხვის შიში, სულის უკვდავების რწმენა და ამიტომ ცოდვის მორევში ეფლობიან.

იდეალისტებისთვის ადამიანი სხეულის და სულისგან შედგება, სწამთ ხორცის წარმავლობა, სულის მარადიულობა და ცდილობენ მაღალზნეობრივი ცხოვრებით დაიმკვიდრონ სასუფეველი.

წმინდა წერილი გვასწავლის: „ხორცის საქმეები აშკარაა: ეს არის სიძვა, უწმინდურება და თავაშვებულობა, კერპთმსახურება, მისნობა, მტრობა, ჩხუბი, შური, რისხვა, შულელი, უთანხმოებანი, მწვალეობა, სიძულვილი, მკვლელობა, ლოთობა, გაუმადლობა და სხვა. ამის ჩამდენნი ღვთის სასუფეველს ვერ დაიმკვიდრებენ.

„ხოლო სულის ნაყოფია: სიყვარული, სიხარული, მშვიდობა, სულგრძელობა, სახიერება, სიკეთე, ერთგულება, სიმშვიდე, თავშეკავება-ამათ წინააღმდეგ არ არის რჯული“ (პავლე მოციქული, გალატელთა, 5, 19-23) (1,411).

ბუდიზმი, აღმოსავლური ფილოსოფია გმობს სიმდიდრის მონობას და უპირატესობას ანიჭებს რწმენას, ზნეობას, სიკეთეს.

ლაო-ძის „დაო დე ძინის“ მიხედვით, „უკვდავია სული უწმინდესი“ (180,16) (2).

„დაოს მფლობელი მრავალყამიერია, გვამი იხრწნება,

სული-უკვდავია“ (188,40)(2).

ეგვიპტური და ტიბეტური მკვდართა წიგნები, რომელთაც გარდაცვალების სახელმძღვანელო ჰქვია, გვაუწყებს, რომ ადამიანები ამქვეყნადვე ემზადებიან სიკვდილისთვის.

დანტეს „ღვთაებრივ კომედიაში“ გარდაცვლილები ღვთაებრივ სამსჯავროზე წარდგებიან, განიკითხებიან და ცოდვილები ჯოჯოხეთში, ხოლო წმინდა სულის ადამიანები სამოთხეში ხვდებიან.

„უნდა ვწეროთ სიკვდილზე, უნდა ვიფიქროთ მასზე, არანაკლებ იმისა, ადამიანები სიყვარულზე რომ ფიქრობენ“, აცხადებდა მიხეილ ზოშჩენკო (3,213).

მოპასვანს აძრწუნებდა, რომ ორმოცი წლის დიდი შემოქმედებითი შრომის საფასური „მხოლოდ ხრწნილება, მატლი და მიწა“ უნდა ყოფილიყო (3, 214-215).

ცხოვრების საზღაური „კუბო და ორმო“ იქნებოდა და არა ჯილდო, აი რა საფიქრალი აკვიატებდა ექიმ რაგინს ჩეხოვის ნოველაში „პალატა №6“ (3,78).

სიკვდილის გაშინაურებისკენ, „სიკვდილზე გამუდმებული ფიქრიკენ მოგვიწოდებს მიშელ მონტენი, რადგან მიაჩნია, რომ სიკვდილზე ფიქრი სიცოცხლის წესის მიგნებაშიც გეშველის“, ხოლო სიკვდილის შიშის დაძლევის საშუალებად მიაჩნია იმის შეგნება, რომ სიკვდილი, „ახალი სიცოცხლის დასაბამია“ (ცდები) (4,11).

ფრენსის ბეკონის აზრით, „სიკვდილის შედეგად ადამიანი ყოველდღიურობას სცილდება და გარდაისახება უფრო მაღალი არსებობისთვის. ... სიკვდილი მოკეთეა ჩვენი. რაკი სიკვდილი გარდუვალია, სანატრელია სიკვდილი არა წინაშე მტერთა, არამედ მოყვასთა შორის“ (სიკვდილის თაობაზე, თარგმანი გია ჭუმბურიძის, (4, 265, 266).

ჭეშმარიტი პოეზია, სიცოცხლესთან ერთად, სიკვდილის რაობასაც აცნობიერებს: „არ ვარ მეხოტბე მარტოოდენ სიცოცხლის გრძნობის, სიკვდილის ტრფობაც შემიქია, მიდიდებია“, ამბობდა უოტ უიტმენი ლექსში „ჰიმნები სიხარული-

სადმი“ (5, 36).

შარლ ბოდლერის სტიქია იყო მოგზაურობა ჰადესში, მიჯნურთა, უპოვართა, ხელოვანთა სიკვდილის გაცნობიერება. ტრაგიზმის დაძლევას ახერხებდა პოეტი სულის უკვდავების, გარდასხეულების თეორიის რწმენით (6,34).

ნიცშესთვის „ყველა საფლავთა მმუსვრელია ნება“ და „სად საფლავნი ჰგიებენ, ჰგიებენ აღდგომანი“ (7,88).

შოთა რუსთაველმა დაგვმოდღვრა: „ცდების და ცდების, სიკვდილსა ვინ არ მოელის წამისად“, „სჯობს სიცოცხლესა ნაზრახსა სიკვდილი სახელოვანი“.

„არც კაცი ვარგა, რომ ცოცხალი მკვდარსა ემსგავსოს“, მოგვძახის ნიკოლოზ ბარათაშვილი.

„ღმერთმა გიშველოს სიკვდილო, სიცოცხლე შეენობს შენითა“, — ასე ესახება სიკვდილ-სიცოცხლის მარადიული გამოცანა ვაჟა-ფშაველას.

კონსტანტინე გამსახურდია სიკვდილს „ჩვენი ცხოვრების იდუმალ ეტრატზე აღბეჭდილ მეშვიდე ბეჭედს, ჩვენი სულის უკანასკნელ წრთობას, უკანასკნელ ომს, მოუცილებელ მებაჯრეს“ უწოდებდა და „მაღალი გრძნობის სახელით“ სიცოცხლეშივე სიკვდილთან შეხვედრაზე საუბრობდა.

„სიკვდილს მე როდი შევუშინდები, იგი ძმა, მუდამ ჩვენს მხარეზეა, მე მეშინია იმგვარ სიცოცხლის, სიკვდილს რომ ჰგავს და უარესია“, აცხადებდა გალაკტიონი, რომელმაც შეიგრძნო „სიო, სიამქვეყნიო და საამსოფლო“, დაინტერესდა „ყოფნის და არყოფნის წიგნებით“, შექმნა თავისი „შავი წიგნი“ და „ვარდისფერი სიკვდილის“ გზაზე „შუქთა კამარას“, „დიდ საიდუმლოს“ მიესალმა.

ტერენტი გრანელმა მოიახლოვა და გაიშინაურა სიკვდილი, ინამა სულის მარადისობა და „მესამე გზას“ მიაპყრო მზერა. პოეტს სამშობლოდ ესახებოდა „ლაჟვარდები ცისფერი“. „სიკვდილია სიცოცხლეზე მეტი“, გვარწმუნებდა „მემენტო მორის“ ავტორი.

ცნობილია ეგვიპტელების მაგალითი, რომელთაც დღე-

სასწაულის დროს, საუცხოო საქმელ-სასმელთან ერთად, დარბაზში შემოჰქონდათ მუმიის შექაჩილით: „მემენტო მორი!“ — გახსოვდეს სიკვდილი!

ტერენტი გრანელმა სწორად ამ სიტყვებით გააფრთხილა მტარვალნი, რომელთაც ექვსი ათასი პატრიოტი ქართველი დახვრიტეს 1924 წლის აჯანყებაში მონაწილეობისთვის.

სიკვდილთან მომზადებულ შეხვედრაზე საუბრობდა მიხაილ ზოშჩენკო, რომელსაც სანერ მაგიდასთან ეკიდა სოფოკლეს ლექსი: „ღვთის წყალობაა არგაჩენა ამ ქვეყანაზე, მაგრამ თუ მაინც დავინახეთ ჩვენ მზის ნათელი, დაბრუნდი მეთქი, ო, დაბრუნდი იმავ ბილიკით არარსებობის და არყოფნის მშობლიურ ქერქვეშ“.

მერაბ კოსტავას მიხედვით, სიკვდილზე ფიქრით დაუნჯებული სიბრძნეა ამაღლების სანინდარი, ამიტომ „სიკვდილზე ფიქრებს“ „სიბრძნის დედას“ უწოდებდა (შიმშილობა) (8,133).

ზოშჩენკოს მოწინებას აღუძრავდა ბაირონის სტრიქონები: „განჭვრიტე ყველა სიყვარული ნეტარ თასებით, ყოფნის ნადიმზე რომ შეგისვამს — ნუთუ გეყოფა? ვინც გინდა იყავ, დამერწმუნე, ერთიც არსებობს ყველაზე დიდი სიხარული — არარსებობა“ (3, 214-215).

ნიკო სამადაშვილი შეგუებული იყო სიკვდილის გარდუვალობას და მომზადებული იყო ჰადესში გასამგზავრებლად...

ეს მომზადება გულისხმობს ზნეობრივი სინმინდით ცხოვრებას, ლოცვას, შიშის, შეშფოთების დაძლევას დიდი სულიერი ძალით.

პოეტის ყურადღების არეალში ექცეოდა ადამიანის ცხოვრების ყველა სტადია, სიკვდილთან მრავალგვარი მიმართება, განსაკუთრებით ამა ქვეყნის სათავეში აღმოჩენილ მტარვალთა არაადამიანური დამოკიდებულება არამხოლოდ რიგითთა, მასების მიმართ, არამედ გამოჩენილ მოაზროვნეთა დევნა-დამცირება და სიცოცხლის ხელყოფა განსაკუთრებით კრიტიკულად მოაზროვნე, მამხილებელი, დინების წი-

ნააღმდეგ მავალი შემოქმედებითი პიროვნებებისა.

ნიკო სამადაშვილი ხშირად პირველი პირით საუბრობს ამ მტკივნეულ პრობლემაზე, ხან გამოგონილ სახეებს მიმართავს, მაგრამ აშკარაა, რომ პირადი ტანჯული ბიოგრაფიაა იმ შემზარავი მხატვრული ფაქტების შთამაგონებელ-მასაზრდოებელი, რომელიც გულგრილად ვერაფრით დატოვებს მკითხველს. მის პოეტური სამყაროში შეხვედრა გვინვეს სიკვდილის მომლოდინე, გაღმა სამყაროში გასულ თუ მარადიულობასთან ნაზიარებ პერსონაჟებთან.

ამოსავალია სიკვდილ-სიცოცხლის კანონზომიერების აღიარება: „...რა ვუყოთ მერე, ვინლა არ წავა მიწისკენ, მაინც მეფობს სიკვდილი“ (სიზმრების ნაღვერდალი) (9,149).

მიღმური სამყაროს შემზარავი სურათია ლექსში „დამშვიდობება და სინანული“ (9,211): „... შენ კი მიწის ქვეშ შემოგაგდებენ ხელილლიაში კუბო ამოჩრილს. წყვდიადი მძიმედ დაუშვებს ფარდებს, შეწყდება ფერად ჭინკების სრბოლა, სულს შეგიხუთავს ძეძვივით დარდი და ჯოჯოხეთის პირქარი ხრჩოლა... თვალს შეგავლებენ ქვესკნელის წყლები. წინ ჩაგივლიან მკვდრები კრუსუნით“.

წარმავალ სასუთროში ადამიანები ქინქლებს ედრებიან“: „ჩვენ ქინქლებივით დავტრიალებთ ვერაგ სასუთროს და საფლავებზე შემხმარია ხალხის წუნწინი“...

„სასაფლაოა ეს ვერაგი მთელი სამყარო“, წინაპართა დარად ასკვნის გულგასენილი პოეტი (ტყე აშრიალდა, აშრი-აღდნენ ჩემი ფიქრებიც) (9,119).

„ეს დედამიწაც ბოლოს და ბოლოს, ხომ რაღაც დიდი სასაფლაოა“, (იცოდეს ღმერთმა) (9,224), აკვიატებია პოეტს სასაფლაოს ხილვები.

„ადამიანი მტკერია“, ამიტომ ბუნებრივად აემგზავრება „სამიწე დარდი“ (მანანა ქართველიშვილი) (9,143).

გამომდინარე აქედან, საკუთარი ცხედრის წინასწარი ხილვები ბუნებრივია: „... ისე დავდივარ ამ ქვეყანაზე, თითქოს საკუთარ ცხედარს მივყვები“ (ჩემი პორტრეტი) (9,223).

არარაობაზე, საფლავებზე ფიქრი არ შორდება პოეტს: „არარაობა მიზიდავს უღრანს, იქ არც მთვარეა, არც ლაჟვარდები, წარმავალობა დაიწყებს ღრენას და იკვილებენ თვით საფლავები“ (ზმანება ზამთარში) (257).

არც უპატრონო, „ქარის ფეხებით“ დატკეპნილი საფლავი რჩება შეუმჩნეველი (კაცო, სადა ხარ?) (9,231).

ტკივილს იწვევს კავშირის განწყვეტა ორ სამყაროს შორის, უჭირისუფლო საფლავები: „...წისქვილთან ჩუმიად მიწვება ქარი და შემინახავს ბედის ანაბარს“ (მოვკვდები, წავალ, ვინ მომიგონებს“ (9,123).

ქარია ქუჩაში დაღუპული ადამიანის ჭირისუფალი: „ის ჩამოვიდა ჩემთან ტირილით, ქარს უპოვია გზაში მკვდარიო, იქ ქვებთან ეგდო გამტყდარი სტვირი, ელავდა ღამე და ავდარიო“ (9,226).

შფოთვით, დარდით, წმინდა ოცნებით გარდაცვლილ, სფინქსად დასახულ მიცვალებულს ისევ ქარბუქი მიაყრის ქვიშას, ქარი ჩაატანს საფლავში ბუმბულს: „...დაგეკვებება შფოთვა და დარდი, ოცნება წმინდა, გზა მიუვალი სფინქსის ზუზუნში იდგება ქეშად. მკვდარს დაგეყრება თებერვლის ნავლი და ქარბუქისგან მიყრილი ქვიშა. ქარი საფლავში ჩაგიგებს ბუმბულს, სიმსივნით გული გაიბერება, შენს თავის ქალას, ჯირკთან მიგდებულს, მინდვრის ბალახი გამოერევა“ (როცა ბალახი ამოვა) (10,17).

ლექსში „ერთი კიდევ, თუ ღმერთი გნამს“ (9,28-29) ისევ ქარი და სანთლებია გარდაცვლილის ჭირისუფალი: „ის დაილუპა ქარში ქვითინით, ენთო სანთლების ქათინაური“.

არა ბუნებრივი სიკვდილით გარდაცვალება, არამედ ნაადრევი დაღუპვა ამგლოვიარებს პოეტს: „ძლივს ახურებდნენ სივრცეთა თონეს, ის დაილუპა და გრიგალებმაც ვერ უპატრონეს“ (გადამეყრები, ერთად წავალთ) (9,241).

ჭირხლში, წვიმაში „ბალდახინები... ცეკვავდნენ თეთრ მარმაშებით“ (მოგონება და სინანული) (11,109).

პოეტს ესმოდა „საფლავების კივილი“, წარმართების

ღრენა, პლანეტის ღრიალი და „გადაშენების შიში“ იპყრობდა (უკუღმართობა) (9, 257).

გაუხარელი ცხოვრება თვითმკვლევლობის სურვილს ბადებდა: „...მსურდა მომეკლა თავი უდანოდ“ (ფილტვების სიყვიითლე) (9,64).

ბოროტი ადამიანი გველებით სავსე ქვესკნელში ხვდება, წარმავალ ნუთისოფელში გარდაცვალების შემდეგ კი ისევ შეშლილთა ცეკვა-გნიასია: „როცა სულს ლევდა, უკანასკნელად ბოროტ თვალებით გახედა ველებს. გაღმა უკუკლმა ეგდო ქვესკნელი და შიგ სისინი გაჰქონდათ გველებს. დაუმარხავი გვამივით ყარდა, ქარი სუნთქავდა ხანგამოშვებით, წარმავალობის ტიალ ყორესთან ისმოდა ცეკვა შეშლილ ქოშებით“ (სამანი) (9, 130).

პირდაპირ საშინელების ესთეტიკაა ლექსი „გამხმარი კაცი“ (11,44): „თავის ქალაში მწვანე ხვლიკი შეძვრება ღამე, ძვლებზე შემხმარი დაფიქრება მოენონება და მატლებდახრულ თვალებიდან გახედავს ბალებს“.

პოეტის მწუხარებასთან თოვლი და პანაშვიდები ასოცირდება: „და კვლავ ბარდნიდნენ ჩემს მწუხარებას თოვლი და მკრთალი პანაშვიდები“ (დაუმთავრებელი ბარათი) (9,214).

უპატრონოდ, უგულისყუროდ იღუპებიან არამხოლოდ ბრბოს, მასების წარმომადგენლები, არამედ აბუჩად არიან აგდებული ფიქრიანი მლოცველები: „...ფიქრების ზვინი, ლოცვები. ჩაჰკლა აბუჩად ბედის აგდება და დაიღუპა თებერვლის ღამეს, ქურაში, ჭოჭში, ძვლების ამარა. დილით ლოთებმა ლანძღვით დამარხეს, როგორც პირუტყვი, როგორც მეძავი“ (გახსენება) (9,183).

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში ძალზე დიდი ადგილი ეთმობა პიროვნებისა და საზოგადოების, კონკრეტულად შემოქმედისა და ხელისუფლების მიმართებას. პოეტის თვალთახევით, ჭეშმარიტი ხელოვანი, უპირველესად, რელიგიურია, ამასთან, არა მედროვეთა ფეხის ხმას აყოლილი, არამედ ოპოზიციონერი, გონებაშეზღუდულ, ამა ქვეყნის სა-

ჭეთმპყრობელთაგან მოუთვინიერებელი, სამშობლოს, მარადიული იდეალების, ჭეშმარიტების ერთგული მსახური, რომელსაც გასიგრძეგანებული აქვს წარსულის, ანმყოს პრობლემები და მომავალში უტყუარი ჭვრეტა ხელენიფება. ასეთ ოსტატს კი არასოდეს სწყალობენ სახელმწიფოს სათავეში მოქცეული ტირანები.

ნორმალურ სიკვდილს და გასვენებას მხოლოდ მედროვეთ, ეპოქის ფეხის ხმას აყოლილთ აღირსებდნენ, ხოლო ვინც ქედს არ უხრიდა დიქტატორთ, სიკვდილშიც გამოარჩევდნენ: „იმას სიკვდილიც არ ჩააცეცხლეს, კუბოში კიდეც ნატრობდა სიკვდილს. ის არ ცეკვავდა ფეხის ცერებზედ, არც ყურს უგდებდა ეპოქის ჭიდილს“ (ღვინის სარდაფში, ანთებულ კვარზე). (9, 200).

ნიკო სამადაშვილი ვერ იგუებდა მტარვალთა ბორკილს, ჯაჭვს, რის გამოც, მუდმივად ცუდად იყო მიზანში ამოღებული და, ბუნებრივია, სიკვდილის პირამდე მიყვანილი პოეტი საკუთარი ბიოგრაფიის მაგალითზე წარმოაჩინდა ვაიადამიანთა სისასტიკეს. ვაიხელისუფალნი ყველანაირად ცდილობდნენ დაეჩქარებინათ ყველა ჭეშმარიტების მსახურთა სიკვდილი.

პოეტს ანუხებდა არა ულმობელი წუთისოფლის მიტოვება, არამედ იმ დიდი, ღვთისგან მომადლებული სათქმელის სიკვდილით შეწყვეტა: „... ჩრდილივით იდგა წუთისოფელი, კაცი სტოვებდა ქვეყნიერებას, მისტერიების ჟამთა მფლობელი, ეს როდი ჰგავდა გარდაცვალებას, ეს სიმღერების შეწყვეტა იყო“ (სასუფეველში რეკდნენ ბნელ ზარებს) (9,104).

ასეთი შემზარავი სურათები მეორდება ლექსში „ის კიდეც სწერდა ლექსებს“ (9,26): „... მე მივდიოდი, სადღაც კანდელი იწოდა ჩუმად, წვითა და დაგვით, საკუთარ კუბოს მხარზე ვიდებდი, შიგ კი ესვენა ეს ჩემი გული... ხან გრიგალები მართმევდნენ ცხედარს, ყრუ აღმართები ყალყზე დგებოდნენ, მუხლი მწყდებოდა ქარების მხედარს, სადღაც ღვთისმშობელს ვეცოდებოდი. დარდი მკორტნიდა უკურნე-

ბელი, თითქოს სხეული დაეხრათ ჭიებს, ღამეს მოვცილდი, ტიალ უკუნეთს და განთიადებს ვერ დავენიე“.

ისევ ქარიშხალი, ცხედარი და კუბოა ცოცხლად დამწვარი პოეტის ფიქრთა თანამდევი ლექსში „ერთი კიდევ, თუ ღმერთი გნამს“ (9,28-29): „ქარიშხალი... წაიღეთ კუბო, მომწყვით ცხედარს, მინდა ვენამო, ვინოდე ცოცხლად, ასწიეთ კუბო, უთხარით დედას, შიგ ჩავდეთ შენი ყვავის ბახალა, მაგრამ იქაც კი ვერ მოისვენა, წამოიჭრა და გასწია სადღაც. ის გაჰყვა ზევით ქარების ბლლადუნს და დაიღუპა ქარში ქვითინით. აქ ცარიელი კუბო ტიროდა, ენთო სანთლების ქათინაური“.

ეს საზარელი ხილვები აქცენტს უკეთებს იმ ჭეშმარიტებას, რომ მაღალი აზრი კუბოში, მინაში ვერ დაიმალება, ის ფიზიკური გარსისგან განსხვავებით, მარადიულია.

განუმეორებელი ტკივილების გამონვევია არა მხოლოდ უსაფლავობა, არამედ ლექსის მეუფის შეგნებული იგნორირება: „განუკითხავად მარტო მოვკვდები, მარტო ვიყავი. საკუთარ კუბოს მე გავასვენებ: ნუ მოიგონებ წამებულ პოეტს, ვინც გრიგალებმა დაანაფოტეს, ვის სიმღერებზე წარი დაამყნეს, ლექსის მეუფე დასცეს და გარყვნეს. ნუ მომიკითხავ, დამწყველეს მგონი, ჩემს სამარესაც ველარ იპოვნი“ (მივდივარ, ჩუმად გავცქერი ველებს) (9,36).

„რა საჭიროა სიკვდილის მერე უკვდავება და სიბედნიერე“, აცხადებს პოეტი.

მგლების, ნიანგების გარემოცვაში მოხვედრილი, საფლავზეც უარს ამბობს: „...ანდა საფლავიც ნეტა რად მინდა, ილაზლანდარონ მომაკვდავებმა, ზედ დამაყარონ ნუნკი შენდობა, გადამიარონ ღამე დათვებმა. ან ჯიბგირებმა მომინახულონ, ყომარი გახსნან იქვე, მწვანეზე. მივალ, მივდივარ მოკლული დარდით, შეკუმშულ გულში ათევს ზამთარი, იტყვიან, მოკვდა შავი სახადით, მოვიდა, იყო, ეხლა არ არის“ (რა საოცარი ყოფილა ყოფა) (9,39).

„წინაგრძობაში“ (9,56) უღირს გასვენებაზე კეთდება

აქცენტი: „...გამასვენებენ მათხოვრები გასვრილ ხელებით... მთვრალი ყორანი გრძელ ბრჭყალებზედ დაითვლის წამებს. გათხრილ საფლავეში ჩაძვრებიან საყდრის გველები“.

პოეტი, რომელიც უზენაესს ხედავდა სულის თვალთ, ვიგინდარების სამიზნე გამხდარიყო: „მზე გადიოდა ცას ბორანივით, ტყეში შიშველი ქარი ჰკიოდა, ლექსს იძახოდა ხიდან ყორანი, ქრისტე მოჩანდა საიქიოდან. ...სადღაც ეპოვნათ კუბო ჯიბგირებს და მიენერათ ზედ ჩემი გვარი“ (წარწერა) (9,197).

საკუთარ დალუპვას წინასწარ გრძნობდა და უკანასკნელი წუთების მოლოდინში ისევ მაცხოვრის მარადიულობაზე ფიქრობდა: „... დავილუპები ისე, როგორც შეჭვერის ოხერს, მების კივილი ზარდამცემი ნავა-წამოვა, საუკუნეებს მაცხოვარი გაჰყვება მეცხრედ, საუკუნეებს -დასაბამი რომ მოაძოვა“ (გარეთ) (213).

„ბედმოკრძალებით“ დალუპვას მოელოდა, ცაზე ვარსკვლავებს — „მარადისობის ჭუჭრუტანებს“ ჭვრეტდა (მოსწყდა) (9, 158).

ვარსკვლავი უფლის მეტაფორული სახელია...

მიწიერი სიკეთეებისგან განშორებულს, „ზეცაზე ზეცა“ ანუ მარადიული „ცათა ცა“ ეიმედებოდა: „ის განთიადის წინ დაბინდდება, ნავა, დასწყევლის მიწურ ადათებს. ზეცისკენ ზეცა გადაფრინდება, ზეცაზედ ზეცა გადაანათებს“ (9, 189).

პოეტს მარადისობის „თეთრი ლანდი“ ევლინებოდა, წუთისოფლის მავნე ადათებისგან ზურგშექცეულისთვის ღმერთს „ლაჟვარდები“ განენესებინა სულის სამკვიდროდ: „... ოთახის კარებს თეთრი ლანდი თუ შეაღებდა, მარადისობა კიაფობდა ულაჟვარდებოდ. მგონი, ისე სძულდა წუთისოფელი, რომ ის ღმერთებმა ლაჟვარდების სხვენზე შეაგდეს“ (სალამოს სწვიმდა) (159).

დატანჯულ, მარტოსულ პოეტს მხოლოდ ქარბუქის შებრალების იმედი შერჩენოდა, რომელსაც ძმას უწოდებდა: „მარტო სწევს კუბოს გიჟი პოეტი, უკან ქარბუქი მიყვება ნელა. მე კი არავინ არ მიპატრონებს, შენ შემიბრალებ, ძმაო

ქარბუქო“ (მზად დაგასვენეს სამრეკლოს ჩრდილში) (9,100).

ალბათ, საფლავების გარეშე დარჩენილი, დაუმარხავად ქუჩაში დატოვებული, მხეცური სისასტიკით დაღუპული დიდი წინამორბედების — ტიცციან ტაბიძის და მიხეილ ჯავახიშვილის ხვედრი აგონდებოდა ნიკო სამადაშვილს.

ორჯერ უმიზეზოდ რეპრესირებული პოეტი ასეთ გულისშემძვრელ სტრიქონებს ქმნიდა: „... გულს უღონებდა დარდების ლაქა... ფოთლებთან დიდხანს ილაპარაკა. მას არ ექვავა ღარიბი ოდაც, ან რა ჯანდაბად უნდოდა ნეტა, კიდეც კარგი რომ ბინა არ ჰქონდა და მკვდარი შიგნით არ ჩაიკეტა. თორემ რა ექნათ მის ერთგულ ნაძვებს, ვინ გაუღებდა კარს ერთი წამით. ეხლა შორს, ქარში ისევ ძაგძაგებს დაუმარხავი პოეტის გვამი“ (ჩაეფლათ მაინც) (9, 147).

საკუთარი უმძიმესი ყოფის და შემზარავი სიკვდილის წინასწარმეტყველებაა პოეტის სტრიქონები: „... მე კი სამშობლო მექცა კატორღად, ხელფეხზე მადევს მსხვილი ბორკილი, ეს პოეზია დე დარჩეს ოხრად, თუ ჩამასვენეს მე გათოკილი. თუ არ მაღირსეს მემღერა ჩარად, პირი ამიკრეს, სული შეხუთეს და კუბოს ფული თუ არ გაგვანჩნდა, დედა ეძებდა გადაყრილ ყუთებს. მე მათხოვრებმა დამასაფლავეს“...

ბედისგან განწირულს, დარდის კვამლისგან გამურულს, სიკვდილმისჯილსავით იმედდაკარგულს თავის ცხედართან „გაცრეცილი“ ქარები ელანდებოდა: „დაბუხულ წონებს ბედისწერის რუკა ეჭირათ, სიცოცხლე სჩანდა, როგორც მკვდარი ნაქალაქევი, იქ სიყმანვილე ბნელ დარდებში კვლავ ჭრიალებდა და შენს ცხედართან გაცრეცილი იდგნენ ქარები... მეც თვალეზიდან შავი კვამლი ამოგდიოდა“ (სმენა) (9,85).

პოეტის შემოქმედებაში განსაკუთრებული ადგილი მიეკუთვნება ტრაგიკული მომავლის წინაგრძობას.

თითქოს სახარებისეულ გეთსიმანიაზე იყო გადაწყვეტილი წამებული პოეტის ბედი: „...დღე და ღამე დამტირიან გეთსიმანის ფრინველები“ (აღსარება) (10, 131).

შეგუებული იყო მარტოობას, უჭირისუფლო გასვენე-

ბას მოელოდა: „...არსად, არასდროს მე არავინ არ მეყოლებოდა და ჩემს მკვდარ სხეულს ჩემი ხელით დავასაფლავებ“ (კარების გაჯახენება) (10,204).

ნიჭიერთა განირვის მაგალითები მრავლად ნახა შერისხულმა, გარიყულმა პოეტმა და საკუთარი აღსასრულიც ჩაძალღებად გაიაზრა: „...ღვინის სარდაფთან დანდობილას ჩაძალღებენ“ (მარიამს. მეუღლეს) (11,51).

თითქოს შავ სიაში ამოეკითხა საკუთარი ტრაგიკული აღსასრული, მხოლოდ პანაშვიდი და გასვენება ელანდებოდა: „ახლა კი ვცოცხლობ ძალისძალითი, ვით პანაშვიდი და გასვენება“ (ჩემს ნუკრიას) (9, 40).

სიზმრებიც ავის მაცნედ ესახებოდა: „თითქმის ყოველდამ ჩემს სიზმრებში სიკვდილსა ვხედავ, პირქვე დაცემულს ქარიშხლებიც ვერ ამაყენებს“ (დასასრული) (9,122).

სჯეროდა, რომ უსამართლოდ განწირულს ღმერთი მოევლინებოდა მხსნელად: „ვიცი, სულ მალე დავიღუპები, ქრისტე ჩემს ახლოს დაინყებს ყიალს“ (ფიქრებს იქით) (9,108).

ანგელოზებს ხედავდა თავისი მოძღვრისა და მასწავლებლის, უსამართლოდ დატანჯული ერეკლე ტატიშვილის საფლავზე: „გადივლის ქარი და შენს სამარეს დაესევინ ანგელოზები“ (რა საყვარელი სიცოცხლე მორჩა“ (9, 118-119).

„სასუფეველში რეკდნენ დიდ ზარებს (9,107), ამბობდა პოეტი, რომელსაც ესმოდა ზეცის, ქვესკნელის, უდაბნოს ზარები.

მართებულია ზაზა აბზიანიძის განაცხადი, რომ ნიკო სამადაშვილი იყო ტირანული ეპოქის ზვარაკი, მსხვერპლი, „მის შემოქმედებაში მთავარია სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემა“, რომ „პოეტმა წინასწარ იხილა საკუთარი საფლავის ბორცვი, იწინასწარმეტყველა სიკვდილის შემდგომი სიცოცხლე“ (9,3).

დამონშებანი

1. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
2. ლაო-ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებული ლერი ალიმონაკის, თბ.1983
3. მიხეილ ზოშჩენკო, მზის ამოსვლის წინ. გონებისთვის, თბ. 1986
4. ახალი თარგმანები, ფრანგულიდან თარგმნა ბაჩანა ბრეგვაძემ, I, თბ. 1992
5. უოტ უიტმენი, ბალახის ფოთლები, თბ. 1966
6. შარლ ბოდლერი, ბოროტების ყვავილები, თარგმანი დავით აკრიანის, თბ. 1992
7. ნიცშე, ესე იტყოდა ზარატუსტრა, თარგმანი ერეკლე ტატიშვილის, თბ. 1993
8. მერაბ კოსტავა, ლექსები, თბ. 1990
9. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, საოჯახო ბიბლიოთეკა, თბ. 2004
10. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ. 2010
11. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006

ჰადესის სამყარო

გარდაცვალების შემდეგ ყოველი ადამიანის სული საღვთო სამსჯავროზე უნდა წარდგეს. ამ პროცესის გარდუვალობას ამტკიცებს იუდიზმი, ბუდიზმი, ზოროასტრიზმი, მუსულმანური, ქრისტიანული რელიგია. ასე ფიქრობენ ეგვიპტეში, ინდოეთში, იაპონიაში, ამერიკაში, ქრისტიანულ ქვეყნებში.

ოფიციალური ეგვიპტური იდეოლოგიის მიხედვით, მიცვალებულის სულს უნდა გაეგლო ოზირისის-მიცვალებულთა მეუფის სამსჯავრო, სადაც სიმართლისა და წესრიგის ქაღმერთი მათი სწონიდა მის გულს, რომელსაც ფრინველის გული არ უნდა გადაეწონა. ცოდვილს დემონი შთანთქავდა, უცოდველი კი ანუბისს-ძალისთავა ღვთაებას გადაჰყავდა იალუს მინდვრებზე, რათა მზის ღმერთის თანმხლები ყოფილიყო მზიან ნავზე მის მუდმივ მოგზაურობაში.

მიცვალებულთა წიგნის ერთ-ერთი თავის მიხედვით სამსჯავროზე წარმდგარს უნდა წარმოეთქვა ორმოცდაერთი ცოდვის უარყოფის ტექსტი, ხოლო ბოლო ფორმულა უნდა ყოფილიყო: „მე სუფთა ვარ, მე სუფთა ვარ“ (1, 130).

ტიბეტური მიცვალებულთა წიგნი ამიტკიცებს, რომ სიკვდილი არის ცნობიერების გადასვლა უფრო მაღალ საფეხურზე, ამიტომ საჭიროა სიკვდილისთვის მზადება, შიშის დაძლევა.

ტიბეტური წიგნი მოგვითხრობს ღვთაებრივ სასამართლოზე, სადაც მიცვალებულთა მოსამართლე დხარმა-რადჟა აფასებს განსასჯელი მიცვალებულის საქმეებს კარმის სარკის საშუალებით.

ძველ ინდოეთში ძვ. წ. II და ა.წ. III. გვხვდება სიკვდილის ღმერთი „იამა“, მანუს კანონებში საუბარია სულის სხეულთან გაყრაზე, მის ხელახალ დაბადებაზე, გარდასხეულებაზე, უმაღლეს ადამიანზე, მაღალ და მდაბალ სულებზე, კარმისგან განთავისუფლებაზე.

ამერიკაში მიცვალებულთა წიგნს ეწოდება „გარდაცვა-

ლების მეცნიერება“ ანუ „გარდაცვალების ხელოვნება“.

ამერიკელი ე. გოულდის სწავლების საგანი იყო „შეგნებული სიკვდილის მეცნიერება“, დევიზი — „მოკვდი სიკვდილზე ადრე“.

დოქტორ უორდენის პროგრამას ეწოდებოდა „სიკვდილის პირადი გაცნობიერება“, რაც მომაკვდავებს საშუალებას აძლევდა, შეეცვალათ თავიანთი ცხოვრების მოდელი, ისინი ახლებურად იცნობიერებდნენ სიკვდილის, ავადმყოფობის, ჯანმრთელობის საკითხებს.

მინი სიკვდილის გადატანა ადამიანს საშუალებას აძლევდა, გაეკონტროლებინა თავისი უკანასკნელი ნასვლა ამ ქვეყნიდან.

გოულდის პრინციპი იყო: „სიცოცხლე არის ილუზია“.

სიკვდილი შემოქმედების გამაღვიძებელი ფაქტორია, შემოქმედებითი ძალები მძაფრდება საკუთარი სიკვდილის გაცნობიერებისას.

სიკვდილისათვის ვარჯიში, სიმბოლური სიკვდილი ინვესს სულიერ განახლებას, შთაგვაგონებს ამქვეყნიერი არსებობის წამიერებას და ტრანსცენდენტური სამყაროს მშვენიერებას, ხელს უწყობს ადამიანის დაფარული სულიერი ძალების პროტენციის გააქტიურებას.

სიკვდილი არის დიდი გამოცდა. ადამიანის მიზანია უზენაესის სახლში, სულიერ სამყაროში დაბრუნება, რასაც მომზადება სჭირდება. ადამიანის სრულქმნის პროცესი სიკვდილის ჟამს სრულდება (2).

„ბჰაგავად-გიტას“ მიხედვით, „ყოფიერების რა მდგომარეობაც ახსოვს ცოცხალ არსებას სხეულის დატოვებისას, იმავე მდგომარეობას მიაღწევს“.

ადამიანმა ისე უნდა იცხოვროს, რომ მიიღოს სულიერი სხეული და მიაღწიოს სულიერ პლანეტას.

ძველი ეგვიპტური პაპირუსი — „იმედგაცრუებული ადამიანის საუბარი საკუთარ სულთან“ — სიკვდილს ხსნას, სიკეთეს უწოდებს, მიიჩნევს ცოდვისგან გაქცევის, „გამო-

ჯანმრთელების, სენისგან თავის დაღწევის გზად, სიკვდილს მოიხსენებს საკმევლის, ლოტოსის სურნელებად, უნოდებს თრობის ნაპირთან მიღწევას, მოლაშქრის, პატიმრის დაბრუნებას საკუთარ სახლში.

იოგების ფილოსოფიის მიხედვით, სამყარო დაყოფილია დაბალ, მაღალ და შუა პლანეტარულ სისტემებად. დედამინა შუა პლანეტარული სისტემის შემადგენლობაშია. სიკვდილი ყველგან არსებობს, გარდა მაღალი სულიერი პლანეტისა. ადამიანის მიზანი უნდა იყოს სულიერი სხეულის მიღება, სულიერ პლანეტამდე მიღწევა.

„ყველა საქმეს სამსჯავროზე მიიტანს უფალი, ყოველივე დაფარულს, კეთილს თუ ბოროტს“, გვამცნობს ეკლესიასტე (12,4) (3,14).

„მოიქცეს მტვერი მიწად, როგორც იყო და სული დაუბრუნდეს ღმერთს, რომელმაც შთაბერა“ (ეკლესიასტე, 12,7) (3,14).

ქრისტე შეგვაგონებს: „ნუ გეშინიათ მათი, ვინც სხეულს კლავს, სულის მოკვლა კი არ ძალუძთ“ (მათე, 10,28) (4, 21).

„ხრწნადი უხრწნელობით, მოკვდავი უკვდავებით უნდა შეიმოსოს“.

„აჰა, გეტყვით თქვან საიდუმლოს: ყველანი როდი მოკვდებით, მაგრამ ყველანი შეიცვლებით“, ვმოძღვრავს პავლე მოციქული, (I კორინთელთა, 15, 51,53) (4,381).

ანალოგიური დანიშნულება აქვს ფილოსოფიას. „ფილოსოფია, პლატონისეული სიტყვებით რომ ვთქვათ, სიკვდილისათვის მზადებაა, ეი.ი მას ევალება იმდენად სრულყოს სული, რომ იგი სამუდამოდ დარჩეს იდეათა სამყაროში და გადაურჩეს მოკვდავთა ნაკლულ ქვეყანაში კიდევ ერთხელ დაბრუნებას“ (5,110).

ბიბლიაში მეფე ბალთაზარმა ნადიმის დროს იხილა კედლიდან გამოსული ხელი, რომელმაც კედელზე სამი საბედისწერო სიტყვის წარწერით ამცნო მისი და მისი სამეფოს აღსასრული (წინასწარმეტყველება დანიელისა, 5,1-30) (6,252-253).

„ადამიანს სულიერ სამყაროშიც გააჩნია ცნობიერება, მიღმურ სავანეში მხოლოდ ცნობიერების ცვლა“, ირწმუნება რუდოლფ შტიინერი (7,121).

ანალოგიურ მოსაზრებას ავითარებს გოეთე: „მე ეჭვი არ მეპარება არსებობის გაგრძელებაში, ყოველი ენტელექტია ზიარებულია მაარადისობას. ეჭვი არ მეპარება, ჩვენ განვაგრძობთ არსებობას, მაგრამ ყველანი ერთნაირად უკვდავნი არ ვართ“ (8,64).

არსებობს მოსაზრება, რომ შესაძლებელია რადიოკონტაქტი მკვდრებთან, აჩრდილების ფოტოგრაფირება, გარდაცვლილთა ხმების ჩანერა. ხდება მიცვალებულთა გამოცხადება ცოცხალთა გაფრთხილების მიზნით, ხმის გაგონება, სუნთქვის შეგრძნება (ცხოვრება გარდაცვალების შემდეგ) (2).

ბიბლიაში მეფე საულმა მესულთანე ქალს სთხოვა სამოელის გამოძახება მიღმური სამყაროდან. სამოელმა იწინასწარმეტყველა საულის და მისი ოჯახის ტრაგედია, რაც ახდა კიდევ.

პლუტარქეს პარალელურ ბიოგრაფიებში მოთხრობილია ბრუტუსთან იულიუს კეისრის გამოცხადების შესახებ.

დანტე სიზმარში მოევლინა შვილს, რათა „ღვთაებრივი კომედიის“ XIII თავის ადგილსამყოფელი მიენიშნებინა.

„ღვთაებრივ კომედიაში“ გვხვდება წარსულის, ანმყოს, მომავლის ლანდები, მისტიური აჩრდილები.

გოეთეს მიაჩნდა, რომ „სულთა სმეუფო არ არის კარდახშული“.

ვასილ ბარნოვის რომანებში და მოთხრობებში მუდმივი კავშირია ორ სამყაროს შორის. ადამიანის ფიზიკური სიკვდილის შემდეგ სული აგრძელებს არსებობას და ეცხადება ახლობლებს (აჩრდილი სიკვდილისა).

მოგონების, გარდაცვლილთა აჩრდილების გაცოცხლების, ჰადესში დამკვიდრებულებთან „კომუნიკაციის“ უნარია შემოქმედება.

სამშობლოს ღირსეული შვილები, ნათლითმოსილები

საიქიოდან უნათებდნენ ვაჟა-ფშაველას და პოეტი ესაუბრებოდა მათ: „ჰყოლია სულით მტკიცენი მშობელს ქვეყანას გმირები, საიქიოდან მინათებს მათი ნათელი პირები. ცოცხალი მკვდრებთან ვსაუბრობ, შევტრფი შუბლ-შეკრულს შოთასა“, მკვდრები მიშაქვრენ ცხოვრების გულში ჩანანვეთ შხამასა“ (ერთხელ კი ჩვენაც ვყოფილვართ) (9,32).

ეს „კომუნიკაცია“ ორმხრივი იყო: „სიყრმითგან საიქიოსთან დამკვევედრია კავშირი... ნასულნი ამა სოფლითა, დღესაც მოდიან, მხედავენ, სწირავენ მყუდრო სადგურსა, ცოდვილთან მოსვლას ჰბედავენ“, ამბობდა ვაჟა (სიყრმითგან საიქიოსთან).

თავისი შემოქმედების საიდუმლოს გვიზიარებს ვაჟას შემდეგი სტრიქონები: „მამა-პაპათა აკლდამებიდან გამოვინვიე გმირთა აჩრდილი, მე გავაცოცხლე ხელის შეხებით ლეჟი მღუმარე, ლეჟი გახრწნილი“...

ვაჟასთვის შთაგონების იმპულსი იყო რუსთველისა და დავით გურამიშვილის აჩრდილები (დავით გურამიშვილის ხსოვნას (9, 199) ნუგეში იყო „რჩევა“: „სრულდება, მალე იქნება ღვთისაგან დანაპირებო“ (ხმა მესმის) (10, 329-330).

პოეტს ელანდებოდა კრწანისში დამარცხებული ერეკლე მეფის შენუხებული აჩრდილი (1795 წლის სახსოვრად) (9,10).

ეკლად ესობოდა გულში წინაპართა საფლავებიდან მოსმენილი კვნესა, „აკლდამებიდან მათი მწყრომარე გამოხედვა“ (მოდი, მოხშირდი ჭალარავ) (11,37).

წინაპრებთან პოეტის სულიერი ერთობის დასტურია „აკაკის საიუბილეოდ“, „ილიას საღამო“ (10,144-145, 169-171).

ვაჟას სწამდა, რომ „კარგ გულს არა ჰკლავს ბუნება, თან დააქვს ძველისძველადა“...

გოეთესავით, ვაჟასაც სწამდა ქვეყნის რჩეულთა სულის უკვდავება: „მრწამს, მარად მიწამებია მუდმივ სიცოცხლე სულისა, კარგისა, ქვეყნის მოყვარის, ქვეყნის ბედისგან წყლულისა“ (მრწამს, მარად მიწამები) (10,246-247).

ფშაველი გენიოსი დარწმუნებული იყო, რომ ღვთის-

მშობლის წილხვედრი საქართველოს დაჩაგვრას მტარვალს არ აპატიებდა უფლის დედა, რომლის ხმაც სულეთიდან ესმოდა: „ვინაც ჩემს წილ-ხვედრს უმტერა, ვინაც მას ცრემლი ადინა, ობოლსა, უპატრონოსა, მაგრამ მართალსა ცამდინა, მე გავცემ იმას პასუხსა, უფლის წინარე მდგომარე... დაძარცვა ჩემი ტაძრები და კვლა დაუნყო ენასა, განდევნა ანგელოზები, ქაჯები დასხა კერასა, დათრგუნა ერის გრძნობები, გული მოუკლა მდიდარი, ენამოს უნდა ისიცა, ამის მომქმედი ვინც არის“ (ხმა სულეთიდან)(9,214-215), ასე ეუწყებოდა პოეტს ქრისტიანული საქართველოს მფარველის მსჯავრი.

ნათელმხილველები თავიანთ ასრალურ სხეულს გზავნიან იქ, სადაც სურთ და მოგზაურობენ მთელ პლანეტაზე.

მისტიკოსების აზრით, ეფირული ორეული, ელექტრული სული აგრძელებს არსებობას კლინიკური სიკვდილის შემდეგ.

პლატონის მიხედვით, ნებისმიერ მატერიას გააჩნია შესატყვისი იდეების ქვეყანაში.

ადამიანს შეუძლია ერთდროულად ყოფნა ორ სხვადასხვა ადგილას (შდრ. ტ. გრანელის „იქაც და აქაც“).

გალაკტიონმა უცდომლად წაიკითხა როგორც „ყოფნის წიგნი“, ისე „არყოფნის წიგნი“ (დღეთა გარდასულთა (13, 119-120). პოეტს სჯეროდა, რომ „სული ცოცხლობს, როს სხეული სამარეში სდუმს“. ხორცისგან განშორებულ სულს“ცის ლაჟვარდში“, უსასრულობაში ხედავდა (მას სიკვდილის დროს ეჩვენებოდა) (14,121-122).

„მოგონების წმინდა აჩრდილების“ ამეტყველების უნარი ჰქონდა პოეტების მეფეს.

„ბნელი ბინდბუნდით მოცულ მხარიდან“ გამოიხმობდა „ქალწულს აჩრდილს“, რომ „მშვენიერი სული“ და „მშვენიერი სახე“ დაენათლებინა (სიტყვა და ლოცვა).

„ბრილიანტებით“ იმოსებოდა ტერენტი გრანელის ლანდები.

ნუგეში და თანაგრძნობა გალაკტიონს თავისი რანგის

წინაპართა სავანეში, „მარადიულ მხარეში“ ეგულებოდა: „ნუ დალონდები, არსებობს მხარე, რად თანაგრძნობაც არსებობს შენთვის. იქ დაუდეგარ, მეოცნებე სულს ბინა ექნება მუდამ, ყოველთვის...“

ეს მარადიული მხარე რუსთაველის, ბარათაშვილის, აკაკის სულის ნავთსაყუდელია (მშვენიერებით ვიპოვე) (14,146).

ასევე ენუგეშებოდა აკაკის ლანდის მოვლინება (აკაკის ლანდი).

ეს სულიერი ერთობა იმდენად განცდილი ჰქონდა, რომ გალაკტიონს ხელენიფებოდა რუსთაველის ბავშვობაც წარმოედგინა და ჟრუანტელისმომგვრელი განცდა გამოეწვია: „რუსთაველი მახსოვს ბავშვი, ოცნებობდა ოქროს ნავში, მიცქეროდა და თან თრთოდა, ვით ფოთოლი თრთის ნიავეში“ (მთვარის ნაამბობიდან) (13, 181).

ეს გენიალური ხსოვნა ათქმევინებს პოეტების მეფეს: „მე შოთას ვიცნობ ძალიან კარგად, როგორც თეთრს შავში“.

საუკუნეების წინანდელ წინაპრებთან ასეთი სიახლოვის მიზეზია გენეტიკური კოდების მსგავსება, რეინკარნაცია, რადგან გალაკტიონი არის „გენი რუსთაველისა, მეოცე საუკუნეში გაღვიძებული და მზემდე აღზევებული“ (ნოდარ დუმბაძე).

ასე ქრისტეს შეეძლო თავი გამოედო აბრაამის ნაცნობობაზე, რადგან იგი იყო განკაცებამდეც და იყო ცაში, როგორც ღმერთის ძე.

შუქის სახით ევლინებოდა გალაკტიონს თავისი დიდი წინაპარი აკაკი წერეთელი (აკაკის ლანდი), თრობისა და შვების ღმერთი დიონისე (მარმარილო).

ასეთი სულიერი სიახლოვე მეოცე საუკუნის პოეტს ყველა ქართველ კლასიკოსთან ჰქონდა: „კედლით გიმღერის ექვსი მგოსნის ძვირფასი ქნარი: რუსთაველს, გურამიშვილს, ბარათაშვილს და ვაჟას სურთ დამიჭირონ მხარი“ (ო, ნანა ნანა).

ასევე, ეცხადებოდა პოეტს სატანაში განსხეულებული

გოეთე: „ობობებიან კუთხეში დივანს ვხედავ: „ვით გოეთე, ზის იქ სატანა“ (მაგიდა აღემბიკებათ) (თხზულებანი 5 ტომად, ტ. II, თბ. 2016, გვ. 48).

ქართველი პოეტის „აჩრდილი თანაზიარი“ იყო ედგარ პო (საუბარი ედგარზე).

„და ჩემთან ერთად ოქროსფერ ნავში იყვნენ ედგარი და ნოვალისი“, — ასეთი სულიერი ერთობა ჰქონდა გალაკტიონს უცხოელ წინამორბედებთანაც.

„ყოველ ნაბიჯზე ვხედავ აღფრთოვანებულ პუშკინს“, წერს ლექსში „ლენინგრადში“.

ეს „კომუნიკაცია“ ორმხრივია, თითქოს წინაპრებიც გრძნობენ გალაკტიონის პოეტურ გმირობას და მონინებით ეგებებიან: „კარს გაულებენ მას წინაპრები: გიცდიდით, ვიცით, ხომ მიატოვე ეს ნაპირები ჩვენი სიმკტიცით? მიეგებება არაგვის პირი და ხმა ძლიერი, შენ უსათუოდ კაცი ხარ გმირი და ნიჭიერი“ (კარს გაულებენ).

ტერენტი გრანელი შეჩვეული იყო სიკვდილს, ხედავდა ლანდებს, სულს, ბედის მწვერვალს, სიკვდილის შემდეგ მოსახდენ მოვლენებს, გრძნობდა შორეულ და მარადიულ სამყაროსთან ახლობელ კავშირს: „და მიხმობს ქრისტე მე ვარსკვლავიდან, მე ახლო ვხედავ ძვირფას ლენორას, ახლა დედის აჩრდილი დებს და მამას მაბარებს, თითქოს მეძახის საიქიოდან მამა სამსონი, დედა ივლიტა“, წერდა პოეტი, რომელიც ხედავდა „სიკვდილის ყვავილ მანტიას“, თითქოს თავად მიჰყვებოდა საკუთარ ცხედარს...

გიორგი ლეონიძე წინაპრებთან მიმართებით ამონმებდა საკუთარ გულისთქმას: „...შორეულ ელვამ თუ კალამი დამისხიურა, მე გულს მესობა წინაპართა შემოხედვანი, უწყალო მზერა მე მამონმებს ყოველდღიურად“ (წინაპართა შემოხედვანი).

მერაბ კოსტავა სიკვდილზე ფიქრებს „სიბრძნის დედას“ უწოდებდა და ტრაგიკულად დაღუპულ შვილს ასე მიმართავდა: „... კიდევ კარგი რომ ჩემთვის ირაკლი გარდაცვლი-

ლები არ არსებობენ“ (ირაკლის).

როსტომ ჩხეიძე ხაზს უსვამს „დიდი ხნის წინათ გარდაცვლილთა აჩრდილებთან მერაბ კოსტავას სულიერ, ღრმა და ინტენსიურ მეგობრობას და ეს მისთვის მეტაფორა ან აბსტრაქცია კი არ არის, არამედ ის იდუმალი რეალობა, ყოფითი სინამდვილისგან რომ არც განერჩევა და არა მარტო გონებით, არამედ გულითაც იცის აჩრდილებთან მეგობრობის ყადრი“ (ძენი მუსიკის, დღენი ქარიშხლის) (16,113-114).

ნიკო სამადაშვილს ხელენიფება „ლანდებთან ბაასი“, მის პოეზიაში ნაშლილია ზღვარი სიკვდილ-სიცოცხლეს, სააქაო-საიქიოს შორის. პოეტი გარდაცვლილებთან, საუკუნეების წინ ამ ცხოვრებიდან გასულ უცხოტომელებთანაც კონტაქტს ამყარებს, თუ მათი მოძღვრება ახლოა სულთან.

„ფერისცვალების“ ავტორი მოგზაურობს „მარადისობის მღვიმეებში“ (სამხარზე), ჰადესში დამკვიდრებულთა ლანდებიც სტუმრობენ: „ოთახის კარებს თეთრი ლანდი თუ შეაღებდა, მარადისობა კიაფობდა ულაჟვარდებოდ“ („სალამოს წვიმდა“)(7,159).

ცნობილია, რომ პოეტის თანამედროვეთა შორის, ქართულ სინამდვილეში „ბუდას მეკვლე“ იყო პოლიგლოტი, გამორჩეული ერუდიციით ცნობილი მოღვაწე, ნიცმეს მთარგმნელი ერეკლე ტატიშვილი. სწორედ მისი მეშვეობით ეცნობოდა პოეტი ბუდიზმს, კრიშნას, ნიცმეს. ამ მოძღვრებებთან სიახლოვე ნიკო სამადაშვილისთვის იყო გზამკვლევი როგორც პოეზიაში, ისე ცხოვრებაში.

პოეტი ცოცხლებივით ებაასებოდა ამ ქვეყნიდან გასულებს, ბარიერს ვერ უქმნიდა, მის ხსოვნას ვერ ანელებდა საუკუნეთა სიმორე.

თავის მასწავლებელთან, მოძღვართან და მეგობართან ერეკლე ტატიშვილთან მუდმივად ევლინებოდა ბუდა საკიამუნი: „ცას გასცქეროდა საკია-მუნი... საკია-მუნი მღეროდა ლოცვებს და ბუდას მეკვლეს მზვარა მოჰყავდა უკუნეთიდან და უხაროდა ბატონ ერეკლეს“ (ერეკლე ტატიშვილს) (17,126).

ერეკლე ტატიშვილის გასვენებაზე თითქოს უჩუმრად ცხადდება და ხალხს ფეხდაფეხ მისდევს ცრემლმორეული საკია-მუნი: „მიგასვენებდნენ შავბნელ გოდებით, ჩვენს წინ ცეკვაავდა ჯანლი უკუნი, ხალხს კი ფეხდაფეხ ჩუმად მისდევდა ცრემლმორეული საკია-მუნი“ (თებერვლის ამინდს ჩუმად ეღვიძა) (17,139).

„საკია-მუნის შეშლილი სტვენა“ ესმის პოეტს ლექსში „სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს) (17,169-170).

ასტრალური მოგზაურობის უნარით მომადლებულ, პლანეტებს იქით გაღწეულ პოეტს მონონების ნიშნად ხელს უქნევენ ბუდა და ქრისტი: „...ბუდა და ქრისტი გამომცქეროდნენ... ჩემს ნაფეხურებს გამოჰყოლოდნენ და ქალებივით მიქნევდნენ ხელებს“ .

აქვე შუქითმოსილი მკვდრების მზერას გრძნობდა პოეტი, რომელსაც მძიმე ურდულთ უკეტავდნენ კარებს და არ იკარებდნენ: „...მკვდრები მძიმე ურდულით კეტავდნენ კარებს, ქარში ლოთები ზედ გაფურთხებდნენ: „არ მიგიკარებთ, არ მიგიკარებთ“ ... გამომცქეროდნენ მკვდრები ჯგუფ-ჯგუფად, გრიგალის შუქი ეფინათ ირგვლივ“... (დაუსაბამობის ხილვა) (17,184).

პოეტი ერთმანეთს უპირისპირებდა ნუთისოფელს და სასუფეველს: „სასუფეველში რეკდნენ დიდ ზარებს... ჩრდილივით იდგა ნუთისოფელი“ (17,107).

ლექსში „მოგონება“ (17,216) პოეტს ჩაესმოდა „გზებგადამცდარი“ ნიცშეს ხმა: „გამოქვაბული, ქარის ტირილი, ქვესკნელს ხევიდან ხევში ჩაჰქონდა, ქუჩებში მარტო და გაცრეცილი გზებგადამხდარი ნიცშე ბლაოდა“...

გარდაცვლილი, კუბოში ჩასვენებული პოეტი სულის თვალით თვალცრემლიან პროცესიას ხედავდა: „...კუბოდან კარგად ვუმზერდი ყველას, როგორ მომდევდნენ თვალდახუჭული“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (17,34-35).

სიკვდილი გარდუვალია, მაგრამ სიტყვის სავანე, პოეტური ქვეყნიერება მარადიულია: „დავიხოცებით... დაგვსუნ-

თქავს ლოდი, გარემოც ყვითლად დაიფერება, შორს გამოჩნდება ქროლა სამრეკლო და შენი ჩუმი ქვეყნიერება“ (გენია და სამრეკლო) (18,52).

დასაფლავების შემდეგ დავინყებას კი არ მიეცემოდა, უფრო ძლიერად დარეკავდა მისი სულის სამრეკლო, პოეტის მარადიული მე მიატოვებდა სასაფლაოს და ცაში ამაღლდებოდა, ასე სჯეროდა პოეტს.

„...ლექსში „დამასაფლავე ს მეგობრებმა და მიმატოვეს“ (17,261). ნათქვამია: „...დაუცხრომელი სამრეკლო კი რეკდა და რეკდა. ბედის ღრუბელი ბინდის იქით ყრუთ იფლობოდა, შლეგი ქარბუქი გავეშებულ სივრცეებს დეკდა. ჩრდილი და დედა მოდიოდნენ სასაფლაოდან, გაოგნებული სამრეკლო კი რეკდა და რეკდა“.

„მარადისობის უარყოფაში“ (17,254) ქარში ცხედრის ხმა ისმის ყვავილებიანი ქარების ფონზე: „... ცხედარი ქარში სიტყვას ამბობდა და ყვავილები მიჰქონდათ ქარებს“.

გვახსენდება ბეჟან ხარაიშვილი: „გული სამარეშიც იმზიანებს გული სამარეშიც ამღერდება“ (ცა რომ მტრედისფერობს).

ლექსში „მზე ჩადიოდა მაღალ მთებს იქით“ (17,149) ცხედარი სულის თვალებს ახელდა: „ცხედარი შუქზედ ახელდა თვალებს, მინდვრად, მუხის ქვეშ ტიროდა ქარი“.

საკუთარი ორეულით გარეთ გასული, მლოცველი პოეტი სამარიდან ბეთხოვენის მუსიკას ისმენდა: „ჩემს საკუთარ ჩრდილს წამოვისხამ ზამთრის ღამეში. გამოვალ გარეთ, მყინვარები ლოცვას მომთხოვენ, ქარი ამიხსნის: რო ყვირიან იქ, სამარეში, გიჟი ღმერთები დასევიან საწმყალ ბეთხოვენს“ (ქარების გაჯახუნება (17,209).

„გიჟი“ პოზიტიურ კონტექსტშია ნახსენები. ცნობილია, რამ გოეთე „შეშლილ დემონს“ უწოდებდა ბეთხოვენს.

ნიკო სამადაშვილი „ბინდივით ელის ბეთხოვენს“ (არავის ერჩის) (17,19).

აღსანიშნავია, რომ პოეტი თავისი მუსიკალური ჰობის-

ბეთხოვენის ნაბიჯების ხმას ისმენს და განგების ჩრდილსაც ხედავს: “...ბეთხოვენის ფრთხილი ნაბიჯი. გუბე-გუბე განგების ჩრდილი“ (თამარის მღვიმე) (17,68).

თანამედროვე ოფიციალისგან უგულვებელყოფილ, ჩაწინხული პოეტი ლანდებს ებაასებოდა და როცა ეს კონტაქტი წყდებოდა, ცის ელვარებას ღამე ენაცვლებოდა: „ჩუმი იცლები აჭრილი სისხლისგან, გადასჩვევიხარ ლანდებთან ბაასს, სუყველას გზებზე ჩაუწინხობხარ, უმზერ კედლებს და უცქერი საათს... ასე თავდება ცის ელვარება, ასე ღამდება ერთ სიცოცხლეში“ (ფერისცვალება) (17,69).

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში მიცვალებულთა სულები ხედავენ, მოძრაობენ, მიანიშნებენ: „მკვდრები ცივ სივრცეს მიჰყვებოდნენ და გზად ხანდახან ქვეყნიერების კოშკებისკენ იშვერდნენ ხელებს“ (ორი ხელადა ჩამოგვისახეს) (17, 202).

ლექსში „ოდესღაც ახლობელს“ (17,204) ვაიპოეტის მსაჯულად მოვლენილია „გიჟი ბოდლერი“: „...ენას გიყოფდა ქუჩის მხრიდან გიჟი ბოდლერი“...

თითქოს სამყაროს შემქმნელ ღმერთთან არმაზის კერპის დაპირისპირების ხმაც გაუგონია პოეტს: „მე გავიგონე ღმერთის ღრიალი, არმაზის კერპი ყელს როცა სჭრიდა“ (კამარების შეჭმუხვნა“ (17,30-31).

საიქიოდან ქრისტე ევლინებოდა: „...ლექსს იძახოდა ხიდან ყორანი, ქრისტე მოჩანდა საიქიოდან“ (წარწერა) (17,11).

მიღმური სამყაროს ხილვა, ქვესკნელის ზარების გაგონება, მიცვალებულთა აჩრდილების გამოცხადება ორგანული გამხდარიყო პოეტისთვის: „თოკით ავკოჭამთ აღრენილ ზარებს, მოვლენ და ნავლენ ნაცნობი მკვდრები“ (სად არის, სადა?“) (17,53).

მსოფლიო მოგზაური და მსოფლიო რეკორდსმენი ჯუმბერ ლეჟავა თავის დღიურებში მოგვითხობს იმის შესახებ, რომ ღმერთისადმი ლოცვა-ვედრებით, ვარჯიშებით დაამარცხა განუკურნებელი ავადმყოფობა (ნაწლავების დამბლა)

ექიმების, მედიკამენტების დაუხმარებლად, რის შემდეგაც 11ჯერ გახდა მსოფლიო ჩემპიონი სპორტში, იმოგზაურა მსოფლიოს 227 ქვეყანაში და გინესის რეკორდები დაამყარა.

ხოლო ყოველივე ამას წინ უსწრებდა კლინიკური სიკვდილის დროს თეთრწვერა მოხუცის-ღმერთის გამოცხადება, რომელმაც მინაზე დააბრუნა, გოლიათური ენერგია მიჰმადლა და ჩააგონა, რომ ის ზებუნებრივი ძალა სიკეთის მსახურებაში, ხალხის სასარგებლოდ გაეხარჯა. ერის გამორჩეული შვილი ასკვნის, რომ შეძლო „სიცოცხლის წიგნის“ ახლებური, მართებული კითხვა“.

ლეგენდარულ პიროვნებას წმინდა ადამიანთა სულები ეცხადებოდნენ. ცხოვრების ურთულეს მომენტში ევლინებოდა ნაადრევად გარდაცვლილი მეუღლის — ლიანა ალიბეგაშვილის აჩრდილი, რომლის ხსოვნასაც უძღვნა მსოფლიოს ირგვლივ მოგზაურობა, რეკორდები და აფრთხილებდა მოსალოდნელი ფათერაკების შესახებ, რაც ურთულეს მომენტებში საჭირო ზომების მიღებას შთააგონებდა, ყოველნაირ ხიფათ-განსაცდელს ამარცხებინებდა.

სამყაროს, ხილულის მიღმა გასვლა მხოლოდ მისანს ხელენიფება: „სამყაროს გაღმა ჩაივლის ვიღაც, ჩაფიქრებული, როგორც მისანი“ (დარდი ბუხართან) (17,52).

„პოეტი ირონიულად უყურებს საკუთარ სიკვდილს: „სად, ვინ იხილავს ჩემს პანაშვიდებს?!“ „თითქოს საკუთარ ცხედარს მიყვები“, „რა თავში ვიხლი სამოთხის კარებს“, „და ჩემს მკვდარ სხეულს ჩემი ხელით დავასაფლავებ“. ამ შიშის, რეალობის დაძლევის საშუალება პოეზიაა. მისთვის არაფერი არ არსებობს მარადიულობის გარეშე, არც უახლოესი მეგობარი, არც უსაყვარლესი სოფელი და ცხადია, არც საკუთარ არსებაში გაღვიძებული პოეტური „მე“, წერს მარინე ტურავა (19, 259-261).

ნიკო სამადაშვილს გამოარჩევდა „სულის უფსკრულების ჩვენება, ირეალური, იდუმალი სამყაროს გადარჩენა.

„ამ კაცს შეეძლო საკუთარი გარდაცვალებაც დაენახა

და ეს დრამატული ხილვა პიროვნების გაორების ამავე ხერხის თავისებური სახეცვლილება — პირველყოვლისა, საკუთარ გულსა და გონებაში არის გამოტარებული და არ არის ლიტერატურული ზეგავლენის ნაყოფი“, წერს როსტომ ჩხეიძე (ორეული) (20,10).

ნაადრევი დაღუპვის, ჩაძაღლების მომლოდინე პოეტს გადარჩენის, მარადიულობის სანინდრად ესახებოდა „მკერდის ნიჟარები“, „ფიქრების ხმელეთი“, ბახტრიონივით მაღალი ოცნება, რაც ააცდენდა ჟამთა სიავეს, დავინწყებას: „გავჩნდი განგებ, რომ დავღუპულიყავ ჩემს დედინაცვალ საქართველოში. სად ჩავძაღლდები, აბა ვინ იცის... ჟამთა სიავეს მგზავრი აცდება, მოვა, დახედავს მკერდის ნიჟარებს, მიცნობს, შეკრთება, შევეცოდები და ტანში ცივად შეაჭრიანლებს“ (განკითხვა) (18,72).

დამონშებანი

1. ძველი აღმოსავლეთის ხალხთა ისტორიის ქრესტომათია, თბ. 1990
2. Жизнь после смерти, М. 1990
3. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I, თბ. 1990
4. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
5. უილიამ გათრი, პლატონი, ბერძენი ფილოსოფაოსები, თბ. 1983
6. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II, თბ. 1990
7. რუდოლფ შტიინერი, ქრისტე გოლგოთას მისტერიის დროს და ქრისტე XX საუკუნეში, თბ. 1994
8. გოეთეს საუბრები ეკერმანთან, თარგმანი აკაკი გელოვანის, ბათუმი 1988

9. ვაჟა-ფშაველას ხუთტომეული, ტ. 3, „პალიტრა L“ თბ. 2011
10. ვაჟა-ფშაველას ხუთტომეული, ტ.2, „პალიტრა L“, თბ. 2011
11. ვაჟა-ფშაველა, თბზულებანი, „საბჭოთა საქართველო“, თბ. 1986
12. ქართული კლასიკური პოეზიის ანთოლოგია, „მერანი“, 1980
13. გალაკტიონ ტაბიძე ხუთ ტომად, ტ.II, „პალიტრა L“, თბ. 2011
14. გალაკტიონ ტაბიძე ხუთ ტომად, ტ.I, თბ. 1993
15. ტერენტი გრანელი, ლექსები, წერილები, ჩანაწერები, თბილისი, 2012
16. როსტომ ჩხეიძე, ძენი მუსიკის, დღენი ქარიშხლის, „ჩვენი მწერლობა“, თბ. 2017
17. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, „ლიტერატურის მატთანე“, თბ. 2004
18. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი, თბ. 2006
19. მარინე ტურავა, სიცოცხლე შვენობს შენითა, სიკვდილის პარადიგმა ქართულსა და უცხოურ მოდერნიზმში, თბ. 2012
20. როსტომ ჩხეიძე, ორეული, შეხვედრები და სინანული, „მერანი“, თბ. 1995

ასტრალური მოგზაურობა

ზემინიერი ძალებისგან, ტრანსცენდენტურისგან მონყვეტას უბედურებად მიიჩნევდნენ როგორც დასავლურ, ისე აღმოსავლურ ფილოსოფიაში, ანტიკურ თუ აღორძინების ეპოქაში.

„ცის და მინის შეზავება“ (გალაკტიონი), რელიგიურობა, უზენაესისგან ნამცნობი სიბრძნის მინაზე დამკვიდრება იყო ყოველთვის დიდი ხელოვნების მთავარი დევიზი, რადგან რწმენასგანშორებული სიტყვა ვერ წვდება ჭეშმარიტებას, ვერ იქცევა დიდი სულიერი კულტურის ნაწილად.

არა დინების მხარეს მოფარფატეთა, არამედ „ქარის პირდაპირ“ მხნედ მავალთა, სულიწმინდის მადლით გაბრძნობილთა შემოქმედება იყო ყოველთვის სიმართლის მაძიებელთა ინტერესის საგანი.

ნიკო სამადაშვილი ნაზიარები იყო ზეციურ, საღვთო, მარადიულ სიბრძნეს, არა მხოლოდ ბიბლიას და დასავლურ ფილოსოფიას, არამედ აღმოსავლურ მოძღვრებებსაც.

„ფერისცვალების“ ავტორის პოეზია დიდი ლიტერატურის კრიტერიუმებზეა დაფუძნებული.

ერთი მხრივ, პოეტი გვიჩვენებდა ღმერთისუარმყოფელი ეპოქის ტრაგედიებს, ამასთან, მიბრუნებას ტრადიციული, მრავალსაუკუნოვანი რელიგიისკენ.

როგორც ფართო თვალსაწიერის შემოქმედი, დაინტერესებული იყო ინდური და ჩინური ფილოსოფიით და პოეზიით, ბუდიზმით და ეს შემთხვევითი როდია, რადგან მრავალი შეხვედრის ადგილი არსებობს წმინდა წერილსა, ქრისტიანობასა, ბუდიზმის პრინციპებსა და ლაო-ძის „დაო დე ძინს“ შორის.

ლევ ტოლსტოი ხაზს უსვამდა იმ ნათესაურ კავშირს, რაც შეინიშნება ქრისტიანობასა და ლაო-ძის მოძღვრებას შორის.

„ქრისტიანული რელიგია სამი ძირითადი ელემენტისგან შედგება: პლატონის და ნეოპლატონური მოძღვრება, ებრაელთა

რელიგია და ახალი ხანის თეორიები, ხსნის თეორია, რაც ნაწილობრივ ორფიზმში და ახლო აღმოსავლეთში ვლინდება“ (ბერტრან რასელი, დასავლეთის ფილოსოფიის ისტორია) (1,61).

როგორც ქრისტიანობაში, ასევე აღმოსავლურ რელიგიებში, ბუდიზმში განსხვავებულია ეგზოთერული და ეზოთერული, ანუ საიდუმლო და მასებისთვის განკუთვნილი სიბრძნე, გონების ცოდნა და სულის სიბრძნე, თვალის მოძღვრება და გულის მოძღვრება, წარმავლობა და მარადიულობა, მათა და ნირვანა, ხილული და უხილავი, მაღალი და მდაბალი მე, ორი გზა-აშკარა და ფარული. როგორც სახარებაში, ისე ბუდიზმში, კრიშნასთან გვხვდება ოკულტური ძალების რწმენა, სახარებაში — ქვის პურად ქცევა, ზღვის მღელვარების დაწყნარება, ზღვაზე სიარული, მიწის ბორკილებისაგან განთავისუფლება, ლაზარეს გაცოცხლება, ბუდიზმში — ოკულტური ძალებით ჭრილობის შეხორცება, თესლის უეცარი აყვავება, ლევიტაციის მოვლენა, ჯვარცმა იდეალებისთვის, სულის სხეულზე გამარჯვების იდეა, კრიშნას მისტიკური ძალით ცეცხლის გადაყლაპვა, ქვებისგან ხიდის აგება, ტრანსცენდენტური ენერგიით მატერიის სულად გარდაქმნა. ასევე აღსანიშნავია სამი სამყაროს — სულიერის, ასტრალურის და ფიზიკური ძალების არსებობის რწმენა.

„ბჰაგავად-გიტაში“ „სიბრძნის ნავით“ მიიღწევა ცოდვების ზღვის გადაცურვა.

ბიბლიაში გარჩეულია ორგვარი სიბრძნე: მინიერი და ზეციური.

აგარის შვილები, მინიური ცოდნის მაძიებლები, ვაჭრები ვერ იგნებდნენ სიბრძნის გზას „მხოლოდ ღმერთი... მან იპოვა ყველა გზა ცოდნისა და მისცა იგი იაკობს, თავის მორჩილს და ისრაელს, რომელიც შეიყვარა“ (ბარუქ წინასწარმეტყველი 3,23,27)(2,90).

ურწმუნონი ვერ ეზიარებიან სიბრძნეს: „ღვთისმგობელი სიბრძნეს ეძებს, მაგრამ ამაოდ; გონიერს კი ცოდნა ეადვილება“ (იგავნი სოლომონისა, 14,6) (3,6,26).

ლაო- ძის „დაო დე ძინში“ უმაღლესი ცოდნის ცნება ორნაირი სახით არის წარმოდგენილი: ერთია ჭეშმარიტი სიბრძნე და აქედან წარმომდგარი ყოვლადბრძენი-დაოს მორჩილი და მისი კანონების დამცველი. მეორეა ცრუსიბრძნობა და აქედან წარმომდგარი ცრუბრძენი -დაოს საპირისპიროდ მოქმედი. ლაო-ძი მას ყველაზე დაბალ საფეხურზე აყენებს“ (1,101).

„არსში დაბრუნებას მარადისობა ჰქვია. ვინც შეიცნო მარადისობა: გასხივოსნდა“ (1,141).

ბუდიზმშიც კავშირშია ინტუიციური და განსჯითი (ინტელექტუალური) შემეცნება.

სახარების ერთ-ერთი მთავარი პრინციპია „გიყვარდეთ მტერნი თქვენნი“ (კუკა) (6,35).

„სიკეთე მიაგე მოძულეს შენსას“, ქადაგებს ბუდიზმი (1,169).

ორივეგან გვხვდება მესიანიზმის, ღმერთკაცობის, სულის ხსნის იდეა.

„სიდიადე სიშორეში გაღწევია. სიშორეში გაღწევა — უსასრულოში გარდაცვლაა. უსასრულოში გარდაცვლა — დასაბამში დაბრუნებაა“ (1, 195).

„ყოვლადბრძენი არსისმიერს დაიუფლებს და უკუჰყრის გარეგანს“ (1,205).

ყველა ამ თეორიის გამოძახილს მეტნაკლებად ვიპოვით ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში და ვრწმუნდებით, რა ფართო თვალსაწიერისა რა სულიერი თვალთახედვის პოეტი იყო ის, ვისაც მომადლებული ჰქონდა უხილავის ჭვრეტის, ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენები.

ყველა იდეალისტურ ფილოსოფიაში, პლატონის, ბუდიზმის თუ კრიშნას მოძღვრებებში სხეული, მინა- წარმავლობას ექვემდებარება, ამაოებაა, მხოლოდ განწმენდილი და წმინდა სულია მარადიული. ამიტომ განდობილები ერთმანეთს უპირისპირებენ წარმავალს და მარადიულს, მინას და ცას.

ბიბლიაში ცხოვრება აბოზოქრებულ ზღვასთან არის

შედარებული: „ბოროტეულნი აღელვებულ ზღვას ჰგვანან, რომელიც ვერ წყნარდება და მისი ტალღები ისვრიან ლაფს და ტალახს“ (ესაია წინასწარმეტყველი, 57, 20) (2,116).

ნეტარი ავგუსტინე გვამცნობს: „ზღვა, მწარენყლიანი მარილისგან და მშფოთვარე ქარიშხალთაგან, სიმბოლოა ამა სოფლისა“ (5,519).

სახარებაში მცირედმორწმუნე პეტრე იძირება ზღვაში, ხოლო ქრისტე თამამად გაივლის აბობოქრებულ ტალღებზე და შერისხავს ზღვასა და ქარს.

„აუარცხელი სულები ბორგავენ ადამიანთა ცხოვრების აბობოქრებულ ოკეანეზე, უძლურდებიან, იცლებიან სისხლისგან და ფრთებდამსხვრეულნი, ცხოვრების აბობოქრებულ ზვირთებში ერთიმეორის მიყოლებით შთაინთქმებიან. გაავებული ქარისგან ანიოკებულნი, გრიგალებთან დევნაში, მორევში იხრჩობიან და ზღვის პირველივე ხახადაფრენილ უფსკრულში უჩინარდებიან“ (6,65).

„წმინდა ტალღებით უნდა გაანელო აზვირთებული ოკეანის სიმწარე, რომელიც ადამიანთა ცრემლებისგან გაჩენილა.

„უნდა გაუძლო მაიას ოკეანიდან მომქროლი აბობოქრებული ტალღების შემოტევას“ (6,129).

„ჭეშმარიტი მოგზაური ზეცაში, წყლებს ზემოთ მოთარეშე ქარებზე დააბიჯებს ისე, რომ ტალღებს ტერფებით არც კი ეხება“ (6,64).

„სრულყოფილების მიღწევის გზაზე მრავალი ფათერაკია, უფსკრულებია, რომელიც გარს არტყია ადამიანის ვნებათა სავანეს“, წერს ელენე ბლავატსკაია.

ნიკო სამადაშვილის „ზღვის სიმფონია“ (7,63) ხაზს უსვამს პოეტი მეზღვაურის „ზღვის სიყვარულს“, რომელიც „დიდი ამაოებაა“ და ამაოების დაძლევით, ზღვის გადალახვით ეზიარება მარადისობას (შდრ. გალაკტიონი: „გადავიარეთ მრისხანე ზღვები). პოეტისთვის მახლობელია ზღვისებური „დიდი შფოთვა“, „ოკეანის სიმფონია“.

სახარების და აღმოსავლური რელიგიების მთავარი პრინციპია სულის ღვიძილი და არა თვლელა ან ძილი.

ქრისტე მოუწოდებს მოციქულებს: „იფხიზლეთ და ილოცეთ, რომ არ ჩავარდეთ განსაცდელში. სული მხნეა, ხორცი კი უძლური“ (მათე, 26,41) (4,60).

ნიკო სამადაშვილისთვის მთავარია „ხილვა, ზარების სმენა და პოეზიის გადარჩენა“ (აქ არის ლამის მაჯისცემა) (7,231).

პოეტის კრედაა: „ნუ ჩათვლემ, ძმაო“. მას ესმის „ლამის მაჯისცემა, ტყეში ვერხვების გვემა“, ღმერთის ღრიალი, ღმერთის გაფრენის ხმა.

სრულყოფილების მისაღწევ გზაზე მრავალი ფათერაკია, „უფსკრულება“, რომელიც გარს არტყია ადამიანის ვნებათა სავანეს.

სოფლის წარმავალ ფასეულობათა დაძლევა დაკავშირებულია „საშინელი მარტოობის გზასთან“ (რამაჩარაკა).

„მარტვილობის უმძიმესი სევდიანი გზა ფათერაკებით არის სავსე“ (6,11). უნდა დაძლეულ იქნას მინიერი უკეთურობები.

დედამინა არის „სევდის სრა-სასახლე“, ხაფანგით, ხიბლით სავსე. მიზნის მისაღწევად გადასალახავია უფსკრული, ჯურღმულები, გასავლელია „გლოვის კარი“, რათა ბოლოს შეისუნთქო „სიკეთის სურნელებით გაჟღენთილი ნიავი“.

ნიკო სამადაშვილი გამუდმებით უარყოფითად ახასიათებს სანუთროს. დედამინა, ქვეყნიერება კაკანათია, მოქნეული ქამანდია: „ქვეყნიერება ჩვენ დაგვიგეს კაკანათივით“ (ნაწყვეტი), „ტლანქი ცხოვრება ჭრელი გველია“ (საქართველოდან პარიზისგან) (7,8-9), ციდან მინიერი სასახლე „წარსული და ბალდახინია“ (სალამოხანი) (8,120).

„მინა ... ჯვარცმის შავი დედანია“ (ორი ხელადა ჩამოგვისხეს) (7,204), „ქვეყნიერება ფუტუროა (პასუხი) (7,219), „სიყმანვილე ფუტუროა“ (მოგონება და სინანული) (7,256), „დედამინა... ქვიშა და ნაგავია, დედამინა კუტია ჩავარდნილი სივრცეების

ნაცარში“ (კუტი) (8,142) „სასაფლაოა ეს ვერაგი მთელი სამყარო“ (ტყე აშრილდა) (8,119). მინა, სანუთრო მთვარეულია, ქვა-სავით უგრძობელი, ქვენა ქარების საუფლო, ნელში მოხრილი“, სატანჯველი (ზეკაცი და ნისლოვანება) (7,173). „ბრუცია-ნი“, შუქის მათხოვარი (გული და ჯანღები) (7, 70-71).

პოეტი უმზერდა „საუკუნის სამინე თვალებს“, სისხლე-ბის ღელეს“ (ნანყვეტი) (7, 225), ხედავდა „სანუთროს ქარის“ სიავეს, ესმოდა „წარმავლობის მძლე ქოქოლა“ (შეხვედრები სამხარზე, წარსულის კვალი) (7,76,79).

ნიკო სამადაშვილს იდეალად ესახებოდა „მარადისობის ყელმოღერება, ლაჟვარდების უსურვაზებში მივარდნილი ქვეყნიერება, დაუსაბამო, უღვეველ გზებზე ატეხილი მშვენიერება“ (მოგონება და სინანული) (7,239), ეიმედებოდა ზეცა-ში, მარადისობაში „დიდ ფიქრთა გუნდის“ გაგზავნა (რაც იყო, იყო) (7, 172).

ბუდიზმი სამყაროს განიხილავს, როგორც მაიას, ანუ ილუზიას.

„ეს დედამინა სევდის სრა-სასახლეა, ყოველ ნაბიჯზე ხაფანგია, რათა შენი „მე“ დაიჭიროს იმ ხიბლით, რომელსაც უდიდესი ერესი ჰქვია (6,61).

„უნდა მოსპო სურვილების სხეული, აუცილებელია აზრთა სხეულის განწმენდა, ვნებათა ჭიის მოსპობა.

„შენს გულში ტანჯული ადამიანის ცრემლები უნდა ჩაიღვაროს ნაკადულებად, რომლითაც მორწყულია უკვდავი თანაგრძნობის მინდვრები.

„მხოლოდ მორწყულ ნადაგზე გაიფურჩქნება ბუდას შუალამის ყვავილი. ებრძოლე პირადს, გარდამავალს, მერყევს, განადგურებისთვის განწირულს (6,71).

„უნდა გაიხსნას სულიერი თვალთახედვა, რათა გაიგონო მდუმარების ხმა. კიბე, რომელიც მალლა აგიყვანს, ნაშენია ტანჯვის და სევდის საფეხურებისგან (7,72).

„საკუთარი თავის უარყოფის წყლებში უნდა განბანო შენი ფეხები, რათა გათავისუფლდე ამაოებისგან.

„სამი სასახლე უნდა განვლო-არცოდნის, შეცნობის სასახლე და სიბრძნის სასახლე (6,63). ის ყველაფრის მიღმურია, სადაც „არსებობენ ჩრდილები და ჭეშმარიტების სინათლე ჩაუქრებელი დიდებით ანთია“ (6,64).

ბიბლია, ბუდიზმი, ოკულტიზმი „ხაფანგად მიიჩნევს ხიბლს, ერესს, თვითგანდიდებას, ქებას, თვითკმაყოფილებას, რომელიც ცაში აზიდულ კომქს ჰგავს, რომლის წვერზე ბრიყვი ამაყი შემომჯღარა“ (6,84).

ნიკო სამადაშვილი გვევლინება, როგორც „ცხოვრებით გაჩანაგებული, ჭმუნვის სარქალი, სახრეგადანწული, სისხლით დაწერილი ლექსების ავტორი, „მარადისობის კომქების“ პატრონი (თელა და ჩიტი) (7, 20-21). უპირისპირდება ამაოებას, „ქვეყნიერების კომქებზე“ ამძვრალ ვაიშემოქმედო.

ხმაურიანი ლექსების ავტორი შორს არის თვითგანდიდებით ცნობილ პატივმოყვარეთაგან: „...თუმც ხმაურობდნენ მტკვართან ლექსები, ... ერთი კარგი რამ დამრჩება ქვეყნად, რომ განდიდებას ვერ შევეყარე და მიხაროდა ბედი ბუტია“ (იტყვიან, კაცი რაზე ლოთობდა) (7,107).

ლექში „გაჭვავება“ (7,59). უბედურებად მიიჩნევიან განდიდების კვერით დანაყრებულები“ „...ვინც განდიდების კვერით დანაყრდა, რა ეშველებათ იმ უბედურებს“.

მთავარია პირადული მეს, მიწიერი სურვილების დათმობაა, მთელი კაცობრიობის სურვილების გათავისება, „მერუს მთაზე“ ამაღლება (მერუ — ინდუსების წმინდა მთა, ღვთიურ არსებათა სამყარო) (6,172).

ნიკო სამადაშვილი „შორეული გზების“ მოგზაურს ურჩევდა: „...აჰყე მაგ მთების ვინრო ხერხემალს და ნუთისოფელს გადასცილდები. წადი, ნისლებმაც თუ გამიტყუეონ, საკუთარ თვალებს ნულარ ენდობი. არ შეგაყვაროს თავი საწუთრომ, ან არ იმღერო გაღეშილ გრძნობით. გზა რომ უფრო შორს გადაგინიონ, ქარები მთვარეს მაღლა ასწევენ, გარშემო სულ სხვა ზეცა იქნება და პანაშვიდი ჩადგება მწვანედ. ო, აჰყე, აჰყე მაგ მთის ხერხემალს, კმარა, კამარებს ნუ აცივ-

დები, აჰყე, არ დასძრა არსად კრინტი, ხმა და წუთისოფელს გადასცილდები“ (წუთისოფლიდან უკვდავებამდე) (7,95)

ბუდიზმის ეზოთერული სწავლების მიხედვით, ადამიანს თან სდევს რვა უბედურება, ბორკილები. ესენია: გრძნობებით ტკობა, ვნების მონობა, ზიზლი ულამაზო ფორმებისადმი, საკუთარი სიამოვნება, ეჭვები ცათა სასუფეველის მიმართ, ეგოიზმი (6,168).

განდომილმა უნდა იმოგზაუროს „ჭვრეტის და სმენის გზებზე“, „შემეცნების სინათლის“ მისაღწევად (6,125), „უნდა გაიგონოს იმედის ბულბულების გალობა“ (6,11).

ნიკო სამადაშვილს ესმოდა ღმერთის გაფრენის ხმა (საით, ვინ იცის) (7,217-218), ზეცის ზარი, მთების ხველა, სამრეკლოს გაოგნებული რეკა, ღამის მაჯისცემა, ქვესკნელთ გალობა (შეხვედრები დღის ბოლოს) (7,221-222), დედამიწის „ხმაგაკმენდილი გზის ყვირილი“ (ტერფი და ჟრუანელი) (7,194).

ხედავდა „განგების ჩრდილს“, „ლექსების ჩრდილთა ტორტმანს“, „სამყაროს იქით“ მიმავალ მგზავრებს (ფერის-ცვალება) (7,62).

პოეტი იყო „უჟამო სივრცის მგზავრი“ (სინათლის მიმოქცევა) (7, 241-242), ესმოდა „მარადისობის ბოხი ზარების“ გრიალი (მამადავითის მთაზე გაუხვევ) (7,237).

საიდუმლო დოქტრინას ზიარებულთა მიზანია ნირვანის მიღწევა, გარდასხეულების შეჩერება.

ამას გულისხმობს ნიკო სამადაშვილი, როცა ამბობს: „...ქვესკნელს შემასხი მშობელო მინავ, თუ კიდევ შენსკენ გამოვტრიალდე“ (ვისაც სიცოცხლე ღვინოსთვის ერეოდა)(7,199).

საკრალური ცოდნის მაძიებლის სამშვიდველი უნდა გახდეს წმინდა, როგორც მოელვარე აღმასი, სხვაგვარად მისტიური ბგერები სულიერი სიმალლეებიდან ვერ მიაღწევენ შენს ყურთასმენას.

VI საფეხურზე შენს თავზე აინთება ვარსკვლავი-შენი ძიების მიზანი.

„...აი, მაშინ გახდები ზეცაში მოგზაური, ...რომელიც ნყლებს ზემოთ მოთარეშე ქარებზე დააბიჯებს ისე, რომ ტალღებს ტერფებით არც კი ეხება“ (6,64).

„ვიდრე მისტიურ ბგერათა ზედა საფეხურზე შედგები, შენ ღმერთის ხმა უნდა გაიგონო, რომელიც შენშია, თავისი 7 ნაირსახეებით: ბულბულის სტვენის მსგავსი, არამინიერი სულის ვერცხლის წინწილის ხმის მსგავსი, რომელიც ვარსკვლავთა ციმციმს აღავლენს, შემდეგი ბგერა აქვს საკუთარ ნიჟარაში დატყევებული ოკეანის სულის მელოდიურ ჩივილს, რომელსაც ბამბითის სიმღერა ეწოდება. მეხუთე ხმა სალამურის წკრიალს ჰგავს და საყვირის ხმაში გადაზრდილია“ (6, 67).

„მხოლოდ მოგზაურობის ბოლოს შეიძლება ჩაგესმას ხმა მდუმარებისა“ (6, 72).

განდობილებს ბუნების ათასგვარი ხმა ესმით. საკრალური ცოდნის მაძიებელნი საბერძნეთში ელევზინის მისტიკურებზე „მდუმარების ხმის მოსმენას“ ელტვოდნენ.

ნიკო სამადაშვილი მთავარ ორიენტირებს ეძებდა, მაგრამ „მიუვალი გზა“ „სფინქსის ზუზუნში“ იყო ჩაფლული (ბალახი როცა ამოვა) (7,64-65).

პოეტისთვის მთავარი კითხვა იყო: „რომელ გზაზე მიუშვა ბედი“ (გათხრები) (7,66).

მიზნის მისაღწევად „ულრანი“ გზებით უნდა ევლო, წინ „ვეებერთელა შარა“ იყო (თებერვალი და მოგონება. ერეკლე ტატიშვილი) (7,126).

„დედამინის უარყოფელი“ მარადისობას ელტვოდა: „მე რიჟრაჟების გამჭვირვალე მტვერი ვარ, მტვერი და ჩემი ბინა არის მუნჯი მარადისობა“ (სალამო და განწყობილება) (7,153).

წუთისოფლის მოძულეს ღმერთებმა „ლაჟვარდების სხვენზე“ ყოფნა განუწყესეს (ერთი იმაგანი) (7,158).

წუთისოფლისა და მარადისობის მიმართების პრობლემას ლაო-ძის „დაო დე ძინი“ ასე გაიაზრებს: „ვინც მორჩილებს წარმავალს, წარმავალის თანაარსია“ (1,92).

აქვე დასმულია მთავარი კითხვა და მოცემულია მისი პასუხიც, „ვინ არის ყოვლადბრძენი, მრავალჟამიერი? — „ვინც გადიადდა, ვინც წარუვალში გარდაიცვალა, ანუ გაუკვდავდა“ (1, 163).

და აქვე „ყოვლადძლიერის“ უმთავრესი თავისებურება: „ყოვლადძლიერი ნიადაგ მწუხარს გარემოუცავს“ (1,123).

ამ მოძღვრებაში ერთი შეხედვით ალოგიკურობაა: „ო, უბედურებავ! შენ ხარ ძირი ბედნიერების ... ო, ბედნიერებავ, შენ ხარ ძირი უბედურების“ (1,149).

ანუ მაქსიმალისტური ზნეობის მოძღვარი გვამცნობს, რომ მატერიალურად უპოვარი, მაღალზნეობრივ, მარადიულ იდეალებზე ორიენტირებული ადამიანი ბედნიერებას მოიხვეჭს უზენაესის განკითხვისას, ხოლო მიწიერი, პრაგმატულ ინტერესებს მიჯაჭვული-უბედურებას.

ნიკო სამადაშვილი იზიარებს ამ მოსაზრებას და ასე ეპასუხება დიდი წინამორბედის სიბრძნეს: „... სიცოცხლეს მაინც რა არ სჯობია, რომ ამ დასაქცევ დედამიწაზე ბედნიერებაც დასაგმობია“.

„სოფლის წარმავალ ღირებულებათა დაძლევა არის საშინელი მარტოობის გზა“, (რამაჩარაკა, იესო ქრისტეს ცხოვრებიდან, გვ. 176).

„არსში დაბრუნებას მარადისობა ჰქვია. ვინც შეიცნო მარადისობა, გასხივოსნდა“ (დაო დე ძინი) (1,139).

„ვინც ბევრს იხვეჭს, ჭეშმარიტებას კარგავს“ (1,172).

არა მიწიერი ინტერესები, ანგარება, არამედ მზერის მიპყრობა უზენაესისკენ, რათა უსასრულოს, დასაბამს და უბრუნდეს ადამიანი: „სილაღე სიშორეში გაღწევია. სიშორეში გაღწევა — უსასრულობაში გარდაცვლაა. უსასრულობაში გარდაცვალე — დასაბამში დაბრუნება“ (1, 195).

„ვინც შეიცნო ნათელი თვისი: მანვე შეიცნო წყვიადი თვისი. იგი ხატია სამყაროსი. ვინც ხატია სამყაროსი: მარადიულ დეს ეუფლება და პირველ დასაბამს უბრუნდება“ (1,197).

საკუთარი თავის, ერის, კაცობრიობის მისიის გაცნობიერებაა ადამიანის მიზანი წმინდა წერილშიც.

„ყოვლადბრძენი არსისმიერს დაიუფლებს და უკუჰყრის გარეგანს“. საჭიროა „ზიარება მარადიულთან“ (1, 201, 204).

ნიკო სამადაშვილს უზენაეს ცამდე, „ცათა ცამდე“ ამაღლების მისია ჰქონდა დაკისრებული. „...ზეცაზე ზეცა გადაფრინდება, თურმე ამისთვის ჩამოგათესლეს“ (კამარების შეჭმუხვნა) (7, 31).

„ბინდების გაღმა“ მარადისობის ჩუმ უდაბნოს“ ქვრეცდა (ფილტვების სიყვითლე) (7, 64).

არჩევანი უნდა გაეკეთებინა „ზენა ქარსა“ და „სანუთროს ქარს“ შორის (წარსულის კვალი) (7, 79).

„ათასი წლების ზუზუნი“ ესმოდა, დაღლილი იყო „ლოცვით და მოწყალებით“ (საით, ვინ იცის) (7, 217-218).

„სანუთროს ქარი“ განათებულ ცას გლეჯდა და არ ასვენებდა კითხვა: „...დედამინაზე ნეტავი რისთვის შემოვეხეტე?“ (წარსულის კვალი) (7, 79).

მთავარ კითხვად რჩებოდა: „რათ დავიბადე, ნეტავი რისთვის?“ (ჩემს ნუკრიას) (8, 40).

ასტრალური მოგზაურობის უნარით მომადლებული პოეტის სული მსოფლიოს იქით, პლანეტების იქით იჭრებოდა, დასაბამისკენ გაღწეული, თავისი მონოდების გახმიანებას ისმენდა „გზებისგან“: „ვიხედებოდი დასაბამისკენ, ღრუბლებს სანთლები სადღაც აენტოთ, უნდა ნახვიდე! — მისტვენდნენ გზები, — უნდა მსოფლიოს კიდევ გაენდო“.

ბინდში ხედავდა „ლიმმორეულ საფეხურებს“, გრიგალის შუქში იმზირებოდნენ მკვდრები, ქარბუქის ლექსებს მტრედები ისმენდნენ (დაუსაბამობის ხილვა) (7, 43-44).

მარადისობამდე მისაღწევი გზა არა აშკარა, არამედ „ფარული გზაა“. „დაფარული გზა“ საკუთარი თავის უარყოფაა და ამიტომ ენოდება სევდიანი გზა. ის არის საკუთარი თავის სამსხვერპლო (6, 100).

„ვიდრე მარტვილობის უმძიმეს გზას შეუდგები, უნდა შე-

იტყო ამ გზაზე არსებული ყველა ფათერაკის შესახებ (6,111).

„უნდა შეიარაღდე სათნოების, სიყვარულისა და თანაგრძნობის გასაღებით, ვიდრე გზის პირველი კარის შესასვლელს შეაღებ“ (6,112).

უშიშარი მოგზაურის თანამგზავრები ხდებიან „იმედის ბუღბუღები“, რომლებიც სრულყოფილებას, სულიერი ხედვის გახსნას, შემეცნების 7 საფეხურზე სვლას უგალობენ (6,112).

II კარისკენ მიმავალი გზა მწვანეა, ციცაბო, ქვიანი, მთის მწვერვალისკენ მავალ გზაზე ჭალარა ნისლებია და მათ გულში ისმის „იმედის სიმღერა“ (6,13).

თუ მოგზაურის სიტყვა და საქმე ერთი არ არის, ის ნონასწორობას დაკარგავს, ფეხები დაუზიანდება კლდოვანი ბილიკის ბასრი ქვებისგან. კლდოვანი ბილიკების ბასრი ქვე-ბით აღინიშნება კარმის მოქმედება (6, 166).

საჭიროა შიშის დაძლევა, „თვინიერი მოთმინების წყლებით სულის განბანა, ბრძოლა დაბალ და მაღალ „მეს“ შორის, მდაბალის ალაგმვა ღვთაებრივით (6, 97).

ადამიანს მუდამ თავს დასტრიალებენ უხილავი გრიგალები, რომლებიც ხრწნადი ბუნების გადმონაშთებია.

„გლოვის კართან“ აურაცხელი ფათერაკებია, ვრცელი ჯურღმულები და მბრძანებელი მარას გაშმაგებული ურდოებია.

საჭიროა შენი წმინდა კუნძულის, უკვდავი სულის, ადამიანის დიადი „მეს“ დაცვა (6, 169).

მტკიცედ უნდა დაუპირისპირდე მაიას ოკეანის შმაგი ტალღების შემოტევას.

შენი კუნძული ირემს ჰგავს, რომელიც ირემივით სიცოცხლის წყაროსგან მიისწრაფვის, მან მდევართა ხროვა უნდა დაამარცხოს და გადარჩენის ველზე, „წმინდა ცოდნის“ გზაზე უნდა გაიჭრას.

საჭიროა შენივე ეგოს ხიბლისგან გაქცევა, მინიერი ზრახვების კვდომა.

წმინდა წერილი გვასწავლის: „მისთვის, რომ ოქროსფე-

რი ალი შეურხველად ენთოს, ლამპარი დაცულ ქარისა და ნიავისთვის მიუნვდომელ ადგილას უნდა დაიდგას“ (ბჰაგავად-გიტადან, 6,9).

მთავარი საყრდენი უნდა იყოს „ღვთაებრივი ცოდნა“.

სულიდან უნდა განაძევო პატივმოყვარეობა, ბრაზი, სიძულველი.

თუ გამზადებული სულით მოხვედი, შიში ვერ იბატონებს შენზე (6,125-126). საჭიროა სულიერ ძალთა კარის გავლა, შემეცნების სინათლეში, ჭკრეტისა და სმენის გზებზე დგომა.

მერე იწყება ვერცხლისფერი ვარსკვლავის ციალი, იფურჩქნება შუალამის ყვავილები, სიკეთის სურნელით იფლინთება ჰაერი, იწყება დღის მეუფის აღდგომა.

მოდის აზრთა მნათობის სხივები, გონება უსაზღვრო ოკეანეს ემსგავსება.

წმინდა მერუს მთაზე მიღწევისას ასტრალური და ფიზიკური სამყაროს თავზე ჩნდება სულიერი სინათლე.

მოშიებულთა დაპურებით, ამ ქვეყნის მიმართ სიყვარულის გაქრობით მიიღწევა ნირვანა.

ასეთ გზაზე მოდიან სრულყოფილების ბუდეები.

აუცილებელია არა მარტო საკუთარ თავზე ზრუნვა, არამედ მთელი სამყაროს სატკივრების გათავისება.

ქებათა ქების ჰიმნი ავსებს ცას და მიწას. ჩნდება სინათლის ოქროს გრიგალი, აჟღერდება ათასბაგოვანი ხმა, იწყება მოგზაურის დაბრუნება, არქატის-სამყაროს ახალი მაცხოვრის დაბადება კაცობრიობის გადასარჩენად.

არქატები, ადეპტები უსაზღვრო თვალსაწიერს ანუ ზებუნებრივ მხედველობას ფლობენ, ისინი ხედავენ და იგებენ ყველაფერს ერთიანად, როგორც აქვე, ისე ნებისმიერ ადგილზე (6,159).

ნიკო სამადაშვილი სანუთროს ყოველგვარ უკეთურობას ხედავდა, მას აწამებდა „სულისა და სხეულის განხეთქილება“, ტანჯავდა „მინა წელში მოხრილი“.

„ნიკო სამამადაშვილს პოეზიის წიაღში უჩნდებოდა შეგრძნება, რომელიც ამცნობდა, რომ ჭეშმარიტად თანესწრებოდა იმნამიერ სამყაროს არსებობას“ (თემო ჯაფარიძე) (7,562).

პოეტი სულის ფრთებით აღწევდა პლანეტებს გაღმა, მარადისობაში, ანათებდა მეტეორივით: „მე ვანათებდი ჭრელ თვალების მეტეორივით, მარადისობის ხშირ მარგილებთან“ (მარგილები) (7,260).

„ქარიშხლის სვეტები“ საყრდენად ქცეოდა, დიღები მარმარილოს მოაზმანებდა, კამარებში „მტრედების ბუდე“ ჩანდა, სანთლებთან ტბების ტირილი, გრიგალების ზარები ესმოდა და რაც საოცარია: თუ ედგარ პომ მოლაპარაკე, მომავლის მაუწყებელი ყორანი გვიჩვენა, ნიკო სამამადაშვილის ყორანი ლოცავს პოეტს და პოეტი „მეტეორივით“ ანათებს „მარადისობის ხშირ მარგალებთან“ (გადმოსმენა სამყაროსკენ) (7, 124-125).

სანუთროს ცდუნება — ამოებისგან გამდგარი, სიმაღლეებს, „სხვა ზეცას“ აღწევდა, მარადიულ ჭეშმარიტებას ეზიარებოდა: „ქარს ეფარები, ვერავინ გხედავს, სივრცეებს ნულარ მიაცივდები. აჰყე მაგ მთების ვიწრო ხერხემალს და ნუთისოფელს გადასცილდები. წადი, ნისლებმაც თუ გაგიტყუონ, საკუთარ თვალებს ნულარ ენდობი, არ შეგაყვაროს თავი სანუთრომ, ან არ იმღერო გალეშილ გრძნობით. გზა რომ უფრო შორს გადაგინიონ, ქარები მთვარეს მაღლა ასწვენ, გარშემო სულ სხვა ზეცა იქნება და პანაშვიდი ჩადგება მწვანედ. ო, აჰყე, აჰყე, მაგ მთის ხერხემალს, კმარა, კამარებს ნუ აცივდები, აჰყე, არ დასძრა არსად კრინტი, ხმა და ნუთისოფელს გადასცილდები“.

სხვა ზეცა არის ბიბლიის ცათა ცა, ანუ უზენაესი ცა, ღმერთებისა და წმინდა სულების სავანე.

ნიკო სამამადაშვილის „პერსონაჟი ქართლის საზღვრებს სამყაროს მიღმა აფართოებს, აქ ხან მიწიერის და არამიწიერის საზღვრების გადალახვაა, ხან მიწიერზე ზეციერი სიღრმეებიდან ჩაფიქრება, აქაა კოსმიური განწყობა, მეტაფო-

რული მისტერიები“ (ლამისთევის პოეზია, თემო ჯაფარიძე) (7,565-566).

უსაზღვროებაში ხეტიალი, პლანეტების გუგუნის მოსმენა პოეტის ბედისწერაა თითქოს. „ცის ეზოში“ მთვარის, ვარსკვლავების ელვა უნათებს გზას, ცრემლების ტალღა შუქს გამოსცემს და იდუმალი ხმა მოუნოდებს: „ნადი ირბინე, სანამ ყვითლად ჩამოხნელდება, ნადი, იმლერე და დაოსდი სივრცეებისკენ“...

მთვარეზე „ჭანდარივით ქარნამოსხმულს“, უცნაურად მიჩნეულს, დაღუპვის შიშიც უნდა აემგზავროს, მაგრამ გაბედულად აღმოხდება: „არ დამიფარო გრიგალებში, გზაო ძლიერო“

... გზა საღმრთო სახელია.

გონდაკარგულ ხეტიალში მეხის, ქარიშხლების ხმა ძლიერდება და თავისი მეორე მე უხსნის, რომ ეს „შებინდული პლანეტებია“ (ჩემი ფეხის ხმა მთავრისაკენ. მარადისობის ნაკამარევი) (7, 143).

„ცის აივანში“, „ღვთაებრივ გზნებით“ მოარულს, თუმცა ზარები აფრთხილებენ, ვერ აშინებს „სიცივე, ჭირხლი, ბურუსი“, ...ღრუბლის სვეტები. ესმის „პლანეტების ჯოგის“ ყივილი, წარმავლობისა და მარადისობის ჭიდილი, ქვეყანა ვერ შეგუებოდა ბუდას და ქრისტეს, მაგრამ ზეცაში მოგზაურ პოეტს ადევნებოდნენ და მოწონების ნიშნად ხელებს უქნევდნენ, წყვილიაღში ოდნავ იხილვებოდა გათენების მაცნე სინათლე (დაუსაბამობის ხილვა) (7, 184).

რუდოლფ შტაინერი წერს: „შინაგან, სულიერ ადამიანს ძალუძს ფიზიკური ორგანიზმიდან მთლად გამოთავისუფლდეს, აღიქვას და იმოძრაოს სულიერ სფეროში.

„მესამე ხარისხის შემეცნება ხელწიფება მხოლოდ სულიერ ადამიანს, როდესაც იგი ფიზიკური ორგანიზმიდან იმდენად გამოთავისუფლდება, თითქოს ეს უკანასკნელი საერთოდ არ ჰქონია“ (ჩემი ცხოვრების გზა) (9, 317).

დიონისე არეოპაგელი (პეტრე იბერი) იყო „ფრთოვანი,

განსწავლული გონებითა ზეციურისა მეცნიერებათა, რომელსაც ხელწიფეოდა „სათნოების ფრთით ზეცაში ამაღლება (არეოპაგიტული კრებული) (10,60,81).

ჰიმნოგრაფ ბასილის მახასიათებელი იყო „ზეშთა სიმაღლედ ამაღლება სულიერი ფრთით“ (11, 263).

ზოსიმე ათონელი „გონიერი ფრთით“ აღწევდა ცაში და ხდებოდა ღმერთის ხილვის ღირსი (11, 223).

სულის ფრთების მზრდელია საღმრთო სიყვარული: „...სიყვარულითა საღმრთოითა ფრთოვან იქმენ შენ“ (იოანე მტბევარი) (11,123).

სულიწმინდისგან ხელდასხმულთ ენიჭებათ სათნოების ეტლით ზეცაში ამაღლების უნარი.

ეზრას მიზანი იყო სულის ფრთით ზეცაში გაღწევა: „ფრთოვან ჰყავ სლვაი სიმაღლედ მიმართ ზეცისა“ (11,123).

„ფრთები არ მაქვს, მაგრამ ვფრინავ“, ამბობდა აკაკი წერეთელი.

ტერენტი გრანელისთვის ორგანული იყო „ექსკურსია ცისკენ“, „ბარათი ცისკენ“, „ლოცვა გაფრენისთვის“.

გალაკტიონისთვის პოეტი არის „გაფრენილი პირველი წყების ნიაგარებით“ (ეფემერა“). მისთვის „მხოლოდ გაფრენა არის შემოქმედება“ (კოსმიური ორკესტრი).

პოეტების მეფის დღიურებში ხშირია საუბარი „გაფრენაზე“, „სადაზვერვო გაფრენაზე“, ეს მისთვის არის „სიმძიმეთა შემსუბუქების იდეა“ (ვახტანგ ჯავახიძე, „უცნობი, თბ. 1997, გვ. 76).

შარლ ბოდლერი, ვლადიმერ სოლოვიოვი, ალექსანდრე ბლოკი ხშირად საუბრობენ ფრენაზე.

გოდერძი ჩოხელის რომან „მგელში“ ფრენენ ბერები (ვიდრე სულიერი სინმინდე გამოარჩევთ), სულ ცისკენ მიიწვევენ დიდი მწერლის პერსონაჟები (ცასწავალა, არწივთან ფრენა).

ასტრალური მოგზაურობისას სული ეთიშება სხეულს, იქმნება უწონობისა და სიმსუბუქის შეგრძნება და ეს მდგომარეობა

მარეობა გიგივებულია ფრენასთან, რაც საჭირობს უდიდეს ძალისხმევას, უმაღლესი წესრიგის გამბედაობას, ასტრალური სივრცის საოცარი სანახაობის წინაშე შიშის დაძლევას სიმშვიდეს, საკუთარი ძალების რწმენას (12,231).

წმინდა, დისციპლინირებულ სულს ლოცვით, დუმილით ეზრდება ფრთები. „ფრენა ბრწყინვალე სიტყვაა... ფრთები იზრდება ფიქრით, გაფრინდით ფიქრით“, მოგვიწოდებს ელენე რერიხი (13,523).

სულიერ ზეცაში შეღწევა შესაძლებელია მხოლოდ სულიერი სხეულით. სულიერ ზეცაში მოგზაურობენ არა ხელოვნური თანამგზავრებით და კოსმოსური ხომალდებით, არამედ სულიერი თვითმფრინავებით, კრიშნას ცნობიერებით, სულიერი განვითარებით (13, 140).

ფრენენ წმინდანები, რომელთაც ცოდვა არ ამძიმებთ, რომელთაც დაამარცხეს თავიანთ თავში ხრწნადი და წარმავალი. ისინი ხედავენ სულს, უსაზღვროებას, ფლობენ ფრენის, უსხეულო არსებობის საიდუმლოებას.

„ცა ღვთის ტახტია. რადგან ცაში არიან მისი ნების ამსრულებელი ანგელოზები... მიწა არის ღვთის ფეხთა კვარცხლბეკი, რადგან ხორციელად მასზე იმყოფებოდა იგი ადამიანებთან ერთად“ (11,339).

ჭეშმარიტი არსებობის მიზანი ის არის, რომ „ზეცის დამკვიდრებამდეც მიწა ზეცად უნდა ვაქციოთ, ...ისე მოვიქცეთ, თითქოს ზეცად ვიყოთ, რომ წაიშალოს განსხვავება ცასა და მიწას შორის..., რათა მივბაძოთ ზეციურ ცხოვრებას“ (წმინდა იოანე ოქროპირი) (14, 433).

წმინდა იოანე დამასკელს სწამდა ადამიანური სულის უკვდავება, ღმერთთან მსგავსება და წერდა: „ადამიანი არის მცირე ქვეყნიერება“ (12, 367).

„ერი არის ღვთის სული, ღვთის ჩანაფიქრი...“

„ერი არის მისტიური ორგანიზმი, მისტიური პიროვნება, ნოუმენი და არა ფენომენი ისტორიული პროცესებისა...“

„ერის სული ყოველთვის გამოიხატება პიროვნებათა“

თვისებრივი შერჩევით, რჩეული პიროვნების მეშვეობით“ (ნ. ბერდიაევი).

„პიროვნება, ერი, კაცობრიობა, კოსმოსი, აი აღმავალი იერარქიული კიბე, რომლის საფეხურები ერთმანეთით არის გაპირობებული“ (16,121).

„ზეცაშიც არსებობს მზე, მთვარე და ა.შ. ჩვენ მთელ სისტემას წარმოვადგენთ. თუკი იცით, რა არის თქვენი მთვარე და როგორ ზემოქმედებას ახდენს იგი, მაშინ შეგიძლიათ ჩანვდეთ კოსმოსს“ (გიორგი გურჯიევი) (17,59).

„დედამინა, პლანეტათა სამყარო და მზე, მსგავსად ყოველი ცოცხალი არსებისა, ავრცელებს ემანაციებს.

„ადამიანი არის, ერთი მხრივ, პლანეტური ემანაციებისა და დედამინას ატმოსფეროს შორის და, მეორე მხრივ, დედამინის ნივთიერებებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების შედეგი (17, 177).

„ყოველივეს ემანაცია აქვს, რადგან ყოველი არსებული რაღაცით საზრდოობს, თავის მხრივ, თვითონაც რაღაცის საზრდოა. დედამინას აქვს ემანაციები, ასევე მზესაც და ეს ემანაციები... ნივთიერნი არიან (17,149).

„ყოველი არსება გამოსხივებას ახდენს, გარკვეული ნივთიერების სხივებს უშვებს. დედამინა, ადამიანი, პლანეტები, მზეები ასხივებს ემანაციებს.

„აქ, ამ პლანეტაზე არის დედამინის, პლანეტების და მზეების ემანაციები. დედამინის ემანაციები ვრცელდება მხოლოდ გარკვეულ მანძილამდე, მიღმა კი მზეებისა და პლანეტების ემანაციებია. ემანაციები ყველაფერში იჭრება, ისინი აღწევენ ადამიანებსაც“ (17,166).

„მაღალ სფეროებში ინტელექტი, გონებრივი განვითარება თავის წმინდა კრისტალური ფორმით არსებობს, რაც უფრო დაბლა ეშვება, მით უფრო ნაკლებად განვითარებადია იგი“ (17, 167).

„...ადამიანი არის, ერთი მხრივ, პლანეტების ემანაციებისა და დედამინის ატმოსფეროს შორის და, მეორე მხრივ,

დედამინის ნივთიერებას შორის ურთიერთქმედების შედეგი.

„ასტრალური სხეულის ნივთიერება თავისი რხევების, ვიბრირების მიხედვით მზის ემანაციების ნივთიერებებს შეეფარდება“ (17,447).

გიორგი გურჯიევი მოგვინოლებს: „დაუკვირდი ვარსკვლავთა მოძრაობას, როგორც მათი სრბოლის მონაწილე და გამუდმებით იფიქრე სტიქიონთა ერთმანეთში გადასვლისათვის, რადგან მსგავსი წარმოდგენანი მინიური არსებობის მნიშვნელობისგან წმენდენ კაცის სულს“ (17,176).

„ზეცის, მილიონობით სამყაროს, ირმის ნახტომის უსასრულობაში შეუძლებელია დედამინას თვით ქვიშის მარცვალზე კი ეწოდოს.

„ამ სამყაროთა წინაშე შეეკითხეთ თქვენსავე თავს: რას წარმოადგენენ თქვენი მიზნები და იმედები, თქვენი ზრახვები და ის საშუალებანი, რითაც აპირებთ მის განხორციელებას...

„...თქვენს წინაშე ხანგრძლივი და მძიმე მოგზაურობაა. მოგზაურობის მიზანია თქვენთვის უჩვეულო, უცნობი მიწა. გზა უძნელესი და უსასრულობაა... თან იქონიეთ ყველაფერი, რაც სჭირდება ამ მოგზაურობას.

გაზომეთ თქვენი ძალები. განვდებიან ისინი მთელ მოგზაურობას?

...წინ დიდი გზა გიდევთ. ეს თქვენგან ითხოვს პროპორცილად დიდ მარაგს, — ეს მარაგი კი წინააღმდეგობაა, როგორც მოგზაურობის დროს, ასევე ამ მოგზაურობის მზადებისას.

...ვაი თქვენ, თუ დასუსტდით და სახლის გზა დაგავიწყდათ, თქვენ ვერასოდეს ვერ შეძლებთ დაბრუნებას. მრავალი უსიამოვნება ელოდება მარტოხელა მგზავრს, რომელმაც არ იცოდა გზა და ის მოულოდნელობები, რაც თან ახლავს ამ გზას“.

საჭიროა თითოეული ნაბიჯის გაკონტროლება.

... ნუ დაივიწყებთ მიზანს, რათა არ დაკარგოთ სწორი მიმართულება. გახსოვდეთ, არც ერთი მცდელობა არ იკარ-

გება უქმად“ (17,103-104).

ასტრალური მოგზაურობა განსაკუთრებულ ძალისხმევას, „უმაღლესი წესრიგის გამბედაობას“, სიმშვიდეს, შიშზე გამარჯვებას, საკუთარი ძალების რწმენას მოითხოვს.

სიკეთეს ზიარებული სულის დისიპლინა იგივე ფრენის უნარია. საჭიროა ლოცვა სულის ფრთის გაძლიერებისთვის, საჭიროა სწრაფვა აბსოლუტისკენ... ფრენას სჭირდება ისეთი სხეული, რომლითაც სულს არ ეშინია ფრენის. ფრთები იზრდება აზრით, შესაძლებელია გაფრენა ფიქრით“, გვმოდვრავს ელენე რერიხი (13,122,124,523).

იოგების მიხედვით, ტრანსცენდენტურ პლანეტებზე გამგზავრებისთვის, სულიერი ზეცის მისაღწევად საჭიროა სულიერი სხეული.

სხვა პლანეტებზე მოგზაურობის მსურველს ჰქვია „სარვა-გატა“, რაც ნიშნავს მას, „ვისაც ყველგან მოგზაურობა სურს“.

„შრიმად-ბჰაგავატამის“ II სიმღერაში აღწერილია სულიერი ზეცისა და მისი მცხოვრებლების ბუნება.

„ბჰაგავად-გიტამი“ დიდ მოგზაურობაზეა საუბარი. ჩვენ უნდა გადავლახოთ მატერიალური სამყარო და შევიდეთ სულიერ ზეცაში.

ეს შესაძლებელია არა კოსმოსური ხომალდებით, არამედ კრიშნას ცნობიერებით, სულიერი განვითარებით.

სრულყოფილი იოგისთვის, რომელიც ცნობიერად ტოვებს სხეულს, პლანეტიდან პლანეტაზე გადასვლა ისევე ადვილია, როგორც უბრალო ადამიანისთვის მაღაზიაში შესვლა. უნდა მივიღოთ სულიერი სხეული.

„ჰაერით მოგზაურობა იწვევს აზრის შეცვლას, გონებისმიერი განწყობის შეცვლას, პროგრესირებას მენტალურ უნართა განვითარების გზით“ (18,304).

„მოგზაურობა, ხეტიალი ანტიურ და შუასაუკუნოებრივ პოემებში ერთ-ერთი კომპონენტია ინიციაციისა, ასე მაგალითად, მოგზაურობა იაზონის, ოდისევსის, ენეასისა, შუასა-

უკუნეთა საგებისა და რაინდული რომანების პერსონაჟებისა“ (18,212).

ნიკო სამადაშვილის მიზანი იყო მთების, წუთისოფლის, ვარსკვლავების გაღმა გასვლა, ყრმა მაცხოვრის ნაფეხურებზე გაყოლა ანთებული ლოცვებით (ისევ ვლოცულობ, იქნებ ღმერთმა მაინც მიშველოს) (7,110,112), საკუთარი ჩრდილის (ორეულის) გაგზავნა „შებინდული პლანეტებისკენ“ (ჩემი ფეხის ხმა მთვარისკენ მარადისობის ნაკამარევი) (7, 143).

„სამყაროს მიღმა“ აღწევდა „ჩაფიქრებული „მისანივით“ (დარდი ბუხართან) (7,52), ნავარდობდა ლაჟვარდებში, „სივრცეთა მზვარეში“, ეხსნებოდა ცა, ესმოდა „მარადისობის ბოხი ზარები“ თვითონაც შეეძლო ცის შეძვრა „მარადისობის ზარების ტაშით“ (მამადავითის მთაზე გაუხვევ) (8, 237).

ესმოდა „ღმერთის გაფრენა“, „ლაჟვარდების ცეკვა“, ლაჟვარდებში ეგულებოდა თავისი „დიდ ფიქრთა გუნდი“...

ამ ასპექტში ნიკო სამადაშვილის წინამორბედები არიან დავით გურამიშვილი, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, აკაკი წერეთელი, ილია ჭავჭავაძე, ვაჟა ფშაველა, გალაკტიონი, ტერენტი გრანელი, ანა კალანდაძე.

წმინდა მამებს სჯერათ ადამიანის ცადამალღების უნარის: „ადამიანს, მიუხედავად იმისა, რომ ბუნებრივ საჭურველთაგან ნაკლულოვანია, გონების აღმატებულობით თვით ზეცამდე ამალღება შეუძლია“ (ნეტარი ავგუსტინე) (5, 264).

დანტე ალიგიერს „ცაში ეგულებოდა „იმ წიგნის სანუკველის“ (ღმერთის) სიქველე, „ნათელი ცისიერი, „ციური საზრდო“, უფლის ბალი, მებაღე (ღმერთი), როგორც ჭეშმარიტი არსებობის საწინდარი და ცაში მოგზაურობის შედეგი იყო სხვაგვარი მზერის, მოკვდავთათვის დანესებული საზღვრის გადალახვის უნარის მომადლება: „...სული ჩემი ცაში გადიდებული აღტყინდა უცებ, გადალახა სამანნი თვისი“.

დანტე უმღეროდა „სამყაროს რიცხვით მეორეს“, განწმენდილი და განსპეტაკებული სულის ცადამალღების „ნიჭს“ (19, 37).

„უსიერ ტყეში გზადაკარგული“ და გამოფხიზლებული პოეტი მგზავრობდა „ნდომით, სულის ფრთებით“, რეალურად ერთ ადგილზე შეთნილი... ასე მიაღწია სულმა „ზეცის სფეროს ზესთა ზენარულს“, მეშვიდე სფეროს, პლანეტას — „გარდასულთა დღეთა მპყრობელად“ რომ მოიხსენიებს (19, 360).

იტალიელი გენიოსი ასკვნის: „ნუ გაოცდები, რომ შეიძლო შვილმა სოფლისამ ჭეშმარიტების მისტიურის ასე ჩანვდენა. ეს მან შეიძლო, ვინც იხილა ცათა საუფლო“ (19, 392).

ზეცისკენ ლტოლვა მინის უგულებელყოფას კი არა, მის სრულყოფას ემსახურება.

წმინდა გრიგოლ პალამა წერს: „მხურვალედ ვითხოვოთ... ზეციური სიმაღლეები და მიველტვოდეთ სილაჟვარდეს, ვინძლო უწყინარად მოგვეცეს მიწიერი სიკეთე ამ საუკუნეში (14,388).

„ცათა შინა სწრაფვამ... კვლავ სამშობლოს გზაზე უნდა დაგვაყენოს“ (წმინდა გრიგოლ ნოსელი) (15, 397).

მაგიური მოქმედება მიიღწევა განვითარების უმაღლეს საფეხურზე. ასეთებს სულისგან სხეულის გამოცალკევება, ფრენა, „ლევიტაციის მოვლენა“ ხელენიფებათ.

ესპანეთის მეფე ფილიპე მეორე მეუღლესთან და დედებულესთან ერთად ესწრებოდა ლევიტაციის მოვლენას, რომელსაც ასრულებდა დომენიკი, კარმელოტის მონასტრის ბერი.

ჯორდანო ბრუნო წერდა აქვინელის შესახებ: „როცა იგი თავისი სულიერი ძალისა და ღვთისმოსაობის წყალობით ზეცის აზრობრივ განჭვრეტამდე ამაღლდა, მაშინ მისი მგრძნობიარე სხეული მიწას მოსწყდა და ჰაერში აიჭრა“ (18,298).

ასეთი იყო ვინმე „შინდლერი, რომელსაც შეეძლო ორისამი საჟენის სიმაღლეზე აწეულიყო იატაკიდან (20, 299).

თომა ვქვინელის ბიოგრაფი (მე-13ს.) ადასტურებს: სალერნოს მონასტრის ბერებმა იხილეს საკურთხეველის წინ მლოცველი წმინდა თომა აქვინელი როგორ ასცილდა მიწას

და ლოცვის დროს ჰაერში გაჩერდა... სხეული მის სულს, რომელიც არ იყო დაზიანებული არავითარი ვნებათაღელვით, მორჩილად მიჰყვებოდა, რადგან მან მისი მიდრეკილებები აღკვეთა“ (21,95).

კონფუცი აცხადებდა ლაო-ძის შესახებ: „...მე არ ვუნწყი, როგორ მალღებდა იგი ცად ქარსა და ღრუბლებში. მე ვნახე ლაო-ძი, იგი ნამდვილი დრაკონია. იგი ხან ხილულ არსებად წარმომიდგა, ხან ნისლეულ არსებად. მას ძალუძს ღრუბლებში სრბოლა და ინისა და იანის ციური სხივებით სუნთქვა. მისი შეჩერება შეუძლებელია“ (1,49).

ნიკო სამადაშვილი, როგორც მისტიკოსი, მისტიკრიების საიდუმლოებებს დაუფლებული, სულის თვალთ მომადლებული და ცათა ცის მხილველი, ფლობდა სამყაროს იქით გაღწევის, დაუსაბამობის ხილვის, ასტრალური ორეულის უზენაეს ზეცაში გაგზავნის იშვიათ უნარს.

დამონშებანი

1. ლაო-ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი შესავალი და კომენტარები ლერი ალიმონაკის, „საბჭოთა საქართველო“, თბ. 1983
2. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II, თბ. 1990
3. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I, თბ. 1990
4. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
5. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, საქართველოს საპატრიარქო, თარგმანი ვ. ბურკაძის, თბ. 1985
6. ელენე ბლავატსკაია, მდუმარების ხმა, თარგმნა და გამოსაცემად მოამზადა თ. თავაძემ, თბ. 2011
7. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, თბ. 2004
8. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ. 2010
9. რუდოლფ შტაინერი, ჩემი ცხოვრების გზა, თარგმანი

კონსტანტინე (უმცროსი) გამსახურდიასი, „პითაგორა“,
თბ. 1994

10. არეოპაგიტული კრებული, თბ. 1981
11. ჩვენი საუნჯე, ტ. I, თბ. 1961
12. Рамачарака, Основы мирозозерцания Индийских иогов,
Петербург, 1913
13. Е.Рерих, Мозаика Агии Иогии, КИ. I, Тбилиსი, 1990
14. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებასა, ტ. II, თბ. 1990
15. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, ტ. III, თბ. 1991
16. რუსი ფილოსოფოსები დემოკრატიასა და რევოლუცია-
ზე, მთარგმნელები ზ. სარაძე, ა. ჯოხაძე, შემდგენელი,
რედაქტორი და შესავალი წერილის ავტორი გ. ნოდია,
თბ. 1994
17. გიორგი გურჯიევი, ჭეშმარიტების სამყაროში, თბ. 2000
18. ზვიად გამსახურდია, „ვეფხისტყაოსნის“ სახისმეტყვე-
ლება, თბ. 1991
19. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კონსტანტინე
გამსახურდიასი, თბ. 1941
20. კარლ ბრანდლერ ბრახტი, ოკულტიზმი, მთარგმნელები
ლია ხუბაშვილი, ვაჟა ოთარაშვილი, თბ. 1991
21. ვიქტორ რცხილაძე, სულთა გამოცხადებანი და სპირი-
ტიზმი, „სამშობლო“, თბ. 1992

თავი IV სახისმეტყველების საკითხები

ბიბლიური პარადიგმები

ნიკო სამადაშვილის გამორჩეულობის საწინდარი იყო ზღვარის გავლება ეფემერულსა და მარადიულს, სიყალბესა და ჭეშმარიტებას შორის. პოეტს არასოდეს უვლია დინების მხარეს, არ დაუკარგავს სწორი გეზი, არასოდეს მდგარა აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშეიერების გვერდით, პირიქით, მისი უმთავრესი მახასიათებელია ბოროტების მხილება, სიმართლის, სიკეთის სულიერების, რწმენის მსახურება, თემიდას ერთგულება.

პოეტმა ავადსახსენებელი სოციალიზმის დროს, სისხლით, ტოტალიტარიზმით ცნობილ ეპოქაში იცხოვრა, მაგრამ არასოდეს გამრუდება გზა, არ დაუკარგავს სწორი ორიენტირები, ზედმინევენით სწორად აფასებდა მოვლენებს და სიმბოლურ-მეტაფორული სახეებით ამხელდა მეფისტოფელის საუკუნეს.

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში ბოროტეული ძალების მახასიათებლებია ნიანგები, დათვები, ძაღლები, მგლები, ნადირთა ხროვა, გველი, ჭინკა, დევები, ალი, აფთარი, ალქაჯი, ტურა.

ამ სახეთა წინაპრებს მრავლად ვიპოვით ბიბლიის, სასულიერო პოეზიის, ქართული თუ უცხოური კლასიკური მწერლობის წიაღში.

ბიბლიაში ღარიბი ხალხის მჩაგვრელები შედარებულნი არიან ლომსა და დათვთან: „რალა მბრდღვინავი ლომი და ღრიალა დათვი და რალა ბოროტეული ბატონი ღარიბ-ღატაკი ხალხისთვის“ (იგავნი სოლომონისა, 28,15) (1,636).

მთავრები, მსაჯულები გამოირჩევიან მხეცური მტაცებლობით, გაუმადლობით: „მისი მთავრები მბრდღვინავი ლომებია,... მისი მსაჯულნი მგლებია, დილისთვის ძვალსაც რომ არ ტოვებენ“ (სოფონია წინასწარმეტყველი, 3,1-3) (2,294).

ცრუნინასწარმეტყველთა, მთავართა მახასიათებელია ნადირის ინსტინქტები: „შეთქმულან აქ მისი წინასწარმეტყველნი, ლომებით ბრდღვინავენ, ნადავლს გლეჯენ და ცოცხლად ჭამენ.

„მათი მთავრები მგლებივით გლეჯენ ნადავლს, სისხლს ღვრიან, სიცოცხლეს უსწრაფებენ ანგარებისთვის“ (ეზეკიელ წინასწარმეტყველი, 25,27,28) (2,214).

გველის ფესვიდან გამოსული უნასის ნაშიერში გველეს შაპს ჭვრეტდა ესაია წინასწარმეტყველი: „... გველის ფესვიდან გამოვა უნასი და მისი ნაშიერი მფრინავი გველესაპი იქნება“ (4,29) (2,84).

წინასწარმეტყველი ესაია ჰგოდებდა: „ასპიტის კვერცხებს ჩეკავენ და ობობას აბლაბუდას ქსოვენ. მათი კვერცხების მჭამელი კვდება და თუ გატყდა, უნასი იჩეკება“ (58,5) (2,117).

ბიბლიაში მრავალგზის გვხვდება სამოთხეში გველის სახით შეპარული მაცდური გველის ნაშიერი გველესაპი.

ეგვიპტის მეფე, ფარაონი მოიხსენება, როგორც „დიდი გველესაპი“ (ესაია წინასწარმეტყველი, 29,35) (2,221).

გველესაპისებური მტაცებელია ბაბილონის მეფე ნაბუქოდონოსორი: „შემჭამა, დამღეჭა ნაბუქოდონოსორმა, ბაბილონის მეფემ, ცარიელ ჭურჭლად მაქცია, გადამყლაპა გველესაპივით“ (იერემია წინასწარმეტყველი, 51, 34) (2,77).

კერპების მოთაყვანე ისრაელის ხალხს, იერუსალიმს „ტურების ბუნაგად“ ქცევით, „მინის მხეცების“ შესაჭმელად გამეტებით ემუქრება ღმერთი (იერემია წინასწარმეტყველი, 9,10,16,4)(2,134,140).

ბიბლიაში ურწმუნოთა სასჯელად მოაზრებულია უდაბნოს მხეცების, ალქაჯების, ტურების, ველური ძაღლების მოვლენება (ესაია წინასწარმეტყველი 13,21,22) (2,83).

იოანე მოციქულის გამოცხადებაში „დიდი წითელ გველესაპს — ეშმაკს და სატანას ციდან გადმოაგდებენ მიქაელი და მისი ანგელოზი, ხოლო ბოროტების თაყვანისმცემლებად

გვევლინებიან ზღვისა და მიწის მხეცები (8,12,13) (3,501-507).

ბიბლიის კომენტატორები ზღვისა და მიწის მხეცების სახეებში ლენინისა და სტალინის არქეტიპებს ხედავენ (აპოკალიფსი და დღევანდლობა) (4, 411).

მომნანიებელთ, სიკეთის გზაზე დამდგართ მხეცებისგან, უკეთური ძალებისგან დაცვას ჰპირდება ღმერთი (ეზეკიელ წინასწარმეტყველი, 34, 25,28). (2,224).

ცოდვებისგან განკურნება ლომის ხახისაგან თავის დაღწევად წარმოიდგინება: „მე თავი დავაღწიე ლომის ხახას“ (პავლე მოციქული, II ტიმოთე,4,17) (3,461).

დავით წინასწარმეტყველი ევედრებოდა ღმერთს: „მიხსენი ლომის ხახისაგან და მარტორქისაგან გადამარჩინე.

„მათი შხამი მსგავსია გველის შხამისა, ყრუ ასპიტისა“ (ფს.21,22,68,32) (3,543,581).

არც „ლერწმიანის მხეცის“ „ოქროს ზოდებია“ დავიწყებული: „შერისხე მხეცი ლერწმიანისა, ხარების ჯოგი ხბოებს შორის, რომლებიც ტრაბახობენ ოქროს ზოდებით“ (ფს.68,31) (3,581).

აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშიერების სახეები გვხვდება მიხეილ ჯავახიშვილის, კონსტანტინე გამსახურდიას, გრიგოლ რობაქიძის, გალაკტიონ ტაბიძის, ტერენტი გრანელის, ოთარ ჭილაძის, გოდერძი ჩოხელის, რევაზ მიშველაძის შემოქმედებაში ეროვნულ, სოციალურ, პოლიტიკურ, ფილოსოფიურ ასპექტებში.

ნიკო სამადაშვილი ზედმიწევნით იცნობდა წინაპართა ტრადიციებს.

პოეტს ესმოდა „ნადირთა ღრიალი, „ლამურების სისინი“ (ტყე შრიალებდა) (5,230).

აძრწუნებდა ჭირისუფლად მოვლენილი მგლების ყმუილი, სისხლიანი წლების მსხვერპლად მიიჩნევდა თავს: „აღბათ შენს ცხედარს მოასვენებენ და ჭირისუფლად ყმუიან მგლები, შენ არასოდეს გაგიხსენებენ სისხლით დასვრილი ვერაგი წლები“ (გეჯა) (6,12).

თავისი ლექსების მკითხველებადაც ადამიანებად გარდასახულ მგლებს ხედავდა: „...აბა რათ მინდა ნიგნის ფურცლებზე თავი ამოჰყონ ჩემმა ლექსებმა, იმატაციონ თავის ლექსებით და შარაგზაზე შეღრინონ მგლებმა. ჩემი ცხოვრება მუდამ ბნელოდა“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (5, 34-35).

პოეტის სიმდიდრე მხოლოდ ლექსები იყო, მაგრამ სისხლიანი დინგებით ცნობილი ნადირებისგან კარგს არაფერს მოელოდა: „ამოუსვრიათ სისხლში დინგები, ნადირებივით შეჭამენ ლექსებს“ (კამარების შეჭმუხვნა) (5,3).

ალთქმის მხარის მაძიებელი, ნიანგებს აწყდებოდა ბარდებში, თავის საფლავზეც დათვები, ჯიბგირები ელანდებოდა: „რა უცნაური ყოფილა ყოფა, როგორ მფარავდა სიყალბის რიდე... როცა მირწევდნენ აკვანს ნანინით, ვფიქრობდი, მოვხვდი ალთქმის მხარეში, შემომიტყუეს, თურმე ნიანგებს შეუტბორიათ ქვეყნის ბარდებში. ანდა საფლავიც ნეტა რად მინდა, ილაზღანდარონ მომაკვდავებმა, ზედ დამაყარონ ნუნკი შენდობა, გადამიარონ ღამე დათვებმა. ან ჯიბგირებმა მომინახულონ, ყომარი გახსნან, იქვე მწვანეზე... მივალ მოკლული დარდით, შეკუმშულ გულში ათევს ზამთარი, იტყვიან, მოკვდა შავი სახადით, მოვიდა, იყო, ეხლა არ არის“ (რა საოცარი ყოფილა ყოფა) (5,39).

ქარბუქში დაღუპვის მაცნედ ჩაესმოდა მგლების ყმუილი, გველის სისინი (კაცი, სადა ხარ? (5,23).

„ამქვეყნის უხალისო, უიღბლო მდგმურს“ წყვდიადი, ქარაშოტი ელობებოდა, „ხალხის ზრიალს“ გველის ხვევნად აღიქვამდა (5,161).

მათხოვრების, ყორნის თანხლებით წარმოიდგენდა თავის გასვენებას, საფლავშიც გველის ჩაძრომას მოელოდა (წინათგრძნობა) (5,56).

გუბეში მდგარი ძველი საყდრიდან ტურის კივილი მოესმოდა (სინათლის მიმოქცევა) (5,244).

ცხოვრებას აღიქვამდა უდაბურ ტყედ, სადაც ნადირები, დევები ღრეობდნენ, კაცის შეჭამანდს მიირთმევდნენ,

თითქოს ალი, ალქაჯი ეპარებოდა ღამით, ესმოდა აფთრის ღმუილი, დაკარგული იყო ბილიკი და მხოლოდ ასწლოვან მუხაში ეძებდა თავშესაფარს (5,197-197).

მუხა ერის სულის სიმბოლოა გალაკტიონ ტაბიძის, კონსტანტინე გამსახურდიას შემოქმედებაში. ასეთი გააზრება აქვს ამ სახეს ნიკო სამადაშვილის პოეზიაშიც.

„წარმავლობის ტიალ ყორესთან“ ქვესკნელის გველები ბუდობდნენ (სამანი) (6,122). „ელამ ძეგლზეც კვერნაქის გველს“ ჭვრეტდა (ვილაც მგზავრი) (5,236).

გველი სიბრძნის სიმბოლოა ვაჟა-ფშაველას „გველის მჭამელში“, გრიგოლ რობაქიძის დრამაში „ლამარა“, კონსტანტინე გამსახურდიას ნოველაში „ხოგაის მინდია“.

ნიკო სამადაშვილიც ანალოგიური შინაარსით მიმართავდა ამ სახეს: „მაღალ სიმშვიდეს ასე შეშლის გველით მის-ნობა“ (შეხვედრებიდან) (5,178).

ზემოსხენებული კლასიკოსების რემინისცენციას იწვევს გველის სიმბოლო ლექსში „სიზმრების ნაღვერდალი“: „ამ დროს ხელებში გველი გიჭირავს და თვალებიდან მოჩანს ფასკუნჯი“ (6,102).

წუთისოფლის ნადირ-მაიმუნებად მოაზრებული თანამედროვენი ნიკო სამადაშვილს დანაშაულად უთვლიდნენ ბუდა საკია-მუნისადმი ინტერესს: „როგორა გტანჯეს ღმერთო ჩემო, რა უმონყალოდ, რათ გიყვარდაო-გაგინებდნენ საკია მუნი. რა ვერაგია ეს ტიალი წუთისოფელი, რა ნადირია, რა მშიშარა, რა მაიმუნი“ (ჩემ გივი ერეკლეს ძე ტატიშვილს) (5, 42).

პოეტს ესმოდა ხატის მიზეზით სახადშეყრილი ვარაზის მგლის ყმუილი (აქ წარმართები მუხლებს იყრიდნენ) (5,49).

ზიზღს გვრიდა ღვთისმბრძოლ ნადირთა ღრიალი, თავისი თანამედროვე კერპისმქნელი „წარმართების ლოცვა“ (ტყე, შრიალებდა) (5,230).

ჭალიდან „ჭინკის ქოქოლა“ არ ასვენებდა (ნახული) (6,121).

ერთმანეთს ენაცვლებოდა „ბალდახინის“ ხილვა, „ფე-

რად ჭინკების სრძოლა“, „სულშემხუთავი ძეძვივით დარდი და ჯოჯოხეთის პირქარი ხრჩოლა“ (დამშვიდობება და სინანული) (7,129).

გველებიანი ქვესკნელის ასოციაცია უჩნდებოდა უნუგემო მდგომარეობაში ჩავარდნილს (სამანი).

ცხოვრებას აღიქვამდა უდაბნოდ, სადაც წელზე გველი ეხვეოდა ქადაგს, „წუპაკი მღვდელი“ კი წესის ამგები იყო (გეჯა) (6,18).

ეკლესიის წინ მლოცველი გველის სახეა ლექსში „სინანული“ (5,111).

„საყდრის გადასწვრივ“ ჭინკას უპოვია ასპარეზი (ნასთული) (6,121).

მგლებად გარდასახული ადამიანების სამყაროს სურათია ლექსში „გამხმარი კაცი“ (6,44): „ჩვენ ხომ ერთმანეთს ვჭამდით მგლებივით. იქ სურათია: დგას მხედარი, უჭირავს თეფში და ზედ ამხია კაცის თავი გველის ხვრელივით. თავის ქალაში მწვანე ხვლიკი შეძვრება ღამე, ძვლებზე შემხმარი დაფიქრება მოეწონება და მატლებდახურულ თვალებიდან გახედავს ბალებს“ (გამხმარი კაცი) (6,44).

გარემოს ზარავდა მგლების ყმუილი, ყვავების ჩხავილი (ცაცხვის ხე) (6,39).

ნიკო სამადაშვილის ირგვლივ გამუდმებით ყმუიან ავის მაცნე ძაღლები, თითქოს ცხოვრება საძაღლეთს დამსგავსებია: „უკან სიცოცხლე ძაღლივით მომდევს, სად შევაფარო თავი საძაღლეთს“ (მონასტერი ჩანს მთაზე ნისლივით) (5, 140).

წმინდა იოანე ოქროპირი უღირს კაცს ლემის მჭამელ მგელს ადარებს: „უღირსებო კაცი ლემის მჭამელ მგელს ჰგავს“ (8,98).

წმინდა ეფრემ ასური შენატრის „მართლმორწმუნე კაცს, რომელიც ვერ აცდუნა უწმინდურმა მგელმა: „კურთხეულ არს, ვინც წმინდა ეკლესია ირჩია. ესე არს კრავი, რომელიც ვერ წარიტაცა მგელმა“ (8,101).

წმინდა იოანე ოქროპირი საუბრობს „პატივმოყვარეო-

ბის საშიშ კუნძულზე“ მცხოვრები ურჩხულების შესახებ და კითხულობს: „რა ურჩხულებია ასეთი?“ და პასუხი ასეთია: „ეს ურჩხულები არიან მრისხანება, სასონარკვეთა, შური, მტრობა, ცილისნამება, განკითხვა, სიცრუე, თვალთმაქცობა, მზაკვრობა, გულძვირობა უდანაშაულო ხალხის მიმართ, სიხარული მტერთა გაჭირვების გამო, მწუხარება მათ კეთილდღეობასა ზედა, თავის ქების სურვილი,.. სწავლება პირფერული, ალერსი თვალთმაქცური... უგულვებლყოფა გაჭირვებულთა, მსახურება მდიდრებისა, ...მინიერი შიში, გამბედაობა, მოჩვენებითი სიმდაბლე... სიმკაცრე უზომო უბრალო ხალხის მიმართ, ძლიერთა წინაშე უსიტყვობა. ამდენს კი არა, ამაზე მეტ ურჩხულსაც კი იტევს ის კუნძული და თუკი მათ ერთხელ მაინც მოიტაცეს ვინმე, ისე დაიმონებენ, რომ ბევრ რამეს, რაზედაც ახლა უხერხულია ლაპარაკი, ... გააკეთებინებენ“ (8, 160-161).

ნიკო სამადაშვილი ბინადრობდა არა „პატიმრობის“ არამედ ჭეშმარიტების კუნძულზე. გაბედულად ამხელდა თავისი თანამედროვე საუკუნის ნადირ-მხეცებს, თავის დიდ ნიჭს არასოდეს ახურდავებდა წარმავალ მოვლენებზე, უმაღლესი გადასახედიდან, მარადისობიდან ჭვრეტდა ნუთისოფელს, ერთგულვებდა საღვთო სიბრძნეს, საღვთო სიყვარულს, რაც გახდა მისი უკვდავების საწინდარი.

დამონებანი

1. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I, თბ. 1990
2. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II, თბ. 1990
3. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
4. იოანე-იონა, რა უნდა ვაკეთოთ, თბ. 1994
5. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, თბ. 2004
6. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, თბ. 2006
7. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ. 2010
8. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი III, თბ. 1991

და ყორნებით ჩხოდნის წლები

ყორნის, ყვავის, ჭოტის, ბუს, ღამურას სახეები ჯერ კიდევ ხალხური პოეზიიდან არის ცნობილი და ყველგან ნეგატიურ ჭრილში მოიაზრება.

ყორნის სახე ლიტერატურაში განსაკუთრებით პოპულარული გახდა ამერიკელი პოეტის ედგარ პოს „ყორანის“ შექმნის შემდეგ.

ლექსი ქართველმა პოეტებმაც თარგმნეს და ჟურნალ „ოქროს ვერძში“ გამოაქვეყნა პაოლო იაშვილმა 1913წელს.

გალაკტიონ ტაბიძის, ტერენტი გრანელის, ტიცვიან ტაბიძის პოეზიაში მრავლად გვხვდება ყორნის სახე, მისი ვარიანტები.

ნიკო სამადაშვილის პოეზიას განსაკუთრებით მოერგო ეს პარადიგმები. პოეტი თავის თანამედროვე ეპოქას ყოველთვის უარყოფითად ახასიათებდა. ღმერთისუარმყოფელ, იარაღზე, ძალაზე ორიენტირებულ საზოგადოებაში გამუდმებით ყორნის ჩხავილი ჩაესმოდა: „ღმერთებს აბამდნენ ხის ქვეშ თოკებით, ქვეყანა იწვა გაყრილ ხიშტებით და ყორნებით ჩხაოდნენ წლები“ (უსურათო) (1,201).

პოეტი საკუთარ გასვენებას მათხოვრების, ყორნის, გველების თანხლებით წარმოიდგენდა: „გამასვენებენ მათხოვრები გასვრილ ხელებით. მთვრალი ყორანი გრძელ ბრჭყალებზე დაითვლის წამებს, გათხრილ საფლავეში ჩაძვრებიან საყდრის გველები“ (წინათგრძნობა) (1,56).

ლექსში „წარწერა“ (2,17) ლექსს წარმოთქვამს არა პოეტი, რომელიც გიჟივით ლოდზე ზის, შთამაგონებელია არა ჩიტი, არამედ პოეტად გარდასახული ყორანი, მაგრამ საიქიოდან მსაჯულივით იმზირება ქრისტე: „მზე გადიოდა ცას ბორანივით, ტყეში შიშველი ქარი კიოდა. ლექსს იძახოდა ხიდან ყორანი, ქრისტე მოჩანდა საიქიოდან“. ბოლოს კიდევ ერთი პარადოქსია: „ჯიბგირების“ მიერ სიტყვის წამდვილი ოსტატის ჩამოშორების მიზნით კუბოზე მიწერილი ლექსის ავტორის გვა-

რი: „...სადაც ემოვნათ კუბო ჯიბგირებს და მოენერათ ზედ ჩემი გვარი“.

პოეტი საკუთარ გასვენებას მათხოვრების, ყორნის, გველების თანხლებით წარმოიდგენდა: „გამასვენებენ მათხოვრები გასვრილ ხელებით. მთვრალი ყორანი გრძელ ბრჭყალებზე დაითვლის წამებს. გათხრილ საფლავეში ჩაძვრებიან საყდრის გველები“ (წინათგრძნობა) (1,56).

თუ ედგარ პოს „ყორანში“ მოლაპარაკე, უბედობის მაუწყებელი ყორანია, ნიკო სამადაშვილის ლექსში „გადმორჩენა სამყაროსკენ“ (1,...124-125), ასტალური მოგზაურობისას პოეტის გამბედაობით მოხიბლული მლოცველი ყორანია: „...და მე მლოცავდა გზებზე ყორანი“.

ლექსში „ერთი იმათგანი“ (1,158), პოეტს ესმოდა ყვავის წყევლა, გზების ღრიალი, ძაღლების ყეფა და სიონის ზარების გლოვა: „...ყვავი კი მინდვრად სწყევლიდა თელას, სწყევლიდა გამჩენს, კაცთა გასაგისს, ესმოდა შორეთს ღრიალი გზების, ძაღლების ყეფა მარადისობის, სიონის მალლა გლოვა ზარების“.

ყვავებზე შეტევა მაინც არ იყო გამოსავალი, რადგან ამ ავყია ფრინველს მგლების ყმუილი ენაცვლებოდა: „ყვავებს შეუტევე, მიაყრი რისხვას, ყმუილს მორთავენ გარშემო მგლები“ (ცაცხვის ხე) (1,39).

წამებით ცოცხლად დამწვარი პოეტი თითქოს კუბოში ჩასვენებული „ყვავის ბახალაა“ (ერთი კიდევ, თუ ღმერთი გნამს) (1,28-29).

უბედო პოეტს მტკვრის ფონზე ჭილყვავის გუნდი არდევენება: „მტკვრის ფონს გაჰყვება ჭილყვავის გუნდი, უკან იკივლებს ფოთლების ღვარი და ჩემს ცხოვრებას ბედდაუნდობელს მენს კულულებზე გადასწერს ქარი“ (ტკაცუნის) (2,57).

პირქუშ დროში პოეტის ხვედრი ყოფილა „დუშმანის“ ადევენება, ქუჩაში ძილი, ძალღივით ყველგან „ძუნძული“, „ბნელი სიზმრები“, სიკვდილის მოლოდინი, პირქვე დაცემა, რაც აფიქრებინებდა, რომ „ყვავის ცხოვრება... სჯობიან“ მის „მწარე ხვედრს“ (დასასრული) (1,22).

„ატენის სიონში“ (3,9-10) ჯვრის, ანთებული ჭრაქების ფონზეც ჭოტის ავის მაცნე კივილი ისმოდა: „...მოჰქონდათ ჯვარი, ჭრაქები ენთო და დანახვისზე ჭოტი კიოდა“.

„ნაფოტებში“ ცინიკოსი ჭოტის დამცინავ, ავისმაუნყებელ ხმას შეეფარდება „პოეტების ნახირის“ ბლავილი: „ჭოტი დასცინის ბნელ არემარეს, მწყრის ქვითქვითია, ბიბინი ყანის, გაუსხეპავი ღამეა გარეთ და პოეტების ნახირი ბლავის“.

ორეულები, მეორე მე აინტერესებდათ რომანტიკოსებს, სიმბოლისტებს. ნიკო სამადაშვილის ორეული წარსულის „მეზარე“ და „ჭოტივით მკვენსარეა“: „მე ვნახე ორეული, ნიშანგამორეული, წარსულ დღეთა მეზარე და ჭოტივით მკვენსარე“ (ყველიერის შაირი) (2, 35).

ლექსში „მარადისობა და მესაფლავე“ (2,59) კუბოს მტრედები ეტანებიან, მაგრამ ისმის ჭოტის ძახილი და სახეზეა „ათასი ღამის უდაბურება“: „ჭრელი მტრედები კუბოს ასწევენ, ... აქ ჭოტი ძახილს წყალში გაურევს, შეკრთება სადღაც მკვდარი ბუნება, უკან კი მძლავრად გაიხმაურებს ათასი ღამის უდაბურება“.

„ბედის ნაბიჭვრის“ ხვედრია ღამე, ლენცოფასავით ძველების მკორტნელი დარდი, ქვეყნიერება თითქოს კაკანათია, რომელიც ჯვარცმას უმზადებს მაღალი იდეალების მსახურთ, ცინიკურია ჭოტის კივილს აყოლებული ნანგრევების ლოცვა: „გინახავთ ყმანვილი კაცის სახე, დარდებისგან დაკორტნილი? ო, როგორ არა... ბედის ნაბიჭვარი. ჭოტის კივილზე ნანგრევები მორთავენ ლოცვას. ჩაგენინდება ძველებში დარდი, როგორც ლენცოფა... ქვეყნიერება ჩვენ დაგვიგეს კაკანათივით. როგორ ჯვარს ვეცვით! გადავშენდებით!... როგორ ვუყვარდით მეგობარო ღრუბლწარა ღამეს“ (გული და ჯანდები) (2, 90-91).

ნიკო სამადაშვილი წარმართებს უწოდებს ქვეყნის სათავეში მოსულ არარაობებს, რომლებიც კერპებს ქმნიდნენ თავიანთი თავებისგან, აწამებდნენ მორწმუნეთ, მათ ხარხარს კი აკომპანიმენტად გასდევდა ჭოტის კივილი და არა საყდრის მტრედების ლოცვა: „...სოფლის ბოლოში ჭოტი კიოდა, საყდრის მტრედები ლოცვებს კენკავდნენ, ალი დასდევდა ციცი-

ნათელებს და ხარხარებდნენ ნაძვის ძირში ის წარმართები, მე რომ მლანძღავდნენ. მე გავატარე ბედი ტირილში და ჩემი ტანჯვით მაინც ვერ გაძღენ“ (წუხელის შეგხვდი) (1,25).

„ავდრებში“ ზეობს ტყის ჭინკა, ისმის ჭოტის კივილი და ყვავილების გოდება: „...ყვავილებს გააქვთ გოდება. ავდრები, ტყის ჭინკა, ჭოტის კივილი“ (აგარაკი) (2, 14).

„ლამეს, ჭინკის ქოქოლას, ჭოტის კივილს“ ენაცვლება დედის ვედრება ჩვენს ზეციურ დედასთან: „ლამე ჭალაში ჭინკის ქოქოლა, ჭოტის კივილი ჩვენ კაკლის თავზე, დედის ვედრება ღვთისმშობლის ხატთან“ (ნახული) (1,71).

ლამე, ქარი, ჭოტის კივილი, დამცინავი ყვავების მოვლინება დაჰბედებია პოეტს: „ამოვა ქარი და დაბინდდება. ლამე კაკლიდან ჭოტის კივილი ჩემს მინურ ქოხზე გადაფრინდება. ცაცხვების შრიალს, ჩვენ ხშირ სამყოფელს, მოვლენ ყვავები და დასცინებენ“ (ფერფლი) (1,73).

უდაბურება და ჭოტის საბედისწერო ძახილია ლექსში „მარადისობა და მესაფლავე“ (1,75).

დასაბამიდან სამყაროს ძერაც ასდევნებია, რაც კიდევ უფრო ამძიმებს „ვერაგი ცეცხლით“ ნანამები პოეტის მდგომარეობას: „...საღლაც უხილავ დასაბამთან ყიოდა ძერა, მე კი მუკიდა ძვლების ფინჩხზე ცეცხლი ვერაგი“ (გადახვეწილი შადრევანი) (3, 252).

ტაძრის გუმბათზე ცალფეხა ძერას გამოჩენას მოსდევს „საშინელი, ვერაგი წვიმა“ (ეზო) (1,240).

ღვთისმგებელ ეპოქაში სახეზე იყო „ავყია ქარების“ ქროლა, „ნადირთა ღრიალი“, „ლამურების სისინი“, „წარმართების“ (ეპოქის ურწმუნო, კერპისმქნელი მესაჭეების) მუქარა, მათი მოღვაწეობის შედეგად დადგმული კუბოები (ტყე შრიალებდა) (1,230).

ლამურები, ბუები არ იძლეოდნენ მშვიდი ცხოვრების საშუალებას: „ცის მყუდროება თითქოს მიჰქონდათ ლამურებს, ბუებს და ჭრიჭინები ორღობებთან უძახდნენ ხნიერ გამოქვაბულებს“ (შუქზე) (1,100).

სიავის მაუწყებელი ფრინველის-ბუს მოძალემა პირდაპირ უკავშირდება ქარაგმად ქცეული სამშობლოს მიმართებას პოეტთან: „...ბუ ჩამცქეროდა ღია თვალებში, სამშობლო იყო ჩემი ქარაგმა“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (1, 34-35).

სიბერეც სვავის ავბედით სახეს მოალანდებდა: „სიბერე მაინც სვავის ფრთებით წამომენია“ (მუხლდაქანცული მივყვებოდი ყაყანა ქარებს) (1,128).

„ბუერა დარდი“ მიემადლებინა პოეტისთვის განგებას (ეხლა კი) (... 167).

„დღე და ღამე დამტირიან გეთსიმანის ფრინველები“, ნათქვამია ლექსში „აღსარება“ (...132).

„გუგულის ხმაც“ დასაძლევია იყო, ხმებოდნენ ეზოს თელები (გამახსენდა) (1.140).

გაუძლისი ვითარება აიძულებდა პოეტს, გაუფასურებულ სიცოცხლის დროებით დასაფინყებლად სვავით დასწრფებოდა ღვინოს: „ღვინოს როცა ვსვამ, როგორც სვავი და სალახანა, მაშინ როდი ვგრძნობ, რომ სიცოცხლე ჩალის ფასია“ (სალამო და განწყობილება) (1. 153).

ნიკო სამადაშვილის ანდერძის ადრესატი „ფერადი ფრინველები“ იყო: „ის შემთვრალ ანდერძს დაუტოვებს ფერად ფრინველებს, ცხედარს კი ქვევით ნიაღვრები ჩამოატარებს“ (გულთამხილავი) (1,12).

ლექსში „ის კიდევ წერდა ლექსებს“ (1.26) „უკურნებელი დარდი“ და საძაგელი ჭიაა უკუნეთის მოძულე და განთიადისკენ მიმსწრაფი ლირიკული პერსონაჟის მდგომარეობის მახასიათებელი: „დარდი მკორტნიდა უკურნებელი, თითქოს სხეული დაეხრათ ჭიებს. ღამეს დავცილდი-ტიალ უკუნეთს და განთიადებს ვერ დავენიე“.

„გაყრაში“ (2.91) მოკლული ქედანის ბედთან არის ასოცირებული ლექსის პერსონაჟის ხვედრი: „ეს ბედი ჰგავდა გზად მოკლულ ქედანს“ (გაყრა) (3.91).

„განწირული“, „სახრეგადანული“ მგოსნის ყურისმგდებელი მხოლოდ ჩიტუნა იყო (ნეტავ იცოდე კითხვა, ჩიტუნავ).

მას გულში არა მტაცებელ ფრინველებს, არამედ უწყინარ ბელურებს ეძინათ: „...ჩემს გულში ბელურებს სძინავთ, მხოლოდ ჩიტები მეგუებიან“ (მარად) (3.135).

ცისფერ აისებს, გაფრენილ ბელურებს და ტოროლებს ეთაყვანებოდა პოეტი: „...ძუძუს რომ ვწოვდით ცისფერ აისებს, ჩვენ ხომ გაფრენილ ბელურებს ვგავდით და ტოროლებით დახუნძლულ ნისლებს“ (...206).

მხოლოდ ჩიტი და მისი მადლიანი სიმღერა ენუგეშებოდა ეულს, მარტოსულს: „...ჩიტო მიმღერე, ღვთის მადლი გფარავს, შენს ცხოვრებასთან დანტეც მიჰქარავს“ (ჩიტი-ჩიორა) (3.245).

პოეტი მტრედის სიზმრებში ხედავდა „ფიქრების ჩრდილთა გოგმანს“: „შენი ფიქრების ჩრდილთა გოგმანი მტრედის სიზმრებში მომიპარია“ (ხე ეკლესიის მათსავარს ჰგავდა (...114).

„ფიქრების ჩრდილთა გოგმანის“ ხილვა მხოლოდ ერთეულთ, სულიწმიდისგან ხელდასხმულთ ხელენიფებათ.

ლაო-ძი გვმოძღვრავს: „...ვისაც სიცოცხლე შეუტყვნია და დაუთმენია: მისთვის ვეფხვსა და მარტორქას არ უვნია...“

„...ვინც დაეუფლა დეს: „...ქვეწარმავალი მას ვერ დაგესლავს. ნადირი მას ვერ დაგლეჯს. ყვავ-ყორანი ვერ დაფლეთს“ (4, 216).

დამონმებანი

1. ნიკო სამადაშვილი, „ფერისცვალება“, საარქივო გამოცემა, შპს „ფორმა“, თბ. 2004
2. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
3. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ. 2010
4. ლაო ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი, შესავალი და განმარტებანი ლერი ალიმონაკის, „საბჭოთა საქართველო“, თბ. 1983.

„ჰინც ბრიგალების სიმღერებს მოჰყვა“

ქართ დანტერესებას იჩენდა ბიბლია, ფილოსოფია, ფოლკლორი, ლიტერატურა. ეს ცნება ყოველთვის იძლეოდა მრავალმნიშვნელოვანი გააზრების საფუძველს.

ჯერ კიდევ ინდოელთა ფილოსოფიაში ქარი ოთხი მთავარი ელემენტის შემადგენელი ნაწილი იყო მიწასთან, წყალთან, ცეცხლთან და მიიჩნეოდა სამყაროს მამოძრავებელ ძალად.

ინდური მოძღვრების მიხედვით, თვით სამყაროა გრიგალივით მოძრავი და ეს გრიგალია აქტიურობა, აზროვნება, ღმერთით გაპირობებული გონიერი მისწრაფება.

სული წარმოედგინათ, როგორც ფრინველი, წერო, გრიგალი, ცეცხლებრივი სუნთქვა, ნაკვერჩხალი, აჩრდილი (ვიქტორ ნოზაძე) (1,322,335).

„ანტიკის ხელოვანთა ნაწარმოებებში გრილი ნიავი გაპიროვნებული იყო და მისი სახით რომელიღაც სილფს (ქალს) ეთაყვანებოდნენ.

ოვიდიუსი ასე მოუხმობს ნიავს მეტამორფოზებში: „აურა... მოდი... ნიავო ჩემო, გამაგრილე, ჩამიკარ გულში“ (ლესინგი) (2,79).

ნიცშე ქარს ადარებს ზარატურტრას: „ძლიერი ქარია ზარატუსტრა ყველა დაბლობთან“ (3,77).

ცოდვების ზღვაზე ამალღებული ზარატუსტრა დაჰქრის სამხრეთის ქარივით: „თბილ ზღვებზე დავქრივარ, როგორც მძიმე სამხრეთის ქარი“ (3,133).

ნიცშესთან ქარიშხალი სულია, რომელიც აღელვებულ ზღვაზე ცოდვებს ამარცხებს: „ქარიშხლით, რომლის სახელი სულია, დავბერე შენს აღელვებულ ზღვას, განვაბნიე ყოველი ღრუბელი შენ ზედა, დავარჩვე თვით მახრჩობელა, რომელსაც ცოდვა ეწოდების“ (3,169).

„ესე იტყოდა ზარატუსტრას“ ავტორი აცხადებს: „კურთხეული იყოს ეს კეთილი... ველური, ლალი ქარიშხლის სული“ (3,219).

ნიცშესთან ყურადღებას იქცევს „მოლაპარაკე“, ქარი: „ქარი შემოიჭრა გასაღების ხვრელში და მითხრა: „ნამოდი“ (3, 123).

ასევე, აქცენტირებულია კეთილის მაუნყებელი მომავლის ქარები: „მომავლით იძვრიან ქარნი ფრთების იდუმალი შრიალით და მახვილ ყურთ აღწევს კეთილი უწყება“ (3,63).

გალაკტიონის მიხედვით, პოეტის სული „გრიგალია, შერყევა“, პოეტების მეფე ქარია: „ეს მე ვარ ქარი“, ასევე, ის არის „ქარული: „ვიცი, რადა ვარ ასე ქარული“ (დადგა აგვისტო) (4,380).

ტერენტი გრანელის შემოქმედებაში „დიდი პოეტი გრიგალს ეძახის“, ქარია მისი „ცხოვრების ღერძი“, „ქარები სულში მღერიან“.

კონსტანტინე გამსახურდიას „ვაზის ყვავილობის“ მიხედვით, „ჯადო აქვს მწერლის სიტყვას, მას წვიმები მოჰყავს, გრიგალების ატეხა და ზღვათა ამბოხება შეუძლია“.

მიხეილ ჯავახიშვილის მიხედვით, „მწერალი ჰგავს ბერძნულ მითიურ არსებას, რომელმაც გრიგალი გამოიწვია და ველარ დაანყნარა“ (როგორ იწერებოდა არსენა მარაბდელი).

უოტ უიტმენი მიმართავდა ქარებს: „მე თქვენთან ვრბოდი მძლავრო ქარებო, ზვირთებთან ერთად ვესალბუნე ზღვების ნაპირებს“ (მისალმება სამყაროსადმი) (5,13).

შარლ ბოდლერის პოეზიაში „პოეტი ღრუბლებს მბრძანებლობს და გრიგალთან ღამეს ათენებს“ (ალბატროსი) (6,56).

ვაჟა-ფშაველას „უიღბლო იღბლიანის“ პერსონაჟი საბრალო მთის ქარია.

„დაჩაგრულ მესტვირეში“ ვაჟას სტვირის ხმა არის „ვით მთის ნიავი“.

„მთათა ერთობაში“ ნიავი მთის შვილია, მთის შიკრიკი.

პოემაში „სული ობლისა“ ობლის სული ჰაერში მყოფი უსახო ჰაერია: „ობლის სული ჰაერად იყო ჰაერში, სახე არ ებედებოდა“.

ბიბლიაში ღმერთის მიერ შექმნილი ადამიანის გაცოც-

ხლება მასში ქარის, ნიავის შთაბერვად მოიაზრებოდა, ხოლო სახარებაში შთაგონების მომნიჭებელი სამების მესამე ნევრის-სულიწმინდის მოვლინება გაიგივებული იყო ნიავის დაბერვასთან.

ასეთ ჭრილში გაგებული ქარი გვხვდება სასულიერო პოეზიაში „სალმრთო ნიავის“ სახით (ბასილი, გალობანი ეფთვიმი მთაწმინდელისანი) („ჩვენი საუნჯე“) (7,508).

გალაკტიონის შემოქმედებაში ოცნებას, პოეზიას პირდაპირ უკავშირდება ქარის დაბერვა: „დაბერა ქარმა და ოცნება ააჩანჩქარა“, „ყოველთვის, როცა დაბერავს ქარი... ვერხვის ფოთოლთა თეთრი ლაშქარი ამრიალდება უშორეს ზღაპრად“ (ვერხვები), „... ჩემი ლურჯა ცხენები ჰქროდნენ ეფემერული და ფერადი ქარებით“ (ეფემერა).

ასეთივე გაგებისაა ტერენტი გრანელის „უხილავი ქარები“.

ამ ასპექტში უნდა მოვიაზროთ აკაკი წერეთლის „სულიკოს“ მახარობელი ნიავი.

„ვეფხისტყაოსანში“ ნათქვამია: „რომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა, ზეგარდმო არსნი სულითა ყვნა ზეცით მონაბერითა“.

ამ „სულს“ სულიწმინდად მიიჩნევს ზვიად გამსახურდია და აღნიშნავს, რომ ტერმინები: „ბერვა, შთაბერვა“, „მობერვა“ ტრადიციულად იხმარება ღვთისმეტყველებაში სულიწმინდასთან დაკავშირებით. ვ. ლოსკი იმონმებს ნაზიანზელს, რომელიც ამბობს სულიწმინდაზე, რომ „ეს არის სული, რომელიც უბერავს ყველგან და ყოველი მიმართულებით, ყოველივეს აძლევს ნათელს და ცხოვრებას“.

„ეჭვგარეშეა, რომ „ბერვა“ დაკავშირებულია ძველი აღთქმის შესაქმისას სულის „შთაბერვასთან“ (შესაქმე, 11,7).

„ამასვე უკავშირდება ისიც, რომ „მოციქულთა საქმეში“ სულიწმინდის მოსვლა შედარებულია ქარის დაბერვასთან“. „ახალ აღთქმაში ქრისტე არის „მომბერი“ სულისა, აღნიშნავს ზვიად გამსახურდია, ... იოანეს სახარებაში, აღდგომის

შემდგომ მაცხოვარმა მონაფეებს „შეჰბერა და ჰრქუა: მიიღეთ სული წმიდაი“ (იოანე, 2,20).

ზვიად გამსახურდია აქცენტს უკეთებს დიონისე არეოპაგელის შრომების იგივე ტერმინებს: „საღმრთო მობერვა“ და „მღვდელმთავრობითი მობერვა“ და „მობერვას“ უკავშირებს სულიწმინდას (8,190).

„საღმრთო სულითაა გაპირობებული „ღვთიური მობერვა, ზეშთაგონება“, წერს გრიგოლ ნოსელი (პასუხი ექუსთა მათ დღეთათვის) კომენტარებში გაიგივებულია „სული მობერვა, შთაგონება“ (9,60).

ნიჭთა და მადლთა გამნანილებელი არის სულიწმინდა (პავლე მოციქული, კორინთელთა, 12,7-11) (10,374).

ვაჟა ფშაველას „ბუნების მგოსნებაში“ სულიწმინდა ჰაერთან შეზავებლად წარმოდგება.

მის „ქებათა ქებაშიც“ სულიწმინდის პერსონიფიკაცია ნიაჯია: „ნიაჯიც მიდუდუნებდა ველებზე სულიწმინდადა, იგივე იყო უცვლელად, რაც ათასის წლის წინადა“.

შთაგონების ქარების მოვლინებაზე მრავალგზის კეთდება აქცენტი ანა კალანდაძის პოეზიაში.

„წარუვალის და მარადქარულის“ სახით ეცხადება პოეტს შთაგონების, ნიჭის მომმადლებული სულიწმინდა: „მომიცავს იგი, შემიპყრობს ისევ წარუვალი და მარადქარული, მალალ-მალალნი განახვენ ბჭენი, შენთა პალატთა, ო, სიხარულო“ (მომიცავს იგი).

„ქართ მიმობერვის“ ანუ მუზის წყალობისთვის აუცილებელია „სუფთა თვალეზი“, სუფთა სული: „ცას სუფთა თვალით უნდა ვუმზიროთ და შორით ვჭვრეტდეთ ქართ მიმობერვას“ (გვეამაყება).

ანა კალანდაძე განუმეორებელი სახეებით განგვაცდევინებს თავის შინა სამყაროში „ძლიერ ქართა“ დამკვიდრებას, რაც „სამუფო ლუსკუმის“ გახსნის, „დაუშრეტელი ცეცხლის“ (ღმერთის) მოვლინების ტოლფარდია და სიკვდილის დამმარცხებელი: „გადავივინყე ქვეყნად სიკვდილი... გავხსენ ლუსკუმა

მე სამეუფო, ქართა ძლიერთა გულისმიერი, მეუფლა ცეცხლი დაუშრეტელი“ (აჰა, გვირგვინი ვარდის შტოთაგან).

ამ საღვთო მობერვის მიზანია სიყვარულის მსახურების მისიის განხორციელება მხატვრული სიტყვით: „იალადებით მობერილ ვარ სიყვარულისად“ (გამომეცხადა რჩეული ჩემი).

პოეტი ქალი ეთაყვანება „ამაყ, მაღალ ქარიშხლებს“, უსაზღვრობას.

ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში ქარი მრავალნაირ ჭრილში მოიაზრება, მისი ფილოსოფიური ლექსი „მარად“ ეხმიანება ინდურ მოძღვრებას: „... პლანეტის უკან ქარბუქი მღერის, დასაბამიდან, სულ გამუდმებით“ (11,131).

ქარის ერთ-ერთი მნიშვნელობა შთაგონების მომნიჭებელ სულიწმინდას უკავშირება.

„ფერისცვალების“ ავტორის შემოქმედებაში ერთდროულად გვხვდება „ზენა ქარი“ და „სანუთროს ქარი“. პირველი შთაგონების მონიჭებელი სულიწმინდის მოვლინების მაცნეა, მეორე — სანუთროს მნგრეველი ბოროტი ძალა: „შენ ზენა ქარი სახლშიც გიბერავს, ხშირად გაღვიძებს გულის ტირილი, გახსოვს, სანუთროს ქარმა რომ უცბად განათებული ცა გადაგლიჯა“ (ნაშლილი კვალი) (11,141).

ქარცემული პოეტის „ავადმყოფობა“ იყო ლექსები: „შენ გადარებდნენ ბინდების ჭრიჭინს, თუმცა სულ მუდამ ტოტს გცემდა ქარი, ავადმყოფობა ეგონათ, ბიჭო, ლექსები, ტანზე გამოწყარო“ (ბულალტერ ნიკო სამადაშვილს პოეტ ნიკო სამადაშვილისგან თუ პირიქით) (12, 105-106).

ლექსში „არავის ერჩის“ (13,41) ქარიშხლებთან ღამის-მთევარი ბოგანო „მწუხარ არიას“ მღერის, მთებით, ლაყვარდებით მოხიბლული, მაშხალასავით ანთებული და ბეთხოვენის ჰანგების მომლოდინე: „ის ბოგანოა, ხვალ შემოივლის და გამაგონებს მწუხარ არიას... ვერ მიუხვდები: მთებმა მოხიბლეს, თუ ლაყვარდების უცნაურობამ!!! ის ხან ღამეებს უთევს ქარიშხალს, ის ხან ანთია მაშხალასავით და ხან ბინდით ელის ბეთხოვენს“.

პოეტი ლოცვის მოთხოვნილებას გრძნობს, ქარი კი იმის ამხსნელია, რატომ ისმის სამარიდან ბეთხოვენის ხმა: „ჩემს საკუთარ ჩრდილს წამოვიხსამ ზამთრის ღამეში, გამოვალ გარეთ, მყინვარები ლოცვას მომთხოვენ. ქარი ამიხსნის: რო ყვირიან აქ, სამარეში, გიჟი ღმერთები დასევნიან საწყალ ბეთხოვენს“ (კარების გაჯახუნება) (13,80).

„ქარის სიმღერის“ ლოდინია ლექსში „ხეებთან“ (13,47): „მელოდებოდი ფოთლებთან ერთად, თხელ სივრცეებში ხედავდი ბილიკს, თან ყურს უგდებდი ქარის სიმღერას და ნუთისოფელს სულ ხმაგაკმენდილს“.

შემოქმედებით პროცესზე მიგვანიშნებს „ჰანგების დაფნა, შთაგონების ყრუ აგარაკი, ბეთხოვენის ფრთხილი ნაბიჯი, ყვავილთა მნუხრი, სიზმრები, ქარის ბალადა, განგების ჩრდილი, ლოცვა, ქარი, სიჩუმე, ქუხილი, ლაყვარდების გაგიჟება“, რაც ლექსებით სრულდება: „...გადმოვარდება მაღლობიდან ღრმა მდუმარება, ბურქებთან ქარში დაიბუდებს ჩემი სიჩუმე. თბილისი სადღაც დაიქუხებს, გაავდარდება და ლაყვარდების გაგიჟებას ლექსებს აჩუქებს“ (სტვენა თბილისამდე) (12,6).

ქარის-შთაგონების მოვლინებას უკავშირებს „ზღაპრებს“ — მხატვრულ გამონაგონს: „...მიყურებს ქარი. ჩიფჩიფებს რაღაც დაბურულ ზღაპრებს“ (მოკვდები, ნავალ, ვინ მომიგონებს) (12, 124-125).

მუზის სტუმრობას გვაუწყებს ქარში ხეზე „დამსხდარი“ ლექსები: „...როცა ქარია და ხეებზე სხედან ლექსები“ (მე ვიცი) (12,231).

ასეთივე ჩანაფიქრის მატარებელია „ხმაჩახლეჩილი ქარის სიმღერა“ (მომენატრება სიცოცხლე ძვირი) (12,118), „სიოს არაკი“ (აგარაკი) (12,67).

სულში „ზენა ქარი“ (შთაგონება) ჩაბუდებოდა, ღამე ნაკადულს ესაუბრებოდა, (ნაკადული საღმრთო სახელია), მაგრამ „სანუთროს ქარი განათებულ ცას“ ემტერებოდა და პოეტს ამქვეყნად მოვლინების აზრს აძებნიებდა: „შენ ზენა

ქარი სახლშიც გიბერავს, ხშირად გაღვიძებს გულის ტირილი. ღამე ნაკადულს ესაუბრები და დილით მიხვალ ხმაჩან-ყვეტილი. გახსოვს სანუთროს ქარმა რომ უცებ განათებული ცა გადაგლიჯა... დარდი: დედამინაზე ნეტავი რისთვის შემოვხეტე?“ (წარსულის კვალი) (12,79).

პოეტი ებრძოდა „ავყია ქარებს“, ამავე დროს გვევლინებოდა, როგორც „ქარების მხედარი“: „მუხლი მწყდებოდა ქარების მხედარს“ (ის კიდევ წერდა ლექსებს“ (12,126).

„ეს მე ვარ, ეს მე ვარ ქარი“, აცხადებდა გალაკტიონი.

ნიკო სამადაშვილი გვევლინება, როგორც „ქარბუქი“, თავისი გამორჩეული ნიჭით გასალკლდევებული, ქარბუქის ძალის: „...ბინდში ელავდნენ გრიგალებივით ბინდმორეული საფეხურები. სადღაც ქარბუქი ლექსებს ამბობდა და ყურს უგდებდნენ სველი მტრედები“, ნათქვამია „დაუსაბამობის ბილვაში“ (12,172-173).

ლექსში „გიშერი“ (12,45) ისევ პოეტია ქარბუქის ადრესატი: „...ამაღამ ალბათ ნიკოც ილოთებს, კარს შემოალებს, როგორც ქარბუქი“.

„ფერისცვალების“ ავტორისთვის ორგანულია „ქარის სიმღერა“, გრიგალივით დაუმარცხებელი პოეზიის შექმნა. პოეტი მესამე პირით განგვაცდევინებს თავისი სტრიქონების ძალას: „... ვინც გრიგალების სიმღერებს მოჰყვა“ (მე ვიცი მხოლოდ შენი ნუგეში) (12,177).

გალაკტიონი იყო მზითშემოსილი, სიხარულშემოსილი ანუ ღმერთშემოსილი, ასტრალური მოგზაურობის უნარით მომადლებული ნიკო სამადაშვილის „მოსასხამი“ ქარია. საოცარი ყოვლისშემძლეობის დასტურია მისი სტრიქონები: „მთვარეზე დავალ ჭადარივით ქარწამოსხმული“ (ჩუმი ფეხის ხმა მთვარისაკენ მარადისობის ნაკამარევი“ (12,143).

პოეტს „ზღაპრების დისკო, ფიქრების ჯვანლი და ქარიშხლების ჯილაგი“ მოსდევს (გის ავტოპორტრეტი) (12,61).

„თამარის მღვიმეში“ (11,136) „ჰანგების დაფნა“, ბეთხოვენის ფრთხილი ნაბიჯი, ყვავილთა მწუხრი, სიზმრები, განგე-

ბის ჩრდილი, „ქარის ბალადა“ აედევნება შთაგონებულ პოეტს.

ერთგან შთაგონება — „ქარი ბურტყუნებდა დედის ბალადას, ხან კი მწირივით ყაყანებდა ხნიერ ცაცხვებზედ“ (მანას მეუღლეს) (12, 163).

მთვარე, შუქი, სისხლი, ქარში აგზნებაა პოეტის ხვედრი: „...თითქოს ქადაგად დავცემულიყავ საკუთარ ბედის ანთებულ ხატთან და ბნელ მთიების მამლის ყივილზე ავგზნებულიყავ ქარში თანდათან... სადღაც კიაფობს მთვარის ბულული, შუქი დამეძებს, უნდა რომ სწუხდეს. თითქოს მე ვიყვე გამოქვაბული და ჩემ ქვეშ სისხლის მდინარე ჰქუხდეს“ (ქაოსებს შორის) (12,269).

დამეებს, ბოროტ ქარიშხლებს დაცილებული, „ქარის მხედრად“ ქცეული პოეტი განთიადებს ეძებდა და ღვთისმშობლის სიბრაულეს იმკიდა (ის კიდეც სწერდა ლექსებს)(12,26).

შავი ღამისგან, გრიგალისგან განშორებული, ლურჯ მინდვრებში დავანებული ყაჩაღივით მღვიძარე პოეტი ბედუინის სულში პალმა (სიცოცხლის ხის სიმბოლოა) შრიალებდა „გრიგალებს სძინავთ... იმღერე, დროა, პალმა შრიალებს და ყაჩაღივით სძინავს ბედუინს“ (პალმებთან) (11,74).

სამყაროს, არსებულის გაღმა გაღწევის იმპულსი იყო მწვანე სიზმარი, ქუხილის შუქი, ქარი, აფრა (სულიწმინდა): „...გულზე ხავსივით მწვანე სიზმარი... ქუხილის შუქი... ქარი ნავიდან აგლეჯილ აფრებს მოაქვს და ტანზე ნელა გაფარებს... რა გენაღვლევა, შენს კარმიდამოს თრთვილივით ედოს პოეტის ნიჭი. თუ უკვდავებამ სადმე მიკითხოს: „ნეტა სად არის ახლა ის ბიჭი?. მოუყევ; ქარებს გადაჰყვა ღამე, რაღაც საოცრად ნაიმხედრულა, ორჯერ იკივლა სამყაროს გაღმა და უკან აღარ დაბრუნებულა“ (ღია ბარათი) (11,149-150).

ნიკო სამადაშვილი „გრიგალების სიმღერებს მოჰყვა“ (მე ვიცი მხოლოდ ჩემი ნუგეში) (12, 177).

პოეტი ხან ქარის თანამგზავრია, ხან „ქარების მხედარი“, ხან „სულში ღვივდება ქარების თესლი“ (მზრუნველი

თვალი) (12, 11).

„ის ყურს უგდებდა ქარის სიმღერას“ (ხეებთან) (12,47), „ქარბუქში... სიცოცხლის აზრს“ ეძებდა (გათხრები) (13,85).

პოეტს „ქარიშხლების ჯილაგი“ მოსდევს. შემოხვევია „ხმაჩახლეჩილი ქარის სიმღერა“ (მომენატრება სიცოცხლე ძვირი), „ქართან შრიალებს... კამკამა ცრემლები“ (ნარწერა).

ნიკო სამადაშვილი „იდუმალ ზარებს“ რეკავდა (სიზმრების ნაღვერდალი) (12,149), „ქარის ბალადას“ ქმნიდა (თამარის მღვიმე) „სიოს არაკს“ უსმენდა, „ჯოჯოხეთის პირქარ ქროლას“, ქვესკნელს თვალს უსწორებდა, „ქარშეშლილ ღამეებს“, „ბნელ გრიგალებს“ არ უშინდებოდა, მისტერიები „ამორძალებად“ დაჰყვებოდნენ.

თვით პოეტი იყო „ლოცვებით მთვრალი ქარბუქი“, რომელიც „ლექსებს ამბობდა და ყურს უგდებდნენ სველი მტრედები“ (დაუსაბამობის ხილვა) (12, 142-173).

მაგრამ ტანჯავდა შეუცნობლობა, დაუნახაობა, ირგვლივ გამეფებული უგულბელყოფის დუმილი: „გადაყრილ ნიჩბებს ატივტივებს ბედი ვერაგი, თვალი ვერ მოჰკრეს, ისე შეწყდა ფიქრების წარღვნა და ტალღებიდან აქოჩრილი ქარის პერანგი“ (სიმღერები გამოქვაბულიდან) (12, 258).

ქარის პერანგიანი არსება ისევ პოეტია, „ფიქრების წარღვნით“ გამორჩეული.

„ფერისცვალების ავტორს ესმოდა „უსასრულობის ქარბუქების ღმუილი“ (დამასაფლავეს მეგობრებმა და მიმატოვეს) (11, 156).

ასტრალურ მოგზაურობას უკეთებს აქცენტს ლექსი „მარადისობის ნაკამარევი“ (12,143): „მთვარეზე დავალ ჭანდარივით ქარწამოსხმული“.

„მშფოთვარე ქარს“ „მძლავრ ძმას“ უწოდებდა და ერთგულებას ეფიცებოდა გალაკტიონი (ზღაპრებიდან) (14,173-174).

ლექსში „გზათ დაგასვენეს სამრეკლოს ჩრდილში“ (12,102) ქარი მიცვალებულის თანამგზავრია, რომელსაც ძმას უწოდებს ნიკო სამადაშვილი“. „...მარტო სწევს კუბოს

გიჟი პოეტი, უკან ქარბუქი მიჰყვება ნელა. მე კი არავინ არ მიპატრონებს, შენ შემობრალე, ძმაო ქარბუქო“.

პოეტი ქვესკნელს თვალს არ არიდებდა, მაგრამ „ბნელ გრიგალებს წინ ეგდოთ, ქარებსაც შეეკრათ კრიჭა“ (უკულ-მართობა) (12,256).

„მე ვიყავ ბედით გაოგნებული და ძვლებში მწარედ მივ-ლიდა ქარი“, ნათქვამია ლექსში „ალიონამდე“ (12, 60).

წუთისოფლის გრიგალები შიშს იწვევდა: „ჩვენ გვეში-ნოდა ღია კარებთან აქ წუთისოფლის, იქ გრიგალების“ (ფილტვების სიყვითლე) (11, 133).

ის „ბნელ გრიგალებს“ ვერ შერიგებოდა (გზათ -ვალა-ლობა) (12, 54-55).

„დაშლილ ტივს“ „ქარების ტაში“ მოსდევდა, „ვილაც ხრჩოლავდა ქარში“ (სტრიქონექების ქარაფი. ციალა თოფუ-რიძეს) (12, 69-70).

„ქარები სპობდნენ მისასვლელ ბილიკს“ (რას დაეძებდი, შე უბედურო) (12,28).

ქარები ემტერებოდნენ „მზის ლიანდაგს“.

პოეტს ეჩვენება, რომ „ქარში დაგდაგებს დაუმარხავი პოეტის გვამი“ (ჩაეფლათ მაინც) (11,147).

„ღრმა წყვდიადი და ქარაშოტია“ ირგვლივ (12,161), ლაჟვარდის ველი ვერ იტევს „ნაქარევ ფოთლებს“ (თავის მი-ნებება) (240)

„ჯოჯოხეთის პირქარში“ ბალდახინები, ფერადი ჭინკე-ბი, სულისშემხუთველი „ძეძვივით დარდია“ (დამშვიდობება და სინანული) (11,129).

„ქვენა ქარებით“ აბუჩად აგდებული პოეტი გოდებს: „როცა სალამო მოვა ხოლმე ქვენა ქარებით, თითქო ბედს ვყავდე აგდებული ძალზე აბუჩად“ (სალამო და განწყობილე-ბა) (13,96-97).

„ორტოტა ქარის“ ვერაგობის მოლოდინია ლექსში „სი-ნანული“: (13,111): „ორტოტა ქარი ჩაქოლავს თალებს, იმ კვალს გადაშლის, ჩვენ რომ ვიარეთ“.

პოეტი წუხს, რომ „ვერ მოაგლიჯა სიბნელე ქარმა“ (შთაგონება) (12,28).

გრიგალებში ქარდაქარ მავალს, ბუს მზერა რგებოდა და ეს უბედურება სამშობლოსკენ არის გადამისამართებული: „მე მოვდიოდი და გრიგალები მელობებოდნენ მუდამ ქარდაქარ, ბუ ჩამცქეროდა ღია თვალებში, სამშობლო იყო ჩემი ქარაგმა“ (უკანასკნელი ზარების რეკა) (12,34-35).

გრიგალების ადრესატი ლექსების მეუფე, განამებული პოეტისთვის ისევ მისი თანამედროვეობაა: „ნუ მოიგონებ წამებულ პოეტს, ვინც გრიგალებმა დაანაფოტეს, ვის სიმღერებზე ნარი დაამყნეს, ლექსის მეუფე დასცეს და გარყვნეს“ (იქვე).

„ტყის ქარიშხლების“ კვალი პირდაპირ მიდის სამშობლოსკენ, რომელსაც სრულიად უსამართლოდ გაუწირავს „მარადისობის კოშკების“ პატრონი პოეტი: „...ჯერ კიდევ თითქმის დედიშობილას ტყის ქარიშხლები მალვამდნენ შავებს, ეხლაც არ ვიცი, ჩემი სამშობლო რას მერჩის, ნეტავ რა დაუშავე?! ასე მეწერა ალბათ, მე ცოდვილს-მარადისობის კოშკების პატრონს“ (თელა და ჩიტი) (12, 20-21).

შეუბრალებელი დრო „ჯანდაბამდე“ გზას უჩვენებდა სულთამხუთავით, მხოლოდ ქარები მოველინებოდა „საპანაშვიდოდ“, ასეთი იყო პოეტის ირგვლივ შექმნილი რეალობა (წავლენ დღეები) (12, 22).

ნიკო სამადაშვილის ლექსის პერსონაჟი მოუხმობდა თავისი „ლექსების ბრძენ ვაზირს“, დაეცვა ქარბუქიანი ღამისგან, მგელ-გველებისგან, მაგრამ ქარში დაკარგულის საფლავიც კი „ქარის ფეხებით“ იტკეპნებოდა (წავლენ, დღეები) (12, 22).

გრიგალების კივილში პოეტისთვის „დაიკარგა ბედის მშვენება“ (წვიმა) (12,24).

ქარიშხლები „უდაბნოს ხვითქში გაზრდილ მასხარებად“ აღიქმება ლექსში „განკითხვა“ (13, 72).

ქარი ემტერებოდა მარადიულ ფასეულობას-პოეზიას: „საკუთარ ლექსებს ჩემს ძვლებზე ვაფენ, ამ სარეცხს მუდამ

ძირს მიყრის ქარი“ (მწუხრი) (13, 67).

პოეტი თავის თავს ადარებდა „ბნელი ქარებით ნაქცევ-
ულ კანდელს“ (თამაზი) (...65).

პოეტი ასკვნის: „პირქვე დაცემულს ქარიშხალიც ვერ
ამაყენებს“ (დასასრული) (12,22).

პანაშვიდზეც ქარებს ელოდებოდა (ნავლენ მუხთალი)
(12,22)

„ქვენა ქარების“ მსხვერპლი „ქარვებდა ღვინით ბნელ
ფიქრებს“ (სალამო და განწყობილება) (12,153).

„ხალხიც ქარს მიაქვს სადღაც, ბზესავით“, ნუხდა პოე-
ტი (რა შემლილების კუნტრუში მეფობს) (12,159).

გულქვა სანუთროში გამეფებულიყო ავისმომასწავებე-
ლი გრიგალი, გადანგრეულიყო ცა, ქარს ტყვიასავით მიჰ-
ქონდა ადამიანები, ნისლიანი, მთვარეული, ქარაგმად ქცეუ-
ლი დედამინა: „სადღაც ქვასავით იდგა სანუთრო და გრიგა-
ლივით სუნთქავდნენ გზები. ის ტყვიასავით წაიღო ქარმა,
დილით ცა ჩანდა გადანგრეული, ნისლეით იყო იმის ქარაგმა
და დედამინა კი მთვარეული“ (ზეკაცი და ნისლოვანება)
(11,137).

„ქარები სპობდნენ მისასვლელ ბილიკს“ (რას დაეძებდი
შე უბედურო) (12,28).

„ქარი მართმევდა გზების სიმშვიდეს და მე ვგოდებდი
საქართველოში“ (იქით) (13,55)., გვამცნობს პოეტს.

„ასე მგონია, ჩემს თავის ქალას თითქოს ქარები აგორა-
ვებენ“ (მონასტერი ჩანს მთაზე ნისლივით) (12,140), ასეთ
შემზარავ განცდას ქმნის ქარების სახეში მოაზრებული
მტარვალის სახე.

ნიკო სამადაშვილის ლექსის პერსონაჟი „გრიგალების,
შუალამის მძევალია“ (გამიშვით) (12, 106).

ზარს ქარიშხლებში ხმა ეკარგება (ხანდახან გხედავ)
(12,183).

„უკაცო ქვეყანაში“ ქარის კვილია (გათხრები) (12,63).

„ქარბუქი ნთქავდა ზეცის კადეებს, ნანგრევზე ეგდო

სამრეკლოს ზარი“ (თვალს არ აშორებდა) (12,253).

გაუთენებელ ღამეში მხოლოდ „ბნელ გრიგალების“ ფენის ხმა მოისმის (ხე შრიალებდა, ხე მოთქვამდა, ხე ქვითინებდა) (12,105).

„ქარები ქუჩის არამზადებია“ (ნაცარი) (12,129), ქარი ყეფს ხიდზე ძალღვივით (სიზმრების ნალვერდალი) (12,149).

ქარს გულში უტრიალებს „შავი ბოღმა“, „ბოროტების მუშტები“ აქვს შემართელი (12,116).

„გრიგალები“ განსაკუთრებით პოეტებს, მათ შედევრებს ემტერებიან: „ნუ მოიგონებ წამებულ პოეტს, ვინც გრიგალებმა დაანაფოტეს, ვის სიმღერებზე ნარი დაამყნეს, ჰანგების მეფე დასცეს და გარყვნეს“ (უკანასკნელი ზარების რეკვა) (12, 34-35).

„ქარები“ პანაშვიდზე ცხადდებიან, სიმართლის მსახურთა საფლავებს ტკეპნიან, მგლების დაუნდობლობა ახასიათებთ, გველური შხამი აქვთ (კაცო, სადა ხარ? (12,23).

მაგრამ ცხედარი ქარში სიტყვას ამბობს (მარადისობის უარყოფა) (12, 254, რადგან პოეტური სიტყვა ქარზე ძლიერი და დაუმარცხებელია.

ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში სახეზეა „ბნელი გრიგალების“, „ბნელ გრიგალებით შემოკვართული“ ვაიადამიანის — „ავყია ქარების“ მხილება, ლანძღვა (შადრევის სიმღერა, გახსენება) (12,183, 187), თვით კი არის „ქარწამოსხმული“, „უსასრულობის ქარბუქების“ თანამდევი (დაგასაფლავეს მეგობრებმა და მიგატოვეს“ (11,156).

ლექსში „ის დაიბადა მხოლოდ იმიტომ, რომ არასოდეს არ მომკვდარიყო“ (12,180-180), „ქაჯთა სიმაგრეს წაანყდება ფასკუნჯი ქარი“, ანუ აქცენტი კეთდება ამ ძალის დაუმარცხებლობაზე, მარადიულობაზე.

კაკლის ხეები ბავშვებივით კვიან ქართან ჭიდილში (გადამეყვლიფა გული დარდებით) (12,157), „ქარის კვალზე დადის ბალი“ (მილოცვა) (12,27-28).

ნიკოლოზ ბარათაშვილის „მერანის“ და შარლ ბოდლე-

რის „მშვენიერების“ ასოციაციას ერთდროულად იწვევს ნიკო სამადაშვილის ლექსი „ბალახი როცა ამოვა“, რომელშიც მკვდარს ქარბუქმა უნდა მიაყაროს ქვიშა, ხოლო თავის ქალაში მინდვრის ბალახმა უნდა იპოვოს ადგილი: „...მკვდარს დაგეყრება თებერვლის ნავლი და ქარბუქისგან მიყრილი ქვიშა. ქარი საფლავში ჩაგიგებს ბუმბულს, სიმსივნით გული გაიბერება. შენს თავის ქალას, ჯირკთან მიგდებულს, მინდვრის ბალახი გამოეყრება“ (13,77).

ქარი ხან მასხარაა, აყვია, მოლაპარაკე, ხან აბურძენილი, ყაყანა, ბურტყუნა, ბნელი, დაძინებული, აძუნძულებული, აცეკვებული, ხმაჩახლეჩილი, აყვირებული, ონავარი, ცერებზე დამდგარი, აცრემლებული, აღრიალებული, კრიჭაშეკრული, გაცრეცილი, ღრუბლიანი, ამღერებული, ჩაცინებული, გაფრენილი, აკივლებული, შეციებული, ყვავილებიანი, შლეგი, შუქიანი, ბნელი, ქვენა ძალა...

საუბარია ქარების დოღზე, ქარების მხედარზე, ქარიშხლის ჯილაგზე, ქარის თესლზე, ქარის ტოტზე (შდრ. გალაკტიონი: „...ტოტი ქარისა აქანებდა მთვარესა“...).

ქარი ცეკვავს ვერხვების დიდ უზუნდარაზე, ქარი ძუნძულეზს.

„ნიავის თეთრი ნაფეხურები“ შეიმჩნევა ყანებში (გასეირნება) (13,101).

გალაკტიონთან გვხვდება ფერადი ქარები, წითელი ქარი, თეთრი ქარი, ტერენტი გრანელთან — უხილავი ქარი.

ნიკო სამადაშვილის პოეზიის ქარი ხან ბნელია, ხან „სულ ბაჯაღლოა, მარმარილო და მინანქარი“ (ძველი სამყარო დაუძღურდა, გამოჩერჩეტდა) (12,156).

პოეტის იდეალია არა ქარიშხლებს დამონებული, არამედ ქარის დამურვებელი „ქარების მხედარი“, ხოლო ქარიშხლებისაგან თავდასაღწევ გზად ესახება რწმენა, საყდარი: „...მნათე, ძველი საყდარი, კაცი ქარიშხალს რომ გამოსტაცოს“ (კაცის გუნება) (12,142).

ნიკო სამადაშვილი სულ ქარის პირისპირ, ანუ დინების

წინააღმდეგ მავალი ოპოზიციონერი პოეტი იყო, რაც გახდა მისი უკვდავების საწინდარი.

გადაიარეს ეპოქის ავბედითმა გრიგალ-ქარებმა, გაიფანტა მრუმე წყვდიადი და სამშობლომ გვიან, მაგრამ მაინც მოიკითხა თავისი ღირსეული, უნიჭიერესი შვილი: „...ღრუბელი ღელავს, ძირს ქარბუქია და საქართველო მაინც მეძახის“ (მაინც) (12,175).

დამონებანი

1. ვიქტორ ნოზაძე, „ვეფხისტყაოსნის“ ღმრთისმეტყველება, პარიზი, 1963
2. ლესინგი, ლაოკოონი ანუ მხატვრობისა და პოეზიის შესახებ, თბ. 1986
3. ფრიდონ ნიცშე, ესე იტყოდა ზარატუსტრა, თარგმანი ერეკლე ტატიშვილის, თბ. 1993
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ. 1977
5. უოტ უიტმენი, ბალახის ფოთლები, თბ. 1966
6. ფრანგი პოეტები, თარგმანი გ. ძნელაძის, თბ. 1984
7. ჩვენი საუნჯე, ტ. I, თბ. 1960
8. ზვიად გამსახურდია, „ვეფხისტყაოსანი“ ინგლისურ ენაზე, თბ. 1984
9. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ. 1989
10. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
11. ნიკო სამადაშვილი, პოეზია, თბ. 2010
12. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, თბ. 2004
13. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, თბ. 2006
14. გალაკტიონ ტაბიძე 5 ტომად, ტ. I, თბ. 1993

ნისლუაშვილი

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში ცხოვრებას „მრავალგზიანი“ ეწოდება, ხოლო მისი ერთ-ერთი მახასიათებელია ნისლი, ღრუბელი, ჯანლი, გააზრებული როგორც ნეგატიურ, ისე პოზიტიურ ქრილში. ხშირად ნისლით პოეტი ქემმარიტი ნიქის იგნორირებაზე, შეუცნობლობაზე მიგვანიშნებს.

ბიბლიის მიხედვით, ღმერთი ნისლში სუფევს და მოკვდავთათვის დაუნახავია. მხოლოდ ებრაელთა წინამძღოლი მოსე, როგორც წმინდა ადამიანი, ახერხებდა შეეღნია საღვთო ნისლში: „მოსე მიადგა ნისლს, სადაც ღმერთი იყო“ (1, 2021).

„ზეშთაარსების ნისლის“ ხილვას ცდილობდა დიონისე არეოპაგელი: „ზეშთაარსებისა იგი ვიხილოთ ნისლი ყოვლისგანვე არსთა შორის ნათლის დამალული“ (2,201).

ჰიმნოგრაფები — იოანე მტბევეარი, ეზრა, იოანე მინჩხი ელტვოდნენ „შეუვალსა ნისლსა ღვთისასა“.

სასულიერო პოეზიაში ნისლი ასევე გაიაზრება ცოდვის, წვალების, ვნებისა და უღმერთობის სიმბოლოდ.

მრავალნაირ კონტექსტში წარმოაჩინეს ნისლი ვაჟაფშაველამ, გალაკტიონმა, ნიკო სამადაშვილმა.

„ფერისცვალების“ ავტორის ლექსში „ლიახვის ნაპირები“ (3,12) ნისლი წარმოიდგინება, როგორც დაისის მთების „ზედაშე“: „... ნისლის ზედაშეს სვამენ და დაისს მთები კენკავენ“.

ერთგან „მონასტერი ჩანს მთაზე ნისლივით“, სიცოცხლე, ქვეყანა კი საძალღეთს ჰგავს (4, 140).

მინდვრებზე, გორაკებზე მგზავრთათვის გზების ამრევი ნისლია: „...მინდვრებს, გორაკებს ნისლი სცემდა ფრთებს, რომ პირქუშ მგზავრებს გზა არეოდათ“ (გზათ-ვაღალაობა) (4, 54-55).

უმეგობრობის, ბრბოში ცხოვრების მახასიათებელი ნისლია ლექსში „დაითენთა“: „...ბრბომ შეუბღალა მაღალი გრძნობა. ნისლივით იდგა უმეგობრობა“ (5,46).

ამაღლებული იდეალების მიუხედავად, ნისლებს დამ-

გვანებია პოეტის ცხოვრება: „...ნისლეთი იყო იმის ცხოვრება და შთაგონების გუდამაყარი“ (თებერვლის ამინდს ჩუმად ელვიძა (4, 139).

„ნისლებს შორის“ მოქცეულ მგზავრებს „ქვესკნელთ გალობა“ მოესმით(შეხვედრები დღის ბოლოს) (2,123).

„ნისლოვანებაში“ (4, 250) ქარაგმაა ნისლეთი, დედამინა კი მთვარეული: „ნისლეთი იყო იმის ქარაგმა და დედამინა კი მთვარეული“.

მანყევარი, არაკეთილმოსურნე მწყემსის როლში მოვლენილი ნისლია მთელი ოჯახის თანამდევი ლექსში „აღსარება“ (4,18): „ნისლები მოვლენ მთიდან ბუზღუნით, დაიჩოქებენ და დამწყევლიან, ნისლი მწყემსავდა სარქალივით ჩემ ნორჩ პატარებს“.

მწუხარების, შინაგანი ფორიაქის მაუწყებელი ნისლია ლექსში „ნუთუ ის აღარ განმეორდება“: „...სახეზე მუდამ ნისლი ებურა და წმინდანებმაც ვერ დაამშვიდეს“ (4,241).

ბუ ამგზავრებია, სამშობლო „ქარაგმად“ ქცევია, ნისლი დალუპვას უქადის ლირიკულ პერსონაჟს ლექსში „უკანასკნელი ზარების რეკვა“: „...ბუ ჩამცქეროდა ღია თვალეებში, სამშობლო იყო ჩემი ქარაგმა. ძველი ხალათი, ქუდი და კუბო, ამით ვენვევი მარადისობას და იქ, ნისლებში რომ დავიღუპო“ (4,54).

ცრემლი ნისლად დგას ლექსში „ელდა“ (3,43): „...შენ ჩემი ცრემლი არ დაგენანა, ცრემლი, შენს ახლოს დამდგარი ნისლად“.

გუბე გაუვსია პოეტის ცრემლებს, მაგრამ ის მაინც ნისლით იფარება, ანუ შეუცნობელია: „ის კამკამებდა, ვით ცრემლის გუბე, ის ნისლებს ჰგავდა გულის საყარზედ“ (წარწერა) (5, 168).

ნისლით დაფარული შემოქმედის ნუგეში მხოლოდ ღვინოა, მისი ხვედრი მხოლოდ ვარამია: „...ღვინო დარდისფრად ეკიდებოდა, ნისლში ბჟუტავდა გზათ ვალალობა“ (ერეკლე ტატიშვილს) (3,45).

ავდრების მომასწავებელი, აცეკვებული ნისლია ლექ-

სში „ლოცულობს ყველა:“ „ნიშა ტალღების ზვიად ფერხულ-ზე იცეკვებს ნისლი — ავდრების დარი“ (3,15).

„ფეხმძიმე ნისლების“ წყევლაა ლექსში „თვალს არ „აშორებდა“ ც(4,101).

„დასწყევლოს ღმერთმა, რალა ნისლებს დაუმეგობრდი“, მიმართავს პოეტი ერეკლე ტატიშვილს ლექსში „შენ რომ მოკვდები, მაშინ შეირყევი“ (4, 49).

„მოგონებაც ნისლივით გრილია“ (დამშვიდობება და სინანული) (6,64-65).

„ჯანლი უკუნია“ ირგვლივ (გადამეყრები, ერთად ნავიდეთ) (4, 138).

უბედობის მაცნე ნისლის კვამლია თვალეშიც: „ბეც თვალეზიდან შავი კვამლი ამოგდიოდა“ (სმენა) (4,85), ასევე, „უთქმელ ლექსების კვამლი“ აწამებს პოეტს.

„სალახანას პორტრეტში“ საყურადღებოა ვაიპოეტის „ნისლობა“ (4, 98-99).

„მუსულმანთა შეთქმულ ნისლობაზეა“ საუბარი ლექსში „საუკუნის ნახევარზე მეტი გავიდა“ (4, 269). ნისლობა ნეოლოგიზმია.

„შერისხული ნისლება“ ლექსში „თვალს არ აშორებდა“ (4,255).

პოეტის თანამგრძნობელი ნისლი და ღრუბელია ლექსში „გული და ჯანლები“: „ვინ დაგვინანებს, მხოლოდ ნისლი დაგვაცურის ნალველს, როგორ ვუყვარდით, მეგობარო, ღრუბლნარა ღამეს, როგორა გრძნობდა ჩემი გული ბედის ნაბიჭვარს“ (4,137).

ნისლების მიუხედავად, „ბედის აღვირი“ მაინც ნიჭით გამორჩეულთ ეპყრათ ხელთ (ერეკლე ტატიშვილს) (4,77).

ბინდი, უსამართლო „მინის ადათები“ პოეტს ხელს ვერ უშლიდა ეხილა „ზეცაზე ზეცა“, ანუ ბიბლიის „ცანი ცათანი“, რაც რჩეულთა, ღვთისგან მომადლებულთა ხვედრია (ის განთიადის წინ დაბინდდება) (4,183).

განდიდების მანიით შეპყრობილთა, „პოეტების ნახირ-

თა“ მცდელობით, ნიკო სამადაშვილს ხშირად ებურა შეუცნობლობის ნისლი, მას სპეციალურად აფარებდნენ ნისლის, ღრუბლის, „სიყალბის რიდეს“, რაც ხშირად შემოქმედთა ხვედრია და რასაც სხვა სიჭყვის ოსტატებიც ამხელდნენ.

დიდოსტატ ვაჟა ფშაველას შემოქმედებაში ღრუბელ-ნისლთა მთელი ლეგიონია, განსაკუთრებულ ყურადღებას კი იქცევს ბოროტთა და შურიანთა, არასრულფასოვანთა მიერ გამოყენებული ნისლი „იალბუზში“. ეშმაკთან წილნაყარი, შურით მონათლული მთები გაღიზიანებული არიან გოლიათი იალბუზის სახელ-დიდებით, მაგრამ რაკი მისი დაშლა -დანგრევა არ შეუძლიათ, გადანყვეტენ მეტოქისთვის ღრუბელ-ნისლის, ჯანღების მოხვევას, რათა უჩინარი გახადონ, სიბნელეში მოაქციონ მისი სიმაღლე-სიდიადე. ამ განზრახვას კიდევ მოიყვანენ სისრულეში და მთელი წელი ჯანღებში მოქცეული იალბუზი თითქოს ასპარეზიდან ქრება. იალბუზმა დაასკვნა: „მიზეზად მძულვარებისა ჩემი სიდიდე ვცანია. აღარც ეს მინდა, თუ მისგან შემიძულებენ ძმანია!“ ის ღმერთს ევედრება: „გთხოვ, გამასწორო სხვებთანა და შემიმცრო ტანია, მით მოვსპოთ საშუალება შურისა მოსაყვანია“ (6, 253,254).

სამართლიანი ღმერთი მართალი იალბუზის მხარეზე აღმოჩნდა. მან ანგელოზის ნასროლი შურდულით ჯოჯოხეთში ჩააგდო ეშმაკი, იალბუზს მოაცილა ღრუბელ-ნისლები, ხოლო შურიან მთებს ჩაუნერგა სიკეთე, „დიდებული მოძმის“ პატივისცემა და ამიერიდან მთებს ანგელოზი დაეპატრონა (6,260-261).

ვაჟა-ფშაველამ „იალბუზის სიმღერაში“ ქარით და ნამქერით განამებულ იალბუზს ათქმევინა: „იქნებ სიმაღლემ მიმრავლა საგრძნობი-საწუხარია!“ ამ ლექსში ნისლი იალბუზის მანუფემებელია გულგატეხილორბის ჟამს.

მრავალგზის გამოიყენა ვაჟა-ფშაველამ ღრუბელ-ნისლი სხვადასხვაგვარი მნიშვნელობით და ამ მაგალითებით ჰომეროსს შეხვდა უნებურად.

ჰომეროსის „ილიადაში“ ტიდევსის პირმშოს ღმერთი იცავს, მხარეებზე ნისლს დაუფენს, რათა ისარი ააცილოს (7, 84).

ზევისი ჰერას ოქროს ღრუბელს მოახვევს, რათა სხვათათვის უჩინარი გახადოს მათი შეხვედრა.

ასევე ღმერთი გაფანტავს ჯადოსნურ ღრუბელს აქილევსის თვალთა წინაშე (7, 394).

„ოდისეაში“ ტელემაქე და ოდისევსი ათინამ ნისლით შებურა და უგრძნეულოდ გაიყვანა ქალაქიდან (8,3741).

ნიკო სამადაშვილის პოეზიის ნისლები და ღრუბელ-ჯანლები უმეტესად პოეტის უგულუბელყოფას, შურს, შეუცნობლობას უკავშირდება და აქ, იგი, როგორც თავის დიდ ქართველ წინამორბედს-ვაჟა ფშაველას, ისე გენიალურ ჰომეროსს შეხვდა უნებურად, თანაც ჭეშმარიტი ოსტატის დონეზე.

„ფერისცვალების“ ავტორს „სამყაროს ნისლმოდებული კალთების შემრიალება“ ხელენიფებოდა (ქარაგმა).

დამონმებანი

1. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I, თბ. 1990
2. ფსევდო დიონისე არეოპაგელი, შრომები, თბ. 1961
3. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
4. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, „ლიტერატურის მატრიანე“, თბ. 2004
5. ნიკო სამადაშვილი, ნუთისოფლიდან უკვდავებამდე, „ნაკადული“, თბ. 1989
6. ვაჟა ფშაველა, ხუთტომეული, ტ. 3, თბ. 2011
7. ჰომეროსი, ილიადა, ძველბერძნულიდან თარგმანი რ. მიმინოშვილის, თბ. 1990
8. ჰომეროსი, ოდისეა, თარგმანი ზ. კიკნაძის და თ. ჩხენკელის, თბ. 1975

V თავი ეპოქის კონტურები

სისხლით დასვრილი ჰერაბი წლები

ნიკო სამადაშვილმა სისხლით, ერთი მხრივ, ეპოქა დაახასიათა, ამასთან, შემოქმედების საიდუმლოებაში ჩაგვახედა და გაიზიარა წინაპართა აზრი, რომ „შემოქმედება გულის სისხლს მოითხოვს საფასად“ (კონსტანტინე გამსახურდია), რომ ჭეშმარიტი პოეტს „ცრემლი და სისხლი“ (ტერენტი გრანელი) სჭირდება ღირებული ნიმუშის შესაქმნელად.

„ფერისცვალების“ ავტორს მაღალი იდეალებისთვის მსხვერპლის გაღება ჯვარცმად გაუაზრებია.

სისხლის და ძვლების მსხვერპლი სჭირდება ღირებული სიტყვის მიგნებას „...უკეთებ ძვლებს და ქვაბი თუხთუხებს, შიგ შენი სისხლის ზედაშე დულდა“ (მწუხრი) (3, 67).

გარიყული, შერისხული, უმეგობრო პოეტი ჩიტს უზიარებდა თავისი სისხლებით ნაწერი ლექსების ტკივილებს: „...ნეტავ, იცოდე კითხვა ჩიტუნავ, ნაიკითხავდი სისხლებით ნაწერს, ყურს მიაპყრობდი ვარდების ტუტუნს, შემობრალებდი სახრე-გადანწულს“ (თელა და ჩიტი) (120-21).

„პოეზიის დიდ ნათესებს“ სჭირდება „სისხლის ენდროში“ ამოვლება (შენი სურათი) (1, 171).

გაუძლისი ტკივილების, ჯვარცმის ტოლფარდი წამება აიძულებდა პოეტს ერჩია მავანისთვის, მის ნაკვალევს აღარ გაჰყოლოდნენ: „მბჟუტავ სიზმრებთან ლოცვა წმინდანის და ამღვრეული ნათელი ირგვლივ. იქვე წარწერა სისხლიან დანით: ჩემ ნაკვალევზე ნულარ გაივლიდა“ (მანიას. მარიამ ამანათაშვილს, პოეტის მეუღლეს) (1, 46).

უზენაესისგან ხელდასხმულს, მზის და მთვარის ნათლულს, შთაგონების გამოქვაბულში დავანებულს, სისხლის მდინარის ქუხილი ესმოდა: „...სადღაც კიაფობს მთვარის ბულული-შუქი დამეძებს, უნდა რომ სწუხდეს. თითქოს მე ვიყვე გამოქვაბული და ჩემ ქვეშ სისხლის მდინაგე ჰქუხდეს“ (ჩემი

პორტრეტი) (3, 14).

„სისხლის ჭოჭი“ იღვრებოდა ამ განსხვავებული პოეტის არსებიდან: „...გინახავთ კაცი, საუკუნეს ხმითაც არ ჰგავდეს და ყოველ დილით სისხლის ჭოჭი ღვაროს სახლიდან, ან სინათლეში მოიწინოს, მერე გათავდეს. ასეთი ყოფა ცხენზე შემჯდარ ეშმაკს დალლიდა“ (მათრახები) (3, 89).

„სისხლის სქელი ლავებია“ ამ პოეტის ცხოვრებისა და შემოქმედების უმთავრესი მახასიათებელი: „...გაუხვევ სადღაც, აგერევა გზა და გონება, გული გადმოღვრის თვალებიდან სისხლის სქელ ლავებს, არსად, არასდროს მე არავინ არ მეყოლება და ჩემ მკვდარ სხეულს ჩემი ხელით დავასაფლავებ“ (კარების გაჯახუნება) (3,80).

გაუძლის გარიყულობაზე, წვალებაზე ღალადებს „აჭრილი სისხლი“ ლექსში „ფერისცვალება“: „...ჩუმად იცლები აჭრილ სისხლისგან, გადასჩვევიხარ ლანდებთან ბაასს, გზებზე სუყველას ჩაუწინიხიხარ, უმზერი კედლებს, უცქერი საათს. გარინდებალა დაგრჩა წვალებად, თითქოს ანდერძიც გადნება ხელში. ასე თავდება ცის ელვარება, ასე ღამდება ერთ სიცოცხლეში“ (ფერისცვალება) (3,81).

სხვაგან „სიცოცხლეგაბეზრებული“ ჩივის: „სისხლი მიშრება, ვატყობ, ვფითრდება“ (დარდი ბუხართან) (3,27).

ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში მრავალგზის ჩნდება ქრისტეს სისხლიანი პერანგის, მდულარე სისხლის სახე, რადგან პოეტი ორმაგად ჯვარცმულია, როგორც შემოქმედი და როგორც ტოტალიტარული ეპოქისთვის მიუღებელი პერსონა: „მხოლოდ ეს გული ეგდოს რიყეზე, ვით სისხლიანი ქრისტეს პერანგი. მივალ, გიტოვებ გულს ქერქდაგლეჯილს, ლოკე და ლოკე მდულარე სისხლი“ (ლოცულობს ყველა) (1, 235).

მერე პირადი ტრაგედია მთელ პლანეტაზე განზოგადდება: „...ბრბო, კომმარები. ჩვენი პლანეტა ღრიალებდა სისხლში მოსვრილი“ (საუკუნის ნახევარზე მეტი გავიდა) (1,264).

ჯვარცმული პოეტისთვის ორგანული გამხდარიყო სისხლის გაღება: „ო, ნარიყალავ, მოვალ, ზედაშეს ჩემი სისხლით

გაგილიცლიცებ“ (სახლი ნარიყალაზე) (1, 244).

სისხლიანი ეპოქის შვილს ჭირისუფლად მხოლოდ მგლები ელანდებოდა: „...ეს შენი გული არყის ქვაბია და ქვეშ უნთია შენი ლექსები. ალბათ შენს ცხედარს მოასვენებენ და ჭირისუფლად ყმუიან მგლები. შენ არასოდეს გაგიხსენებენ სისხლით დასვრილი ვერაგი წლები... ნელში გადავნყდით ამდენ ვედრებით, რა ეშველებათ აპყრობილ ხელებს?“ (გეჯა) (3,18).

სიმართლის მსახურთა ხვედრი, ტირან ხელისუფალთა შურისძიება ობიექტურ სიტყვის ოსტატთა მიმართ კარგად ჩანს შემდეგ სტრიქონებში: „...შენ განამებდნენ ნიხლით, ფურთხებით, გულგაღელილი იდექი ძმაო. სისხლში იდექი შიშველ ფეხებით“ (ო, რა მწარეა) (3,21).

სისხლში მოსვრილი დინგებით ცნობილი ნადირები ემტერებთან პოეზიას, სიმართლეს. ლექსში „კამარების მეჭმუხვნა“ ისევ და ისევ ეპოქის უსამართლო კანონმდებლები არიან: „ამოუსვრიათ სისხლში დინგები, ნადირებივით შეჭამენ ლექსებს“ (1,31).

თვალი რომ გადავავლოთ სანდრო ახმეტელთან, მიხეილ ჯავახიშვილთან, ტიცთან ტაბიძესთან, ნიკო სამადაშვილთან მტარვალ ხელისუფალთა დამოკიდებულებას, სრულიად მართებულად მიიჩნევა ეს სტრიქონები.

და გრიგოლ რობაქიძის „ჩაკლული სულიც“ ხომ სულის-შემძვრელ სურათებს გვანვდის იმ რეპრესიების შესახებ, რომელიც დაუნდობლად ანადგურებდა ყველა მართალ შემოქმედს, ვინც იმ ჯოჯოხეთური ვითარების გამართლებას არ ცდილობდა.

„სისხლნარწყევი“ პოეტი მაინც აღიარა მომდევნო დრომ.

პოეტი ჰგავდა „ბნელი ქარებით ნაქცეულ კანდელს“, „თოვლზე გადაღვრილ ღვინოს“ (თამაზი).

უბინაო, ქუჩას შეფარებული, რისხვის და ტყვიის მომლოდინე ცრემლიანი პოეტი გვამცნობს: „...გარიყულ პოეტს მტკვრის ნაპირზე მიხდება წოლა... დავალ, თვალეში ჩამჭედია რისხვა და ტყვია, შევალ ოჯახში სხვილ ცრემლებით ჩაუქრო-

ბელი“ (სესხი).

სიყალბეზე, სიცრუეზე ორიენტირებულმა ხელისუფლებამ, რომელმაც მძევლად აქცია სიმართლეზე მლალადებელი ნიჭიერება, ნიკო სამადაშვილს ათქმევინა: „...მე შუალამის მძევალი მქვია... ძვლებზე ლექსების სარეცხი მოჩანს, თან აფრიალებს ჩემს ლექსებს ქარი... მეყასმედ ჯობდა, რომ ვგდებულყავ, ანდა მეარღნედ ოჩას დუქანში. მე გრიგალების მძევლად ვიყავი და ლექსს მაჭრიდნენ ტანზე დუქარდით“ (გამიშვით).

მგოსნის გაუძლის ხვედრზე ლალადებს შემდეგი სტრიქონები: „ჩემი სამშობლო მექცა კატორლად, ხელფეხზე მადევს მსხვილი ბორკილი, ეს პოეზია დაე დარჩეს ოხრათ, თუ ჩამასვენეს მე გათოკილი. თუ არ მაღირსეს, მემღერა ჩარად, პირი ამიკრეს, სული შეხუთეს და კუბოს ფული თუ არ გაგვანდა, დედა ეძებდა, გადაყრილ ყუთებს. მე მათხოვრებმა დამასაფლავეს“ (რევიზიის დროს), ასე წარმოესახა პოეტს ამქვეყნიდან გასვლა.

სატანური ხელისუფლება მედროვეთ, თავისი ავკაცობის თანაზიართ ორდენ-მედლებს ჰკიდებდა მკერდზე, განცხრომით აცხოვრებდა, ხოლო ნიჭიერთ, გულმართალთ, ქუჩაში ტოვებდა: „...ნუთუ ბოსელშიც არ გვექონდა წილი, ლოცვებს ვთვლით, მაინც ვუბედურდებით“ (ფრესკები ჩონგურზე).

ჰიპერბოლა სულაც არ არის ასეთი განაცხადი: „და მაჯაჯია სისხლის პერანგი“ (გადამეყვლიფა გული დარდებით).

პატიმრობა, ჯვარცმა არ ასცდა „გზებშერისხულს: „მე ბნელ საკანში ღამეებს ვთვლიდი... როგორ ჯვარს ვეცვიოთ, სულ გამწარებით“ (ჩემს ვახტანგს).

არა „მზიანი ღამე“, არა „ცისფერი ღამე“, არამედ ჯოჯოხეთური შავი ღამე იყო ყველგან: „და ისევ ღამე, კუნელის ფერი, შავი, ბეულრია, ვით ჯოჯოხეთი“ (ფრესკები ჩონგურზე).

გულიდან, თვალებიდან სისხლი იღვრებოდა, როგორც სისხლიანი კომწარებით ცნობილი დროის მახასიათებელი: „გული გადმოღვრის თვალებიდან სისხლის სქელ ლავას. არსად, არასდროს მე არავინ არ მეყოლება და ჩემს მკვდარ სხეულს ჩემი ხელით დავასაფლავებ“ (კარების გაჯახუნება).

დამონშებანი

1. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, საარქივო გამოცემა, „ლიტერატურის მატინე“, თბ. 2004
2. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, თბ. 2010
3. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006

უნდობლობა ყველა უნდობის

ქართულ პოეზიაში დავით გურამიშვილიდან, თეიმურაზ პირველიდან, ტერენტი გრანელიდან მოყოლებული, მრავლად არიან მარტოსული, გაუცხოებული პოეტები, მაგრამ არავის ისე მძაფრად, თანმიმდევრულად არ გამოუხატავს შერისხულობის, გარიყულობის, დაუნახაობის სევდა, როგორც ნიკო სამადაშვილს. მის შემოქმედებაზე დაკვირვება ნათელს ხდის იმ მიზეზებს, რაც აიძულებდა პოეტს ასე მძაფრად ევალალა, ასეთი გულისტკივილით ეჩვენებინა ღმერთსგანშორებული, სატანასთან შეფიცული ხელისუფლების, თუ მედროვე ვაიშემოქმედთა სახე და ხასიათი. ამ მხრივ, „ფერიცვალების“ ავტორმა თვით ეგზისტენციალისტებიც უკან ჩამოიტოვა.

პოეტი ნარმოჩნდება, როგორც „შუალამის მძევალი, გრიგალების მძევალი“, რადგან მეყასბეს და მეარღნეს უფრო აფასებდა უზნეო, უგულო ხელისუფლება (გამიშვით) (1,106).

„მარტო ვიყავ, არავინ მყავდა მე ღვთის მეტი სხვა პატრონი“, ჩიოდა დავით გურამიშვილი.

კაცთაგან უპატრონოდ მიგდებული ნიკო სამადაშვილი ქარს მოიხსენიებს ძმად: „...მე კი არავინ არ მიპატრონებს, შენ შემიბრალებ, ძმაო ქარბუქო“ (გზათ დაგასვენეს სამრეკველოს ჩრდილში) (1,102).

პოეტი გვევლინება, როგორც „გაუხარელი, დაგვალული, ჩრდილშემოყრილი“ (დავიღუპები) (1,219).

„ნამტირალევი“ პოეტის გულში „კვნესა და ვარამია“, ადამიანები უდაბნოს ქვებით უგრძნობლად ქცეულან, თვით კი თითქოს საკუთარ ცხედარს მიასვენებს: „ბოღმა კვამლივით მედება ყელზედ, ირგვლივ რიყეა, უდაბნოს ქვები. ისე დავდივარ ამ ქვეყანაზე, თითქოს საკუთარ ცხედარს მივყვები. თითქოს მე ვიყვე გამოქვაბული და ჩემ ქვეშ სისხლის მდინარე ჰქუხდეს“ (ჩემი პორტრეტი) (1, 223).

თითქოს ქვეყანა „საძალღეთია“, სადაც არავინ ხედავს

„მწირ, უპატრონო, ყაყანა, ბოგანო“ პოეტს, ხმის გამცემი კაციც არსად არის (მე ვიცი დიდი დარდების თოში (1,147).

უბინაოს, საკინძჩამოხეულს, როგორც ბოგანოს, არამზადას ისე უყურებენ, ქარი კი ყეფს ძალღივით (მოსალამოვდა) (1,150).

პოეტს სათნოების არსებობის რწმენას უკარგავდა ირგვლივ დაბუდებული „ჭორი და ქვები“ (ნუთუ სიკვდილსაც აღარ ჩამაცეცხლებენ“ (1, 133).

ირგვლივ იყო „ლოდები, ავდრების ნუმპე“ (ფიქრებს იქით) (1,108).

პოეტს ფარდის იქით, სცენის უკან, არაგვის ქვები ელოდებოდა: „გადასწევ ფარდას და სცენის უკან თავს ამოჭყოფენ არაგვის ქვები“ (გაგელვიძეა დატანჯულ პოეტს“) (1,154).

ქვასავით უგრძნობელ სანუთროში ნისლშემოხვეულს (ზეკაცი და ნისლოვანება) (1,173), ისლა დარჩენოდა, უსულო კენჭებთან ეკამათა: „ვეკამათები კენჭებს გზადაგზა, სიცოცხლეს მაინც რა არ სჯობიან, რომ ამ დასაქცევ დედამინაზე ბედნიერებაც დასაგმობია“ (გული და ჯანღები) (1, 707).

„გზებშერისხული“, „ხალხისგან თავლაფდასხმული“, შუალამის მსგავს დღეში მცხოვრები პოეტი ასკვნის: „ო, რა ბნელია, რა გულცივი კაცის ბუნება“ (სალამო და განწყობილება) (1,153).

„ამ ქვეყნის „უხალისო, უიღბლო მდგმურს“ „წყვდიადი და ქარაშოტი“ ემოსა, „გველივით“ ეხვეოდა ხალხის ზრიალი და ასკვნის: „არავინ მყავდა, ან თავს ვილას შევაბრალედი“ (1, 161).

„ბინდები“ და „ნამქერი“ დახვდა სიმღერისთვის დაბადებულს, „ბნელი ქარებით ნაქცეულ კანდელს, თოვლზე გადაღვრილ ღვინოს“ ჰგავდა (თამაზი) (1,169).

მარტოობა აიძულებდა ფოთლებთან ელაპარაკა: „გულს უღონებდა დარდების ლაქა. ფოთლებთან დიდხანს ილაპარაკა. მას არ ექვავა ღარიბი ოდაც“ (ჩაეფლათ მაინც) (1,83).

მხოლოდ „ერთგული ნაძვები“ ეიმედებოდა.

უკაცო, უმეგობრო ქვეყანაში, სიცარიელე, ქაოსი და ქვესკნელი იყო, ბრბოსგან იბლალეობდა მაღალი გრძნობა: „...ბრბომ შეუბღალა მაღალი გრძნობა, ნისლივით იდგა უმეგობრობა. ქაოსთა გროვა, სიცარიელე, ქვესკნელის ხიდი“ (ის გასცქეროდა მომავალ შარას) (1,267).

არ სცილდებოდა „ბრბო, კოშმარები“ (საუკუნის ნახევარზე მეტი გავიდა (1,269).

ჭოჭში ჩაძინებულს, ჩიტების ჭიკჭიკი აღვიძებდა, ნუგემდანატრებულს სახრეგადანწულს, ბელურას ბედი ენატრებოდა: „ჰო, იჭიკჭიკე, ჩემო ბულურავ, თელას ფოთლები რას დაგიშლიან, მე ყველამ კარი გამომიხურა, იცი, ნუგემი როგორა მშინან? ბედი გქონია, რომ ჩიტად გაჩნდი, რო აფრინდები, თანატოლს ეძებ, ეძებ და გიცემს გული ალალი. მე კი სიცოცხლეჩაძმარებული, ბნელ ფიქრებს ვმწყემსავ ჭმუნვის სარქალი... მე მყუდროებაც დამანატრულეს, ბოლო მომიღეს ჰანგებით მდიდარს. ნეტავ იცოდე კითხვა, ჩიტუნავ, ნაიკითხავდი სისხლებით ნაწერს, ყურს მიაპყრობდი ვარდების ტუტუნს, შემიბრალებდი სახრეგადანწულს. მე ლექსებს ვწერდი ქართა ყაყანზე, ეს იყო ჩემი ძუძუ და ხსენი, მაგრამ ამ პირქუშ კაცთ სამყაროდან თავი ვერაფრით ვერ დავიხსენი. ჯერ კიდევ თითქმის დედიშობილას, ტყის ქარიშხლები მაცმევდნენ შავებს“.

ლექსის ბოლოს კონკრეტდება ადრესატი ამ უბედურებათა მომტანისა, რომელიც „მარადისობის კოშკების პატრონს“ არათუ არ აფასებს, მის გულღვიძლს ხანჯლით უპირებს ამოფატვრას და სასაფლაოზე მომსვლელად მხოლოდ უბოროტო ჩიტუნა ეიმედება: „ასე მენერა, ალბათ, მე ცოდვილს, მარადისობის კოშკების პატრონს... და როცა ჩემო, ერთ სისხამ დილით გულღვიძლი ხანჯლით ამომიფატრონ, მოდი იქ, სადაც ჩამფლავენ, ჩიტო, არ შეკრთე, ძეგლი დაკრიჭავს კბილებს, მიუალერსე, ნუკი იტირებ, შენი ნისკარტით დარგულ ყვავილებს“ (თელა და ჩიტი) (1,20-21).

პირქუშ დღეებში „დუშმანის ჩრდილი“ აედევნებოდა,

შიშით განამებული ასკვნიდა, რომ ყვავის ცხოვრება სჯობდა მის მწარე ხვედრს, სიზმრებშიც სიკვდილი ევლინებოდა და მზად იყო, „ყასბის დანით, წალდით“ მოელო ბოლო თავისი უღიმღამო სიცოცხლისათვის (დასასრული) (1,22).

შეუბრალებელ დროში სულთამხუთავი ელანდებოდა, პანაშვიდებზე ქარის ბალადა ჩაესმოდა (წავლენ დღეები) (1,22).

ვერ ივინყებდა სამშობლოს უსამართლო საზღაურს: „სამშობლოსაგან გული წყდებოდა, საქართველოში გრძნობდა სიცივეს, ისე აწამეს, ისე ჩაწიხლეს...ო, ერთხელ ხელიც კი სტაცეს მკვდრებმა. ვერ მოისვენა იმ უბედურმა, სადღაც ეძებდა ტაძარს, სიმშვიდეს. სახეზე მუდამ ნისლი ებურა და წმინდანებმაც ვერ დაამშვიდეს. ის დადიოდა მწირი, დევნილი, კარსაც არავინ უკაკუნებდა, ის მთების იქით გადაიხვეწა“ (ნუთუ ის აღარ განმეორდება) (1,24).

ჭოტის კივილი, ალი აედევნებოდა, ურწმუნონი, თავიანთ თავისგან კერპების მქნელი „წარმართები“ ვერ ძღებოდნენ მისი ტანჯვით, ვერავის ხედავდა ირგვლივ, ვინც გულიდან მარწუხებს მოაცილებდა (წუხელის შემხვედი) (1,25).

„ხალხი ცეკვავდა და ხარხარებდა, მე კი ვკვენსოდი საქართველოში“, ამბობს პოეტი ლექსში „როცა ქალაში ვუდექი ხარებს“ (1,9).

ბრბოსგან გარიყული, უმეგობრობის ჯანღში მავალი, მიუსაფარი, „ჭმუნვის სარქალი“ „ცამდე მართალი“ იყო (დაითენთა) (1,58).

უდაბნო და გრიგალი ემტერებოდა, ირგვლივ მგლების ღმუილი ჩაესმოდა, ნარეკლიანი იყო მისი გზები (გაჭვავება) (1,59).

სისხლისგან იცლებოდა სუყველასგან ჩაწიხლული, საბედისწერო ზარის ხმა ესმოდა (ფერისცვალება) (1,62).

გაუცხოებული იყო როგორც ადამიანი, როგორც პოეტი, სისხლიანი დინგების პატრონებს არ სჭირდებოდათ მართალი სიტყვა: „...რა ჭირათ უნდათ ლექსის ბაჯალლო ან მღვიმეების სანთლების მწუხრი... რა კარგს ჩაიდენ, თუ შენს

ნაჯღაბნებს მშვიერ ქარბუქებს გზათ გადაუყრი. ამოუსვრიათ სისხლში დინგები, ნადირებივით შეჭამენ ლექსებს. ზეცაზე ზეცა გადაფრინდება, თურმე ამისთვის ჩამოგათესლეს“ (კამარების შექმუხვნა) (1,31).

მშობლიური ქალაქისგან უგულვებელყოფილი და შიმშილისთვის განწირული, მთელ სამყაროს, მარადისობას უტევდა: „...როგორ მიყვარდა ჩემი მტკვარი, ჩემი თბილისი. ჩემმა თბილისმა მაშიმშილა, ბოლო მომიღო, არ შემებრალა, არ დამინდო, არ შემეფარა. სულ ღრუბლების ქვეშ მივდიოდი დაღონებული, ავდრების თავსხმამ ამიტაცა და შემეყვარა. წყეული იყავ, შე ოხერო მარადისობავ, ჩაგინყდეს ეგ ხმა, ეგ ზარების მძიმე გრიალი, შენს გზებზე უშნო ხეტიალით რად დამაოსე, რაზე დამჭიდე ეს უდაბნო და ეს გრიგალი. ვალებში ჩაფლულს რა მემეველება, ეს გულის წყლული პოეზიით ვერ მოვიშუშე. მთელი გულღვიძლი ქარიშხლებმა ამომიძოვეს“...(შიმშილი) (1,27-28).

„გულქვა სანუთროში“, „ყინულივით ცივ ქვეყანაში“ ცხოვრება დაჰბედებოდა (უკუღმართობა) (2,24).

ანამებდა უბედურების მოლოდინი: „...უნახავი შიში დამჩემდა, ქრისტეს ჯვარივით ჩემს ლექსებზე გადაზნექილი“, ამბობს პოეტი (დასასრული) (1,22).

სამშობლოს უგულისყურობიდან გამომდინარე, მთელი „ვერაგი სამყარო“ სასაფლაოდ ესახებოდა: „ტყე აშრილდა, აშრილდნენ ჩემი ფიქრებიც. ასე ტყვექმნილი ნეტა კიდევ სანამ ვიქნები? ჩემი სამშობლო ჩემს ნახვაზედ იჭმუხნის წარბებს, კაცი არ არის, რომ მომხედოს, როგორ მანამეს. მე რომ მოვკვდები, მინდა ძველები შორს გადაყარონ, სასაფლაოა ეს ვერაგი მთელი სამყარო“ (ტყე აშრილდა, აშრილდნენ ჩემი ფიქრებიც) (1,120)

„ტყვექმნილი“ შემთხვევით არ იხსენება. პოეტი, მიუხედავად იმისა, რომ არაფერს უბეჭდავდნენ, ორჯერ იყო დაპატიმრებული, ერთხელ პოლიტიკური ბრალდებით, ანტისაბჭოთა აგიტაციისთვის, მეორედ-როგორც რევიზორ-ბულალ-

ტერი, იმიტომ, რომ ქრთამი არ აიღო. ტაძარში ღვთისმშობელს ჭვრეტდა სულის თვალით და „ყრმა მაცხოვრის ნაფეხურებს“ ხედავდა, „ანთებული ლოცვები“ დაჰქონდა, სამშობლო მაინც ემტერებოდა, „პოეზიის გერის“ ზედმეტსახელით მოიხსენებდა: „...ზედმეტსახელად პოეზიის გერი დამარქვეს, თითქოს ჩემს მრწამსში არ ღვიოდა გუდამაყარი. ჩემო სამშობლოვ, ნეტა რაზე გადამემტერე? იცოდეს ღმერთმა, რომ ცრემლებსაც კი გარიდებდი“ (ისევ ვლოცულობ, იქნებ ღმერთმა მაინც მიშველოს) (1,110-111).

„ნარმავლობის ტიალი ყორე, უსინდისობა“ „სადღაც ლაფში“ მიათრევდა (1, 128-130). ბრბო უტევდა, ეპოქის ქარი კალამს აგდებინებდა ხელიდან, რწმენას უკარგავდა: „... ქორების ჭორი, ძახილი: ვის გაუფარდა ქარში კალამი? ბრბოს შემოტევა“ (პირქვედამხოზილ ღამეებს უმზერ) (1,122).

სამშობლოსაგან მოძულეებულ პოეტს ვითარება სიკვდილისკენ, იუდასკენ უბიძგებდა: „მე შევიჯავრე ჩემი სამშობლო, რადგან სამშობლოს ვძულდი სულ მუდამ. გზა სიკვდილისკენ რომ დავიმოკლო, ჩემზე ჯვარს იწერს მგონი იუდა“ (მე შევიჯავრე ჩემი სამშობლო) (1,223).

ისლა დარჩენოდა, დაესკვნა: „საქართველოში წყლის მიტანას ნუ ელოდები“ (ნანყვეტი) (1,225).

კიდევ ერთხელ გამოუტანს ეპოქას განაჩენს და „ლექსის ნათლია“ სისხლიანად მონათლავს თავის თანამედროვეობას: „... რათ ეცლებოდა ქვეშ მთა და ბარი, ჰკითხეთ ეპოქებს... როს საუკუნე სამიწე თვალებს არ აშორებდა სისხლების ღელეს, რათ ეცხო სისხლი ნაოფლარ მკერდზე“ (ნეტავი რაზე დარდობდა კაცი) (1,222).

„გარიყული პოეტის“ ღამის გასათევი ადგილი იყო მტკვრის ნაპირი (სესხი) (1,229).

„სიღამპლის სუნს“ შეიგრძნობდა „უჟმურ, გულცივ ქვეყანაში“ (უკუღმართობა) (1,256).

„უბე ლექსები, ზამბახთა ჩრდილი“ არაფრად მიიჩნეოდა, რაც საშინელ აღსასრულს მოაღანდებდა: „ჩამაძალლებენ, აღ-

ბათ, სადმე ხრიოკ ბორცვებთან, ლექსის ფარაონს ჯიბგირობას დამაბრალებენ“ (გადახვენილი შადრევანი) (1,252).

ნიჭიერთა ჩაძალღების მაგალითები მართლაც მრავლად იყო მის თვალწინ.

აბუჩად აგდებულ, „ფრინველივით გზადაკარგულ“ პოეტს თავის საფლავშიც „საყდრის გველები“, მათხოვრების თანხლებით გასვენება ელანდებოდა (წინაგრძნობა) (1,119).

საოცარი პირდაპირობით ამხელს ტოტალიტარული ეპოქის მუხანათობებს, რომელიც განადგურებას უქადის, თუ არ შეიცვლის ხმას, იერს, თუ დინების საწინააღმდეგოდ გააგრძელებს სვლას: „... ხედავ, სამშობლომ დედა გიტირა, თავი გიტკიცა სამიკიტნოში, ვილაც ტინგიცა გაგატრიზავებს და დაგფლითავენ საქართველოში. კმარა, შესდექი, მოეშვი წერას... ხმაც შეიცვალე, სახის იერიც, რა მიქარვია ეს ბედისწერა, იქნები ვირი თუ მეცნიერი?“ (უჯიშო ხიდან გამოთლილი ხარ) (1,31).

სახელისუფლო, გონებაშეზღუდული ტირანია კრძალავდა საბჭოთა საზღვრების იქით გახედვას, საგულდაგულოდ რკინის კარებით კეტავდა იმპერიის საზღვრებს, დანაშაულად უთვლიდა მსოფლიოში ცნობილ მოძღვრებათა გათავისებას: „როგორა გტანჯეს, ღმერთო ჩემო, რა უმონყალოდ, რათ გიყვარდაო, გაგინებდნენ, საკია მუნი! რა ვერაგია ეს ტიალი ნუთისოფელი, რა ნადირია, რა მშიშარა, რა მაიმუნი“, წერს პოეტი ერეკლეს ტატიშვილისადმი მიძღვნილ ლექსში (1, 42).

ნიკო სამადაშვილი გვეცნაურება, როგორც „გარეთ გადაყრილი ნაცარი“ (დამშვიდობება და სინანული) (1,211-212), „ბნელი ქარებით ნაქცეული კანდელი“, „თოვლზე გადაღვრილი ღვინო“ (თამაზი) (1,65), „ქუჩის ბოგანო, გზების აბეზარი“ (მაინც) (1,175).

უკაცო ქვეყანაში ქარი კიოდა ცის ტატნობზე (გათხრები) (1,66) პოეტის „ბედი ჰგავდა გზად მოკლულ ქედანს“ (გაყრა) (1,941).

ანამებდა უსინდისობა, „უნდობლობა ყველა უნდობის“

(სტრიქონების ქარაფი. ციალა თოფურიძეს) (1, 10-14).

ბრბოს საზღაური იქნებოდა ქაოსი, ქვესკნელი, ბალდახინი, „სულშემხუთველი ძეხვივით დარდი“, „ჯოჯოხეთის პირქარი ქროლა“, „ფერადი ჭინკები“ (დამშვიდობება და სინანული)(1,129).

სფინქსად ესახებოდა უსაზღვროება, ქვეყნიერება — კაკანათად და გადაშენებას მოელოდა: „...ყვითელ სფინქსებთან ყრუთ იალებს უსაზღვროება, მარადისობის სვეტებამდე ადიდებულნი. ქვეყნიერება ჩვენ დაგვიგეს კაკანათივით. გადავშენდებით ...ჩვენს ნაბიჯებს ვინ გამოიკვლევს“ (გული და ჯანლები) (90-91).

პოეტი ძალზე ხშირად წარმართებად მოიხსენიებდა ქვეყნის სათავეში მოქცეულ არარაობებს, რადგან ისინი წარმართებივით კერპებს ქმნიდნენ თავიანთი თავისგან და მასებს აიძულებდნენ თაყვანისცემას, ხარხარებდნენ სხვათა უბედურებაზე: „... ხარხარებდნენ ნაძვის ძირში ის წარმართები, მე რომ მლანძღავდნენ. მე გავატარე ბედი ტირილში და ჩემი ტანჯვით მაინც ვერ გაძღენ. ო, ღმერთო ჩემო, რას მოვესწარი, ვინ მომაცილებს ამდენ მარწუხებს“ (წუხელის შეგხვდი).

არა და არ მთავრდებოდა პოეტის გაუგონარი უბედურება: „ლექსის მეუფევე... შენ განამებდნენ წიხლით, ფურთხებით, გულგაღელილი იდექი, ძმაო, სისხლში იდექი შიშველ ფეხებით“ (ო, რა მწარეა).

ვერა და ვერ ძლებოდნენ ეს ნადირები ადამიანთა სისხლით: „მხოლოდ ეს გული ეგდოს რიყეზე, ვით სისხლიანი ქრისტეს პერანგი... მივალ, გიტოვებ გულს ქერქდაგლეჯილს, ლოკე და ლოკე მდუღარე სისხლი“... (ლოცულობს ყველა).

ანამებდა საშინელების მოლოდინი: „...ირგვლივ დარდები შემომამენეს, თვალის სინათლეს მწუხრნი კენკავენ, ჩემო ლიახვო, ალბათ მე და შენ სამშობლოს იქით გადაგვრეკავენ“ (ლოცულობს ყველა).

მაგრამ პოეტს სჯეროდა, რომ უკეთურნი მიზანს ვერ მიაღწევდნენ: „... ღამეები შენზე ინადირებენ, მაგრამ კარგო,

ვერ დაგიჭერენ. მოქნეულ ქამანდს გაუსხლტები და აორ-
თქლდები“ (ნანყვეტი).

გუდამაყარივით, ბახტრიონივით მაღალი ოცნების პო-
ეტს, ღრუბელ-ქარების მიუხედავად, სამშობლო მაინც დაა-
ფასებდა, შესაფერ ადგილს მიუჩენდა, ამის რწმენა ასულ-
დგმულეზდა: „...ქუჩის ბოგანოს, გზების აბეზარს ჩემი სამ-
შობლო რას მომინელებს... ღრუბელი დელავს, ძირს ქარბუ-
ქია და საქართველო მაინც მეძახის“ (მაინც) (1,175).

უბედურების მოლოდინს აქარწყლებდა იმის რწმენა,
რომ სიკვდილის შემდეგ ცხედრის სიტყვა ქარში გაიხმიანებ-
და: „...ცხედარი ქარში სიტყვას ამბობდა და ყვაავილები მიჰ-
ქონდათ ქარებს“ (გადახვენილი შადრევანი) (1,252).

იდუმალი ხმა ავალეზდა, არათუ თავის სამშობლოს,
მსოფლიოს განდობოდა თავისი სათქმელით: უნდა მსოფლი-
ოს კიდევ გაენდო“ (დაუსაბამობის ხილვა) (4,43-44).

დალუპვის ნუთებში თავის ახლოს ქრისტეს ხედავდა:
„ვიცი, სულ მალე დავილუპები... ქრისტე ჩემს ახლოს დაინ-
ყებს ყიალს“ (ფიქრებს იქით) (2,108).

ზეცით მომადლებული ნიჭით შექმნილ ლექსებს ცაში,
ღმერთის სავანეში, მარადიულობაში ხედავდა: „... შუქი და-
მეძებს, უნდა რომ სწუხდეს“, წერდა პოეტი, შუქი კი საღვთო
სახელია.

ანუგეშებდა არა მინიერი ბედნიერება, არამედ ბახტრი-
ონივით მაღალი ოცნება: „მწამს, რომ ფანჯრებთან იელვებს
უცბად, ჩემი ოცნება, ვით ბახტრიონი“

დამონმებანი

1. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, საარქივო გამოცემა,
შპს, „ფორმა“, თბ. 2004
2. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, შემდგენელი მზია სამა-
დაშვილი, „ინტელექტი“, თბ. 2006

თავი VI ეროვნული გადასახედი

ჩემი სამშობლო არის სიბღერა

ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში მრავალ პრობლემათა შორის განსაკუთრებით საყურადღებოა მისი ეროვნულ-პატრიოტული ნაკადი.

ერთი მხრივ, პოეტისთვის ამოსავალია უშორესი წარსულის უცდომელი გააზრება, მისი სულიერ-ინტელექტუალური კულტურის, ტრადიციების შემოქმედებითი გათავისება, მესიანისტური იდეის გაზიარება, გარდასული საუკუნეების ტრადიციათა გაბედული მხილება, მტერმოყვრისათვის თავისი სახელის დარქმევა, რევოლუციებისა და სოციალიზმის ეპოქისადმი ოპოზიციური დამოკიდებულება, ათეიზმზე, დესპოტიზმზე დაფუძნებული ხელისუფლების პოლიტიკის კრიტიკა, მომავალში ქვრეცა.

„ფერისცვალების“ ავტორს არაფერს უბეჭდავდნენ, მაგრამ ეს უგულებელყოფა არ ნიშნავს, რომ ჯაშუშის „მესამე თვალი“ გაფაციცებით არ შიფრავდა მის ჩანაფიქრსაც კი.

ნიკო სამადაშვილის პატრიოტული ლირიკა ამ სფეროშიც ზედმინევენით აკმაყოფილებს დიდი ლიტერატურის კრიტერიუმებს.

გოეთე წერდა: „პოეტს, როგორც ადამიანს და მოქალაქეს, თავისი სამშობლო უნდა უყვარდეს, მაგრამ მისი პოეტური ძალების სამშობლო, მისი პოეტური შემოქმედების მამული გახლავთ სიკეთე, კეთილშობილება და მშვენიერება... პოეტი ემსგავსება არწივს, რომელიც მალლიდან ზვერავს მთელ ქვეყნიერებას.

„თუ პოეტი მთელი სიცოცხლის განმავლობაში ცდილობდა მავნე, ცრუ რწმენები დაეძლია, სიხარბე დაეგმო და დაეთრგუნა, თავისი ხალხის გემოვნება დაეხვენა, მისი ფიქრი და მისწრაფებანი გაეკეთილშობილებინა- რა უნდა გაეკე-

თებინა ამაზე უკეთესი? როგორ უნდა წარმართულიყო მისი პატრიოტული მოღვაწეობა ამაზე უფრო სწორად და კარგად?“ (1,234-235).

ვფიქრობთ, ეს სიტყვები ზედმიწევნით მიესადაგება ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებას. ამ დიდი მიზნებისათვის ნიკო სამადაშვილი ნამდვილი მამულიშვილივით იღწვოდა, მიმართავდა წარსულის მისაბად მაგალითებს, ებრძოდა ნეგატიურ მოვლენებს, ემსახურებოდა მარადიულ მშვენიერებას, მარადიულ იდეალებს, რაც შესაძლებლობას აძლევდა, მერმისშიც გადაეხედა.

პოეტი თავისი ერის არსებობის ათვლას იწყებდა ჯერ კიდევ ძველი წელთაღრიცხვამდელი საუკუნეებიდან და ქართველ ხალხს მიიჩნევდა ბიბლიური ხეთების, ქალდეველების მონათესავედ, როგორც ტიცთან ტაბიძე, გრიგოლ რობაქიძე, ანა კალანდაძე, ვაჟა ეგრისელი. აზიარებდა მესიანისტურ იდეას და ჩვენი ერის არსებობას უკავშირებდა ქრისტეს და მარიამ ღვთისმშობელს, საქართველოს, ატენის სიონს ქრისტიანობის პირველაკენად მიიჩნევდა: „უფლის ნათელი დაბარბაცებდა გაუთენარი გზების ბოლომდე... წმინდა ნინოს ნაფეხურები ჰგავდნენ სისხამზე მოკრეფილ იებს. ქრისტემ ბავშვობა აქ გაატარა და ღვთისმშობელი უგვიდა ეზოს. მოხუცი ღმერთის აქ ნათქვამ ლოცვებს სამრეკლო ღამე იმეორებდა. ჯილა ცაცხვები იდგნენ ყორესთან, ვით ხანშესული ქალდეველები, მოჰქონდა ჯვარი, ჭრაქები ენთო და დანახვისზე ჭოტი კიოდა“ (ატენის სიონი) (2, 205-206).

ეს ლექსი საყურადღებოა ეროვნულ-სარწმუნოებრივი თვალსაზრისით, ვინაიდან აქ გამოთქმული შეხედულების მიხედვით, ქართველთა შორეულ წინაპრებად ბიბლიური ქალდეველები მიიჩნევიან.

ნიკო სამადაშვილს თავისი მოძღვარი და მეგობარი ერეკლე ტატიშვილი „შუბლმალალ ხეთებს“ აგონებდა: „როცა გხვდებოდი, ჩემს საგონებელს ვფიქრობდი, ვუმზერ შუბლმალალ ხეთებს, შენ რომ წახვედი, ასე მგონია, მთელი ქვე-

ყანა თან გაიხვეტე“ (ერეკლეს) (2,269).

სხვაგანაც ჩვენს წინაპრებად ხეთები მიიჩნევიან: „...აქ ამოხეთქა ხეთების სისხლმა, ამ სისხლს ხმარობდნენ მელნად დედები“ (რა შეშლილების კუნტრუში მეფობს) (2, 195)

გრიგოლ რობაქიძე იზიარებდა იმჟამად საისტორიო მეცნიერებაში გავრცელებულ აზრს, რომ ქართველთა უძველესი სამშობლო იყო ქალდეა (გველის პერანგი).

ეს თვალსაზრისი მომდინარეობს როგორც ქართველი და უცხოელი ისტორიკოსებისგან, ისე ეროვნული მწერლობისგან.

შემერებთან, ქალდეელებთან ქართველთა ნათესაობის საკითხს სპეციალური ციკლი უძღვნა ტიცვიან ტაბიძემ „ქალდეას ქალაქების“ სახელწოდებით.

„მეც ნაჟუკითხავ და ვუმღერებ ჩემს ქალდეაზე, ჩამავალი მზის გაგვაბრწყინებს ჩვენ სილამაზე“, წერდა პოეტი. ამავე თემას ეხება ტიცვიან ტაბიძის „ქალდეას მზე“, „ქალდეას ბალაგანი“ (3, 77, 167).

მაგრამ მაშინ ჩვენი საკუთარი ფესვების მოძიება კი არა, ეროვნული გადაგვარება-გადაშენება იყო რუსეთის იმპერიის მიზანი და ამ ასპექტის წარმოჩენას მხოლოდ ცინიკურად ხვდებოდნენ.

ამ ირონიას ეხმაურებოდა ტიცვიან ტაბიძე: „...ეს გილგამეში და ეს ბიბლია, სოციალიზმის შენების ტემპი. მესმის უწყალო კრიტიკოსის ხმა: შენ ძმაო, მაინც ძველ გზებსა სტკეპნი“ (სომხეთში).

ანა კალანდაძე თანმიმდევრულად, მრავალგზის ამახვილებდა ყურადღებას ქართველების ხეთებთან და ქალდეელებთან ნათესაობაზე.

„ჩვენი მზე ქალდეური“, წერს პოეტი ლექსში „ციცინათელა ჩუმად მისდევს ხეების აჩრდილს“.

იგივე აზრია ლექსში „სასაფლაოზე ქარი დაძრნის“: „დუმს სასაფლაო სევდიანი, ვით ძველ ქალდუ, გულში ინახავს კაემანს ფარულს. კითხულობს მთვარე ქვის ძეგლებით უძველეს ქართულს -ნუსხურს და მთავრულს“.

პოეტს მთიულეთში, მზენვერზე ევლინება ბიბლიურ ქალდეველებთან ნათესაობის აზრი, ხედავს „ქებრონის კარს, აბრაამის ფარას“ და წუხს, რომ არ ჩანს „კეთილი მწყემსი“ (მზენვერზე, მთიულეთი) (4,147).

ვაჟა ეგრისელს მთელი ციკლი აქვს ამ თემაზე შექმნილი: „ჩემს ძველ კოლხეთს და ბაბილონს, მთვარის ღმერთი დასცქერს ქალდე. ჟამი სვლას კი არ ანელებს. ტიგროსს, ევფრატს და ფაზისთან ვჭვრეტ წინაპარ ქალდეველებს“.

პოეტის აზრით, პელაზგებიც ქალდეველები არიან, შუმერი და ქალდეა ერთი და იგივე ქვეყანაა. გილგამეში კოლხია (გილგამეში).

ვაჟა ეგრისელის აზრით, კოლხეთი უკავშირდება „ოქროს სანმისს“, მისტერიულ სიბრძნეს, როგორც ამას ამტკიცებენ რუდოლფ შტაინერი, ზვიად გამსახურდია, ნიკო სამადაშვილი: „გამსხსნელი კი არა ჩანს ფარდის, მიტომ ათასწლეულები კოლხეთის ცის ქვეშ მისტირია: „ოქროს სანმისს“, „ჯვრის და ვარდის“ და კოლხეთის მისტირის“ (კოლხური ფსალმუნები) (5, 153, 213, 231, 235,237,243,282,283,527).

„ერეხეთიც“ ერაყს დაუკავშირა.

ბიბლიურ ქალდეველებთან ქართველების ნათესაობის აზრს იზიარებს პროფესორი კლიმენტი შელია ქართულ და უცხოურ წყაროებზე დაყრდნობით (5,6).

მეცნიერს ამ შეხედულებას კიდევ უფრო განუმტკიცებს შვეიცარიელ მეცნიერთა სენსაციური აღმოჩენა, რომ ეგვიპტელი ფარაონები, თანამედროვე ევროპის მკვიდრთა ნახევარზე მეტი გენეტიკურად კავკასიელები არიან.

„ფესტოსის დისკო“, რომელიც კუნძულ კრეტაზე, ქ. ფესტოსში აღმოაჩინეს, ოთხი ათასი წლის წინანდელი კოლხური დამწერლობაა, ეს გაშიფრა გია კვაშილავამ და პროტო ქართულ ენაზე აალაპარაკა დღემდე გაუშიფრავი იბერიული ფირფიტა.

შოთა ხვედელიძემ ქართული დამწერლობის წარმოშობა 3479 წლით გადასწია (კლიმენტი შელია, შვეიცარიელ მეც-

ნიერთა სენსაციური აღმოჩენა — ეგვიპტელი ფარაონები და თანამედროვე ევროპის მკვიდრთა ნახევარზე მეტი გენეტიკურად კავკასიელები არიან).

ქართველთა, იბერიელების წინაპრად ქალდეველებს ასახელებს ვლადიმერ ვახანია (8, 291, 295, 297)..

ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა ნააზრევში ვხვდებით ებრაული მესიანიზმის იდეას, რომ ამ ხალხის წიაღში დაიბადებოდა ხალხთა მხსნელი, მესია.

ეს იდეა ერის რჩეულობისა გამოვლინდა ბიზანტიაში, რუსეთში, პოლონეთში, სომხეთში, მაგრამ მერიანიზმი დიდი ქვეყნებისთვის მსოფლიო ბატონობის, იმპერიული ზრახვების იმპულსი ხდება, პატარა ერებისთვის თვითდამკვიდრების, ეროვნული თვითშეგნების გაღვიძება-განმტკიცების სტიმული.

ქართველი ხალხი, თავისი მცირერიცხოვნების გამო, მუდმივ ძნელბედობაში ცხოვრობდა. მას განსაკუთრებით სჭირდებოდა მესიანისტური იდეა, რადგან „ეს იდეა ერის თვითგანმტკიცებას, თვითრწმენას, ძლიერებას უწყობს ხელს, ამა თუ იმ ისტორიულ ვითარებაში იმედის საფუძველია და ებრძვის ეროვნულ სასონარკვეთილებას“ (აკაკი ბაქრაძე, დავინწყებული იდეა) (9,45).

ბიბლიურ ქალდეველებს ქართველთა წინაპრებად მოიზარებენ აკაკი გელოვანი (მითოლოგიური ლექსიკონი , თბ. 1983), ზურაბ ქაფიანიძე, თეიმურაზ მიბჩუანი (შუმერების ანბანი-ქართული ასომთავრული, თბ. 1977), დენიზა სუმბაძე „ქალდეველები ბიბლიისა და ქალდეველები ბიზანტიისა“ (გაზ. „ქალდეა“, 2011, გვ. 2) (9).

ნიკო სამადაშვილს მხნეობას მატებდა ის გადმოცემა, რომ მცხეთაში დაიმარხა ქრისტეს პერანგი და იქ აშენდა ღვთის სახლი-სვეტიცხოველი, რომ იქ განისვენებს ქრისტიანობის ერთგული მეფე პატარა კახი, მაგრამ ათეისტურმა მეოცე საუკუნემ ბრძოლა გამოუცხადა რწმენას და „ხატებს თხუპნიდნენ მურით, ნახშირით“ (სვეტიცხოველი) (2,15).

პოეტს საქართველოს სიდიადის რწმენას განუმტკიცებდა ის გადმოცემა, რომ ჩვენი ქვეყანა ღვთისმშობლის ნილხვდომილია, თბილისი-ქურუმების, სულიერების სავანე: „ჩემ საქართველოს სიდიადეს რა შეედრება, ღვთისმშობლის დარად რომ უჭირავს ხელში თბილისი. აქ გაისმოდა ქურუმების მწველი ვედრება, ზარების ლხინი, ღმერთო ჩემო, რა სიხარულით“ (ჩემი თბილისი) (2, 224-245).

ტაძარში ღვთისმშობელი ევლინებოდა, ძე ღმერთის აკვნის რწევა ესმოდა, ლოცვებით მთვრალი ყრმა მაცხოვრის ნაფეხურებს მიჰყვებოდა: „...ვლოცულობ ჩემთვის და ანთებული ლექსები მომაქვს ბრმა წმინდანებთან, როგორც ჩემი გულის ნაქარი. გარეთ ღამეა, შიგ ტაძარში ღვიძავს ღვთისმშობელს, აკვნის რწევა კი განუწყვეტლივ ისმის და ისმის. გინახავთ კაცი, ტაძრის ზღურბლით ლოცვებით მთვრალი, ყრმა მაცხოვარის ნაფეხურებს რომ გაჰყოლოდა“.

მაგრამ „იღრუბლებოდა“, ათეისტურ ეპოქას არ სჭირდებოდა ღმერთი, ლოცვები, პოეტის მაღალი მრწამსი (ისევე ვლოცულობ, იქნებ ღმერთმა მაინც მიშველოს“ (2,110-111).

ნიკო სამადაშვილის ნარმოსახვა გამუდმებით ქრისტეს უკავშირდებოდა: „...საყდრის წინ იდგა ყრუ აკაცია, ქრისტეს ბავშვობის გზა და მანძილი“ (ნუთუ ის აღარ განმეორდება) (2,24).

სიზმარშიც დედა-ძე ევლინებოდა: „...მტკვარი, ვერხვები. ფანჯრებთან ატმის ტოტი ჰყვავოდა და ღვთისმშობელი ყრმას დაჰყვებოდა“ (იცო, რა იყო ჩემი სიზმარი?) (2,15).

ხაზს უსვამდა არმაზის კერპის გადაგდებას (როგორც ვასილ ბარნოვი), სვეტიცხოვლის სიდიადეს, რაც დაკავშირებული იყო მესიანისტურ იდეასთან: „ქრისტიანები... აი, აქ გალობდნენ, აი, აქ დამარხეს ქრისტეს პერანგი“ (სვეტიცხოველი) (8,51).

სვეტიცხოვლიდან მნათეს მიერ დარეკილი ზარების ხმა ესმოდა, გომბორზე ცისარტყელას ხედავდა: „...სვეტიცხოველში ზარებს რეკავდა შეშლილი მნათე. ცისარტყელას

ტოტს უკოცნიდა გაშმაგებით ცივი გომბორი“ (არმაზის კერპი დაღმარს დაჰყვა პიტიახშებით) (2, 74).

ლექსში „მაისის დილა ჩამოივლის სანაპიროზე“ (2, 117) თბილისი მოიხსენება, როგორც „საქართველოს კვართი, მირონი“.

მაგრამ სათნოება გამქრალიყო პოეტის ეპოქაში, ჭორს და ქვებს დაებუდებინა ირგვლივ, მხოლოდ დედა-ძის თანადგომა, ქრისტიანული მოძღვრება იყო მისი არსებობის, მხატვრული სიტყვის სტიმული: „არ სწამდა, არა, არც სათნოება, ირგვლივ ბუდობდნენ ჭორი და ქვები. მისი სხეული იყო სათონე და ძვლებზე ჩუმად ისხდნენ ლექსები. ღვთისმშობელს ქრისტე კვლავ უჩურჩულებს, ცოდოა, ცოდოა, არ გაიმეტო“ (ნუთუ სიკვდილსაც აღარ ჩამაცეცხლებენ) (2, 133).

თითქოს ღვთისმშობლის ნაკვალევსაც ხედავს ეროვნულ შემოგარენში: „აქ ღვთისმშობელი დადიოდა ადრიან დილით“ (შენ წამოდგები, განთიადზე ზარებს დარეკავ“ (2, 154).

უკეთურნი კაკანათებს აგებდნენ, მაგრამ პოეტი ალექსეული ბილიკების, წმინდანების ერთგული რჩებოდა: „ქვეყნიერება ჩვენ დაგვიგეს კაკანათივით... ალექსეულ ბილიკებს მივყვებოდით გაბმულ ლაღადით და წმინდანები მოგვყვებოდნენ საქართველოდან“ (გული და ჯანლები) (2,70-71).

მიზანი უნდა ყოფილიყო მსოფლიო საგანძურის გათავისება, „მაღალი ფიქრების“ აღმოსავლეთში, თბილისში „გადმონინდვა“ (საქართველოდან პარიზისაკენ) (2,8-9).

ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში განსაკუთრებული ადგილი ეთმობა ადგილის დედას, პოეტის ხსოვნაში სამუდამოდ შემორჩენილა „ჭადრების ბინდი, კაკლების წენგო, ფერისცვალება, იების გუბე“ და ნატვრა: „როგორ მიყვარდა ჩემი სოფელი, როგორ მინდოდა, აქ მომკვდარვიყავ“ (ჩემი სოფელი) (18, 127-128).

პოეტი იხსენებს ობლობას, სოფლის სიყვარულს: „მამაჩემს დავრჩი ბიჭი ობოლი, მე მზრდიდა ვერხვის ფოთლების ტაში, როგორ მიყვარდა ჩემი სამშობლო და წეროების ძახი-

ლი ცაში“(2,193).

ლიახვის ნაპირებთან ბავშვობაზე ფიქრს გადაეფსკენება საკუთარი ლექსების ბედი: „...მე — გზების ავცია... შევეყურებ ზვირთებს გაოცებული, ვით ბრუტსაბმელის შეშლილ სარანგებს. ლოდებს ხავსის ქვეშ შექვავებიან ნეტარ ბავშვობის ტანტარა წლები. ჩემი ლექსებიც აქ ჩაქრებიან, როგორც გარეჯის ხელნაწერები“ (ლიახვის ნაპირები) (2,112).

ამავე დროს, აღაშფოთებს ტრადიციების, ადათების გადაგდება, სინდისის ღალატი: „...რა ეშველება დაღუპულ ადათს, ან ასე მწარედ გარეცხილ სინდისს... გატეხილ სარკეს, დამსხვრეულ საათს დრო არ დაგიდევს, დრო მაინც მიდის“ (ფერისცვალება) (2,62).

თბილისს სიყვარულს ეფიცებოდა, მისი კალთის ქვეშ გამოდარებას ელოდებოდა, შთაგონება ევლინებოდა: „...შენმა ღრუბელმა ცრემლზე მსხვილი წინწკლები იცის და ზენაქარმა სიმღერები აურაცხელი. ჩემო თბილისო, მუხლმოყრილი სიონს გაფიცებ, ბინად მომეცი შენი კალთა და საწნახელი... შენთან მღეროდა ბედნიერი ვაჟა-ფშაველა, შენში დარდობდა შენი ტატო ბარათაშვილი. აქ თამადაობდა ჯიხვის ყანწით თურმე მხარგრძელი, სადღაც მღვიმეში დაღმუოდა ბედს მთანმინდელი. წყეულმც იყვეს სამუდამოდ ამ ქვეყანაზე, თბილისო ჩემო, შენს შუქს იქით გამოღვიძება“.

მაგრამ პოეტს გონებას უმღვრევდა ტრაგიკული წარსულის ნაკვალევი დედაქალაქში: „ეს მინარეთი შენს ღრუბლებთან რას აფხორილა, იქნებ თაკილობს, ნარიყალა რომ ემდურება? დიდხანს შერჩებათ ნაცარივით ქართლის ხეხილებს, რაც მაჰმადებმა დაგვატეხეს უმედურება“ (ჩემი თბილისი) (2,86-87).

მთანმინდაზე ცა ეხსნებოდა, მარადისობის ზარები ესმოდა, ილიას სამარესთან მუხლს იყრიდა, მის პოეზიას ეზიარებოდა, წინამურის გახსენებაზე ცრემლებს ღვრიდა, ამ ადგილს „სამშობლოს სიმღერას“, ცრემლს კი წინამურს უკავშირებდა, აქვე ბარათაშვილზე ფიქრი აემგზავრებოდა, ღვთაებრივ სიჩუმეს, ღვთაებრივ ქვითინს უსმენდა, სჯეროდა ბედის

სინმინდე: „...შენს სამარესთან მოვიყრი მუხლებს... ცა გაიხსნება და უცბად, მძლავრად აგრილდება მარადისობის ბოხი ზარები. შენ პოეზიას ვეზიარები და წინამური მომგვრის ცხელ ცრემლებს. ჩემი ოცნების დიდო გენია. ჩემი სამშობლო არის სიმღერა, ცრემლი კი მარად წინამურია... შენს სამარეზე ბარათაშვილის ნვეთები ჟონავს. აქ არის ჩემი ბედის სინმინდე... რა ღვთაებრივი სიჩუმე სუფევს, რა ღვთაებრივი ქვითინი ისმის“ (მამადავითის მთაზე გაუხვევ) (2, 237).

ერის სულიერი მამა ესახებოდა სამშობლოს სიყვარულის, მისი უანგარო მსახურების შეუდარებელ ნიმუშად: „...თბილისი შენთვის რომზე დიდია. ფხიზლობ მეუფევე და გულისყური სულ საქართველოს გულზე გიდვია. გინდა, რომ ოფლი სულ არ შეგაშრეს, გაჰყვე ეპოქებს, ვით ძღვევის სფინქსი. თბილისი-შენი ფიქრთა ზედაშე, შენი შუბლი და შენი სინდისი“ (მამადავითი პანთეონი. ილია ჭავჭავაძე) (2,157).

თბილისში ეწვეოდა შთაგონება, რასაც ბედის წყალობად მიიჩნევდა: „გადმოვარდება მალლობიდან ღრმა მდუმარება, ბუჩქებთან ქარში დაიბუდებს ჩემი სიჩუმე. თბილისი სადღაც დაიქუხებს, გაავდარდება და ლაჟვარდების გაგიჟებას ლექსებს აჩუქებს. სისხლების თქეში მქრალ ბილიკებს აანიოკებს. თურმე ჯერ ბედი სულ არ ჩამქრალა“ (სტვენა თბილისში) (2,16).

პოეტს ქრისტიანული რწმენა, სამშობლოს შვილთა დიდი ინტელექტი ამხნევებდა, დედ-ძის მოვლინება ესახებოდა ბოროტების, სულიერი, პოლიტიკური ავდრების დამარცხების ძალად: „ტაძრის გუმბათზე ჩამოჯდება ცალფეხა ძერა და დაინყება საშინელი, ვერაგი წვიმა. გამოქვაბული, ირემი, ორგოტა ავდრები, ილოცებ დიდხანს და ღვთისმშობელი კი სარკმლიდან აშარ სეფისკვერს ქრისტეს ჩუმად გადააწოდებს“.

...ისევ და ისევ ღვთისმშობლის მოვლინება ენუგემებოდა: „აქ ღვთისმშობელი დადიოდა ავდრიან დილით“ (შენ წამოდგები, განთიადი ზარებს ჩამოჰკრავს) (2,154).

წარსულის საოცარი, დამამწუხრებელი ხილვა ეწვევა

პოეტს ბეთანიაში: „ახლაც კი ვამჩნევ ლაშას სახეზე ჯალალედინის შემოკრულ სილას“, რაზედაც როსტომ ჩხეიძე ძალზე მიგნებულ პარალელს პოულობს: „პოეტი (ნ. სამადაშვილი) თვითმხილველივით განიცდის ძლევამოსილი ქართული სახელმწიფოს დამხობას და პოეტური წარმოსახვა „ეხლაც კი ვამჩნევ ლაშას სახეზედ ჯალალედინის შემოკრულ სილას“ გვაგონებს გიორგი ლეონიძესთან შეხმიანებას თემურ ლენგის შემოსევის გამო: „თითქოს მან ქართლი ამ წამს გასრისა და ერთი ფეხით ვერ მივუსწარი“ (11,23).

თავისი დროის ნარიყალა პოეტმა განჭვრეტა, „ვით დიდების სვეტი, მისნობა“ (იცი, რა იყო ჩემი სიზმარი?) (2,5).

თითქოს „ქარის მოთქმა მამაპაპურიც“ იმაზე აკეთებს აქცენტს, „რაც მაჰმადებმა დაგვატეხეს უბედურება“ (ო, როგორ მიყვარს) (2,249).

მთანმინდაც შაჰ-აბასის ვერაგობებს ამოატრიალებდა სსოვნაში (მთანმინდა) (2, 262).

იყო წუთები, როცა პოეტს, მთები „კაცობრიობის ჩანჩხების გროვად“ ეჩვენებოდა, მტკვრის პირზე აზიდული ხერთვისი „როგორც სამშობლოს ტანჯვა და გლოვა“ (რევიზიის დროს) (2,41).

გარეჯის მონასტერში ექვსი ათასი უდანაშაულო ბერის ბარბაროსულ ამონყვეტას შაჰ-აბასის ბრძანებით და ჯალალთი ვეზირის მიერ ამ საზარელი ტრაგედიის შემდეგ „მხნე ბაღდადურის“ წამონყებას თვით მსოფლიო მასშტაბით არ გააჩნია ანალოგი და მარადიულად დაისმება უპასუხო კითხვა: რა დაგიშავეთ?“.

„...ექვსი ათასი კელაპტარი“ ექვსი ათასი ბერი... ვერაგ სპარსელებს რომ ქართველები ქვესკნელისკენ გადაერეკათ. ასავსავებდენ სამინე ხელებს. სულ ამონყვიტეს, რომ დაკლულთა საამურ ხრიალს აქ ვუსმენდე! გესმით! სწრაფად! ბრძანა მტარვალმა. ექვსი ათასი ბერი დაკლეს ბასრი ბებუთით, თვით მონადირეც არ დახოცავდა ექვსი ათას მწერს. ამ მწუხარებას ათას წლებში რა დამავინწყებს, ამ სისხლის მო-

რევს ჩემს გარეჯში ვინ დაივინყებს... ურდონი ჩოხის კალთაზე ინმენდნენ ბერის სამოსზე სისხლით გასვრილ ტურტლიან ხელებს. კვენსოდა მთელი მონასტერი გულამოსკენილი, განუკითხავი, უსაშველო და უბედური. ცაზე წამლადაც არ მიჩანდა ერთი ვარსკვლავი. მხოლოდ შაჰ-აბასის ვეზირს წამოენყო მხნე ბაღდადური... რა დაგიშავეთ? ვერაგ სპარსელებს ექვსი ათასი საუკუნე შეეკითხება. ქვეყნიერების დასასრული ერთხელ კიდევ“... (გარეჯი) (2).

ნარიყალაში ისევ შაჰ-აბასის „დურდლო ჩრდილი“, ქართველების ბედითი წარსული აძრწუნებდა: „ჩვენ შახაბასის დურდლო ჩრდილი შეგვაჟურიალებს. ხან წარსულ დღეთა მორევებში ჩავიძირებით. ო, ნარიყალავ, ერეკლეს ბიჭი შეინახე-მაცხოვრის მზვარა. მოვალ, ზედაშეს ჩემი სისხლით გაგილიცლიცებ, ჩემი თბილისი შენს ცრემლებით ბევრჯერ დამწვარა. ო, ნარიყალა, შენი ციხიდან გაბლაოდნენ და გაჰყიროდნენ საუკუნენი, რაც გადახდათ ქართველებს წინათ“ (სახლი ნარიყალაზე) (2,244).

თბილისში, ნარიყალასთან, შაჰ-აბასის აჩრდილი, „წარსულის თალხი“ ევლინებოდა, არაქართული ხმები, ზურნის, საზანდარის ხმა ესმოდა, მაგრამ ეამაყებოდა მისი დიდება, სიბრძნე: „დღეს ნარიყალას თალხი წყალში გადაუყრია, ის ამარულა, ვით დიდების სვეტი, მისნობა“ (სახლი ნარიყალაზე ნუკრიას) (2, 113-114).

ნიკო სამადაშვილის ლექსების უდიდესი ნაწილი თავისი თანამედროვე, საქართველოდან გაუცხოებული, გარიყული პოეტის უმძიმესი ტრაგედიის ამრეკლავია, საყვედურია ქვეყნისადმი, რომელსაც კავშირი გაუნყვევტია ყოველივე ქრისტიანულთან, ჰუმანურთან, მიზანში ამოულია ყველა ღირსეული, ჭეშმარიტების მსახური შემოქმედი და მხოლოდ მედროვეთ, მლიქვნელთ, „სისხლით დასვრილი ვერაგი წლების“ გამმართლებელთ წყალობს.

ნიკო სამადაშვილი არ იყო, ვერც იქნებოდა ისეთი სულიერი წყობის ადამიანი, სატანური, სისხლისღვრით მოსუ-

ლი და სისხლის ტბების დამყენებელი ხელისუფლების მე-
ხოტბე გამხდარიყო.

პოეტი არ იყო არცერთი პარტიის წევრი (თუმცა იმ დროს
მხოლოდ კომუნისტური პარტია იყო, ისიც ნიჭიერებაზე
„მზრუნველი“), რაც მისი, როგორც პოეტის წისქვილზე ასხამდა
წყალს. ის პოლიტიკაში არ ერეოდა, მაგრამ ამითაც ამტკიცებ-
და, რომ თავისი თანამედროვე კერპების მქნელ ხელისუფლებას
უპირისპირდებოდა. მის მიერ სამშობლოს მისამართით გამოთ-
ქმული საყვედურები მხოლოდ და მხოლოდ ქვეყნის სათავეში
მოქცეულ ტირან ხელისუფალთ მიემართება და არა მსოფლიო
კულტურის შემქმნელ, სულიერებით გამორჩეულ ერს.

გოეთე წერს: „პოლიტიკა ბედისწერაა. თუ პოეტი პო-
ლიტიკაში გარევას მოინადინებს, ის რომელიმე პარტიაში
უნდა შევიდეს, მაშინ ის დაკარგულია, როგორც პოეტი. მა-
შინ ის უნდა დაემშვიდობოს თავის თავისუფალ სულს, მიუ-
კერძოებელ თვალსაზრისს და დაიხუროს რაღაც სიჩღუნგის,
სხვათა მიმართ ბრმა სიძულვილის ჩაჩი.

„პოლიტიკა ქანცავს, შეიკლავს პოეტს, რომელიმე
პარტიის წევრობა და ყოველდღიურ მღელვარებაში მონაწი-
ლეობა არ არის პოეტის ფაქიზი ბუნების საქმე. თავის სიმღე-
რას დაემშვიდობება და ეს გარკვეულწილად დასანანებე-
ლია“ (1, 234-236).

ნიკო სამადაშვილის განდგომა პარტიული წრეებისგან
ნიშნავდა მის სწორ პოზიციას, პოეტს თავისი ნეგატიური აზ-
რი ჰქონდა იმათზე, ვინც სისხლისღვრას, ტერორს, დაუნ-
დობლობს ახვევდა თავზე ხალხს, მთელ ერს.

„ფერისცვალების“ ავტორი ერთ-ერთი ძალზე გამოკვე-
თილი ოპოზიციონერი პოეტი იყო, პარტიული წრეების, ქვეყ-
ნის სათავეში მოსული „თავადების“ მუხანათობების მამხილე-
ბელი. მის მიერ სამშობლოსადმი გამოთქმული საყვედური
უნდა აღვიქვათ, როგორც კრიტიკა იმ ფანატიკოსებისა, რომ-
ლებიც აგრესიით, სისხლისღვრით მოვიდნენ ხელისუფლება-
ში და მერე თვით იქცნენ ხალხის მტარვალებად და არავის აძ-

ლევდენ განსხვავებული აზრის გამოთქმის საშუალებას.

ამიტომ გრძნობდა ნიკო სამადაშვილი სამშობლოსგან სიცივეს, ნამებას, ჩანჩხლვას (ნუთუ ის აღარ განმეორდება) (2, 27), მდურვას (პალმებთან) (2, 192), მისი ამ მდგომარეობის გამომხატველი ეპითეტებია: „ბორკილდადებული, გათოკილი, სულშეხუთული“.

„ჯოჯოხეთის პირქარი ქროლა“ არ ასვენებდა, თითქოს საკუთარ ცხედარს მიჰყვებოდა (ჩემი პორტრეტი) (2, 223).

მამულის, მისი წარსულის, კულტურის, სულიერი სიდიადის, დიდი ეროვნული პოტენციის ჩვენების პარალელურად, ნიკო სამადაშვილს აქვს არა სახოტბო, არამედ ხელისუფლების პოლიტიკის, დიქტატურის, ტირანიის მამხილებელი ლექსები, რომლებშიც ის პირუთვნელად წარმოაჩენს ამა ქვეყნის ფეოდალთ, რომლებიც არა ინტელექტის, ნიჭის მიხედვით აფასებენ შემოქმედთ, არამედ მლიქვნელობის, სიყალბის, შავის თეთრად გამსაღებელთ, ფსევდოხელოვანთ სწყალობენ, ორდენ-მედლებს ჰკიდებენ, პრემიებს ურიგებენ სიცრუის, უსამართლობის აპრილოგეტებს. ეს იყო საუკუნის ბოროტება, რასაც შეენიღნენ მიხეილ ჯავახიშვილი, ტიციან ტაბიძე, პაოლო იაშვილი, მუდმივ დევნას განიცდიდნენ კონსტანტინე გამსახურდია, ტერენტი გრანელი. ხოლო გალაკტიონი გადაარჩინა ერთგვარმა კომპრომისმა.

ამიტომ ურჩევდა გალაკტიონი ნიკო სამადაშვილს, არაფერი დაებეჭდა, რათა მისი შემოქმედებაც არ შეერყვნა პოლიტიზირებულ, ანუ როგორც კონსტანტინე გამსახურდია ბრძანებდა, „ქორმეძებრებიან ცენზურას“.

ნიკო სამადაშვილს არაფერს უბეჭდავდნენ, მისი აუდიტორია იყო სამიკიტნო, ვინრო სამეგობრო წრე, „მოგვების“ წრე, სადაც ჭმუნავდნენ „ავდრებზე“.

გალაკტიონი „ავდრის მოლოდინში“ პოლიტიკურ ავდარს გულისხმობდა, სულს უხურავდა „მებალის“ — ღმერთის უარყოფა.

ტერენტი გრანელსაც ურწმუნოება, ზემინიერი ძალე-

ბისგან მოწყვეტა ამგლოვიარებდა: „ცა იღრუბლება, მოდის ავდარი, მე დამაქვს სევდა ჩვენი პლანეტის“.

ნიკო სამადაშვილი ჯვარცმულად გრძნობდა თავს (შდრ. გალაკტიონი: „ბავშვობიდანვე, იყავი მარტო, ჯვარზე გაკრული“), „პირქუშ კაცთ სამყაროდან“ თავის დახსნას ცდილობდა „მარადისობის კოშკების“ პატრონი.

თავისი თანამედროვეობა, ოფიციალური „პოეზიის გერად“ მიიჩნევდა, პოეტი ცდილობდა „მონადირეთა“ ქამანდს გასხლტომოდა, ბორკილები აეყარა. სამშობლოდან გაძევების, სადმე ჩაძაღლების შიში აეკვიატებოდა, ქარაგმად ქცეოდა სიცოცხლე, სამშობლო ...ღრუბლები, შეუცნობლობის ნისლი, დაუნდობლობა, შიმშილი ანამებდა ორჯერ პატიმრობაში ნამყოფს, გარიყულს.

სასაფლაოდ აღიქვამდა მთელ სამყაროს, ნადირების, მგლების, ნიანგების ასოციაციას უჩენდა შექმნილი ვითარება, კატორღას უმზადებდა ცხოვრება (რევიზიის დროს) (2,41)

ერთგან თითქოს თვითონაც სიძულვილისთვის გაემეტებინა „დედინაცვლად“ მოვლენილი სამშობლო: „მე შევიძულე ჩემი სამშობლო, რადგან სამშობლოს ვძულდი სულ მუდამ“.

„ლექსის ფარაონს“ ეშინოდა, რომ „ჯიბგრობას“ დააბრალებდნენ და სადმე ჩაძაღლებისთვის განირავდნენ.

საქართველო „ალისფერი დარდი“ იყო პოეტისთვის (ოდესღაც ახლობელს).

მაინც სჯეროდა, რომ მამული მოიძიებდა მისი „ლექსების ბაჯალღოს“, და შორიდან გრძნობდა თავის ღირსეულ აღიარებას: „...ღრუბელი ღელავს, ძირს ქარბუქია და საქართველო მაინც მეძახის“ (მაინც).

დიდი წინამორბედების, გალაკტიონ ტაბიძის, კონსტანტინე გამსახურდიას, გრიგოლ რობაქიძის, მიხეილ ჯავახიშვილის, ნიკო ლორთქიფანიძის დარად, პოეტს სწამდა საქართველოს მარადიულობა: „უმანკო მინავ, წინაპართ მოდგმავ, იქნები, სანამ მტკვარი გცემს ტალღებს, სანამ ქართველებს სული უდგიათ და ნ იავქარი შენს იალღებს“ (სალამო თბილისში) (2,146).

დამონშებანი

1. გოეთეს საუბრები ეკერმანთან, გერმანულიდან თარგმნა აკაკი გელოვანმა, ბათუმი, 1988
2. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, „ლიტერატურის მატრიანე“, თბ. 2004
3. ტიციან ტაბიძე, ლექსები, პოემები, პროზა, წერილები, თბ. 1985
4. ანა კალანდაძე, ლექსები, „მერანი“, თბ. 1982
5. ვაჟა ეგრისელი, კოლხური ფსალმუნები, „ივერიონი“, თბ. 2016
6. კლიმენტი შელია, კოლხეთი-ჩვენი სამყაროს კარიბჭე, პუბლიცისტური ნარკვევი, თბ. 2008
7. გაზ. „ასავალ-დასავალი“, 2011წ. 29 აგვისტო — 4 სექტემბერი, №5
8. ვლადიმერ ვახანია, კოლხეთ-საქართველოს ეპოსი. ქრისტეს ბოლო სიტყვები. ლაზარეს აღდგენა, თბ. 2011
9. აკაკი ბაქრაძე, რწმენა, თბ. 1990
10. ნიკო სამადაშვილი, ასი ლექსი, „ინტელექტი“, თბ. 2006
11. ნიკო სამადგშილი, შეხვედრები და სინანული, „მერანი“, 1995

და საქართველო მაინც მკაახის

ნიკო სამადაშვილმა ტოტალიტარული საბჭოთა იმპერიის პროვინციადქცეულ საქართველოში იცხოვრა. სისხლით, ტირანიით, ახალი კერპების შექმნით, ყალბი ორიენტირებით ცნობილი ეპოქა არა პრინციპულ, ობიექტურ, სიმართლის მსახურ შემოქმედთ, არამედ მედროვეთ, უნიჭოთ, ხელისუფლების მეხოტბე — მეტაშეთ სწყალობდა. იდეენებოდა მართალი სიტყვა, დროის უკუღმართობა — უკეთურობათა მამხილებელთა თავზე დამოკლეს მახვილი ეკიდა.

ნიკო სამადაშვილი იყო ამა ქვეყნის თავადთა უკომპრომისო ოპოზიცია: „ის არ ცეკვავდა ფეხის ცერებზე, არც ყურს უგდებდა ეპოქის ჭიდილს“ (ლვინის სარდაფში) (1,56).

თავის გამორჩეულობას პოეტი თვითონვე უსვამდა ხაზს: „გინახავთ კაცი, საუკუნეს ხმითაც არ ჰგავდეს და ყოველ დღით სისხლის ჭოჭი ღვაროს სახლიდან? ან სინათლეში მოიწყინოს, მერე გათავდეს. ასეთი ყოფა ცხენზედ შემჯდარ ეშმაკს დალლიდა“ (გათხრები) (1,66).

ნიკო სამადაშვილი ეზიარა არა წუთისოფლის წარმავალ, ეშმაკულ სიბრძნეს, არამედ საღვთო, მარადიულ ჭეშმარიტებებს.

გენიის მომმადლებელი, ნიჭის მზრდელი უზენაესია - დიდი ნუგეში და ნათელი, ქაოსებში მოარული სულის შუქი და სასოება, წმინდა სულეებისთვის ხელის შემშველებელი: „შენ ელვარებდი ნაღვერდალივით, შუქს სცემდი ღამეს და სასოებას, რამდენი შვება მოჰქონდათ, ღმერთო, შენს გულს, შენს ფიქრებს, შენს მყუდროებას... ო, რა ნუგეშით შემოვცქეროდით ქაოსის იქით გაშვერილ ხელებს. ტყის ყვავილების სუნთქვით დაგვზარდე, თან დედასავით გვაყრიდი ნათელს, ისეთი გზნებით რეკდი დიდ ზარებს, როგორც ხატისგან შეშლილი მნათე“.

პოეტის რწმენით, თვით სამარის ლოდიც ვერ დაფარავს სულის სამრეკლოს და ახალ სიტყვებში განსხეულებულ ქვეყ-

ნიერებას: „დავიხოცებით, დაგვსუნთქავს ლოდი, გარემო ყვითლად დაიფერება, შორს გამოჩნდება ქროლა სამრეკლო და შენი ჩუმი ქვეყნიერება“ (გენია და სამრეკლო) (1,67-68).

მორწმუნეობა, მაცხოვრის მორალის გათავისება, ეროვნული იდეალები როდი იყო მთავარი ათეიზმის ბაცილებით დასნებოვნებული, სისხლით მოსული ტირანებისთვის: „გინახავთ კაცი, ტაძრის ზღურბლით ლოცვებით მთვრალი, ყრმა მაცხოვარის ნაფეხურებს რომ გაჰყოლოდა. შორს იღრუბლება. ანთებული ლოცვები დამაქვს, ვით ნანვიმარი მთების ზვავი, გულის ნაქარი. ზედმეტსახელად პოეზიის გერი დამარქვეს, თითქოს ჩემს მრწამსში არ ღვიოდა გუდამაყარი... ქართულ აგურის იატაკზე დამხობილ პოეტს ორტოტა ცეცხლი მეკიდება, ვატყობ, ვრინდდები“ (ისევ ვლოცულობ, იქნებ ღმერთმა მაინც მიშველოს) (1, 110).

პოეტის უმთავრესი ესთეტიკური პრინციპების გამჟღავნებაა შემდეგი სტრიქონები: „...სიზმრების ნიშზე ანთებული მგზავრის ფარანი. განცდების ზვარი. ლაჟვარდების უსურვაზებში მივარდნილი ქვეყნიერება, უღეველ გზებზე ატეხილი მშვენიერება“ (სტრიქონების ქარაფი, ციალა თოფურიძეს) (2, 69-70).

სიზმარს, გამონაგონს დიდი ხელოვნების ერთ-ერთ უმთავრეს ინგრედიენტად მიიჩნევდნენ სტეფან ცვაიგი, დოსტოევსკი, გრიგოლ რობაქიძე, გალაკტიონ ტაბიძე, ტერენტი გრანელი.

პოეტი მოგზაურია მინაზე, ზეცაში, ცათა ცაში, ქვესკნელში, უდაბნოში, მიღმურში, სულის ლაბირინთებში, ის არის უდაბნოს „ბედუინი“, როგორც გალაკტიონი.

დიდი შემოქმედი, კლასიკური მწერლობის მიხედვით, ხალხის მოძღვარია, მართალი გზების მაჩვენებელი, ზნეობრივი მასწავლებელი.

ნიკო სამადაშვილისთვის პოეტი მარადისობის გზებზე მოარული, მთელი კაცობრიობის სიბრძნის მომხელთებელი „მოგვია“, „ასურეთელი მოგვის დარი ფარეში ... გულთამხი-

ლავი“ (სახლი ნარიყალაზე) (1, 244).

მისი „ლექსის ფარანი“ ხილვაა, ზმანება.

პოეტი ხედავდა სხვათაგან უხილავს: „...ბინდების გაღმა წყალივით ჩანდა მარადისობის ჩუმი უდაბნო“ (ფილტვების სიყვითლე) (1,51).

დიდი პოეტები ხომ საღვთო სიბრძნის ადეპტები, „ფიქრგანდობილები“ (გალაკტიონი) არიან, რომლებმაც მსოფლიოს უნდა ამცნონ ბედის საზღვრის, ხილული სამყაროს მიღმა მოხელთებული ჭეშმარიტებები, კოსმიურის, დაუსაბამოს, პლანეტებს იქით დაფარული საიდუმლოებები და „უხილავი“ შთააგონებდა თითქოს: „...უნდა მსოფლიოს კიდევე, გაენდო“ (დაუსაბამობის ხილვა) (1,43).

ნიკო სამადაშვილი ერთდროულად იყო მომადლებული ჭვრეტის, სმენის განსაკუთრებული უნარით: „...აქ არის ხილვა, ზარების სმენა და პოეზიის გადარჩენა“, ამბობს ერთგან (1,231).

პოეტს ესმოდა ათასწლეულების ხმები, აწამებდა აეთისტური ეპოქის ტრაგედიები: „...ისმის ზუზუნი ათასი წლების. მას უწოდებდნენ ფიქრების ფარემს და ჩაძმარებულს ბინდების ნარზედ. ის ჰგავდა ღმერთის გლოვის აფიშას, გაკრულს ამ ტიალ დედამინაზე“ (საით, ვინ იცის) (1, 217, 218).

„წუთისოფლის გაღმა“ დარეკილი ზარებით, ხილვების სამყაროში დავანებული ლანდებით, სიზმრებით ივსებოდა ყოველი ღამე: „ყოველ ღამე სიზმრებში ვარ, გულს ლოცვებით ვატივლებ. საყდარი სჩანს, ზარებია და მეც ლანდებს დავტრიალებ. სადღაც მნათე ზეცის თაღს რეკს, წუთისოფლის კარგა გაღმით... ქაოსები გზებს კენკავენ, ასე ხდება ყოველ ღამით“ (მილულვა) (1, 91).

ნიკო სამადაშვილის „შთაგონების აგარაკში“ ისმის „ბეთხოვენის ფრთხილი ნაბიჯი, ელდაშენწულ ყვავილთა მწუხრი... პანაშვიდებთან ქარის ბალადა“, იხილვება „გუბე- გუბე განგების ჩრდილი. მონასტრის ეზო“ (თამარის მღვიმე) (1,68).

პოეტს ესმოდა „უსასრულობის ქარბუქების ღმუილი“

(დაგასაფლავეს დიდ მუნათით და მიგატოვეს) (1,156), „ცი-სარტყელების ცეკვა“ (ფილტვების სიყვითლე) (2,133).

ნიკო სამადაშვილის ლექსებში შეიგრძნობა „დაკარგული, ღიმშეშლილი და გადარეული გრძნობა“ (ნიკო იაშვილს) (1,210).

„უსაზღვრების დაბლობებს შუა ჩანდა ბინდების გრძე-ლი ორლობე“, წერდა ლექსში „იცოდე“ (1, 142).

ნიკო სამადაშვილისთვის პოეზია იყო ბედისწერაზე გა-მარჯვების გზა: „მძიმე სახადის დარად მღრღნიდა ეს პოე-ზია, თითქოს რაღაცას მოველოდი, ბედის დამორგუნველს“ (მუხლდაქანცული მივყვებოდი ყაყანა ქარებს) (1,128).

შემოქმედის ურთულეს გზებზე მიანიშნებს ბინდები, ნამ-ქერი: „სადღაც ბინდებთან შეაჩერებს იმას ნამქერი, ვინც სამ-ყაროდან სიმღერებით ჩამოირბინა“ (არავის ერჩის) (1,195).

პოეტის შუბლის ფიცარზე მთელი სამყაროს ტრაგედი-ები ირეკლებოდა და დედამიწიზე ადამიანის მოვლინების აზრს ეძებდა: „...საკინძგახსნილმა შუბლის ფიცარზე ვის არ უყურე, ვის არ ეხვეწე, ბოლოს კი დარდი: დედამიწაზე ნეტა-ვი რისთვის შემოვეხეტე?“ (ნაშლილი კვალი) (2,141).

ნიკო სამადაშვილს ეიმედებოდა მომავლის მართალი მსჯავრი, რომ საუკუნეები მიაშუქებდნენ მის ნაღვანს „სან-თლებს, ჩირაღდნებს“: „ჩემს სიმღერებში შეანთებენ საუკუ-ნენი სანთლებს, ჩირაღდნებს, ფეხაკრეფით, ჩუმის ზმანე-ბით“ (დაჯდება მარტო) (1, 215).

ის იყო „ლაჟვარდების სხვენის“, ქვესკნელის, კოსმიურის ჭვრეტის უნარით მომადლებული, ლოცვით, მარტვილობით გაბრძნობილი: „შენ კი მწირივით მიილტვოდი მღვიმეებისკენ, მისტერიები დაგყვებოდნენ ამორძალებად, თვალი გეჭირა ქა-რებშეშლილ ღამეებისკენ და მათხოვრობდი ეზო-ეზო მარადი-სობას“ (საუკუნის ნახევარზე მეტი გავიდა) (1,269).

„გულის გეჯიდან“ ნახადი სტრიქონებიდან მოდიოდა „წმინდა და საკვირველი სერენადები“: „რა კარგი იყო, რა კე-თილი ფიქრების შარა“ (პოეტესა) (1,170), ამბობს პოეტი.

თითქოს საკუთარი პოეტური პორტრეტი შექმნა ერეკ-

ლე ტატიშვილისადმი მიძღვნილ შემდეგ ტაეპში: „ის კამკამებდა, ვით ქრისტეს ლოცვა, ბნელ გრიგალების კოშკების იქით, ტანზე კვირადლის სიმღერა ეცვა, თან შრიალებდა, როგორც ტირიფი“ (ერეკლე ტატიშვილს) (1,126).

წმინდა წერილის მიხედვით, ნიჭი სამების მესამე წევრის — სულიწმინდის მადლია (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 1,10) (3,374).

შთაგონების მოვლინება შუა საუკუნეების ესთეტიკაში ქარის დაბერვის, საღვთო ნიავის, სიოს მოვლინების სახით გამოიხატებოდა.

შთაგონებაზე მიგვანიშნებს ვაჟა-ფშაველას „ციური ნიავი“, აკაკი წერეთლის „მახარობელი ნიავი“ „სულიკოში“, გალაკტიონის „მზერადიადი სიონი“, „ლურჯა“ „ცხენების“ „ეფემერული და ფერადი ქარები“, ქარის დაბერვა და ოცნების აჩანჩქარება“, ტერენტი გრანელის „იდუმალი ქარი“.

ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში გამუდმებით უბერავს „ზენა ქარი“ ანუ ევლინება შთაგონება (წარსულის კვალი) (1,79).

„ზენაქარის აურაცხელი სიმღერებია“ ლექსში „ჩემი თბილისი“ (1,92-93).

„შერყეულივით მიმაქვს ქონება. მიყურებს ქარი. ჩიფჩიფებს რაღაც დაბურულ ზღაპარს“, წერს ლექსში „მოვკვდები, ნავალ, ვინ მომიგონებს“ (1, 183).

„როცა ქარია და ხეებზე სხედან ლექსები, შენს სამყაროსთან რომ მოვიდე, განა ღირსი ვარ“, ნათქვამია ლექსში „მე ვიცი“ (1, 231).

„ის ყურს უგდებდა ქარის სიმღერას. მისი სხეული იყო სათონე იყო და ძველებზე ჩუმად ისხდნენ ლექსები. ღვთისმშობელს ქრისტე კვლავ უჩურჩულებს, ცოდოა, ცოდო, არ გაიმეტო“ (ჭანდრებთან) (1, 131), ასე უკავშირდება ერთმანეთს უფალი და მის მიერ მოვლენილი შთაგონება, როგორც ნყალობა.

ლექსში „წაშლილი კვალი“ ერთდროულად ფიგურირებს შთაგონების ზენა ქარი და სანუთროს მნგრეველი ქარი: „შენ

ზენა ქარი სახლშიც გიბერავს, ხშირად გაღვიძებს გულის ტირილი. გახსოვს საწუთროს ქარმა რომ უცბად განათებული ცა გადაგლიჯა“ (ნაშლილი კვალი) (2, 141).

სულ შორს და წინ ისტრაფოდა ფართო თვალსაწიერის პოეტი: „შენ შორს მიდიხარ და ერიდები გზის ნაპირებთან ხრამსა და ფლატეს, ნუ მეშინიან, წინ გასწი მარდად, განთიადებმა თუ გიღალატეს“ (შენ შორს მიდიხარ) (1,236).

ერთი მხრივ ებრძოდა ცოდვების ზღვას, ამასთან, უყვარდა „სიზმრის ჩვენება“, პოეზია და „ოკეანეს სიმფონია“ (ნაწყვეტები სინანულიდან) (1, 191).

პოეტი აცხადებდა: „პოეზია გულამოსკვნილი სიმღერა არის, ის ხელოვნების ცისკრის ციმციმზე და მარადისობის ატეხილ ზარების ჰანგებზე როკავს. პოეტი ქარივით ამოვარდება, რომ სამყაროს ნისლმოდებული კალთები შეაშრიას“ (ქარაგმა) (2, 73).

ნიკო სამადაშვილის პოეზიაში უმთავრესია მარადიული პრობლემების დასმა და მათზე დამაჯერებელი პასუხების ძიება: „მარადისობა დიდხანს მეფობდა. პოეზია მარადისობამ დაასწულა“ (მთვლემარე ცისკარი) (4,27).

ძალზე ხშირად იხსენება ქართველი პოეტის შემოქმედებაში პაგანიანი, ბეთხოვენი, ბახი, არც „ზღვის სიმფონიის“, „ზამთრის სიმფონიის“ ხსენებაა შემთხვევითი.

„ამბობენ: მუსიკამ შობა ქვეყნიერება! ვინ იცის?... როცა სამყაროს აშენებდნენ, ხუროთმოძღვრები თურმე დაიქანცნენ. ხელები დაუდუნდათ. ამ დროს ცის ოთხივ კუთხით მუსიკის ჩანჩქერები აგუგუნდნენ, ყველას ძალღონე გაუასკეცდა, საწუთროს მოჩუქურთმება დაამთავრეს და ჭერი ჰანგების დუღაბით გადახურეს. იმასაც დასძენენ, რომ ვარსკვლავები მოქანდაკეთა ცრემლებიაო.

„მუსიკამ შეიტყუა ადამიანი დედამიწაზე. მუსიკას შესწევს უნარი ადამიანის დამყაყებელი სულიდან გამოხადოს სიხარულის უშრეტი სურნელება.

„...ჩვენი დედამიწა... რა კარგი საკონცერტო ადგილია,

მაგრამ... რამდენმა მოდგმამ ისე უფერულად ჩაიარა, ისე უშნოდ იტორღიალა, რომ ერთი სალამურიც არ დაუკრავს, ერთი სტიკირიც არ ჩაუბერია“, წერს პოეტი (შადრევანთან) (4, 58).

„...ხანდახან სივრცეების გასწვრივ ჩამორეკილ ზარის ნიაღვრებს მერცხალივით უნდა ჩაუქროლო“, ამბობდა „ფერისცვალების“ ავტორი და „სალამო ხანი ზარებს რეკავდა, ჟრუანტელს გვრიდა ცის ხმის სიამე!“...

ნიკო სამადაშვილის ერთ-ერთი კუმირი ფრიდრიხ ნიცშე „ყველა ნაწერებიდან“ „სისხლით დანერილს“ გამოარჩევდა.

„ხელოვნება გულის სისხლს მოითხოვს საფასად“ (დიდოსტატის მარჯვენა), აცხადებდა კონსტანტინე გამსახურდია. „ვნერდი სისხლით“, ნათქვამია გალაკტიონის „ხელოვნებაში“, „ცრემლი და სისხლი“ იღვრება ტერენტი გრანელის პოეზიიდან.

ნიკო სამადაშვილის ლექსები „ამოვლებულია სისხლის ენდროში“ (შენი სურათი) (1,171). „სისხლების თქემია მისი ლექსების ბილიკებზე“ (ხვალ) (1,160). „და მაჯაჯია სისხლის პერანგი“, აღმოხდება „ბედგაძარცულ პოეტს“ (გადამეყვლივა გული დარდებით) (1,157).

„ყოველი ლექსი გულის კურთხეულ სისხლში უნდა იყოს ამოვლებული ...ქალღმრთე დაცემული დიდი შემოქმედების სისხლის წვეთი გერჩივნოს უნიჭო ადამიანების აჭრელებულ თაბახებს“, ხაზგასმით ამბობს პოეტი (1,61).

გულის სისხლთან ერთად, ძვლიდან გამოთლილი სალამურია ნიკო სამადაშვილის პოეზიის მეტაფორული მახასიათებელი: „ათასი წლების ნახირი წავა, ძოვით შუქს გაღმა, სივრცეებს იქით, მაგრამ, ვერავინ ვერ დარწმუნდება, ძვლიდან სალამურს როგორა ვთლიდით“ (გრძნობა) (1, 234).

თითქოს შუქია პოეტის მიერ დათხეული სისხლის საფასური: „შუქი დამეძებს, უნდა რომ სწუხდეს, თითქოს მე ვიყო გამოქვაბული და ჩემს ქვეშ სისხლის მდინარე ჰქუხდეს“ (ჩემი პორტრეტი) (1, 223).

პოეტს სჯეროდა მხატვრული სიტყვის ყოვლისშემძლეობა, ესმოდა მარადისობის ზარები, ხედავდა ცის გახსნას, ხვდებოდა მზეს, ლაჟვარდებში ნავარდობდა: „ცა გაიხსენება და უცბად, მძლავრად აგრილდება მარადისოდის ბოხი ზარები... მე შემიძლიან ზეცა დავქორო მარადისობის ზარების ტაშით. მე შემიძლიან, რომ ცას დავეყრდნო და მზეს შევხედე. რომ ცის ლაჟვარდებს გავუხვიო ჩემით იმედით და ლაჟვარდები დაგიგო ქვეშ და დაგიფინო, როგორც მწუხრი“ (მამადავითის მთაზე გაუხვევ) (1, 237- 238).

ბედის ღრუბლის გაფანტვის მაცნე იყო პოეტის სამრეკლოდან მომავალი ზარის ხმა: „ბედის ღრუბელი ბინდის იქით ყრუთ იფლობოდა, გაოგნებული სამრეკლო კი რეკდა და რეკდა“ (დამასაფლავეს მეგობრებმა და მიმატოვეს“ (1,261).

ნიკო სამადაშვილის ლექსებში გამუდმებით ირეკება მრავლისმთქმელი ზარი: „ისეთი გზნებით რეკდი დიდ ზარებს, როგორც ხატისგან შეშლილი მნათე“ (გენია და სამრეკლო) (1,52).

ლექსში „სიმართლე“ (1,170) პოეტის უმთავრეს დანიშნულებად მიჩნეულია არა მიუღებელი ცხოვრებისათვის ზურგის შექცევა, არამედ რიჟრაჟების ხილვა, სიმართლის მსახურება: „ვინ მისცა პოეტს ან უფლება, ან სამართალი, რომ დაემდუროს ამ თვალუნვდენ კაცობრიობას. ან გაეზუტოს ბნელ ფიქრებით შემოკვართული, ან დაემსგავსოს ძველი ბოსლის ხნიერობას. თავში ქვა იცეს, როგორც უნდა წარმართოს ბედი, თუ რიჟრაჟებსაც ზურგს შეაქცევს, მოიღრუბლება, ასეთი კაცი იყურყუტებს ხრიოკ ქედვიით, როგორც ცრემლებით მოქსოვილი ქარის თქმულება“.

გალაკტიონმა პოეტს „გრიგალი-შერყევა“ უწოდა (კოსმიური ორკესტრი), ნიკო სამადაშვილი ამბობს: „პოეტი ქარივით ამოვარდება, რომ სამყაროს ნისლმოდებული კალთები შეაშრილოს“ (ქარაგმა) (4, 73).

„ფერისცვალების“ შემქმნელი ლოცულობდა ლიტერატურაზე, ამასთან, დანტესის სახით შეაჩვენებდა ყველა უკეთურს,

სიტყვის ოსტატთან დაპირისპირებულ ჯალათს: „ლოცულობს კაცი და ავედრებს დაღუპულ ლექსებს, დიახ, ოდესღაც ისიც ენთო სინათლის დარად, ის დაღმუოდა მტკვრის ნაპირზე ვერაგ დანტესებს“ (პოეტის ლოცვა) (1, 185).

ცხოვრებისა და პოეზიის, ამაღლებული იდეალებისა და პრაგმატიზმის დაპირისპირება მრავალგზის იჩენს თავს ნიკო სამადაშვილის შემოქმედებაში: „...ახლა დავედივარ ბედგაძარღული... ჩემი ლექსები ხეზე შეფრინდნენ, მათი ყვივილი სადღა არ ყრია, მთელი მსოფლიო მართლაც ბინდდება, ქვეყანა მხოლოდ ბაყლებს უპყრიათ“ (გადამეყვლიფა გული დარდებით) (1, 155).

„ბრმა წმინდანების“ გაგების იმედი არ ჰქონდა, სანთელივით მანათობელი სიტყვების, გუდამაყარით მაღალი მრწამსის პატრონს: „...ვლოცულობ ჩემთვის და ანთებული სანთლები მომაქვს ბრმა წმინდანებთან, როგორც ჩემი გულის ნაქარი, ზედმეტსახელად პოეზიის გერი დამარქვეს, თითქოს ჩემს მრწამსში არ ღვიოდა გუდამაყარი“ (ისევ ვლოცულობ) (ჟ1, 110-111).

„ლექსის ფარაონს“ ეშინოდა, რომ „ჯიბგრობას“ დააბრალებდნენ (ლეოს წერილი) (1, 96).

„მარადისობის მღვიმეების ბინადარს“ ბრბო ამაოდ ურჩევდა: „კმარა, შესდექი, მოეშვი წერას... ხმაც შეიცვალე, სახის იერიც“ (უჯიშო ხიდან გამოთლილი ხარ) (1,31).

ჯვარცმულ პოეტს ქვებზეც გამანადგურებელი წარწერა ელანდებოდა: „რომელი ჯვარცმა შეედრება ამ ჩემს წამებას... დაიკარგეო, ქვებზე ელამს ცუდი წარწერა“ (ჩემი დღე) (1,18-19).

„მარადისობის კოშკების“ პატრონი, „ჰანგებით მდიდარი“, პოეზიისთვის სისხლდათხეული პოეტი „სახრეგადაწნული“ იყო, „ტყის ქარიშხლების“ სამიზნედ ქცეული, სამშობლო არ ცნობდა, პირიქით, ემტერებოდა (თელა და ჩიტი) (1,20-21).

კატორღად ქცეოდა მამული, შებორკილი და ჩანახლული იყო უკეთურთაგან (რევიზიის დროს) (1,41).

„გულქვა მსოფლიო“ აიძულებდა „უბე ლექსები, „ზამბახ-

თა ჩრდილი“ გადაეყარა, მაგრამ მომავლის უტყუარი მსჯავრი ანუგეშებდა: „ცხედარი ქარში სიტყვას ამბობდა და ყვავილები მოჰქონდათ ქარებს“ (მარადისობის უარყოფა) (1,254).

ნიკო სამადაშვილი ამხელდა განდიდების მანიით შეპყრობილთა „დაფხრენილ ფიქრებს“, „სიყმანვილეს, ქცეულს ფუტუროდ“ (მოგონება და სინანული) (1,239)., თვითონ კი „მარადისობის ზარებს“ რეკავდა, „გამოქვაბულში“ ზარებს აგუგუნებდა.

„მღვიმეში“ დაოსებულიყო შემოქმედებით და იქაც მთვარე უნათებდა (თვალს არ აშორებდა) (1,253).

მისი სულის შუქი არა ვინრო, ლოკალურ არეალს, არამედ მარადისობას ანათებდა: „...მე ვანათებდი ჭრელ თვალეზის მეტეორივით, მარადისობის ხშირ მარგილებთან) (მარგილები) (1,260).

ყოფითობაში „მოკლული ქედანივით“ უიღბლოს, ბახტრიონის სიმალლე-სიდიადის პოეზია ადიადებდა: „მნამს, რომ ფანჯრებთან იელვებს უცბად ჩემი ოცნება, ვით ბახტრიონი“ (გაყრა) (1,21).

შეუცნობლობა — დაუნახაობით განამებულს, პოეზიის გერად მიჩნეულს, სჯეროდა, რომ თავის კვალს დატოვებდა მისი „ფიქრების წარღვნა“ და მომავალი კუთვნილ ადგილს მიუჩენდა: „პოეზიის გერი დამარქვეს... გადაყრილ ნიჩბებს ატივტივებს ბედი ვერაგი. თვალი ვერ მოჰკრეს, ისე შეწყდა ფიქრების წარღვნა და ტალღებიდან აქოჩრილი ქარის პერანგი. ვილაც მომნახავს, ჩემი ცოდვით დაიფერფლება...“

მართლაც, ახდა პოეტის წინაგრძნობა, არათუ შეამჩნია ობიექტურმა მკითხველ-სპეციალისტმა მისი პოეზია, განსაკუთრებით გამოარჩია, გაითავისა და თანამდევად გაიხადა მისი „ფიქრების წარღვნა, ფიქრთ გაზაფხული, ფიქრების დიდი ხმელეთი, ლექსების ნალკოტი, სიტყვის ბაჯალლო“...

„პოეზია მარადისობის ატეხილ ზარების ჰანგზე როკავს“ (ქარაგმა) (4,7), ამბობდა „მარადისობის კოშკების“ პატრონი ნიკო სამადაშვილი, ზოგადსაკაცრობრიო იდეა-

ლებზე უტყუარი პასუხების მიმგნები, როგორც ეროვნული, ისე მსოფლიოს მასშტაბით განსაკუთრებული ყურადღების ღირსი ჭეშმარიტი ოსტატი.

„ბედმოკრძალებით“ დაღუპული პოეტი წინასწარ ხედავდა, რომ მისთვის „კიაფობდნენ შორს ვარსკვლავები, მარადისობის ჭუჭრუტანები (მოსწყდა) (1, 158).

ნისლის, „ბნელი გრიგალების“ მიუხედავად, „პოეტის სიმღერა და უკვდავება“ მაინც გახშიანდებოდა დროთა ვითარებაში, უზენაესისგან მომადლებული ნიჭის შემოქმედება, მისი პოეზია ზეცაში დაივანებდა სამარდისოდ, ასეთი იყო მაღალი იდეალებისთვის მსხვერპლშემწირველი ავტორის რწმენა: „...გაივლის დრო და დიდი ხნის მერე, ღმერთნი იტყვიან, ნიკო გვენჯია, შემოეხვევა ცის უწვდენ მერქანს ჩემი ცხოვრება და პოეზია“ (გაივლის დრო და) (1, 213).

პოეტის „ფიქრების დიდი ხმელეთი“ (შდრ. გოეთეს „სულთა დიდი სანერგე ბალი“) ჩვენი მარადიული პოეზიის დიდი სიამაყეა.

დამონმებანი

1. ნიკო სამადაშვილი, ფერისცვალება, საარქივო გამოცემა. „ლიტერატურის მატიანე“. თბ. 2004
2. ნიკო სამადაშვილი, ქართული პოეზია, „საოჯახო ბიბლიოთეკა“, თბ. 2010
3. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, სტოკჰოლმი, 1992
4. ნიკო სამადაშვილი, შეხვედრები და სინანული, „მერანი“, თბ. 1995

Poetry of Niko Samadashvili

Synopsis

Luara Sordia

Niko Samadashvili is one of the brightest representatives of 20th century Georgian modernist poetry. His poetry is based on high criteria typical of classical literature, the main postulates of which are religiosity, objectivity, movement upstream, acceptance of the whole national and world sorrow, and contemplation of the future. And such requirements can meet only the artists, being dedicated to the Holy Spirit, endowed with the phenomenon of clairvoyance, clairaudience. Niko Samadashvili never changed his civic and poetic position, he was never a praise of tyrannical power, for which he was in constant persecution. He was imprisoned twice, and in 1963, he left the world without printing anything. His audience was a narrow circle of friends.

Niko Samadashvili's poetry is the best sample of creative synthesis of Eastern and Western cultures, evidence of the poet's broad vision.

This work shows that the poet could not accept the orders of the authorities, the dogma of socialist realism. He himself set new standards, shared eternal truths through crucifixions, succeeded in infallible reading of the Divine Consciousness, the Akashi Chronicles.

One of the most interesting problems of Niko Samadashvili's poetry is the attitude of atheistic epoch to Christian religion. On the one hand, the poet showed the tragedies of the God-denying epoch, alienated-from-faiths dark soul, devoid of humanism, on the other hand, the search for the Almighty and the return to the centuries-old religion.

At the same time, the poet was thoroughly familiar with Buddhism, the teachings of the Gautama Buddha and sought points of contact with the Christian faith, which does not mean complete

alienation from his native religion.

The poetry of Niko Samadashvili is rich in divine symbols and symbols of the Mother of God, the sources of which can be found in the Holy Scripture, religious prose and poetry, in the works of the classics of the Renaissance XIX _ XX centuries.

Niko Samadashvili was dedicated to the mysteries of Christianity, the wisdom of priests, magi, like augurs, he learned the secrets of the supernatural, earth and sky, the visible and invisible world.

His poetic philosophical lyrics are unusually remarkable. He could unmistakably read the "map of fate", neglect the pragmatic, materialistic interests of the world, faithfully serve the eternal ideals, judge events from the point of view of God, sacrifice, dedicate his life to his main hobby _ poetry, which could provide him with immortality.

The poetic formula of Niko Samadashvili's happiness was to serve the truth, the eternal ideal _ the artistic word, living a high moral life, fully devoting itself to it. Not millions and billions, not even gold, but the "word gold", "the dream as high as Bakhtrioni as Gudamakari" were his ideals; not the "towers of peace", but the mission of building the "towers of eternity" was entrusted to him by Divine providence, and he never changed his appeal.

Day after day he made special reference to the relationship between the government and the artists, seeing well that only shackles, chains, bullets from the strongest of this world awaited uncompromising artists, but he overcame his fear and never deviated from the right path. He foresaw untimely death of his own, which came true.

With his all-seeing eyes the poet perceived not only the secrets of life, but also the world of Hades. He believed that only the body is mortal, and that the sublime, sinless soul dwells in the sanctuary of the Holy Spirit in the "heaven of the promised" after it will befall the judgment of God. In the works of Niko Samadashvili there is no

Chinese wall between the two worlds, the living appear in the afterlife and, conversely, the spirits of the dead interfere with the worldly life.

High moral life, the heavenly gift inspired the poet's soul, giving him the opportunity to explore the whole planet, to travel astral and to become an impulse to realize universal problems.

Niko Samadashvili impartially reflected his modernity, tyrannical epoch, "bloody years", intolerance, alienation that brings the poet closer to existentialism.

~My homeland is a song," the poet said and bowed to the masters of the Georgian word, the eternal wisdom inherent in their work.

The poet shared the Messianic idea that Georgia is a country, a legacy of the Virgin Mary, that Christ's garment is buried in Mtskheta, that we had mystical schools as a monastery of divine wisdom.

He agreed with Georgian and foreign historians that the Georgians were descendants of the biblical Chaldeans.

The poet, persecuted by the opposition and authorities, called his modern Georgia a "stepmother," but believed that the time would come when his primary poetry would be discovered and recognized, and later all this was indeed justified.

Niko Samadashvili used biblical paradigms to show the degeneration of the leaders of that era, created in the image of God. The poet used the faces of a crocodile, bear, wolf, deer, hyena, and snake to expose an immoral liar.

He considered the complexes of crow, flower, choty, zeera, owl, bat a characteristic feature of his time and worshipped the embodiment of the Holy Spirit _ a pigeon, nightingale and mourned heartache along with a sparrow.

The multifaceted cycle of wind, whirlwind, storm, hurricane is very remarkable, thought out in national, political, social, philosophical aspects, both in terms of evil and in terms of good.

Of particular interest is the aesthetics of fog. The poet often imagined himself to be caught in the mist, thrown by envious people. This way _ to hide a person behind the veil of envious mist _ is remarkable in Homer's "Iliad" and "Odyssey", Vaja-Pshavel's "Yalbuz" and "Yalbuz Song". In this case, we are dealing not with influence, but with the genius ability of vision and knowledge of Niko Samadashvili, who is equal to the great predecessors.

The reminiscence of great Georgian or foreign masters is manifested many times in the understanding of the peculiarities of Niko Samadashvili's poetry, which is the prerogative of future research ...

There is no doubt that the Georgian poet's work deserves attention not only on the national but also on the global scale and, if translated correctly, will certainly deserve the close attention of foreign readers.

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიაძის ქ. №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30

E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ლუარა სორდია არის ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიისა და ჯუმაბერ ლეჟავას სახელობის მრავალპროფილიანი საერთაშორისო აკადემიის აკადემიკოსი, საქართველოს მწერალთა შემოქმედებითი კავშირის წევრი. მისი კვლევის სფეროა მეოცე საუკუნის ქართული ლიტერატურის ისტორიისა და ესთეტიკის პრობლემები, თანამედროვე ლიტერატურული პროცესები.

სრულიად საქართველოს გალაკტიონ ტაბიძის ლიტერატორთა კავშირის მიერ დაჯილდოებულია პოეტის სახელობის მედლითა და პრემიით. ასევე, საქართველოს მწერალთა შემოქმედებითი კავშირის მიერ მიღებული აქვს ტერენტი გრანელისა და ბეჟან ხაჩიშვილის სახელობის პრემიები.

ლუარა სორდია ავტორია შემდეგი მონოგრაფიების: გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის პრობლემური საკითხები, „განათლება, თბ. 1991 (დამხმარე სახელმძღვანელო

პედაგოგიური ინსტიტუტების სტუდენტებისთვის), უცნობი სფინქსი (დაკვირვებები ტერენტი გრანელის პოეზიაზე), „ალაშარა“, სოხუმი, 1992, გალაკტიონ ტაბიძის სიმბოლიკა, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ. 1993 (სტუდენტთა დამხმარე სახელმძღვანელო), გალაკტიონ ტაბიძის ფილოსოფიური ლირიკის საკითხები, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ. 1996 (სტუდენტთა დამხმარე სახელმძღვანელო), რევაზ მიშველაძის შეგონებანი, გამონათქვამები, ხატოვანი თქმები, ფრაზები, „ობოლი მარგალიტი“, თბ. 1999, რევაზ მიშველაძის ნოველათა სამყაროში, გამომცემლობა „ნეკერი“, თბ. 2001, ანა კალანდაძის პოეზია (ბიბლიურ-ქრისტიანული ასპექტები), თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ. 2005 (სტუდენტთა დამხმარე სახელმძღვანელო), გალაკტიონ ტაბიძე და ტერენტი გრანელი (შემოქმედებითი ნათესაობის საკითხები), „მერიდიანი“, თბ. 2005, წერილები, ბიბლიის ერთი კონცეფცია, აპოკალიფსური სახეები, გრაალის იდეალი, „უნივერსალი“, თბ. 2009, საღვთო სიბრძნისა და საღვთო სიყვარულის ადვანტები ქართულ პოეზიაში, „უნივერსალი“, თბ. 2009, ქრისტიანული სახისმეტყველების საკითხები XX საუკუნის ქართულ პოეზიაში, „უნივერსალი“, თბ. 2009, ანა კალანდაძის ესთეტიკის საკითხები, „უნივერსალი“, თბ. 2009, გოდერძი ჩოხელის „მგელი“ (პრობლემატკა და სახეები), „უნივერსალი“, თბ. 2009, გალაკტიონ ტაბიძის სახისმეტყველებისა და მსოფლმხედველობის საკითხები, თბ. 2009 (სტუდენტთა დამხმარე სახელმძღვანელო), გალაკტიონ ტაბიძის ესთეტიკის საკითხები, „უნივერსალი“, თბ. 2011, ტერენტი გრანელის ბედისწერა, „უნივერსალი“, თბ. 2011, მეფისტოფელის საუკუნე და გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია, „უნივერსალი“, თბ. 2011, მეოცე საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული ოპოზიციური ლირიკა, „უნივერსალი“, თბ. 2011, ანტიციპაცია მეოცე საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში“, „უნივერსალი“, თბ. 2011, ქართული მამულიშვილი მსოფლიოს გზებზე (მსოფლიოში მოგზაურ და მსოფლიოს რეკორდსმენ ჯუმაბერ ლეჟავას ფენომენი), WWW.Sou.edu.ge 2012. ქრისტეს მხედარი კოლხეთიდან (ვაჟა ეგრისელის „კოლხური ფსალმუნები“) WWW.Sou.edu.ge 2012. ქართული სულის კოლიზუმი (ვაჟა ეგრისელის პოეზია) „უნივერსალი“, თბ. 2015, მადლმემოსილი (გულნაზ ხარაიშვილის სულის გალობა), „უნივერსალი“, თბ. 2015, ბეჟან ხარაიშვილი-ქართული პოეზიის მიმინო, „უნივერსალი“, თბ. 2016, ტერენტი გრანელის ენიგემები, „უნივერსალი“, თბ. 2016, მერაბ კოსტავას პოეზია, „უნივერსალი“, თბ. 2017, გრაალის ორდენის რანდი — გრიგოლ რობაქიძის მსოფლმხედველობისა და სახისმეტყველების ზოგიერთი პრობლემა, „უნივერსალი“, თბ. 2017, გალაკტიონ ტაბიძის პოეტური სამყარო, „უნივერსალი“, თბ. 2018. თეა კანდელაკის პოეზია, წერილები, WWW.Sou.edu.ge 20205.